

FOR
MULA
RUM

NISI

DE SUPER

HOR
TUS

AD
CONTEXTU; MATERIAM.

FORMULÆ
ORATORIÆ,
in

USUM SCHOLARUM
concinnae.

Cum Praxi & usu earun-
dem in Epistolis, The-
matibus, Declamationib.
contextendis.

Accessit

DUX POETICUS

cum suis aliquot poematiolis

Editio undecima

Novissima Autoris opera
multo limatior et emendatior

DEMOSTHENES

M. CICERO

Londini
Impensis Fran: Eglesfield
Sub Signo Calthæ in semo-
terio Punito. An: Dō:
1672.

Henry Litchombe.
Th.
July 13. 1801.

63

Handwritten initials or signature

15

FORMULAE
ORATORIAE
In Usum
SCHOLARUM
CONCINNATAE.

Clavis Horti Oratorii seu Mentem ac sensum
Tituli aperiens.

INDEX ALEXAND. X.

Inflatus coeli veniat Nisi Desuper, Hortus
Aret, & edit apes area nulla suas.
Sic rursus, at placidis iuillet benedictio coelis;
Nemo tuam vacuus, parvulus, aret opem.
Porriget omniagenas haec, atque haec area Formas.
Seu flores (a) petat, aut fila (b) ligare suos.
Cerinthen, Casiam, Caltham, Meli-phyllon, Anethum,
Narcissum, Violas, Lilia, Nardus, Rosas,
Certis sparsa locis, Rumpantur ut ilia Codro:
Sic pater in laudes area lata tuas.

G. G.

(a) Formas ad Materiam,

(b) Formas ad Contextum.

— in Hortum jam succrevit Oratorium, * quem selectio-
ribus plantis, herbis salubribus, suavissimisque floribus area-
tim, servimus, unde aurea mala, florum fasciculos, thymum
pariter ac ceram legent Scholastici, sua qua frequentia mella
stipent, ac duci distendant nectare cellas.

Imprimatur.

Ex Aed. Sab. Aug. 28.
1663,

Geo. Scradling S. T. P. Rev.
in Christo Pat. D. Gilb.
Episc. Lond. à Sac. Do-
mestic.

(5)

Nobilitate *Stemmatibus*, Felicitate
Indolis, Spe *Virtutis*,
Præsignibus *Adolescentulis*

PEREGRINO,
Mrs. { FRANCISCO, } BERTIE.
ROBERTO, & }
VEERO }

Filiis Illustrissimi Herois, Dni
ROBERTI, Comitis *Lindsiæ*, Magni
Angliæ Camerarii, Nobilissimi Ordinis
PERISCALIDIS Equitis, atque
à *Secretioribus* Regiæ *Majestatis* *Consiliis*,
Honoratissimi Domini.

Suis multum honorandis *Discipu-*
lis, universam *Sublunaris* hujus, & *Super-*
lunaris *Mundi*, quam sperare possunt,
quam optare licet,
Beatitudinem.

Igniculi Heroici !

Q uod in partu *Liberorum* a *Uisquis-*
id ipsum in partu *Inge-* que amat
niorum sæpius evenire *beneficia*
solet ; *Soboles* matrem, pari *sua. Magis*
amore non prosequitur, quo *illa juvat*
mater a *sobolem. Ut enim* *que pleris* *flu.* *emuntur.*

A 3

Juven.
Mina Satyr. I.

a Virgil.
Eclog. 4.
† Doctor a-
marus enim
discens
semper eph-
bo. Nec dul-
cis nūi di-
sciplina in-
fantia est.
Prud. in
Cassian.
hymn. 9.
b— Tanta
est discipu-
lorum no-
bri temporis
ingratitudo,
ut ubi pri-
mum disces-
serunt à
conspetu
præcepto-
rum, statim
obliviscan-
tur veteris
beneficii, ne-
que agno-
scent per

flumina non sunt *reflua* in sca-
tebras, se *deflua* in Oceanum;
sic *amor* descendit, non *ascendit*:
proinde, cum adoleverit proles,
mater passim fere *neglecta* jacet,
ejusque *longa decem mensum*
fastidia, a cogitantur rarius. *Pæ-*
dagogis † similiter (quorum la-
bores, dolores, studia, desideria,
vota, &c. munificentius ali-
quod *arridægor* meruerunt) quæ
refertur *gratia*? imo, quæ non
b *contumeliam* simul ac dis-
cipuli isti *quibus pa-*
riendis, vitæ fere, et valetudinis
dispendium fecerunt) vel in
nutricis Academia devolvuntur
gremium, vel ad publicos hono-
res promoventur, non solum
sentiunt, verum *loquuntur* de il-
lis

quos profecerint. Expertus & siens loquor. Multi enim ex
officina, & umbraculis meis prodierunt, qui me nunc nihilo
pluris aestimavit quam porcatium, aut millionem abjectissi-
mum. Text. Epist. 120. ut quid olim Phæbus (Metamor.
2.) — non satis, inquit, ab ævi.

Sors mea principis fuit irrequieta: pigetque
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.

lis (quondam suis,) tam sollici-
tis præceptoribus, ceu *terre filiiis*
plagosis Orbiliis, triobolaribus
mancipiis: * cum ipsi interim
(quos dixi) præceptores, alum-
nos adeo perditæ amant suos, ut
ipsam vitam, illorum gratia, non
vereamur profundere, si tan-
dem post mille exhaustos labo-
res, masculum peperint iugeni-
fatum.

Non ego hæc quæror (bono-
randa juvenus!) quasi subve-
rerer in vobis aliquid piam tale
futurum, quod ablit, longe ab-
sit, imo vos, infinitis parasangis,
omnes, quos adhuc uspiam no-
verim, in obsequio, de quo lo-
quor, præcurritis adolescentu-
los; & egregium hac in re, uni-
versæ nostræ pueritiæ præbetis

A 4

exem-

gnam, easque literas quæ semper optimo cuique placuerunt.
Erasm. Rot. Cordo. Ludimag. Erfordiensis — obsecro
te per missas, ut in hac re usi desudes Christo, qui tibi solus
ob oculos debet obversari, à quo solidiorem tanto referes gra-
tiam, quanto magis hic referre mundus, neque ingratus cu-
ras, neque gratus potest. — Erasm.

* Quantum
quisque odii
tacita conce-
perat ira
Effudit ar-
dens, felle
tandem li-
bero. Pau-
dent. in
hymn. 9.
— Fas me-
mineris se-
cundum
principes &
Episcopos,
nominem
magnificen-
tius posse
mereri de
Republica
quam ludè
literariis
gistrum, &
rudibus ad-
buc & in
quem vis se-
quacibus a-
nimis, men-
tem infillet
Christo dig-

exemplar:) sed ut *vestra* laus & *vera nobilitas*, ex degeneri aliorum inhumanitate, barbaroque plane *ingrati* animi vitio laborantium, magis magisque elucescat. Vosque adeo fere soli, meritiſſimæ *vestræ* laudis gloria, ac splendore appposito, ex illa opposita plurimorum tenebrosa *mentis* crassitie, adhuc indies inclarescatis. Quod igitur *Ovidius* olim, de quodam qui illi, etiam in *Tomo* exuli, arctioris amicitiae *glutine* adhæserat; idem ego *ſingulis* *vestrum*. Tibi autem (ſperatiſſime *Domine PEREGRINE!* ſpeciatiſſimè voveo, viz. ut

Quo pede cepiſti ſic bene ſemper eas,

& tuum generoſum animum (ut *Hippolochus* ſuum *Glaucum*) etiamnum adhortor;

Ἄϊέν ἀειδ' ἴν κ' ὑπείροχον ἔμυθαι ἄλλων:
Μηδ' ἐξ' ὅθ' Πάτερων ἀισχύνειν ὁ μὲν ἄ-
Εἶν' Ἀ γλοῖς ἐξ' ὅνιο. (εισοι

Adhuc uduſ, et molle lutuſ es,
 nunc

Trist. Eleg.
 9.

Homer.
 Iliad. 6.

nunc nunc properandus, & acri ſingendus ſine rota,† & veræ virtutis imago cereæ huic pueritiæ eſt imprimenda. Virtus ſola eſt, et unica nobilitas; *Patricius* enim ſanguis, quo quiſque (ut plurimum) appellatur *Nobilis*, eſt tanquam color in pictura rubicundus, ubi nullus intrinſecus calor, *ἄχρον κ' ἀχρον* nobilitatis cadaver; ſimia aurea geſtans inſignia, a & aſellus leonis exuviis impalliatus. ^b Noluſt prudentiſſimus *Ulyſſes*, de Nobilitate ſua ampulleſcere, utcunque *Deus eſſet* in utroque parente; (noluſt inquam:) Nam (ut *Seneca*) qui genus jaciat ſuum, aliena laudat; diſerte igitur inquit,

Et genus, & proavos, & que non fecimus ipſi,

Vix ea noſtra voco.

Vetus autem eſt ille nobilis,
 Magnus revera Magnus, *ἐὸν ὄντις*,
ἰουφὸντις.

A 5

Quem

Perſ. ſat. 2.
 † *Fascibus*
 & *purpuris* gloria-
 ris? *vanus*
 error homi-
 nis, & *ina-*
 nis cultus
 dignitatis
 fulgere pur-
 pura, mente
 ſordescere.
 Nobilitate
 generoſus
 es? parentes
 tuos laudas;
 omnes ta-
 men pari
 ſorte naſci-
 mur, ſola
 virtute di-
 ſtinguimur.
 Minut. Fe-
 lix in *Octa-*
 vio.
 a *Melius eſt*
 ut in vobis
 gloriantur
 parentes
 quam ut vos
 in parenti-
 bus glorie-
 mini.
 Chryſoſt.
 b *Met. 13.*

a Pro nobilibus habendi sunt.

omnes, qui studiis liberalibus excolunt animum. Pin-

gant alii in clypeis suis

leones, aquilas, tauros, & le-

opardos :

plus habent verae nobilitatis, qui pro insignibus suis tot possunt imagines depingere, quod perdidicerunt artes liberales. Erasmi de civil. mor. pueril.

Quem genus & genius pariter virtutis & artis a Nobilitate.

Heroica enim (vel in ipso Aja- ce) fortitudo, æquivoca plane fuerit, nec tanto nomine digna, imo nihil omnino aliud (si virtus & eruditio defuerint) quam truculentus ille Polyphemus extincto oculo,

Tota licet veteres exornent undique cere

Atria, nobilitas sola est atque unica virtus.

— miserum est aliorum incumbere fama.

Ne collapsa ruant subductis tecta columna.

— qui enim generosum dixerit nunc, qui

Indignus genere, & præclaro nomine tantum

Insignis — Juven. Sat. 8. — Animus facit

nobilem. — Sen. Epist. 44.

Justinus patre armentario natus in Thracia, Senatus, & militum consensu factus est Romanus Imperator.

— Notum est humile genus Maximini, Pup-
pieni,

Aureliani, Valentis — &c.

— Eschynis mater tyri, anistria fuit. Lu-
cian. in Somno.

Monstrum

Monstrum horrendum informe in-
gens. — †

Vos igitur (nobilissimi ignicu-
li!) vos (inquam) obtestor, per
sacrum honoratissimi vestri stem-
matis genium; per speratissimam
vestram indolem per inhiantem
totius Republicæ expectationem;
ut in hoc herbescentis ætatis ve-
re, omnes plantas in horto Pal-
ladis, ut jam pulchritudine floris,
ita denuo messis ubertate longe
superetis; ut de vobis aliquando
tandem, in maturam ætatem ac-
crescentibus, parentes, amici, ve-
strates omnes, dulcissimum de-
cerpant fructum; cum generosa
vestra indoles, illis honori &
solatio, familiæ lumini, Reipub.
columni fuerit, vota implens
cumulate omnium. Vos interim
nullos abnuite labores, quo mi-

Odyss. 9.

Æneid. 3.

† Iphicrates
furoris cre-

debatur si-
lius tamen

ob virtutem

& rei mi-
litaris peri-

tiam, factus
est Atheni-

ensum Im-
peratoris:

unde Har-
modio, ei

ob generis
ignobilita-

tem, convi-
tia ingeren-

te, Meum,
inquit, ge-

nus à me
incipit,

tuum in te
desinit.

Plutarchus
in Imperat.

apophthegm.
Agathocles

Siciliæ rex,
figulo est

patre natus.

Justin. l. 22. Demosthenis patrem cultellos, vendidisse, au-
tor est Valer. Max. Ciceronis pater, quia ex familiis ful-
lonium exercentibus, questum fecerat, fullo audivit: quod
convitii loco Tullio obicit Fufius Calenus apud Dionem, l. 46.

mus, cum jam estis nobilissimi, in nobiliores tamen adhuc evadatis, & deforme existimate quos dignitate præcellitis, ab iis virtutibus superari. Viam ad Honorem per virtutis templum patere cognoscite; † Nec desunt vobis, è vestra nobilissima familia oriundi, qui omni virtutum fulgore emicuerunt; neque minorem profecto gloriam, suo in veram Religionem zelo, quam vel supremo honoris apice, nacta est augustissima illa Heroïna, vestra Abava, radiosum et illustre Willughbiani generis sydus, Domina KATHARINA, Suffolciæ Ducissa, cum ab impetuosis Marianæ persecutionis procellis, exulabat in Germaniam, una cum marito, ubi (agnoscentes se peregrinos esse in terra) quod Apostolus de sanctis, Hebr. I I. 13. 14.) aperte declarabant se petriam quæsisisse) Arum vestrum, illu-

† — videre tum liceat illos qui jubeant, ab avis & atavis, & omni retro nobilitate, ornare quem laudamus: ut ramorum sterilitatem radice fecunda compenset, & quod in fructu non tenes, mireris in trunco. Hierony. ad Demetriad. — sine superbiæ questam meritis. Horat. lib. 3. Ode 30.

illustrissimum Heroem inibi natum, PEREGRINUM nominabant; cujus jam immortale nomen, Tu, qui succedis (honorande PEREGRINE!) conservas, et hereditario quodam jure vendicas, sic

— uno avulso non deficit alter Æneid. 6. Aureus —

Ac proinde quod Ascanio olim suo Æneas, idem nunc et tibi, tuus abavus, —

Tu facito mox cum matura adoleverit ætas, Sis memor: et te animo repentem exempla tuorum, Et pater Æneas, et avunculus excitet Hector.

Æneid. 12. — in antiquam virtutem animosque viriles, & pater Æneas, & c. Æneid. 3.

Macti estote (nobilissimi Pupilli) macti estote (cum bono Deo) in studiis vestris, hastam Minervæ vibrantes, antagonistas vestros configentes, flumine illos

illos vestrae eloquentiae obruentes, & totum literarum Oceanum frequenti haustu ingurgitantes, sacri librorum belluones. Habetis quibusdam quotidie possitis congregari, quorum æmulemini diligentiam, & vere sacram literarum famem qui nihil adeo malint, ac in doctos evadere.

Æcid. 5.

Hi proprium decus & partum
indignantur honorem.

Ni teneant; vitamque volunt
pro laude pacisci.

Hos successus alit; possunt, quia
posse videntur.

Vestra ego de causa (ut omnem moverem e via laterculum, ac facillimum vobis rimarer ad Heliconam tramitem, & tanquam vestigia signarem praeundo, ubi vos vestrum imprimatis imitando pedem) has Oratorias formulas a vestro privatim usui, pau-

*a. Et munire
favos &
Dedala
fingere tecta
Georg. 1. 4.*

*illu
ben*

*so.
&
fru.
r*

*rat
Oa*

* paucis retro mensibus, contexui, quas (cum plusculum exigerent laboris, & temporis, quam res nostrae facile permetterent, transcribendo, missis insuper mendis pseudographicis, quae obrepserint in manuscriptis) à vobis quaeso, et vestro nomine per prelum, in condiscipulorum vestrorum usum transitu finite. Faxit Dominus Deus, ut vos sitis nunc et olim cultui suo devoti, ut parvus Samuel; a zelo divino praediti, ut ostennis Josiah; sapientes, ut Solomon; (et, ut Christus ipse, Luc. 2. 52. proficiatis sapientia

* Fuit namque id mihi semper, nescio quo modo, persuasissimum, eas ad sermones ubertatem, ornatum, vim, varietatem, adjumenti allaturas esse non parvum; plurimum etiam subsidii his, qui meliorum imitationi se deditos esse profiterentur. Si enim in Vanis, ceterisque rebus

& manufactis ad aliarum similitudinem formandis, post comparatam materiam, partibusque singulis jam effectis, nihil eque sollicitum habet fabrum, quam ut partium quam aptissima fiat compositio, & coagmentatio: si in aedibus ad aliarum similitudinem extruendis, non longitudinis, altitudinis, latitudinisque, sed etiam commissurae & contignationis rationem habere solet diligens atque industrius faber: ita de his orationum claviculis studiosus, &c. — Schorus —

* 1 Sam. 1. 28. 2 Reg. 22. 1. 1 Reg. 3. 7.

Epistola Dedicatoria.

& ætate, & gratia apud *Deum*
& *Homines*. Ita precatur qui est,
& futurus.

E Schola Lincol-
niensi octavo
Iduum Aprilis
1627.

Vestri Honoris

(*dum vixerit*)

Observantissimus

JOAN. CLARK.

FORMULÆ

ORATORIÆ

Puerilibus Exercitiis
accommodatæ.

LECTORIS SALUTEM.

Longum est iter ad
Doctrinam per *Præ-*
cepta; per *Exempla*
breve. Monet igitur
Pædagogos, rei lite-
rariæ Dictatura dignus, medulli-
legus, & florilegus ille *Alstedius*,
aut non modo doceant *facienda*,
sed etiam *faciendo*; suumque
quisque alloquatur gregem, ut
olim *Dædalus Icarum*; ^b *Me duce*,
carpe viam, — ^{*} ne miselli pueri

Sence. ep. 6.

^a *Scholast.*
col. 2696.

^b *Met. 8.*

^{*} *Præcepto-*
res praxi,

& exercitio

curarent al-
tius discipu-

lis instillare

— artem.

Non scriptio

igitur proli-
xa, sed stylus

& usus di-

cendi, magistri nobis erunt: & sicut loquendo loqui didicimus;
ita frequenter inveniendo invenire, disponendo disponere,
eloquendo eloqui, perorando oratores fieri perdiscemus.
Mich. Radau. in epist. ad Orator. extempor.

in *Parnassi* dumetis expatientur
foli; Eloquentiæ enim flumina,
ut olim *Aristotelis* a *Acroamati-*
ca (quæ edidit quasi non edi-
disset) sine *Delio* suo *Natore*,
tranabilia non sunt; qui autem
suo suis præluxerint exemplo,
plurimum illos promovisse, ex-
perti cernimus. * Non alia de
re, puto magnum illum litera-
rum *Atlantem*, *Erasmum Rote-*
radamum adductum esse, ut in
tantillas minutias descenderet,
cum ad *Copiam* suam *Verborum*
se diverterit, studiose juventu-
tis gratia contexendam. Quin-
imo ipsismet, hæcæ quas *Ego*
(ut ut illum haud passibus equis
insequar) lineas primas Formu-
larum & *Transitionum*, usui
Scholis fore non exiguo, obser-
vavit. Ipsum audi; b Proinde ex-
pedit plurimas *Exordiorum* for-
mulas habere, sunt & *Narratio-*
nis complures modi. Quin &
con-

ἰὸν ἐνδε-
δοξῶν,
ἔμῃ ἐκ-
δεδοξῶν.

* Putavi
equidem me
non male
operam col-
locaturum, sē
nonnullas
formulas in
unum volu-
men conge-
ras, & quasi
in taberna
diversis lo-
culis distin-
ctas exponere-
rem. Schor.

b. Cop. ver.
fol. 198.
pag. ult.

connectendi rationes præscriben-
de sunt, a quis sit optimus fu-
turus transitus ab *Exordio* ad
Narrationem; à *Narratione* ad
Divisionem; ostendat & formu-
las aliquot, quibus ibi commode
possint *Exordiri*, aut etiam *Per-*
orare: — Post illum *Riche-*
rius — b *Constat* (inquit) ipsum
Tullium (ejus imitatione qui
Demosthenis *Exordia* collegerat)
librum quendam *Principiorum*
composuisse, & quosdam *Locos*,
&c.

Et quis hæc neget, (inquies?)
non dubium est usui fore jam,
et in usu apud *summates* *Orato-*
res fuisse dudum, hæcæ (quas tu
narras) *Oratorias formulas*: Sed
quis? Quid tu? Tuane refert?
Ut tu in hæc scena? Sus (Hui!)
Minervam! *Pigmeus* *Hercu-*
lem! *Gryllus* *Socratem*! Fateor,
ingenue fateor (novi enim quam
sit mihi *curta supellex*) quam
omnium

a In epist.
ad Pet. Vi-
ter.

b Obstr.
animor. pag.
264. &
Lips. Instit.
Epist. c. 12.

PRÆFATIO.

omnium undecunque ineptissimus
 sim, qui *Formulas* hæc deli-
 nearem; verum enim vero, tam-
 etsi ab *Apelle* solo pingi des-
 buissent, nempe viris doctis, qui
 tales, ut plurimum *muscas*,^a et
 minutias contemptui habent;
Zeuxim tamen (ut opinor) aut
Protozenem, aut aliquem (*ipsum*
me, si lubeat) illis longe infe-
 riorem non dedignantur. Ut-
 cunque enim *metam* (ad quam
 collimo) hanc, alius forsan feli-
 cius contingat, alius *castrum* fa-
 cilius expugnet; conatus tamen
 noster nunquam, vel in hac re,
 vel in aliis *Reipublicæ* puero-
 rum *Scholasticæ* inservituris, de-
 futurus est: Siquidem (ut ille
 olim *Lacedæmonius*, vir usque-
 quaque bonus,^b quem alii ma-
 gistratu, et *meritis* anteverte-
 rant) æquo alacrique feram ani-
 mo, *Plurimos* me *meliores* re-
 pertos esse, & *peritiores* in tene-

a ἀέρδε
 ὄνπευ
 μύιας.

Prædare-
 tus. Brus.
 l. 1. c. 18.

AD LECTOREM.

ra puerorum indole instituenda;
voluntate tamen et *sedulitate*,
 nulli cedere volo; cuius causa,
 nullos labores, nullas *obtretrato-
 rum* fugillationes, *scycophanti-
 cos Momorum* morsus, nulla de-
 mum venenata *invidiæ* spicu-
 la reformido: imo nec *vitam*
 ipsam adeo mihi charam habeo,
 ut eam pro communi bono ex-
 pendere gravarer: Operam non
 solum *meam*, quantulacumque
 sit, sed *memetipsum* etiam, to-
 tum tradens; et dedens in *meo-
 rum* utilitatem, *Æschinem* Phi-
 losophum imitatus, qui semet-
 ipsum *Socrati* donaverat. Af-
 sentior enim, (in quo fortassis
 erro) assentior tamen (ut parva
 magnis conferam) *Vespasiano Cæ-
 sari*, qui, cum à medicis repre-
 henderetur, quod *egritudine*
tentatus, cunctis Imperatoriis
 muneribus fungeretur, *Impera-
 torem*, inquit, *stantem mori* de-
 ceto.

PRÆFATIO.

in cet. Simile plane modo et ego, *P.* tametsi *is.* conclamata non ita dudum, nunc autem afflicta valetudine, Spartam quam nactus sum meam, usque dum vita suppetet, pro virili conabor adornare. Quod ut feliciter exequar, opus hoc (sin malis lusum) in meorum usum aggressus sum, revera puerile; † viros enim non decet, cum sit instar equi tantum baculini *b* (quales puerulis in mundinaria solemus emere) cui tametsi Socrates fortasse aliquis, qui pueros instituat, in lusa dignetur inequitare, viros tamen itinerantes non gestabit, nec solidi et virilis Genii censuram, aut iudicii pondus sustinebit. Asperum igitur et morosum Xenocratem, et superciliosos Criticos, qui virile aliquid in his puerilibus expectat, quid suo sapiat & allubeat palato, quum ego ex professo, cum pueris hic ludens

† Nihil moror quam pueriliter, modo utiliter. Erasmi. *b* Anglice, A Hobby-Horse. Non invisas feris pueris manusculz parvis. Horat.

AD LECTOREM.

ludens repuerasco, puerisque tantummodo meis, a nanis perpu- sillis succos adapto, (suos *b* Herculem coturnos alibi ut querat ablegamus) Transitionum nostrarum formulas, sicco pede transire malim. Te autem (quem spero lectorem fore mihi benevolum) hæc pauca monitum volo: viz. quod—

a Literarum nostrarum adolescentiam in cunis adhuc eloquentie vagientem his quasi super astris promovere conatus sum. Lips.

b Grandiores enim in his formulis exprimendis sunt remissiores, non enim ultra opus. Sicut Digi in Citbara xgre & cum intentione initio ponuntur, tadem postea ad chordas & numeros sponte ventunt: sit mens istis paulum assuefacta. Lips. Instituc. Epist. cap. 13.

—Formule illæ omnes à pag. 1. DECLAMATIUNCULIS 38, ad usque pag. 81. cap. 10. solum conveniunt; in quibus Exordendi, Insinuandi & Moderandi formulas adhibemus; & initium dicendi sumitur à circumstantiis Loci, Temporis, & Personarum, &c. *Alsted: in Orator.*
In THEMATE porro no- i. THE-
RROMAT.

stro, (ne novam formam eudere cogamur, à Declamationibus diversam) ut in Declamationibus quinque tantum generales partes proponimus, viz. Exordium, Narrationem, Confirmationem, Confutationem, Conclusionem; aut sex, secundum versiculum, Exorsus, Narro, Seco, Firmo, Refuto, Peroro, ut magno illi Vossio, aliisque placere video. —

Partes 5.
Voss. in fit.
Orator. pag.
325.

I. EXORDIUM,
quale.

I. EXORDIUM non fit (ut multis usu venit) longa, et *neguboraty* compellatione auditorum, suæque ineptitudinis excusatione laciniatum; sed è re ipsa nascitur, † et desumitur ab Exemplo, Similitudine, Testimonio, et aliquando dissentaneis à re, ut sic descendamus ad rem, per istiuscemodi formulas, Dissimiliter prorsus contingit--- Nequam vero — Non autem sic res habet — Dissimilime prorsus —

† — Non longum, sed ut caput ad corpus quantitate parvum, qualitate rarum & admirandum, Al. ed. Orac.

2. NAR.

2. NARRATIONEM, vel potius *Propositionem*, & *Expositionem* ^{2. NARRAT.} *Athonii* confundimus, ut in nostro usu homonyma; qua *thema* datum, aliis phrasibus explicamus; & *statum*, ac *summam* quæstionis proponimus, verbis illustribus et elegantibus.

3. *Divisione*, hic aliquando utimur, quoties de *multis* occurrit dicere, *cujus* etiam nonnullas formulas proposui. ^{3. DIVIS.}

4. In CONFIRMATIONE, ^{4. CONFIRM.} adstruimus & illustramus *thematicæ* tractandi veritatem, variis *rationibus* et *argumentis*, usitatus autem his, *Causa*, *Contrario*, *Similitudine*, *Exemplo*, *Testimonio*.

Disponenda autem *hic* sunt *firmiora* argumenta in principio, *mediocria* in medio, *firmissima* in fine: ^{—modus disponendi argumenta in Confirmatione.} ut in acie *Nestoris*, qui fortes in *prima*, *mediocres* in *media*, omnium vero fortissimos in *ultima* acie collocavit. In *his* enim turpe est oratorem *decrefcere*, et *indeclina* (quæ ipsa

B

est

est anima orationis) accurate spectari debet, ne

Hor. Poet.

— Mulier formosa superne,
Desinat in piscem —

5. CONFUT.

5. In CONFUTATIONE, primo, Objectionem fingimus, quam ab adversariis vel fictam, vel factam, vel faciendam esse, verisimile est: (Atque huic opportuna loco est Exclamatio, Interrogatio, Prosopopœia.) Secundo, ipsam solide deluimus, & (detrahta larva) quam nihil habet virium demonstramus. Hic neque parum elegans fuerit superaddere egregium aliquod dictum, quo veritas rei confirmetur magis.

6. CONCLUSIO.

1. Recapit.

2. Pathos.

a Farnab. Indic. rhet. pag. 59.

— nunc lapides

adesos

stirpesque raptas &

pecus & domus

volventis una, non sine montium clamor vicinæque silvæ. Hor. lib. 3. Ode 29.

6. CONCLUSIO, in qua prima ἀνακεφαλαίωσις locum habet, & est summaria præcipuorum argumentorum in tota oratione diffusorum collectio: secundo, παθοποιία affectuosa scilicet & pathetica Conclusio quæ fit per figuras sententiæ, Exclamationem, Interrogationem, &c. Verborum audaci pondere, a atroc

figu

“ figurarum dignitate, gravi sententiarum majestate, periodorum respiratione crebra, & numero vehementi fulminet; neque in sensus irreat, sed, irruat, instar rapidi torrentis, hybernis nivibus, aut montano flumine aucti, sternat agros, saxa devolvat; viam, ubi non invenit, perviam faciat; secum auditorem, vel contra-nitentem ferat, cogatque ire quo rapit. Hic enim, faces sunt adhibendæ, & aculei^a in Auditorum animis relinquendi. Ad hunc igitur locum, insigne aliquod dictum reservemus, ut Neclareum quoddam valedictionis poculum, b sive melleam offam, & ἄωδον^b sive di-γλυκὺς πλῆν, quod fastidium avertat, & sitim in Auditorum animis, te diutius audiendi, haud facile restinguendam pariat. Jam vale, et

^a ἔσκατα
^b λιπέτω τὶ κέντερον τοῖς ἀκείοις
can Saccharum in-
spragatur,
statq; delectabilis ad gustum.

— Si quid novisti rectius istis, Candidus imperti; si non, his utere mecum.

B 2

Iii

(28)

In *bas*, vel *Hercules* *Ogmii* *catenam*,
Transitionum Formulas, ab ætate
teneriori, *Jovis*, quasi *cerebrum* habendas.

Carmen Parallelum, ad *Autorem*,
amicissimum suum.

Comprobo, *delector*, *plaudo*, *pleno oreque laudo*
Velle tuum, *calami nectare*, *acumen*, *opus*.
Edm. Downing.

Præcharo suo, et *præclaro Pueritiæ*
Institutori I. C. S.

ὍΣ γὰρ ἀμαλγώμον μαζοῖς τρέφει ἀριγυέθλι
Σῶμα, καὶ ἐξαύξει, γῆρας ἀνδραβρέφους
Τῶς, Διοδῶν τέλων μελίγλωπὸν Γράμμα' ἀγο-
Ποιήσῃ γλυκερῶν παῖδα γέμοντα λόγων. ρηλὴν
Δεῦτε Νέοι μετὰς ἔνθεν δηλόζατε μαςές.
Κλάριθ, Εὐφραδίας χεῖ γάλα, Δεῦτε Νέοι
Θωμάς ὁ Βιχόπιθ.

In *laudatissimam* *Autoris* *operam*,
in *Opere* hoc, potius *Lusu* ut ait
suo, *Transitionum* *sonarum* *concinando*
collocatum *Τελεσίχρον*.

Sifitias, *flumen Romani Nectaris* *hic est* ;
Si esuris, *Latii verba diserta* *fori* ;
Hic sese in varios disponunt fercula *discos* ;
Ergo, *qua placeat*, *te satiata*, *dape*.
Isaacus Knight.

(29)

U *per scamma*, *suum vestigia sedula* *nutrix*
Infantem tenerum, *figere* *prima docet* ;
Hic ita formarum, *firmat* *formatque libellus*
Eloquium ; *ornandum* *dirigit arte stylium*.
Repsit sic Ciceronis humi ; & *Demosthenis olim*
Vaguit in curis *Suada diserta* *suis*.

Jacobus Haringtonus.

F *iat ut infirmus*, *firmus convivia lauta*
Digerit ; & *vacuas distendit sanguine* *venas* ;
Succosos comedendo *cibos* : *Tu*, *carpe dapes* *has*,
(*Parve puer*) *quas parva capit si forte patella*,
Mande tamen ; *jejuna fames* *ne mordeat unquam*
Scripta ; *stylum succo* *facient*, & *sanguine plenum* ;

Guilielmus Perkinsius.

O *Fortunatos nimium*, *bona si sua norint*,
Agricolas (*olim cecinit Maro*) *sed bona norit*
si sua, *nostrarum* *puerilis turba* *Scholarum*,
Fortunata *mage est*, *seritur metiturque* *colonis*
Flava Ceres *multo sudore* : *Scholastica vero*
Plebs *habet hic*, *variis congestas* *Transitionum*
Fasciculis *formas* : *fecundæ copia* *linguæ*,
Cui fecunda seges, *seritur metiturque* *labore*
Alterius. *Restat* *pueris* *ut in horrea tantum*
Comportent ; *transferre* *suum* *prudenter* *in usum* ;

Nath. Clark.

B 3

ME-

METHODUS

In stylo Oratorio & Scholarium
exercitiis adhibenda.

PUERO *Eloquentiæ* studioso, non inutile futurum arbitramur. 1. *Methodum* sibi proponere in componendis *Epistolis*, *Thematibus*, *Declamationibus*, &c. 2. *Formulas* quasdam adhibere.

1. Epist.

1. Ad **EPISTOLAS** quod attinet conscribendas, inveniet in hoc libellulo *Regulas* succinctas, *Epistolographo* necessarias———*viz.* *Species* *Epist.* in triplici *causarum* genere, *viz.* *Demonstrativo*, *Deliberativo*, *Judiciali*.

1. In genere *Demonstrativo* sunt *Epistolæ*;
1. *Narratorie* seu *Descriptive*. 2. *Lamentatorie*.
3. *Gratiarum actionis*. 4. *Gratulatorie* 5. *Officiose*.
6. *Disputatorie*. 7. *Collaudatorie*, 8. *Deprecatorie*.

2. In genere *Deliberativo* sunt. 1. *Suasorie* & *Disuasorie*. 2. *Hortatorie* & *Dehortatorie*. 3. *Petitorie*. 4. *Commendatitie*. 5. *Consolatorie*. 6. *Responsorie ad consolationem*. 7. *Monitorie*. 8. *Coniunctorie*. 9. *Reconciliatorie*. 10. *Conciliatorie*.

3. In genere *Judiciali* occurrunt hæ; *viz.*
1. *Criminatorie*. 2. *Defensorie*. 3. *Expostulatorie*.
4. *Exprobratorie*. 5. *Purgatorie*. *Excusatorie*.

2. In **THEMATE**, *Methodus* fit secundum 2. *Thema*.
partes usitiores, quæ sunt. 1. *Exordium*. 2. *Propositio*, vel *Narratio*. 3. *Confirmatio*. 4. *Confutatio*.
5. *Conclusio*———*Vide* *paginas* 24 & 25, ubi

3. Declamatio.
 * Hos interrim imitare non industrie sed pene adfectate, et cupide, sic (inquam) ut color astitus et fucus appareat imo et furum
 ** Ut enim pueros nihil pudet cum scribere discunt, per singulos litterarum apices res aliena saepe manu duci; partem periodi cuiuspiam cum Venia saepe inferes, et centonem è Tullii purpura contemnit paulo post datum suam. Lipsius Epist.

Thematis nostri Methodus indicatur fusius. Neque hic sine nausea tua (Lector!) cramben illam potuimus recoquere. vid. postea Praxin *Thematis*. Ignoscas, quaeso nobis *αμεθοδία* nostram, etiam dum *Methodum* quandam tibi pollicemur; neque enim aliter commode facere potuimus, praesertim cum non *δευτερας* (ut est in proverbio) verum etiam *ἑβδωματην* *πρωτην* *σοφωτερας*. Nonies enim edidimus jam haec formulas, & in singulis Editionibus addidimus aliquid, ut ferruginosum nunc Chaos, & tyrotarichon plane; legas necesse esse, & res magis congestas, *υστερον* *προσθεσας*, quam ordinate digestas, methodice compositas. Certo *Epistolographica* nostra naturae & disciplinae ordine, deberet praecedere, quae nunc longo post sequitur intervallo.

3. IN DECLAMATIONIBUS Methodus est omnino eadem cum praedicta *Thematis*, variato tantum (pro te nata) exordio, &c. p. 38. vid. retro. p. 24. & Praxin declamat. quae sequitur.

Secundo, ut in his omnibus requiritur *Methodus* ita etiam *Formulae* non erunt puero contemnendae, tantisper dum sine cortice (quod aiunt) naturae possit, & confirmato jam usu, pede suis viribus, suapte ingenio, terram premere.

Inter *Formulas*, nonnullae respiciunt *Contextum*.

2. *Materiam*. **

1. *Contextum*; eumque in *Epistolis*, *Thematis*, *Declamationibus*,
 { Separatim eorum singulis.
 { Conjunctim omnibus & in communi—
 atque vel

1. IN EPISTOLIS, ubi adhibentur *Formulae*.

** Praetulit mihi in istis facem Lipsius in Institut. Epistol. cap. 12. Et celeberrimus Farnabius Indic. Rhetoric, pagin. 10. Tabula Formularum.

mulae. 1. Salutandi. 2. Compellandi. 3. Valedicendi. 4. Subscribendi. 5. Dandi.

2. IN THEMATIBUS, sunt *Formulae* 1. Narrandi sive proponendi. 2. Partiendi, Distribuendi vel Dividendi. 3. Confirmandi in genere. 2. Per Causam, rationis scilicet & argumenta proferendi. 3. Contrarium. 4. Similitudinem. 5. Exemplum, autores inducendi. 6. Testimoniam, antiquorum dicta citandi. 4. Objiciendi. 5. Confutandi. 6. Concludendi. 1. In genere. 2. In specie, per Recapitulationem.

2. Pathopoeiam in } exclamatione.
 } interrogatione.
 } admiratione, &c.

3. IN DECLAMATIONIBUS; ibi in usu sunt *Formulae*. 1. Compellandi Auditores. *Formulae* 3. Declamationibus propriis.
 2. Ordiendi in genere, primo. 2. In specie. 1. Benivolos faciendi à Persona Auditorum & nostris.
 2. Adversarium. 2. Insinuandi. 3. Conciliandi.
 4. Moderandi. 5. Narrandi vel Exponendi. 6. Confirmandi. 7. Confutandi. 8. Perorandi. Sed in his nihil fere differunt à *Themate*.

Secundo, generales *Formulae*, quae his omnibus in communi competunt, sunt 1. Transeundi. 2. Continuandi. 3. Abrumpendi.

2. *Formulae* ad Materiam.

Accusandi. Admirandi. Afferendi. Consolandi. Consulendi. Corrigendi. Culpani. D hortandi. Deliberandi. D precandi. Dissuadendi. Dubitandi. Exclamandi. Excusandi. Hortandi. Illudendi. Gaudendi. Graias agendi. Lamentandi. Laudandi. Letandi. Metuendi. Minandi. Monendi. Objurgandi. Ostupescendi. Obtestandi. Officium agroscedi. Opem offerendi. Opponendi. Petendi. Pellicendi. Precandi. bene & male. Provocandi. Querendi. Reprehendendi. Rogandi. Suijendi. Vendicandi. Vituperandi.

FORMULIS

Hiscæ Oratoriis, in hac nona Editione, subtexuimus.

- I. *Praxin, sive usum Formularum, in exercitiis Scholarium, viz.*
  1. In *Epistolis* tribus, ut de *Praxi Epistolari.*
  2. *Themat.* tribus } longioribus, *Praxi form.*
                              } brevioribus, *Them. 1, 2, 3.*
  3. *Declamationibus* in tribus diversis quæstionibus; Tres in singulis; viz.

Tres	}	Defendentis, Opponentis, Moderantis,	} ut in <i>praxi</i> postea videre est.
------	---	--	---
  4. *Exempla Oratiuncularum* aliquot.
- II. *Quæstiones* quædam } *Declamatorias.*
                                  } *Inventioni Oratoricæ*
                                  } *accommodatas.*
- III. *Epistolographiam, ubi de Affectionibus & Generibus Epistolarum.*
- IV. *Regulas de Compositione Oratoria, seu elegantiori verborum collocatione in stylo Orationis disponendæ.*
- V. *Manuductionem ad Artem Poeticam, cui pauca subjunximus Poematiola, ut praxin etiam in his habere possint Scholastici,*

Finis Methodi.

ATque hæc pauca *Præfari* visum est de *structura, & Methodo Formularum, deque ratione & contextu operis.* Jam *Hortum* ipsum ingredi, si tibi lubeat (*Oratorchle mi!*) atque *flores arearum nascentes decerpito.*

Sed

Sed hoc etiam in limine

Longos meos deprecor logos, ne

λεγομαχεῖν me autumes; quocirca

Si tu forsitan de nimia longitudine, aut Formularum quorundam prolixitate conqueraris (quod, ut audio, aliqui); cogites velim, ut ille apud *Poetam*, quod

— *suave est ex magno tollere acerua,*
ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho; & dicas magno de flumine malle
Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere—

Hor. lib. 2.
serm.
Satyr. 1.

Tu capias quantum lubeat pro capacitate *situle* tuæ, in usum *presentem*. Nobisque nostram non invidas (quæso) *copiam*, luxuriam.

Lips. In-
stat. Epist.

Loquentes fere plurimum, qui minimum eloquentes, ut corpore tenues, veste se dilatant: sic qui ingenii, aut sapientiæ inopes, diffundunt se verbis,

- *λαλεῖν*
ἀριστος,
α δὲ σωφροσύνη
ταὶ ἁλὲ
γείη.

— *hanc veniam petimus,*

Dabimusque vicissim—

Rogatus aliquando *Tullius*, ille Romani sermonis princeps ac autor, quam maxime *Demosthenis* orationem approbasset, *longissimam* dixisse dicitur. *Plut. in vit. Cicer.*

Non erat mihi unquam in animo, *prescribere* vel *meæ* olim, vel *alienæ* nunc pueritiæ literariæ, formulas verbatim aptatas exercitiis suis; ubi tunc puerile ingenium; ubi *invenio*? ubi *prudencia* in seligendo quæ in rem faciant suam? ubi *cura*, & advertentia *prædagogica*, ut sic permitteret *agi*? *Apes thymum* ferunt domum, non *flores* integros; *exsugunt* quod placet.

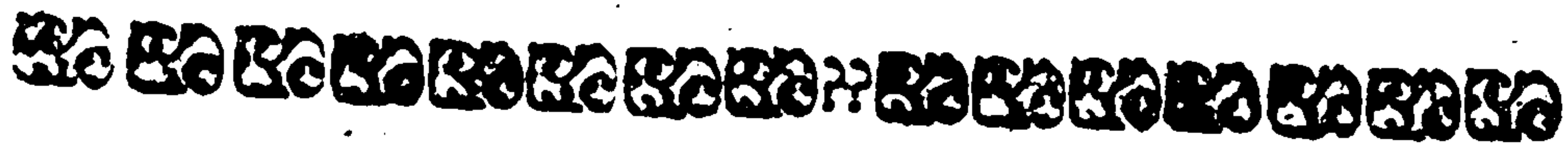
Imprudenter sane ageret *sartor* vestiarius, qui rotam panni coccinei aurative telam in unam *chlamidem* discinderet, consueret; peritus artifex *rationem* habebit corporis, sive *puerilis* seu

vilis

Formula Compellandi.

virilis, & vestes juxta mensuram debitam effor-
mat: Idem hic pueri; idem faciunt pedagogi.

Si haec non satis tibi faciant paucula, vide
Querelam nostram Apologeticam in pagina illius
quarta, &c. pag. 412.

Formula ad Contextum Orato-
rium pertinentes.

& Imo.

¶ Formulae compellandi Auditores, in
Declamationibus, Orationibus, &c.

Viri amplissimi!

Auditores { Humatissimi!
Candidissimi!
Lectissimi!
Auritiissimi!
Doctissimi!

Viri vere { Apollinares!
Ornatissimi!
Generosissimi!
Summates Palladi!
Heroes Literarii!
Apollinares Semidei!

Vir venerande, verendeque! Vir spectatissime! Clarissime vir!

Dignissime
Observande
Honorande
Generosissime
Venerande } Mecenas! { Magnifice
Illustrissime } Domine!
Honoratissime
Minervalium Praeses Vi-
orum!

Per-Illustres & generosi admodum Domini!

Amicissima
M. Altissima
Charissima } anime! { Magne Literarum Atlas, loci hujus
Lumen & Columen!
Literarum Literatorumque musegeta!
Patros magnifice, Literarum & Lite-
ratorum Factor eminentissime!
Apollinare Caput!
Minervales Pedes!
Florentes Academici!

Syntaxis

Formula Compellandi.

Syntaxis doctissima!
Celeberrima Panegyris!
Optimates literarii!
Veneranda Capita!
Apollinaris Corona!
Minervalis Chorea!
Mercuriales Adolescentuli!
Heliconia }
Attica } Juventus!

{ Chara Musarum Soboles!
Magni Apollinis incrementum!
Igniculi Heroici!
Juvenes Philomusi!
Generosi Minervae filii!
Proles Apollinia, almae Palla-
dis quam nutriunt ubera!
Plebs Literaria!
Minervale Sodalitium!

Dignissime
Vigilantissime
Prudentissime

} Praetor!

{ Cives Patricii!

{ Patres Conscripti!

{ Senatores gravissimi!

Viri Consulares!

Studiosissimi Musarum Alumni!
Vos, qui utramque Minervae mammam exuxi-
stis exsiccastis olim!

Mei sub eodem Palladis vexillo Commilitones
suavissimi!

Vos, quorum aetas teritur in libris!
Attentissimi Animi! Patientissimae Aures!

Vos, qui sine estis, & Heliuones chartacei!

Vos, qui in ipso bonarum Literarum emporio
versamini!

¶ Lector! Figurae, quas vides mar-
ginatim sparsas, Locum illum, &
Paginam, unde singula desumptae
sunt Formulae, & Praxi applicatae,
indigitant.

P. Paginam notat.

Ido For

I I do.

Formulæ Exordiendi.

M Arcum aiunt Antonium, Peripatetico Phor-
mioni gravem imprudentiæ notam inussisse,
quod rei militaris scientiam explicaret, audiente
Hannibale.

C. Julius admirari solebat eorum ora, qui
in scena gestum agerent, spectante Roscio: vi-
debor, igitur ego fortasse minus aut prudens,
aut pudens, qui, cum tot adsint hic & adstant
undique Hannibales & Roscii, tenuitatem nostram
in hoc dicendi genere longe superantes, illu-
strem nihilominus hujus sententiæ sublimita-
tem, exili meæ dictionis infantia deformare tur-
piter non reformidem. Cum tamen admirabili
favoris vestri amplitudine ad dicendum impellar,
inconcinna profecto hæc orationis meæ structura
in mora mihi non erit, ut ab instituto retardarer,
quo minus

————— Marcus Tullius eloquentiæ Romanæ
parens, magna semper trepidatione exordiri con-
suevit

————— Nam si Anacharsis philosophus, ignoran-
tes Musicam deridebat de Musicis ferre iudicium;
quanto magis imprudentes damnasset, si de pru-
dentibus vidisset iudicare

Theophrastus progressus in concionem repente
obmutuit

Isocrates ob ingenii timiditatem, vel hircere
nunquam publice ausus est

Illustrissimum illum Alexandrum, orbis terra-
rum Monarcham invictissimum, ab Apelle tan-
tum se pingi à Lysippo fingi voluisse ferunt; hoc
nimirum consilio, ne à vulgaribus & obsoletis ope-
ribus non tam illustrata, quam obscurata, illius
videretur dignitas.

Vos igitur (lectissimi Auditores) male con-
sultis tam divinæ veritatis sublimitati, si eam
à me, luculentis barbariæ facibus inquinatam
sordescere patiimini; cum oratio mea nec lacer-
tis potest contendere, quod authoritate nihil va-
leat, nec illecebris delinire, quod careat lepore;
nec aculeis commovere, quod iudicii maturitate
deseratur.

Quare quum singularem ejus excellentiam sa-
tis eluminatè decorare nequeam, faciam ut olim
Timanthes ille pictor, in immolanda Iphigenia,
qui caput Agamemnoni obvolvendum putavit,
quod immensam sui mœroris acerbicatem, pen-
cillo non potuit adumbrare; pariter ego hujus
rei magnificentiam, quam vix cogitando con-
sequi valeam, silentio sippario involvendam re-
linquo

Veteres Græci, qui Euxariar magnificerunt,
priusquam aliquod opus aggressi essent, Oppor-
tunitati semper litare solebant; quapropter, &
ego, in ipso orationis meæ vestibulo, vestrum fa-
vorem & æquanimitatem, veluti Mercurium com-
munem implorandum censeo.

Cum Musa nostra, flexanimæ suæ Suadæ scæ-
rum statim sit paritura, Vos (ceu tot Deos Nixeos)
implorandos arbitror, ut obstetricantem illi ac-
comodetis operam

Theseum ferunt, Ariadnes ope, in penitissimos
(irremediabilis alioqui) Labyrinthi recessus olim
ingressum, inde etiam exiisse feliciter; Ego pari-
ter facile intelligo, me non nisi vestre aura & Fa-

venio

Plutarch.
in Hanni-
bale Si
sint pro-
lixæ nimis
usui tuo
isthæc Ex-
ordia, quam
erit tibi
facile Pro-
crustes hic
agere, de-
capitando,
degenuan-
do? Plu-
zarch. in
Theseo
Luxuriam
nostram
amputa;
arctioribus
cancellis
compinge,
comprime;
in angu-
stiorum al-
veum &
ripas con-
trahito
exundan-
tiam; ut
ita viis
et modis
proposito
tuo adaptem
aut formulae

Illu-

venio benevolentiae; ceu Ariadne filio fratrum posse amplissimum hunc dicendi Oceanum ingredi; me, non nisi vestrae patientiae velis adjutum, posse in eo progredi; nec inde ingredi, nisi in vestra aequanimitate, proram puppimque collocem. Adeste igitur (candidissimi Auditores!) meque benevole patientiae vestrae influxu juvate, dirigite; ut portum aliquando tandem, appellere mihi liceat implacatas invidiae Syrtis praervertete.

Nobilissimum illum pictorem Timanthem, ingentis Cyclopi magnitudinem, parva in tabula expressurum, pollicem duntaxat ejus (quem Satyri juxta picti, thyrsometirentur) penecillo ferunt adumbrasse:— Ego pariter.

Hæc ara (vos Apollinaves Scindei, quibus primitiarum nostrarum spem vicissim litamus, nobis enim singulis, redit; at agricolis, labor actus in orbem) aliquid naribus tam divinis dignum thymiamatis, climatum arte, quodque auribus sit harmonicum, videtur exigere. Ego autem, quantumvis omnium ineptissimus, qui tam sacras, tam purgatas affarer aures; veruntamen cum vestro omnium suffragio calculisque, in hanc Spartam sim delegatus, vos quaeso, viribus animisque mihi suppeditetis, ut meam hanc exornem provinciam.

Quod tanto securius facturus mihi videor, tanta etiam alacrius, si institutum iter meum regio favoris vestri diplomate muniatis; cujus publica Majestate (tanquam Mercurii caduceo) ferratas hostium phalanges tuto aut penetrare possim, aut praeterire; qui abunde mihi prospectum existimarem, adversus omnia censurae praedicia, si mea non prosus improbaveritis. Quare, quod vultu pollicemini, id audiendi facilitate comprobetis, obsecro, ut mihi primas anchoras solventi bene velitis, (qua estis comitate)

te,) & quæ dicuntur (qua estis æquitate) candide interpretimini.

A vobis itaque Musarum patroni, viri utre Apollinare!) à vobis petunt, qua possunt observantia, (sinite quaeso ut exorent) benigne ut audiat me, quem miserunt Legatum à Latini) oratorem suum talem, qualem ferendo leniter tenuem meam in dicendo facultatem.

Ad vestram enim benignitatem, tanquam ad sacrum aliquam arcem supplex accurro, ut sub Achilleo vestri favoris umbone intrepidè lateam, nequa in nostris his conatibus: genuinum frangat maledicorum Errianys; quo si me favori dignabimini, nulla loci intercapedo, nulla temporis diuturnitas, hujus rei gratiam oblitterabit.

Ego enim, quamvis inter omnes Athenienses minimus, quantuluscunque tamen sum, operam dabo, ut ex angustis inventionis meæ urnulis, è limpidissima veritatis fonte repletis, nectar reconditum hauriatur, quod vestris propinem imbibendum auribus. Adeste huc igitur omnes (circumsusa corona!) adeste (inquam) singuli animis, perinde ac corporibus; arrigite mentes aurisque vestras, & me denuo dicentem patienter audite, quem adeo plusquam benevole, praeliminari hæc praefatiuncula vos salutantem, audivistis hactenus.

IIIo.

Formula conciliandi Benevolentiam.

a	} persona	} Auditorum.
		} Nostra.
} Re ipsa de qua dicturi sumus.		

INSuetum praesentia tam verenda, tam veneranda iubar, mentis (mihî infantulo) oculos, radiis adeo

adeo offuscat suis, ut tanquam *noctua* ad solem, mea jam caliget ingenii, *acies*, ut quem non tulit *unicum ovidiana Semele*, ego minus, tam multos *Joves*, & *Phæbos* meæ orationis angustia recipere possum; utcunque tamen tenuitatis ego meæ mihi conscius sim, vix tamen intra *cochleæ* meæ restam jam contineor, quin inter alicrum *navfragia*, & *successus* in hac re, minus *prosperos*, ad *pulchrum illum*, *Bonæ spei*, *bonæ mentis*, *portum*, & *almæ veritatis Elyfos*, aspiraturus sim: si modo, *aurum* mihi favoris, & *benevolentia* vestræ *ramum* porrigatis supplici—

Carneadem ferunt (qui ex tribus nobilissimis *Atheniensium* Philosophorum *primus* habebatur) tam incredibili dicendi vi fuisse præditum, ut *nullam unquam in suis disputationibus rem defendit*, quam non *probarit*; *nullam oppugnavit*, quam non *everterit*. O felix viri ingenium! feliciorum fortunam! utinam & mihi—

—si, cui jam circum utrinque, *phalanges*

Stant dense, strictisque seges mucronibus horret
Ferrea— *Æneid.* 12.

Spero me à vestra omnium æquitate impetraturum, ut ad orationem meam, faciles hodie aures sitientesque afferatis. Quare, nec veteri *rhetorum* more, rogabo ut attendatis, quia res ipsa, de qua jam dicturus sum, hoc à vobis exiget; nec deprecabor quod orationem affero, nullo aut *stere* sparsam, aut artis *gemma* immixtam.

Ingenio tam acri, ac vehementi, ut nihil sibi pene ad expugnandum proposuerit, quod non aut acumine irruerit, aut pondere illiserit, *Vircent.*
Lirians. de *Tertull.*

—Cur vos summates viri, *Patricii*que *ordinis* *Proceres*, ad hoc plebeium convivium vosmet ipsos ingeritis? non istis palatis hæc parabantur *legumina*—

Vos

Vos vero, (incomparabiles viri!) ut amare debeo, sic metuere non-nihil non possum, non quidem ut *patris* parentem; verum, ut qui timide causam suam agit, *judicem*; non quia causæ diffidat, sed quod de se desperet. Præterquam enim quod ignotus mihi non sum, divinam ingenii vestri vim, cum inexhausta sapientia perspectam habeo.

Te igitur (*vir maxim!*) oro obtestorque, ut *patrisper* dum me audies, eruditus esse desinas, scientiam se ponas, benevolentiam induas—

Ut jam *Scaligere* nomen (quod de *Tullii* eloquentia dixit *rhetor*) non pro *erudito* homine, sed pro *eruditione* sumatur. *Heins.*

Archidamus *Periandrum* dixit è bono *Medico*, pessimum *Poetam*, malis carminibus fecisse; *ἄντὶ χαρίεντ' ἰατρῆ κακὸς ποιητῆς καλεῖται Ἀρχιδάμειος*. Vereor ne & me, quem hætenus æstimastis aliquid, comperiatis demum quam sim nunc nihil—

Demosthenes *Græcorum* eloquentissimus, apud *Philippum* regem, *Amyntæ* filium, verba facturum, in ipso statim orationis limine stupefactus obmutuit, majestate (ut credibile est) tanti viri perterritus. Quod (ut opinor) heri ac nudiustertius mihi contigisset, nisi stuporem hunc, explorata mihi jam pridem excussisset *humanitas tua*.—*Text.*

—Non sunt somnia aut nugamenta hominum, aut *Poetarum* fabulæ, quas vobis explicamus; audietis monita illustria, audietis—

—Quod optare licet, præstare non licet; sed quoniam alterum *potentiæ*, alterum *voluntatis* est, respicite æquitate vestra, quod adest, supplete benevolentia quod deest.

—Non de *stillicidiis*, aut *aqui-pluviis*, sed de causa seria, re magni momenti est nobis *sermo*—

Dignum

Conciliandi Benevolentiam.

Dignum est attentione vestra argumentum
(*Beignissimi Auditor s!*) quamquam nec de vobis
dubitare sit nefas—

Non sunt levia quæ pertractamus *Auditores*
—quibus gravitra, ne *Conscripti* quidem in
Senatum patres, aut ex ebone curuli *consules* pro-
nuntiarunt—

Gravissimum nobis, (*Audiores humanissimi*)
gravissimum onus incumbit, ætas autem *hæc*, &
illa quam videtis adolescentia longe subsistit im-
par, quæ nullis fulta præfidiis, nulla eruditione
instructa, nullis ingenii viribus innixa, *opem ve-*
stram implorat supplex—

—Sed acceptior fortasse erit ex intimo *coro-*
dis penetrati, leniter spirans *simplicitas*, quam in
labiis tantum natans phalerata hujus seculi *gran-*
diloquentia—

—Ecce vobis *novum* jam argumentum,
rei sane, ut opinor, injucundæ, cum vobis, *scio*,
non placeat recocta *crambe*, quæ antehac sæpius
apposita excitavit nauseam.

—Dabit, uti spero, pro innato *vestro* can-
dore veniam— & aurem paulo faventio-
rem, cum *nostra* jam oratio humili serpat pede, non *tra-*
gico superbiens cothurno, nec nugas vobis & *a pi-*
nas, aut *ἰπποθήματα πύλα*, (ut ait *Comicus*) sed
rem uti res est proferat—

—Difficili plane dere dicturus sum, neque
quisquam est, cujus de lumine, lumen accendam
meum— si igitur erratum à me usquam fuerit,
vestram *πρωτοταγῶς Κυριότητι* indulgete—

—Tamen non inter *primos*, sic nec inter
imos prorsus debeam considerare—

Per eam vos humanitatem rogo, quam inclu-
sam in pectoribus, domo *huc* attulistis, ut dum di-
co, patienter assidere, & attente auscultare ve-
litis—

Hanc

Conciliandi Benevolentiam.

Hanc ad *telam* pertexendam, dum pleno me
confero gradu, officiose vos compello, studiose
peto, obnixè compreeor, ut porro benignitatis
aura, benevolentia vestra *spiritu*, levissimo favo-
ris *Zephyro*, ad portum altum provehatis, *hoc* leve
& demissum genus dicendi—

Quod dum facimus, vos *auditores* quotquet
adestis, obtestamur, quanto estis *nobis* eruditio-
res, tanto sitis quoque ignoscentiores, nobisque
balburientibus, attentionem aliquantisper lar-
giamini—

Simul illud deprecor à vobis, ut non prius te-
meritatis mihi notam exulcerato quodam animo
inuratis, quam *me* provinciam hanc ita deposuisse
judicetis, ut à suggesto non ejectus, sponte dis-
cedam—

Si quid hæc *ætas* quæ nondum adolescentiæ
spacium est egressa; si quid hoc *judicium*, quod
nullo rerum est usu confirmatum; si quid hæc
eloquentia, quæ primis tantum præceptis est im-
buta, potest, conabor ut—

Quum multum de *amicitia* scripsisset *Cicero*,
librum illum suum *Pomponio Attico* inscripsit,
amico *sibi* conjunctissimo; quumque de *Senectute*
porro *ipse* copiose deseruisset, nullum alicubi ope-
ris istiusce idoneum magis invenire potuit patro-
num, quàm eundem *Titum Pomp. Atticum*, virum
multa canitie venerandum. Prudenter admo-
dum *patroni* sui, cui nuncupaverat conditionem,
ad subjectæ materiæ qualitatem applicans, &
adaptans: ita & *Ego* (si *magnis* componere *parum*
licebit) vindicias studiorum, & literarum patro-
cinium suscepturus, in improbos nebulones, atque
ignavissimos horum temporum fucos, opportune,
uti spero, & apposite coram vobis, adolescentibus
virtuosis pariter ac studiosis, dicturus venio—

Ulc-

Ulteriùs autem antequam *linguae* fræna indulgeam, quaeso vos per eam quam hætenus invicem, ex literarum humaniorum cultu satam & propagatam conservavimus amicitiam, velitis, *aurium*, (ut sic dicam) *ades* vacuas mihi aperire, & peregrinantem dicendarum rerum *veritatem* admittere——

Ausculata, *corona* discipulorum, *brevissima* attente, vitabo sermonem lacinosum; attende benevolo, promitto animum officiosum.

Favete igitur linguis, & permittite ut in hoc opere arduo, honestaque admiratione, tanquam *profanus* lumen adorem, onerariaque navi mea littora tantum prætervehar——

Atque utinam dum imparibus arduam hanc molem humeris impono, aut *Ciceronis* voce uti possim, aut alacritate *Demosthenis* excitari!

Cum tot tantisque difficultatibus, affecta atque afflicta, in vestram, *Auditores*, fidem, veritatem, misericordiam *Veritas* confugerit, Te *Domine*, vosque, qui in *concilio* adestis, orat atque obsecrat, ut multis injuriis jactatam atque agitatam *æquitatem*, in hoc tandem loco consistere & confirmari patiamini: id quo facilius facere possitis, dabo operam, ut à *principio*, rem ipsam, quemadmodum gesta & contracta sit, cognoscatis——

Hercules olim adversus *Hydrum* Lernæam, & *Cancrum* congressurus, coactus est, *alienam* opem implorare, qui ipse solet opitulari cæteris. Ego unus cum tot monstris dimicans iisque subinde novis exorientibus, quid faciam, si manum mihi adjutricem non porrigatis? si sub *Ajacco* vestro *Patrocinii* clypeo non protegar——

Peto, ut quantum nobis deest *eloquentiæ* (deest autem *plurimum*) tanquam ab *humanitate* vestra ad *benevolentiam* accedat; ne si secus fiat, non unius

viri

viri, sed ipsius *sapientiæ* laudibus intercedisse videamur.

Oro, rogo, ut eâ, quâ cœpistis, benevolentiam, & arrectæ auscultationis, aura, dictionem hanc ad præstitutum terminum prosequi haud dedignemini——

—— *Solamen hab. bo*

Mortis, ab *Æmonio* quod *sim* jugulatus *Achille*.

—— Qua de re cum breviter dicturi sumus, peto ut, quod est amoris, ac benevolentiae, benigne; quodque studii ac diligentiae, attente audiatis——

Quam hæc minime levis sit controversia, facile intelligetis——

—— *Nec enim levia aut ludicra petuntur*

Premia, sed *Turni* de *vita* & *sanguine* certant.

Æneid. 12.

Suppeabit (uti spero) candor vester, & attentio, ut grata anteverram celeritate (quæ delatos facile occupat) ex prolixitate nauseam——

—— Hæc quam sint in me exigua, agnosco, nec de me quisquam tam abjecte quam ipse sentio——

—— Magna profecto res, & ad discendum utilis, & ad recolendum necessaria, quam etiam atque etiam exemplorum molibus illustrare atque inculcare studebimus——

—— Ut ad consensum sui quos suadere non potuerit, impellat, *cujus* quot pene verba, tot sententiæ sunt, quot sensus, tot victoriæ——

Vinc. Livinens. de Tertull.

—— *Simonides* in ardua illa quæstione *Hicronis*, deliberandi causa, unum sibi diem postulavit, postridie vero *biduum* petiit, & deinceps dierum numerum duplicavit. Haud aliter ego in hac nodosa difficilique admodum controversia——

debeo aliquot dies ad cogitandum postulare,

lax,

late, quia, quanto diutius considero, tanto mihi res videtur obscurior—

—Cum causa sit multiplex, & non paucis difficultatibus obvoluta—immo undique sit præjudicium, undique præcipitium—

—Quamquam & de hac re perinde ac de aliis, tanta est controversia, ut horologia sexcenta facilius in concordiam redegeris, quam tres aut quatuor Philosophorum super his rebus dissonas opiniones—jam vero quis recenscat quæ à singulis perhibentur de natura, de principiis, de Deo—

—Nam à veteribus Philosophis hæc quaestio olim decocta, his temporibus recruduit—

Illud modo, antequam ulterius provehat, à vobis summopere contendo, ut quando omne mihi per fugium in vestra bonitate, & clementia situm est, tenuitatem meam vestro favore ac silentio sublevertis, quo mea oratio his veluti secundis subjecta ventis, quem sibi proposuit, portum facilius consequatur.

Ut pronis auribus, benevolisque animis vocem oratoris, de eximio seculi hujus ornamento differentis, excipiat—

—Non rhetoricor Auditores, non tinnio, bullæ & crepitacula puerorum sunt, aut fanaticæ forsan juventutis.

Sed si jam vestra illa favoris aura, nostræ hujus Vela imbecillitatis impleverit, superabo scopulos omnes difficultatis tantæ, & ingressus in portum, veritate dictionis hujus coronidem conservabo—

Præbere quaeso mihi vestras attentissimas aures, dum hæc à me proposita, tenuiter pertractata fuerint, sub Ajaceo vestri patrocinii clypeo nudam veritatem obumbrate—

Sed ad humanitatis vestræ genua precidit Oratio
nostra,

nostra, supplex animi nuntius, & delegatus; cui, ut benevolam præbeat auram, obnixè desidero; nullorum enim uspiam lenitatis censuram, vel magis expeto, vel magis exspecto, quam vestram, (doctissimi Auditores!) quibus, ne Athenas quidem ipsas, credo fuisse magis Atticas.

Oro vos igitur, ut irradiet mihi, vestræ humanitatis, (ceu cœlestis cujusdam Cynosuræ) jubar, vultus vestri splendore, me subtimide, debili ut cunque constat dicentem mirifice reficiatis, si conatum quantumcunque mecum probaveritis.

Quamquam dum vos in cantillas hæc minutias descendere non dispuduerit, optarem equidem ex intimis (quod siunt) præcordiis, ut vestras aures Ambrosia, Nectarisve succo sataras dimitterem—

Dum vos modo propitios habeam, quorum imprimis vereor, & revereor judicium—

Sed cur ego vos (mirissima ingenia!) adeo operosa precarer precarerve prece, quorum vultus placidique mores, faciunt, ut mihi de vobis dudum polliceat futurum, ut sub Achillea vestri patrocinii panoplia, omnes maledicarum linguarum latratus facillime retundam—

Hæc ego de re cum dixero, dura immensum hunc Oceanum tranavero, vos quaeso (Auditores!) vestra ut faveat consueta affabilitas; indulgeatque placide balbutienti nostræ oratiunculæ; ut inquam me spem, vultus vestri oculorumque benignis iudiciis erexistis, eam attentione quoque vestra confirmatam dignemini, vestrosque animos verbis meis velut catenis quibusdam alligate—

Cujus quantumvis Oratio nullis verborum Stellaris ornata, nullis phrasium sideribus illuminata, nullis elegantiarum luminibus distincta, eloquentia nitere, compositione fluere, ornatu splendere non potest; vobis tamen quaeso placeat, purissimi
C
crum

num hujusce veritatis merum, ceu divinum aliquem succum imbibere, ut plenis illius amphoris sariati, ansam mihi præbeat triumphandi serio-
Magna que det nobis tantus solatia victor.

Atque utinam ea mihi felix fortuna contigisset, ut dum auri laudes prosequor oratione, aurea quædam apud vos eloquentia, aureo verborum flumine ac sententiarum inundare possim! sed quoniam in hac infantia nostra, & eloquentiæ tirocinio, facilius optare quidvis licet, quam assequi—

Ex sanguem hanc nostram declamatiunculam, benignis intueri oculis vos obtestor; & si quid duriusculum auribus tam teretibus videatur, candidè dignemini interpretari; ut sic (cum habuerimus Mæcenates & Patronos, qui tanquam Dii Tutelares, ab inveterato tenebrionum livore, nostram qualemcunque vindicetis conatum) ad veritatis Pharon aut Cynosuram, clavum futuræ orationis dirigentes, mare isthoc, tam inquietum, feliciter trajiciamus.

In quem ego dum effor Nepruum, (veritate duce, vestraq; patientia comite) rogo suppliciter, vestra nobis ut afflet attentionis gratia nostrisq; benigne aspiret linteis benevolentia; ut si obvias quas in rupes navicula mea, minus secundis Euris impulsæ illiserit; æquanimi tatis vestra remigio, & Cynosura naufragii periculo integra emergat.

Vid. Excusan.—

IV.

Formule sumptæ à Persona Adversariorum, eos in contemptum & odium trahendi.

Inter has plurima ad confutandi formulas referri possunt, & contra.

Exploserunt jam pridem seniores & seniores philosophorum, paradoxiloquum illum Anaxagoram,

à Persona Adversariorum, &c.

ram, qui nivem esse nigram, & solem candentem dixerit laminam: Sed en etiam jam virum, qui Candida de nigris, & decandentibus asra, asserere non veretur; qui adversus solem (quod aiunt) loquitur, & insana stribiligine, & sua (qua tantum pollet) sartagiæ loquendi, aures vestras captivas ambit demulcendo, * abducere:

Cujus oratio (ut audivistis) calamistris meretriciis inusta, unguentis fluentibus delibuta, pigmentis theoreticis effeminata, non incorrupto sanguine sed ascititio colore; non naturali succo, sed accersito succo, fallaciter enivescit.

Sed hedera ista, quam in orationis suæ vestibulo & fronte, suspensam habet, vinum intus haud vendibile indicat—

Pronum te audio ad maledicta—credo id causa factum, quia bene loqui non didiceris: sed qui tecum agam argumentis, cum ex primis philosophiæ apicibus, liceat mihi omnem illam struem verborum demoliri—

Dextera nec tua te Graium fortissime Creteu

Eripuit Turno: nec Dii tætere Cupentum

Anea veniente, sui: dedit obviam ferro

Pectora, nec mi ferri clypei mona profuit aerei:

Te quoque—En. 10.

—a quo protrahitur rursus in suenam hoc drama—

Inauditarum, adscio quot, vocum colluvione olens, ut ferus ille Plautinus ait, callidus, hircum, haram, suem, canem, caprum, cranium: ut quædam modum odor qui ex Murno vultuatur, superopulentes aves necare solitas dicitur; ita illud pars, illa sanies, illud virus, optima quoque martionum ingenio exanimes.

Sciunt factores suæ nulli fere cito esse placituros, si nudi & simplices exhalentur, atque id-

* Hone-
sta pub-
lico
gaudent,
scelera
secreta
sunt, Mi-
nat. Fel.

circo eos elequi velut quodam aromate asper-
gunt—

— Quibus à Pacuvio & Ennio demortua accersebantur verba, saltitabant periodi, macra, jejuna, ac famelica oratio, succo omni, nervis destituta omnibus, & copia, punctulis quibusdam & allusivis, aut membris interim præcis, & interrogatiunculis abrupta, *nauseam* fastidiumque sui pariebat. Histriones scenicos dixisses, aut ad instar *Telephi Euripedæi non mendicos modo, sed & claudos*, qui chorago intus rem gerente, *spectatores* cum tibicine oblectarent, & dum maximo conatu aliquando exilire conarentur, cum majore *spectatorum* voluptate quam applausu caderent, non irent. *Heins.*

— Accedebat blanda *Sirex* quæ dicendi meretricia suavitate quadam, ac lepore, homines propemodum in *pecudes* converteret—

O *Xerxes*, meo quidem judicio barbarorum ignavissime! non exercitum ducebas, sed armentum; neque *Dux* eras, sed bubuleus— quum tuum singulis *lorarios* dedisse diceris qui à tergo cessantes ferirent, flagrisque ad *virtutem* impellerent—

T. Livius bovem locutum fuisse inter prodigia non semel posuit, hoc vero tempore homines ita quotidie loquuntur—

— Sed obstruam his ora (si hanc mihi indulgeatis veniam *Auditores*) fimo & oleo—

Fortissimi profecto *Ajaces*, magnanimi *Hercules*, feroces profecto *Gigantes*, qui *cælum* oppugnare malint, quam *veritatem* agnoscere; lingua tenus docti, *holoserica* spectabiles præfatiuncula, cincinnis oratoris compui; qui si à *rastris* ad *rostra* (cum *malis Diis*) transcenderint, *vacuum*, plus nimio, *verticem*, inter *astra* illico condiderint, *non obstante*—

Quæ

Quæ omnia magis esse *verisimilia*, quam *vera* (ut *Cæcilius* apud *Minut. Felicem*) facile perspexeritis, cum adversarius, ut fatiscienti suæ paradoxæ ferat suppetias, *hec* commentus fuerit—

Qui *prestigiis* suis oratoriis ex *Arabia felici*, per *Arabiam desertam*, in *Arabiam petream*, suos seducunt auditores; qui labra sua *amoris nectare* circum linentes, os utcunque *rosam*, mens tamen ipsa *spinam* olet.

Ne forsan ridearis cum rhetore illo, quem *Philostratus* scripsit, cum dixisset & *Zeu!* in terram coniecisse vultum; cum addidisset & *Tñ!* oculos in cælum sustulisse—

Ut de illo hæud immerito, quod *Heraclitus* aiebat, dici potest; *asinum*, *stramenta malle quam aurum*, & depexum mendici pallium, quam pannum elegantiorum, *stolam regiam* magnificere.

Sed ego *magnificas* istas *Antagonistæ* jactationes, nihil esse aliud puto, quam *larvam*, qua *putentia* causæ suæ *micera* tegetet; qua vos ludos faceret, & tanquam *prestigiis* *effascinaret*, cujus vestigia *gressusque* singulos si oculatus paulo inspexeritis *sinuosas fraudes*, & *anfractus leporum* procul omni dubio deprehendetis; cujus à tergo, vestigiis etiamnum lubet inhærere, tantisper dum *superbientis animi cristam* deposuerit—

— Faciunt & *vespæ favos*, & *simie* imitantur homines—

Nullus adversariorum cœtus tam effrons prodiit, qui *veritatis* non magnifice circumrotet *veillum*.

— Quis enim feret tam *graphics* & *distinctas ineptias* de? — quis *portentiloquia* ista non exhorrescat?

— Nusquam *scriptum* aut *fiçtum* aut *piçtum* in *pariete*, ut ille ait; idem ergo fecit, quod cum *multa jura confundit coctus*.

C 3

— Quid

Quid si tanquam *Argivum* clypeum ab-
stulerat, gloriatur insolens? *Terga dabo?* & *Tur-*
num fugientem hæc terra videbit? Illeque ad cone-
tori miserum est? ut *Turnus olim*, *Æneid.* 12. Sic
& ego

Ut non exericandis pene se induunt
Labyrinthis, qui hæc controversiam palmarem,
tantis inadere clamoribus etiamnum satagunt

Ista crudicra *Errantis* philosophi effata,
itã affabre condierunt quidam recentiores
quibus me, quoad potero, mascule oppo-
nent

Nec genium habentes nec ingenium, quo-
rum verissima dogmata, scilicet, si ponderentur,
vanissima esse, singula apparebunt.

At tu in *fisco* es, & *aqua* tibi hæret, qua me (ne
ipse in parum *fisco* essem) conatus es funditus ob-
ruere, confuge quadam lymphaticorum argu-
mentorum.

Effeminatum istud, & gracile *dicendi* genus,
(ubi nihil *virile*, nihil arduum & excelsum, nihil
non fucatum, omnia *muliebria*, compta) utrun-
que *auditoris*, nimis *delicatos* suavitate lequendi
illiquefactos, titillare poffit; cum tamen *verris*
& viribus destituatur, spero vos æquitatis, & æ-
quanimittatis præmunitos *Antidoro*, *ulyssum Moly*
arripuisse, neque blandientes *Syreñi Oratoris*
incantationes accepisse; sed *veritatis* potius con-
centum, & *harmosiam* utque adeo expectasse, ut
quam prius audieritis, *absurda*, sonet *vitium*, per-
cussa, discrepans opinio

Perf.

Sed hæc hominem à pudore non desertum, in
ruborem dare possint: videntur enim plerisque
philosophis, non tam mira quam absurda, & ab
omni rerum veritate prorsus aliena

In me, quidvis harum rerum conveniat, quæ
in

in stultum vibrari solent, (*caudex*, *stipes*, *asinus*,
plumbens) in illum, nihil potest, quippe hæc omnia
exsuperat ejus impudentia,

Sed detur mihi, (*Antagonista* mi!) detur mihi
(cum pace tua) paulisper *animi* tui pulsare *fores*,
ante adeo præfractarius videbere & *perfricta*
frontis, ut *παρὰ δὲ ἑσάρτα* hæc, mordicus tueri
velis? an tu *Jove* & *Minerva* natus plus omnibus
sapies? an in Te uno omnes relesederunt *Musæ*? Vin-
te ipsum quasi alteram *Apollinem*, literatissimo-
rum corona venditare? omnesve *Philosophos* præ-
te insaniisse? *lumina* scientiarum (te jam orto,
quasi novo *fidere* in cauda *Cassiopeiæ*) deliquium
pati putabimus?

Sed periculosum est (*Auditores!*) omnino pe-
riculosum est, *Apollinis* & *Musarum* *vehiculum*,
tot jam seculis sapienter gubernatum, temerariis
Phaetontis hujus inceptis concedere, & deman-
dare,

Nam dum *nubes* & *ideas* philosopha-
tur, dum *pulicis* pedes metitur, dum *culicum* vocem
miratur

Quorum ego copias, (ut *Agessilas* olim
ba-barorum) in bello captas, *captivos* vestibus exu-
endos curabo, nudosque vobis (ut suis ille militi-
bus) intuendos exponam; ut sic qui vestiti, ho-
stibus formidabiles erant, exuti tanquam pumi-
liones, ab omnibus derideantur

Quos *asinos* esse, ex auribus jamdudum
deprehendistis, & hodierno die demum cognosci-
tis

Si modo invenias tam obtusum ingenium
quod isto grunnitu tuo & verbis in *hara* natis ca-
piatur

Expectabam ab illo ingenii tui arvo molles
violas, & *purpureum Narcissum*: sed (ut video)

Carduus, & spinis surgit paliurus acutis.

—Involucra quædam videris compegisse, quæ *Oedipo* conjectore, & natatore *Delio* (ut de scriptis *Heracleti* dicebat *Socrates*) indigeat, quibusque *Gordii* nodus, *Labyrinthus* *Dædali*, *Sphingis* ænigmata, numeri *Platonici*, *Lycophronis* tenebræ, & *Saliorum* versus suis *Sacerdotibus* (autore *Fabio*) vix bene intellecti, comparari nequeant.

*Quos Deus, & quo dura vocat fortuna, sequamur.
Stat conferre manum Æneæ stat quicquid acerbi est
Morte pati.*—

—*Hunc, oro, sine me furere ante furorem:*

Quæcunque est fortuna, mea est.

Sic Turnus Æneid. 12. 667. 678. 680. 694.

Nulla me ad id causa impulisset alia, nisi ut ferocitatem istam tuam reprimerem, audaciam confringerem, & loquacitatem paucissimis interrogationibus irrecitam retardarem, de ista tua causa sic erit conclamatum illico.

Affectata obscuritate, & permittis dedita opera *gryphis*, & hiantem, & suspensum tenes lectorem, & crucem sigis *Studiosis*—

Hic enim (ut in argumento non dissimili *Octavii Cæli* apud *Minutium Felicem*) non disputantis auctoritas, sed *disputationes ipsius* veritas requiritur; atque etiam quo imperitior sermo, hoc illustrior ratio est, quoniam non fucatur, pompa facundia, & gratia, sed ut est, *recti* regula sustinetur.

In publico hoc, & tam frequenti *theatro*, cequis præco *Stentoria* voce, abiget *asperus* hosce & austeros *Xenocrates*, qui *Gratiis* nondum litant; opusque habent ut illud *Platonis*, *Quære tuis hæc*, subinde occinamus? Ad sunt enim vereor, (imo jam video) *Tuberones*, qui in *Ligariis* repre-

hen-

hendunt id ipsum, quod in seipsis amplectuntur; & *Plin. Nat. Hist.* sibi quidem (tanquam *Marsi*) condonant vitia, in aliis vero *virtutes* improbant; haustum lactis gallinacei promittentes, & apium prius miscent, quam opium cognoverint—

Quis *mysta* à *Musarum sacris*, arcebit profanum hoc hominum vulgus, juxta & arrogans, qui gloriolæ aura turgescens, in ipsa nive videre sibi visi sunt atramentum (ut olim *Anaxagoras*) qui nodum in scirpo quærent, uti *Chremes* ille *Trentianus*.

Homines nequam, terre filii, qui, novum instruunt *Gigintomachiam*, certantque jam iterato involvere *P. Lio Ossam*, veritatem quam intelligo nolunt, insana sua stribiligine offuscantes; & larvati, aem gliris instar exosi, noctem & tædarum lucem, ut adulterini mercatorum panni, quam omnia maluerunt.—Res omnes adversarius obscuritate sua perplexas reddidit, ut vel *Apolline* lectore, vel *Oedipo* interprete indigere videantur.—

Agamemnonem quidem præ se fert, cum re ipsa sit vel ipso *Thersite* multo deformior: cujus tam edentulæ in nos calumniæ, circumlatrare possunt, non lædere veritatem.

An vero (*Judice!*) Vos soli ignoratis? Vos homines in hac causa versamini? vestraene ita peregrinantur aures, in hoc pervagato (omnium fere) sermone, ut nesciatis quas ille fallacias vobis, vobis, veritati ipsi impoliturus sit? *Plin. Nat. Hist.*

Cogitate quæso, quas ille araneorum telas contextuit, ut simplicem veritatem obscuraret; credulosque auditorum animos illaquearet;

Perinde ac si subtilissima sua vasfricæ, opera *Myrmecidis* imitari statutum sit, cujus quadrigam & aurigam, musca rexit alis, aut formicas *Calli-ratis*, quarum pedes & membra, cominus intuenti, pervideri non possent, aut *Apellis* tabulam;

C. 5

quæ

quæ continebat lineas visum fugientes; aut denique catenam *Vulcani*, quæ sub intuentium oculorum aciem non cadebat.

Quod *Ovidianus Ajax Metam. l. 19.*

— agimus, pro *Jupiter*, inquit

Aterates causam, & metum confortat ulysse?

Nam vos opinor auditores, alia in sententia eritis, si modo (quod quæ par est animi submissione peto) exigui temporis attentionem mihi largiri, nec antiquitati tantum tribuere volueritis.

Eadem videtur figura omnibus, sed quædam unicuique lineamenta deflexa: sic & similes *universi* videmur, & inter se *singuli* dissimiles invenimur: pariter in sententiis & opinionibus quilibet suis.

— Persuasit pessimam causam vir pessimus, orator optimus.

— Nam ut numerosas *Xerxi* copias, paucissimæ *Græcorum* turmæ pepulerunt olim: ita & pauculæ eruditorum centuriæ, infinitas *tuas* sententiæ *myiades*, nullo negotio, & victoria expugnabunt incruenta.

— Qui quanquam superiores non sunt in hac causa, sunt tamen priores.

Qua in re, ita vestram illam humanitatem precor (*Benignis. Auditor.*) ut si rationes omnes ejus longe aberrasse veritate ostendam, nequaquam illi crede dum esse putetis; si vero opinionem vobis meam comprobaro, tantum orationi meæ, quantum ipsi veritati tribuatis.

Certum enim hoc mihi & deliberatum est, strenuum hunc veritatis adversarium vel stylo meo vivum confodere, vel non pati mortui reliquias, in *Honoris* æde componi, aut requiescere.

Variorum scriptorum abusus ingenis, hinc inde compilatas lacinias obtorto (ut aiunt) collo, & averfis

averfis plerumque vestigiis, in *tuam* traxisti sententiam ut *Cæcus*, latro ille insignis olim.

— Nunc (ne multis agam) si sapitis, veteris insolentiæ *cristas* recundite, secus non deerunt qui tanti fallus peræsi, acutas sibi sagittas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi *urbis* habere (ut vos *machæram*) doceant, restenturque non esse defendendam *glandem* reperto jam *trivico*.

Quæ profecto quanquam omnem superare (uo revera superant) absurditatem videantur, tamen vero veriora esse.

— Quibus non saliva, non albumen ovi ullum, magis, aut jejunum, aut infusum est.

Cavendum est, ne dulce venenum, sub his succatæ eloquentiæ foliis delitescat; arripite vos igitur (*Audite!*) mentesque vestras totas excutite, ut sensus vester omnis, suo stipatus satellitio non hallucinetur, Patimini me igitur, patimini quæso, tantisper dum argumentorum meorum summam audieritis; non enim diffido, quin exposita re, depositoque præjudicio, in meam ituri sitis sententiam.

— Istis non placet illud *Alexandri Magni*, nolo furari victoriam— aridet magis illud poetæ— virtus an doctus quis in hoste requirit? Mute an Arte nihil curant.

— Itaque faciunt quod hi solent qui parvalis austera quædam temperaturi pocula, prius ora mille circumlinunt, ut incauta ætas cum dulcedinem præsenferit, amaritudinem non reformidat.

Paradoxum omnibus Stoicorum paradoxis *παρὰ τὸ βίον*.

*Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras,
A tanto cecidisse vivo—*

Mirum est hæc ipsa subsellia, hos parietes, illum, & alia.

alia dicentem, sine rubore potuisse ferre; mirum est (*Auditores*) mansuetudinem, vestram, illum tamdiu, tam patienter audiisse, neque explosisse potius, tam importunum nugivendulum.

Sed si ea vos estis, in fucatis audiendis fictisque *quisquiliis*, patientia, quam non sperem ego in vobis æquanimitem? vestra enim jam agitur res, vos estis soli, quos alma veritas habet, patroni: vestrum est (*Auditor!*) vestrum est, oppugnatum tam divinæ *Deæ* deiubrum omnino præcave-
re ne sit expugnatum.

Vivat igitur veritas sub alis & umbra vestri fa-
voris, tanquam sub septemplexi *Ajacis* clypeo. Quod si vos nos deseratis, perimus ego & (quam propugno) Veritas: cujus in amplexibus moriens hæsusus sum; quippe qui longe malim, in bona causa (ut olim *Epaminondas*) solus sapere, quam cum multis insanire, neque possum non venerari veritatem, ubicunque terrarum eam videro, quam pannis oblitam, simplici habitu, & quasi derelictam.

Ego enim tanquam ex chalybe forum confectus, ad veritatis (*veri illius magætis*) patrocini-
um, ita (allicior dicam an) trahor, rapiorque, ut non possim me continere; quo minus in te involem, *Ænagonista* mihi qui prestigiis tuis *Oratoriis*, fascinare nos conatus es? sed cave tibi, ne insanis opinionis tuæ fluctibus, velut alter *Narcissus* submergare; fallit enim te tuus iniquus *Genius*, si-

— Ut olim prius ex urbe *Capitolium* quam à *Capitolii* tutela avulstis. Mantium illum *Roma* ita & me in hac causa.

— Ut adversarii exercitus *Cratæ* fractos, velut alter *Horatius* unus sustineam, & abscisso ponte progressum negem, regressum cogam.

In hac *Sparta* propugnanda, animus arma sibi sumptis auro splendidiora, onerosa magis, quam
Strenuus

Strenuus unquam induit *Achilles*, stricto manū ferro tremat; munitum galea caput, corpus totum nunquam non ære resplendet; tubarum clangor implebit coelum, campos pavor ipsos invadet, ingruentibus undique argumentorum nostrorum copiis: me equidem in mille discerpi partes malim, quam animum in hac provincia remittere.

Quam ego cum sit levicula & *Palastrica* adeo alacriter aggressus sum munire, ut si fata volent, optarem in cymba potius duorum *scalmorum*, quam in *Argonautarum* navis, jacturam facere.

Non minus est periculi semper tacere, quam nunquam periclitari viticulas suas. In re tam honesta, honorifica, vera, sincera, quis est qui triplici pectus ære non obvallaret? quis adeo pusillanimis, ut à tam insulsi hostis insultu vi & armis nudam, incremataque Veritatem non eriperet? me saltem impulit tanquam pro aris & foci.

Fuisse olim aiunt, atque etiamnum superesse vereor, qui ostentandi ingenii gratia masculum aliquoties facere videri volunt, in *Elephantis* molem exurgere.

— *Aristomachus Solensis*, sexaginta annos Imo Inve-
in publicum saltibus, & *muscarum* natura inda- tus etiam
gandi consumpsit; *Maro* pulicem copiose descri- qui Diabe-
psit, multique se vitium ipsum, non vitiose com- lum ipsum
mendatutos autumant: unde è nostratibus qui- publice
dam nunc luem *Neopolitanam* super ipsum *Uj* laudaret
ciar, nunc intrusorem tyrannum, plusquam *Re* fuit *Jo-*
gem legitimum; hominemque ære alieno obstri- annes *Bru-*
ctum, magis quam liberum, & frugi, honore pro- nus natio-
sequutus est. ne *Italus*

Quinetiam *Isocrates* in laudem *Helena*, quam tunc temporis orbis terrarum univertus, pro ludi-
brio & opprobrio habuit, orationem composuit Laudatoriã. Alius de ipso *Nihilo*, omnia bona dice-

Witebergæ
fuit *Jo-*
annes Bru-
nus natio-
ne Italus
Voss. instit.
Orator.
pag. 331.

67
 In Orat p.
 230.
 Muscam et
 artem pa-
 rasticam,
 Lucianus.
 Catullus
 passerem,
 Staius
 psittacum.
 Puteanus
 ovum.

Formule

re. Magnus ille Heinſius laudat pediculum ad
 conſcriptos mendicorum patres. Phavorinus tur-
 pem Therſitem, & malignam febriſ; Polycrates
 tyrannum Buſſidem; Lucianus artem paraſiticam;
 Syneſius calvitiam; Eraſmus ſtultitiam; Carneades
 injuſticiam pleno ore prædicavit.

Carneades Romæ, audiente cenſorio Catone,
 non minoribus viribus contra juſticiam dicitur
 diſſeruiſſe, quam pridie pro juſticia dixerat. Fab.
 lib. 12. cap. 11.

Alicidamas ille Bæates. laudationem mortis in-
 ſtituit.

Denique Agrippa in vanitatem ſcientiarum a-
 cure invecſtus eſt, ut ſuam ipſius inde prodat ſcien-
 tiam, oſtendet eloquentiam, quam totus ea de re
 miretur mundus.

Cum Seneca Claudii luſerit *Ἰσοκράτους*, Plutar-
 chus Geylli cum Ulyſſe dialogum, Lucianus &
 Apuleius aſinum, & neſcio quis Grinnii Coro-
 cotæ porcelli teſtamentum, (cujus & Divus me-
 minit Hieronymus) Homerus βατραχομουſα-
 χία; Maro culicem & moretum, Nucein Ovi-
 dius; Cur non & Vos pariter judicetis, merito
 etiam multa hic ab adverſario dici meo, non ex
 animo quidem ſuo, aut re vera; ſed ut ingenii elo-
 quentiæque ſuæ præberet vobis experimentum.

Vto.

**Formule Provocandi, Vendicandi ad-
 verſarium.**

Agedum Thraſo, tuas jam experiamur viricu-
 las, invictiſſime pugil.

Prodeas jam in ſolem & aciem; clancu-
 lanæ tuæ ſugillationes, gloriations, umbræ

Opponendi.

tanquam & larvæ, territuræ ſunt pueros.—
 Quod olim Turno Aneas, Æn. 12. idem &
 ego tibi, ſi audis, ſi audeas.—

Quæ nunc deinde miræ eſt: aut quid jam Turne
 retreatas?

Non curſu, ſævis certandum eſt cominus armis;
 Verte omnes te in facies, & contrabe quicquid
 Sive animis, ſive arte vales, opta ardua pennis
 Aſtra ſequi; clauſumque cava te condere terra.—

Idem nunc & ego. tibi.—

—Nam licet arma ſeras, & vulnera ſæva
 mineris.

Non tamen officies ut timeare mihi.—

—ſi teſticuli vena ulla paterni

In te forte manet, venias ſpectemur agendo.

—Quam Ego tuam ſententiam auſim non
 pernegare modo verum etiam contrariam tibi
 meam hanc, exquisitis rationibus defendere.

—*ὅτι οὐ τίς ἐστὶ, καὶ ἐδὲν ἄλλο:* quod La-
 con ille de Luſcinie deplumata.

Vid. Diſputandi, Crimiandi, Convitiandi Formulas.

V Ito.

Opponendi.

Sed noli cantare triumphum, priuſquam viceris;
 Victorem à victo ſuperari ſæpe videmus.—

Non eſt tibi res cum larvis, & umbris; ſenties
 qui vir ſiem.—

Ille tulit præcium jam nunc certaminis hujus,
 Quod cum victus erit mecum certaffe feretur.

—Velut Bellona quædam aut Furia in me
 ruis inſolentiis.—

Vid. Defendendi, Dubitandi Formulas.

Formule Infimandi.

Quod olim Varius Geminus (referente Seneca) dixit apud Caesarem; Caesar, qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant; qui non audent humanitatem: idem mihi aures jam vestras affuturo, dicendum venit, sperandum restat.

Cum enim benevolam adversario (ut vidi) meo, praeiustis aures, quid ni etiam & ego parvi exspectem, imo promittam mihi a vobis benignitatem? Non enim Cramben bis coctam, sed Ambrosam quasi, & nectat eloquentiae (dapes revera Salutaris) vestris aurium stomachis digerendum appono.

Ad pedes igitur humanitatis vestrae, nostra nunc prona devolvitur oratio, submissime vos, omnibus orans votis, intimis praecordiis obtestans, ut quem adversario meo praeiustis vultum; eodem mihi etiam affulgeatis, nostramque pariter, suspensam paulisper imbibatis aure orationem.

Alexandrum illum Macedonem, cum nunciarum esset, Darium in praelium triginta milium adducere Myriades; respondisse ferunt, unum lanam multos ovium proges) non metuere. Pari ego ratione; utcumque intelles, adversarius (nescio quot) infarserat probatiunculas, ceu tot cervinas copias, ego (inquam) illud anile agmen facile diffabo, & in fugam convertam.

Te itaque (adversarie mi!) non aliam auguror reportaturum victoriam, quam olim Antiochus; cuius milites (ut dixit Hannibal) - aut fulgebant satis, ad pompam; armis ad pugnam nihil valebant: est enim plumbeum habeas gladium (laborantem scilicet causam) eburnea tamen sic eum includis vagina, & confusa rationi in farragine, languentem conaris medicari, ut

Hoc

Hoc caput, O cives, hac belli summa nefandi
Æn. 12.

Sed parce quæso paulisper in me plaudere; neque enim prius exultare te dignum est concinnitate orationis, quam utrinque plenius fuerit peroratum; maxime cum non laude, sed veritate disceptatio nostra nitatur. *Mix. Fel.*

Quod in formis hominum, idem in rerum iudicio, usu venire solet; quasdam si procul & obsecantem aspiciamus, nihil erit venustius, nam ipsam quoque Helenam superare videantur, (suo vix oculis imponente;) sin propius & fixius contempleremur, jam quod paulo ante mire blandiebatur oculis majorem in modum displicere solet.

Ixion putavit se Junonem fuisse amplexum, cum nubem illius loco comprehenderat. Sed vos (qua polletis, acuminosa prudentia) dicenda calletis; *Perf. Sat. 4.* Nostis, res grandes gemina suspendere lance Ancipitis librae, & rectum ubi inter curva subit discernere.

Verborum oceanus, vix gutta rerum, in totum adversarii mei inundavit declamationem; cuius lenociniis aures utcumque vestros titillavit; ac animum (spero) non flexit vestrum quo minus uti illi hastenus veniam dedistis, ita eandem porro mihi indulgeatis.

Quamvis enim oratio mea non sit adeo exarscata, ut cum torno & cothurno comparari possit; debita tamen (qua potest) observantia, vestrae attentionis, & patientiae aures submisit osculatur.

Sepiam ferunt, (marinum piscem) quum piscatorum retibus adeo implicatur, ut quoquo se expediret plani nesciverit; incredibilem atris (quem habet) sanguinis evomere vim, ut turbata aqua, ruptaque sagena tutius effugiat: Pariter adversarius meus, quem in suis tendiculis male-

sanus

sanus error irretivit (aut veritas potius intra sep-
tum compegit suum) quo securius elabi possi-
omnem adeo obnubilavit veritatis faciem larvatis
eloquentiæ suæ (si quam habet) peristromatibus
& atra argumentorum suorum cruore, quem per
aqueam suam orationem effudit, ut

—multum mutetur ab illo,

In specie, qua prima fuit—

Sed radicibus evellatur ex Musarum agris, in-
felix iste erroris silix, nebulas fallaciarum omnes
ne iactato veritatis sole dissipabo, variisque au-
rum (quas intexuit & consarcinavit) ego illum
exnam laciniis—

Certissimum felicitis ingenii indicium in *Prota-
gora* *Abderita* agnovit *Democritus*, quando pau-
perem valde puerum, quæstus gratia venditan-
tem ligna, fascem viderrat eleganter componen-
tem, atque eundem postmodo fascem solum in
minutula, in pristinum rursus ordinem & for-
mam restituisse: O si nunc & mihi—

—Conjungam nova veteribus, & rursus
vetera novis, quo sic vetustis darem novitatem,
novis auctoritatem, obsoletis nitorem, obscuris
lucem, fastiditis gratiam, dubiisque, quoad fieri
potuerit, fidem.

Jovis illius *Cretensis* simulacrum, auribus desti-
tutum fuisse narrant; dignum mehercule ludi-
brio portentum est, surdo fuisse vota Deo. Vos
autem (quos scio auditissimos) obtestor, æquas
præbere nobis aures, in neutram quæ propendant
partem; & ut *Plato* olim *Indicem* voluit esse τὸ
ἄτα δὲ ἀσέβειον ἄνθρωπον, hoc idem ego vos oro, per
ingenitam vobis ingenuitatem, ut vestras pultavi
pariter & obtundi aures, aliquantisper pateremi-
ni, dum me æque ac adversarium, dicentem audi-
veritis, ne, ut olim *Medea*, eloqui cogar.

Qui

Qui statuit aliquid parte inaudita altera,
Æquam licet statuerit, hæud æquus fuerit. — *Senc. Med.*
Rogatus aliquando, *Tullius* ille *Romani* ser-
monis princeps ac autor, quam maxime *Demosthe-
nenis* orationem approbasset, longissimum dixisse
dicitur *Plutarch.* in vit. *Cicer.* Aurum enim quis
recuset si multum, si ponderosum? — Non
hoc præfatus sum — quasi vestras ego aures fati-
gare velim (*Laconice* enim omnia dicturus sum)
sed ut —

Trita est materia, fateor, sed tritæ materiæ
promitto orationem *Laconicam*, ut per humani-
tatem vestram, *Auditores Optimi*, mihi sitis ro-
gandi vehementer, ne potius contempnatis illam,
quia trita est, quam attendatis hanc, quia *Laco-
nica* est.

Cum nihil sit tam præclare dictum, quin aliis
quoque suus relictus sit dicendi locus, nec *Theo-
phrastum* fuisse veritum tractare locos ab *Aristotele*
tractatos: nec *Quintilianum* post *M. T. Ciceronem*
Oratorem instituisse — quid ni & —

Socrates quocunque se converteret, hostem illi
aliquem, invisam generi humano virtus, ac sapien-
tia pepererat: foris *Hippiam* ac *Gorgiam*, *Prodi-
cum* ac *Polum*, *Thersymachum* ac *Protagoram*, mi-
serrima arrogantiae mancipia, in theatro *Aristo-
phanem*; domi *Xantippen* habebat suam —

— Præclare olim *Artaxerxes* rex militi
hostem convitiis proscindenti; non ut maledicas, re-
cto; sed ut pugnes —

Id accidere pernatum est, auditorum facilitate,
qui dum verborum lenocinio à rerum intentioni-
bus avocantur, sine delectu assentiuntur dictis om-
nibus, nec à rectis falsa secernunt: nescientes in-
esse & incredibile verum, & verisimili mendacium.
Min. Felix.

Plato de gladiatoribus sui temporis scriptum
reliquit,

reliquit, peritissimos *lanistas* in *Iudo*, ineptissimos esse *milites* in *bello*; quos tamen vulgus hominum, ut ipsum *Mariem tunica testem adamantino*, admiratur: nec est quod quis id miretur: quasi vero sit sperandum tam prospere apud omnes actum iri, ut optima placeant omnibus.

Barbari spinosas *sophistarum* nugas suspiciunt; *Ciceronem* in differendo, *pueruli* loco habent. Rex *Midas* fistulam *Panis*, *Apollinis* cithara dulciorem prædicare; *Polyphemus* cum *ariete* libentius quam cum *ulisse* verba facere solet.

Stolones & *stipites* istos *sinice* quæso *umbra* pro corpore, *hordei granum*, præ *gemmis* expetere; nolite autem vos (qua estis summa prudentia) temere committere, ut *picas* cum *Musis*, *araneam* cum *Minerva*, *Marsiam* cum *Pæbo* conferatis.

Nam incaute *creduli* circumveniuntur ab his quos *honos* putaverunt: mox errore consimili, jam suspectis omnibus, ut *improbos* metuunt, etiam quos *optimos* sentire potuerunt. *Min. Fel. Octavio.*

Alexander (ut aiunt) ille *magnus*, cum in causis (præsertim *capitalibus*) cognoscendis *Judex* sederet sinistra manu, aurem dextram ocludebat; hoc gestu significans, se alteram quidem auram præbere actori, alteram vero integram asservare reo, nec eo usque velle sententiam ferre (qui necesse erat alterum eorum damnatam iri) cum suam singuli causam egissent. Spero igitur, & vos *humanissimi Auditores*, *Judices* gravissimi, (quibus *Alexandrum* ipsum, quantumvis *Magnum*, majorem haud unquam puto ostendisse in oratores æquitatem) alteram etiam mihi aurem asservaturos.

Vid. De precandi, defendendi, purgandi, &c.

Formula

Formula Moderandi.

Catonem illum *uticensem*, quidam, ab eo interroganti, quemnam maxime amaret, ferunt, respondisse, *Fratrem*, nec acquirenti porro quem *Fratrem* intelligeret, quicquam aliud respondisse, quam *Fratrem, Fratrem*. In eundem modum, si quis me rogaret, quid imprimis putem esse defendendum; responderem, *amicam Veritatem*, totam *veritatem*; cui primas, secundas & tertias deferre non vereretur.

Me certe neutiquam vidissetis *judicantem* hodie, nisi *amor veritatis* animum mihi ad dicendum accensisset; *alma* (inquam) *Veritas*, qua (ut ait *Hesiodus*) οἷς τὴλ' ἐξίχθωσ' αἰὶν ἰσὺς ὕβριος ἰσχυρῶν. *Opiniones* enim *veræ solæ* (instar *Aquilæ*) intueri possunt, cum *mala causa* (quasi *nocturnæ*) lucem fugiant.

Amori igitur aut studio *partium* me non addicere, sed uni *veritati* litare, mecum habens constitutum, *exuam personam amici*, induam *Judicis* & (testibus utrinque productis) *Vos* mihi in *serenda sententia* assidebitis, *vestramque* mihi *astipulabimini* suffragium, dum *utramque* exacte perpendimus *opinionem*.

Quod olim *Pallas* apud *Homerum* (cum propter *abreptam Chryseida* litigaret cum *Achille* *Agamemnon*)
Ἦλθον ἐγὼ πῶσθ' ἄρα τὸν μὲν εἰς πῆνας
Οὐ γὰρ ὄν —

— id ipsum, *Ego* *impresentiaram*, *veni ego* *vestram pugnam* sedaturus, si mihi *morem* geratis; & *veritatem* hujus argumenti, ceu *formolam Chryseida*, *avis* his *Divo* suo *sistam* incolumem.

Mihi enim *impresentiaram* ita *informandas* est animus, ut *libram æquissimi judicis* teneam, nec in *alteram partem* propensus *incumbam*: ne non tam

ex vestris disputationibus nata sententia, quam ex meis sensibus prolata videatur.

Vereor ne talem fatis habituri iudicem, qualem olim habebant coccyx & lusciniæ inter se, decernendi gloria decertantes, viz. asinum certaminis istiusce arbitrum.

Ecce vobis hic cognatasque acies infestis que obvia signis signa, pares aquilas, & pila minantia pilas. Quis furor o pueri? quæ tanta licentia licis? Nec quenquam iam ferre potest. *Relative priorum, Pompeiusve patrem; Lucan.*

— Ut autem mediam ingrediar viam, & vere moderer controversiam præsentem, observandum esse reor cautius, ut in hac difficultate. *Dextrum Scyllæ latus, lævum irrequieta Charybæis Obfidat.*

Ecl. 3.

Non nostrum inter vobis tantas componere lites, neque Palemonis (quas suscepit) perire fatis defungi possum vicibus; sed cum lances Minervæ jam teneam, animus opto, ut Mutius Scævola, (Romane civitatis oraculum) hic adesset, ut mei mihi officii describat cancellos; ne Cambyses aliquis reditorius, me extoriet inique iudicantem.

Cum autem contentio sit inter actionem & contemplationem, utri palma (ut est in fabulis) daretur ex merito, ceu pulchriori; *Vo (auditores!) in utraque optime versari, optimi effitis utriusque iudices; vestra igitur vel stet, vel cadat arbitrio.*

Inter utramque vobis dicitur victoriam pernis.

Socratem à quodam interrogatum, cum Magistratus defungi munus recusaret, respondisse ferunt, se hoc pacto complurimos, quos tunc habuit amicos amissurum, & in odium multorum necessario incursum. *Nonne (inquit) in tribunali collocatus tuus? Omnes per te ut par est examine ventilaveris, (ut iustissime iudicem?) omnium ego invidiam non declinabo; se contra sententiam*

etiam injuste protulero, certum est me, Deum in meo capite non effugiturum. Quas ego igitur in angustias, homo misellus, iam compingor, cui tam dura demandata est provincia?

Verum enim vero horum uterque mihi sit amicus, in utraque tamen decernenda opinione mihi erit liberum, (ut in corporibus animantium quibus vescimur) relectis & rejectis quæ sunt inutilia, salutaribus ad cibum uti; itidem in opinionibus sermonibusque differant, quibus animas nutritur: proinde in præsentis controversia mel colligam, venenum relinquam, rosas decerpens, spinas declinabo.

Qui intimas rerum naturas rimantur Philosophi, herbam narrant Heliotropium, quæ, quamcunque cæli plagam percurrat Sol, eundem semper respicere solet, ut cum occidente sole occidere etiam illa videatur; Solem istum, esse cogitate, egregiam hanc sententiam, in hos declamandi orbe agitatum, atque huc illuc à dubiis adversariis, quasi tot contrariis spherarum motibus circumrotatum: Ego (Heliotropii more) veritatis solius sequacissimus (à qua ne latum quidem, quod aiunt, unguem distilire libenter velim) in quacunque opinione movebitur veritas, ego in illam propendebo.

Quod olim M. Tullius, Faveo Curioni, Casari honestissime cupio, pro Pompeio emori possam, sed tamen Republica nihil mihi charius est: ita (inquam) & ego: faveo tibi (eruditissime juvenis) quin & tibi bene volo suavissime commilito) sed tamen in gratiam veritatis, omnia esse facienda iudico; quam divino quopiam profequo afficiendam censeo.

Malefanum Paridis (Priami Trojanorum regis filii) iudicium, satis inter omnes, ubique gentium famigeratum est. Quem (cum orta esset contentio inter tres Deas, Junonem, Palladem, & Venerem,

nerem, cuiam, auream illud pomum, quod Eris, (diva illa litifica) immiserat, ex merito daretur, ut digniori; Junonis potentia, & imperio, Palladis sapientia, & consilio (quæ illi sponderant) speris neglectisque, Veneri, Veneri (inquam) lasciva voluptatem & amoris patronæ, aureum illud pomum detulisse ferunt.

Non multum & hic absimilem dissensionem videtis, inter duos hosce Antagonistas, quorum uterque veritatem sibi vendicat, ceu peculiarem. Alter autem eorum licet ampullosus (ut audivisti) orationis gyro, calamistrato rationis cincinnis, nobis videatur persuasisse, victoriam sibi merito deberi, in medio tamen (per me licet) ponatur victoria, tanquam nobilis illa Atalanta, aut Hippodamia quæ à vobis omnibus (cei tot generosissimis prociis) certatim expectatur.

Ne pueri, ne tanta animis assuescite bella; quare factiose rem geritis? quare in partes seceditis? quare veritatem ipsam, quæ non nisi una esse, & simplex potest, pessime divulsum ac dilaceratum itis? Cygnum Thebanum audite, hoc oraculum consulite.

Uterque Constitere serratæ acies, & rauco crepuerunt cornua cantu.

Nec Achillem commendare potuit Homerus, nisi Hectorem extolleret, neque Æneam Maro, nisi Turnum commendare; & Lucanus, quia Cæsarem depressit plus Pompeio, si quid iudico, detraxit.

Atque utinam profecto.

Nunc autem Bella geri placuit nullos habitura triumphos. Discordiæ enim litatis quæ non componendam urget discordiam.

Tu, qui adversarii tui sententiam eleganter potius quam nervose exagitali.

at masculis se vindicavit.

Nunc,

Nunc, nunc Fluctuat ira intus: rumpuntur nescia vincti Pectora: nunc totis in vulcra viribus itur. Quod olim Poëta de Ænea & Turno Æn. 12.

Hujus me controversiæ diribitorem, ut liticulas hæc Tenedia tanquam bipenni defalcarem.

Quippe cum me huc veritatis traheret auctoritas, huc amici retraheret consuetudo, cumque inter utraque nubundus & fluctuans, quid potius mihi seligendum foret non expendo.

Te autem in hac causa, qui se sperat superiorem. Quid si idem certet Phœbum superare canendo?

Qui se mutuo infeste adeo petunt, & acriter adeo digladiantur, ut quæ in medio est Minervæ, (quo, latere recto abscedere illi liceat) non abs re, Casside, clypeo, & hasta à Jove patre, donata esse videatur.

Audivistis inter Antagonistas hosce acerrimum quidem, at vero tantum linguale prælium, verbale certamen; qui tanquam pro Argiva illa decertassent Helena, suas utrinque copias conscripserunt, inque aciem disposuerunt, fulminibus argumentorum, ultro citroque (cei tot serrata essent tela) jactatis.

Et jam iudicio stantve caduntve meo. Ego autem omnimode imparatus, quippe & imperitus sum, ortam dirimere controversiam.

O si liceret meam, hæc tam difficilem Spartam Æaco alicui, aut Minoi delegare; nam utcunque ad hanc liticulam, inter illos componendam, in hæc vestra jam conscenderim, lupum tamen (ut est in proverbis) auribus tenere mihi videor; ne iudicium in hac re meum (quod sentio quam sit exiguum; quam profus nullum præiudicium à nonnullis habeatur: quorum ego censuram, cum mihi in primis sit votis, ut evitem,

D

Vos

Vos (Auditores!) vestram astipulemini operam, vestram mutuare operam, & in utraque lanceis parte utramque seorsim ponite opinionem; ego fimbellam tenens, stateram elevabo, & (quod de Justitia fingitur) oculos inimici præjudicii, veritatis mantili involvam, ut neutrius videar affectasse partes.

Quam ego jam velim, ut olim in causa Turni ac Æneæ—

Jupiter ipse duas equito examine lanceas sustinet, & fata imponit diverse duorum, quem damnet labor, &c. Vid. Æneid. 12. non longe à fine—

Eruditis hoc judicium deserimus, quos tam multa nobis constat scire, quam nos ignorare semper profitemur—Heins. Aristarch.

vastis nunc viribus effert Ora Dares—

Quale sopor fessis in gramine, quale per æstum
Dulcis aqua saliente sitim, estinguere rivo,
Tale tuum carmen nobis divine Poeta.

Ut qui rectam viam nescit, ubi, ut sit, in plures una diffunditur, hæret anxius, nec singulas audeat eligere, nec universas probare: sic cui non est veri stabile judicium, pro ut infida suspicio spargitur, ita ejus dubia opinio dissipatur. Min. Fel.

Hisce autem inflammatis partium studii sequestrum si quis se candide interponat, imperus fit undequaque in eum tanquam in communem hostem utrique & publicum—

—Fors & virtus miscetur in unum—Æn. 12.

Leviculas hæc (quæ intercesserunt) velitationes ut componerem—*ἔχθρα* enim non est ut spero *ἔαρον δὲ*—quamvis.

—it toto turbida cælo—

Tempestas æolorum, ac ferrens ingruit imber,
ut Poeta, Æn. 12.

—Ego

—Ego his succedo *Τετις*, quod aiunt, *Κωνυπία*, cujus autoritate hodierna dirimenda est disceptatiuncula—

Proximus huic, longo sed proximus intervallo, Insequitur Salius—Æn. 5.

Fortunate puer tu nunc eris alter ab illo.

Doleo ego meum, tam durum hodierni diei fatum, quod judicis, inter antagonistas (quos modo audivistis) sim obiturus vices; accerendus potius esset *Rhadamanthus* ab *Inferis*, qui veritatem possit tam involutam expiscari, autoritate sua omnem hanc litem dirimere, iracundosque eorum, & effrenatos motus sedatos dare.

Quandoquidem vero, vobis est complacitum, hæc mihi designare *Spartam*; quam ego pro virili mea ornare studebo, & quoad potero inter utramque opinionem pendulus, contestatam hanc inter illos litem, (neutri etiamnum adjudicatam) accurate examinabo.

Quæ cuique placuerit opinio, hanc (per meliorem) amplectatur, suosque (in hac re) fruatur quilibet judicio, quanquam omnino nolle ut Vos, pro *auris æneæ*, pro *tritico paleas* aut *stipulas*, (ut olim *Glauco* apud *Homerum*) admittatis—

Ut examine scrupuloso veram sententiam, non eloquentiæ tumore, sed rerum ipsarum soliditate libremus—

—Nec enim *levia* aut *ludicra* petuntur

Premia, sed *Turni* de *vita* & *sanguine* certant.

Æn. 12:

Nos proinde solliciti, quod utrinque in hoc negotio differatur, & cum ex altera parte plerumque obscura sit veritas, ex altera lateat mira subtilitas (quæ nonnunquam ubertate dicendi, fidem confessæ probationis imitetur) diligenter quantum potest, singula ponderemus; ut *arguias* quidem laudare,

D 2

laudare,

laudare, ea vero quæ recta sunt, eligere, probare, & suscipere possimus. *Min. Fel. Octav.*

Themistoclem ferunt, (cum duo ex amicis suis, ad illum suam detulissent *litem* determinandum, ut simultate deposita in pristinam redirent gratiam) illam tam ingrati provinciam abnuisse, hac redita facti ratione: quoniam (inquit) ex duabus jam amicis, alterum statim facturus sum inimicum; Eadem uti possem & ego apologia.

Sed quid tum postea? respiciamne ergo, hujus esse litis diribitor? nequaquam certe: Omnes potius amittendi sunt amici, una ut veritas qua non amittatur.

Illo igitur *Aristotelis* umbone me protegam, ἀμφοῖν ὄντοι φίλοι, ὅσον περιμᾶν τ' ἀλήθειαν.

Quod etiam *Phosphorus* ille *Philosophorum* in simili argumento, φίλοι ὁ Πλάτων, φίλοι Σωκράτης, ἀλλὰ φιλάτην ἢ ἀλήθειαν. Idem & ego; *Americus* tu, cujus concinnam latinam orationem accepimus; tuque, cujus melleum plane, imbibimus *Suadæ* succum; at enim vincet utrinque veritas, intemerata veritas, cui jam ego his in aris litatum venio.

— Res aut arbitrio non dirimenda meo.

Minerva, è celsis *Olympi* descendens cacuminibus, inter dilectos *Dolii* filios (cum *Ithacensibus* belligerantes) acerrimam statim pugnam sedatura, venit *dijudicatrix*: quorum causa dissidium explicata, anxius aliquandiu aestuabat cogitationibus, quomodo se gereret in tam difficili negotio, eos proinde (diu multumque omnibus animo agitata) tandem hunc in modum affata est; Divisa capita, intricata utcumque sit inter vos dissensio; Ego tamen in neutrius propendens partes, æqua *Justitiæ* trutina, rem utramque collibrabo.

Simillime horum ego altercationis *Antagonistarum*, arbiter qui sum, in diversum, quasi duplici
semper

semper in hamo, quam ingressus viam, utriusque desiderio satisfaciam, & clamoribus dirimam inter eos litigium.

Stat mihi animus nudam inspicere rei naturam, veritatem ejus recti iudicii ἀναλογίᾳ medullitus exossare, ut ulteriorum demum rixarum procella consilescat.

Missum igitur faciatis (quæso) quicquid est in hoc genere aculeatum; ponite simultates, nec *Cadmeos* vos præbe te fratres, ut intestino uterque pereatis bello.

Nulla hic adesto *Eris*, quæ vel minimum auri mali immittat bracteolam, unde nova inter vos (quorum sub me, jam iudice, lis est) recrudescat contentio.

Fulminat *Aeneas* armis, summasque minatur
Dejecturum arces Italum, excidioque daturum,
Jamque faces ad tecta volant. — *Æn. 12.*

— Lenta salix quantum pallenti cedit oliva,
Puniceis humilis quantum salinca rosetis,
Iudicio nostro tantum tibi cedit *Amyntas*.

IX^{to}.

Formulæ tum adhibendæ, quum Moderator ab una in aliam opinionem transiturus est, Collationem facturum utriusque inter se.

Sed quod *Lotharius* *Cæsar*, *dictorii* loco habuisse se dicitur, Audi alteram partem; id ego jam vobis, (nostis enim veterem legem *Atticam*) ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροῦμαι.

Audivistis hætenus quid dici posset de—jam autem firmiora longe comperietis argumenta, quæ—

Quis justius induit arvas,
Scire nefas magno se iudice quisque tuerur.
Vixit causa diis placuit, sed victa Catoni.
Lucan. lib. 1.

— Sed his emissis, quid altera sententia doceat, perpendamus —

At vero, ut *silicium*, & *chalybis* collisione inter se, ignis elicitur; ita ex harum inter se rerum collatione exsiliunt magis veritatis scintillæ, quæ lucem intellectui, calorem voluntati, affectibusque ardorem subaccendant —

Quod igitur Cicero pro Muræna, contra Catonem verba faciens, At enim (inquit) te ad accusandum *R. spub'ica* adduxit, credo equidem, Cato te isto a. imo atque ea opinione venisse, sed tu imprudentia laboris: Sic ego tibi, te enim credo veritatis amore istam quidem tuam provinciam suscepisse, sed falleris, neque enim —

— Sed cum mearum jam sit partium, utramque partem attingere, & ut ille, *εναυπολεξεν*. opus est ut —

Verum enimvero si hac solum via insisterem, aliamque *insalutatam* præterirem, viderit sane injusto illi non dissimilis *Juliano*, qui de agro controverso, inter *Spartanos* & *Agrivos* iudex, de amicorum solummodo jure disputavit, iusta autem aliorum argumenta illius aures non incurvarunt; ac proinde amicis suis assignavit agros, aliis etiam debetissimos; erubescerem autem ego intemeratam adeo violare *justitiam*: nos igitur (*Auditores!*) non imminuimus —

Et ita fortassis cum Oratore hoc nostro, sensistis hætenus; quod si oculos vestros in alium paulisper lancis partem conjeceris, certo scio, comperituris vos, argumenta numero plura, pondere graviora; non enim hic videbitis — non hic comperietis — non, sed — sed — —

Prima

Prima hominis facies, & pulcro pectore virgo
— postremo est immani corpore piscis. *Æn.* 3.

Quod si acutiori mentis oculo, (omni remoto peristromate) rem ipsam propius intueri velitis, aliter forsan sentietis, nam — Nec numero inferior, pugna nec honore recedet Alter — ut ille apud *Poetam*. *Æneid.* 12.

Vestras huc usque exercuistis aures, in altera duntaxat ventilanda opinione; æquamque hætenus videtis *simbellæ* stateram, illam ut *utisimili* sultam ratione; mansuetis quæso ut, quæ securura est, hauriatis auribus, orationem —

Quod prima quantumvis fronte verissimum videatur; alteram tamen si intus; & in cute, discutiat opinionem, longe veriores comperietis —

Sed alteram jam audite partem, nam (ut in causis forensibus, quæ coram iudice sistuntur) Alter videtur superior, dum pro se loquatur Reus; sic vos forsan Opponentis, jam adhuc suffragamini, cæterum non dubito quin aliter omnia sentietis, simul ac à meliori genio, suggestam audieritis opinionem —

Sed satis jam diu, idque cum summo vestro (ut vereor) aurium fastidio, hoc saxum volvimus; aliam jam delibemus paucis opinionem; in quam, et si veris intonuit novissimus orator, ardenti tamen solidæ confutationis fulmine, adhuc non concussit, imo vix dum tetigit.

Tam tenui tamen pendet filo hujus veritatis statera, & tam perplexæ subinde loquuntur Veteres, ut *Eridis* potius pomum, quam *pacis* olivam, videantur posteris eandem litem moventibus, reliquisse —

D 4

Xo. For-

Xc.

Formulae Proponendi, seu Narrandi.

A Plutarcho scriptum accepimus, sermoni congruere quod Nummis, qui eo præstantiores creduntur, quo materia pauciore, pretii amplius amplectantur; sic—

—Sed quoniam non perinde multis notum est quo genere—quove—oriunda fiet, id jam *Musis* bene juvantibus, exponere conabor—

—Agedum nunc rem omnem sigillatim aperiamus—

Docebo autem non *Crocodilitis* aut *Soritis* ceratinis, aut aliis id genus *dialecticorum* argutiis, sed pingui (quod aiunt *Minerva*) rem digito propemodum ostendam—

Pictorum imitabor hic artificium, qui cum in exigua tabella, ingens hominum congeries exprimenda est, nonnullorum modo summa capita ostendere, totum vero corpus abscondere solent: ita ipse quoque non singula quæ poterant reperiri *moruebo*, non quæ inculcari, *urgeto*; paucissima, in gratiam vestram reportem, *seligam*; copiosissima, ut reprehensionem declinam, *negligam*—

—In tanta autem difficultatum sylva cædua, utcunque operosum sit semitam invenire; id agam tamen ut multa paucis contraham, & succum exprimam.—

In ista igitur controversia statuminanda—

—In quo jam—explicando, desudat mea ex hoc loco qualiscunque industria.

—Quæ jam *mibi*, scorsim singula punctius restant prosequenda.

In cuius quidem controversiæ medullam ut pene-

penetremus, eamque ad vivum usque resece-
mus—

Latum vero campum & quem metuo intrare, sed decurram brevi—

—At ne altius in profundum solvam, quam meæ tutum scaphæ videbitur, cum res adhuc controversiis jactetur, & adhuc sub iudicibus est—

—Unde controversia tota reducitur ad hos cancellos, utrum—

Si dicendum est apertius, & accuratius—

Nostrum erit nunc igitur orationis pensum (vestra bona cum venia *Auditores*) punctissima quæque sic delibare, & pro meo modulo confiteri, ut sub uno quasi constet intuitu, quid—

—Effigiem enim ipsam figuramque totius corporis, uno quasi penecillo ductam atque expressam, *vobis* propono—

—Et hoc hujus controversiæ maximum est momentum—

Verba videtis quo spectant, & ipsa se prima fronte produnt, esse se:

Qua de re si paulo magis exacte cognoscere velitis sic, habete—

Quo in subjecto, propono *vobis* exponoque hæc tria—

—Arque hoc totius præsentis causæ caput est—

In hoc enim cardine res tota vertitur—

lit enim coloribus rem istam exprimam, quibus nec *Apelles* suum Alexandrum, *Xenxis* pueri nvas, atque *Helenæ* ex versu Homérico simulacrum pressius effinxit—

Id si cui forte nimis philosophice dictum videtur, age, pinguiori (quod aiunt) *Minerva* planius faciam—

Sed tamen quoniam hic est campus noster, in-

D S

que

quo statuimus hoc tempore decurrere; & materia, quam in hoc confessu vestro tractare decrevimus: non alienum à proposito nostro visum est —

— Mea sic est oratio, & sic in animum induco meum, & tota hoc evincit orationis series.

Aggrediar tamen jam ipsum erroris fontem & pravitatis, unde omnis caligo ista dimanavit, & altius eruere, & aperire manifestius.

— Ut autem quod res est dicam, quodque mihi plene persuasum est —

Xlmo.

Formulae Transcendi ad Propositionem, seu Narrationem, quæ fit exponendo statum Questionis, vel sensum Thematici.

Cujus ego mentem sententiæ, ut plenius vobis planiusque patefaciam.

At vero sicut nubibus semel dissipatis, & aperitis ædium fenestris fugantur tenebræ; faxim pariter & ego, ut intromisso dilucidæ expositionis Sole, clarius effulgeat veritatis radius, sensumque hujus sententiæ, non solum oculis intueri, sed manibus etiam contrectare videamini —

— Ac sic contractius rem totam sic proposuisset:

Cujus Venustissimam sententiæ faciem (omni de-
tracta larva) ego in hujusmodi expositionis specu-
lo intuendam vobis, & osculandam, exhibeo —

Ut igitur planius dicam quod sentit orator, pro-
positi thematici veritatem aperiam; longiori ora-
tionis reâ, juberioreque interpretationis filo, in
hunc sensum explicari potest —

Quæ verba si ad vivum discutiamus, in hunc
fere sensum sonare videntur, & ad nullum præ-
terea alium collimare scopum, quam —

Cujus

Cujus tam egregii proverbii sphaera in hoc axe & cardine circumrotatur —

Elegantissimi cujus Adagii sensus, hic est (ut opinor) genuinus: —

— Ac sicut jubar solis, clariorem perficit diem, & totam nubium disperget obscuritatem; Sic & —

De quibus, nobis in limine, brevibus est despicendum.

Ad hanc ego questionem, toties & voce, & scrip-
tis ab omnibus vexatam, ut respondeam quem-
admodum oportet, utriusque prius institutum e-
rit expendendum, ut intelligatur quomodo tam-
hic quam ille intelligant —

— Ut videatis quantum nostri interest peni-
tius hujus abyssivada perterritare —

Ne abjectius quam par est de hac re quippiam
statuamus —

— Quod ut enucleatius fiat, observandum est
in limine —

— Unde ad hoc tandem quasi acus foramen,
tenuissimi hujus (ut videretur) diffidii filum redi-
gitur —

Summatim ut dicam —

Hoc ut succinctius fiat, & præsentis instituto
accommodatius —

Cui si vel amen detrahatur, in conspectu erit
radiantissima istiusce rei veritas —

Quod perinde est, ac si dixisset —

Sed operæ precium est, ut id ipsum etiam at-
que etiam distinctius, & expressius enucleemus —

— Quod cuivis homini prudenti medio-
criter, & intelligenti, primo oculi nictu, satis ap-
paret —

Quo sermone, quid significatum habeamus,
non inutile est disquisitum —

Et ne futuræ nostræ orationis navem, inter or-

boris

rotis scopulos fluctuantem sine clavo, sine anchora, sine pyxide, certe scopo relinqueremus; quaestiois hujus sensum & statum, hunc esse cognoscetis, quod scilicet; —

At enim ut diffata palea, purissimum granum, scoria que flammis absumpta obryzum licet videre splendidissimum, aliis oratorem verbis, hoc ipsum nobis inuentem cogitemus —

Veruntamen ut hujus aureae sententiae, intimiora penetralia ab alto pandam, apertioris paraphraeas clavi referando, scire vos velim —

Sed ut dispersis nubibus in serena nocte, clarius micant stellae; pariter & hujus subobscurae sententiae veritas, nubibus, paraphrasi breviuscula, dissipatis — sciatis igitur —

Atque ut sacros hos Apollinis frontes jucundius digustemus, ut has Minervae pyxides recludamus, sciendum est —

Verum cum non soli cortigi nobis sit immorandum, agite intimiorem porro hujus sententiae sensum attendentes, operae pretium erit non injucundum quidem, nucleum intus latentem eruere; perinde igitur sonat ac si diceretur —

Cujus tam tetri vitii turpitudinem, ut penitus paulo inspiciatis, Desidiaque non tantum vestigia, sed & ipsa Cubilia conspicue intueamini, adeste; quaeso huc paulisper & quod ego digito monstravero, in id vos mentis aciem intendatis.

Aruspices fuisse quosdam à veteribus accepimus qui in victimarum exta accurate inquirerent, partes maxima cum cura singulas intuerentur, ut ex diligenti singularum contemplatione res futuras praedicerent: Horum nos more ac ritu, fibras & exta horum verborum —

Quod ut plenius intelligatur, res ab ovo (quod aiunt) altius est repetenda, & sinceræ veritatis scintillulae è cineribus sunt eruendae —

— Discrim.

— Discrimen facile apparebit inter frumentum & glandes, inter triticum & paleas, Graciam & Barbariam, Atheniensis & Getas —

Quod, amotis sypariis, sic se nobis intuendum praebet, & tanquam Colossea statua, in mentis sese insinuat oculos —

Nec quid in hac sententia duriusculè sonet video, cum in triviis jactetur compitalibus —

In cujus rei intestina, paulo penitus si scrutabimur, intimiores ejus eliciemus medullas, ut citra omnem controversiam dilutescat, nullum unquam —

Sed ut uno, quasi, intuitu veram istius rei imaginem videatis graphice delineatam, ad hunc, cogitare, sensum, Poëtam nostram attendisse; neminem vix.

Cujus, si accuratam ἀνατομίαν faciamus, & veluti exosternus, τήλεγχηλισμῶν, & nuda illius nobis patefiet veritas, ut qui vel lippientibus inspexerit oculis, acclamabit magnum esse —

Quam si ego Protogenis coloribus potuiffem delineare, ut quasi stellis variegata resulgescat, tali, se vobis inspiciendam daret, habitu —

Quae quidem verba (quantum ego nanus & homuncio conjectando assequer) in hunc vos hortantur modum ut —

Cujus tam egregiae sententiae, ut è fundo veritatem expiscarer, genuinum hunc ejusdem sensum, sine ullo verborum anfractu, vobis propono summandum —

Neve istius, tam praeclaræ sententiae, ignorata veritas, alius vestris quorundam infideat animis, arigite aures vestras, & alta, quae dixerò, mente reponite; Vos enim jam (ecce) rapio, ubi non seclusa aliqua tenetur aqua, sed unde flumen controversiae universum suboritur —

Clariorum vultis ut accendam facem? sic igitur acci-

accipitor, oratorem nostrum sensisse, & si in vivis jam esset, disturum esse.

Sed quorsum tot verbis opus est? in his præsertim, quæ breviori orationis gyro, satis superque complectendo sumus, in hoc enim cardine, controversia hæc tota circumvolvitur, nempe;

Quæ, ne cuiquam dura, aut religiosis auribus absona videantur; hujusmodi breviter illustrare scholia non gravabor, & ampliori orationis apparatu adornare.

Quod quidem si recta mentis acie, & acutis iudicii oculis rimari velimus, hanc nobis insinuaret veritatem.

Quasi in aliis dixissem verbis.

Cujus sententiæ veritas, ut discussa nebula, e-lucescat magis.

Quod luculentum dictum, quid sibi velit, pau-cis delibantes; penitissimos ejus sensus eruamus, & hunc Democriti puteum (in cujus fando latebat olim demersa veritas) exantlemus.

Quo itaque citius & satius intricatum hujus sententiæ sensum innodemus, ut ipsi lippis & tor-soribus, omniumque undique infantissima innoes-cat, cognoscendum est.

Quo quispiam ad literas natus effectus, & for-matus, respiciens, crebris hæc usurpabit sermoni-bus.

Sed ne diutius vitrum (quas aiunt) vas lambe-re videamur, pulstem tandem attingamus; ut sic fracta testa, unionem reperiamus, ruptaque nuce, latentem intus nucleum exorticemus.

Quod nihil est aliud (ut mihi quidem videre videtur), quam si dixisset, Nullum non lapidem mo-ventum esse, nullam non operam navandam, ut.

XII. mo. For-

Formulæ Transcendi ad Divisionem, vel (si navis) Partitionem.

Atque cum in amplum dicendi campum, nec jam ingrediatur oratio, ne vel nimis angusto decurrat alveo, vel ita redundet, ut extra ripas diffluat, his ego objectis aggeribus, cum coarctabo, primo—secundo—tertio.

Intelligere vos spero Auditores, quæ sit futu-ræ disputationis summa: nunc singula meæ di-stributionis membra, & quid quantumque in quo-que comprehensum sit, perpendamus; ita facilis & dilucida futura est tota hæc, excellens illa qui-dem, sed tamen ardua, & perobscura tractatio. Primum igitur.

—Eam ego quæstionem nequa memoriæ ve-stræ, nequa meæ censurio fiat, sic pote quasi qua-que in propagines diductam volo.

In explicatione igitur quæstionis, primo rem ipsam definiam, deinde partes constituam, po-strimo quid inter—& reliquos—inter sit ostendam—de quibus sigillatim ego, ac ordi-ne dicam.

—Hoc facilioris explicationis gratia, in tria hæc capita distribuo, ut primum verborum ratio-nem exponam, secundo, naturam, tertio, usum.

Sed unum hunc alveum in plures canaliculos diffundamus, & universum insecuturi sermonis flumen, in tres (si placet) partes dispertiamus; hæc enim ratione, instituti argumenta tandem fa-ciliter pertexemus, nec nostra, tanquam in mille Meandros deferretur oratio.

Sed varii, ex hac scaturigine, oriuntur rivus, quos in hos distinctos alveos coarctabo, primo, secundo, tertio.

Tripartita igitur erit totius rei distributio, ut sic pro-

protensum orationis meae flum, tanquam ad Mercurialem statum dirigens, longius quam debeam, non prolabor—

Cæterum ne oblitus brevitatis, nostra longius digrediatur oratio, ab hoc veluti communi centro omnes lineæ, in futuro meae declamationis circulo deducantur:—

Quæ de hac re involutius proponi solent mihi, revocanda videntur ad hæc duo capita, tanquam Mercuriales statuas— primo— secundo.

Et ne extra omnes nostra oratio cancellos limitesque excurrat, ad hoc quasi centrum mathematicum, omnes diametros reducam, extra cujus circumferentiam, ne latum (quod aiunt) unguem expatiabor—

Sed rivulum unum aut alterum, de tanto Oceano deducam, reliquos secundo (quod aiunt) præteriens pede; quos omnino omnes infartiam meam exprimendo non esse, ingenue fateor—

Sed ne in immensum pelagus, verborumque flumen immergam calamum, hosce tres specierim persequemur, ex hac scaturigine oriundos rivulos—

Quare quemadmodum qui longum iter susceperunt, ducem viæ sibi eligunt, ne temere aberrant— ita & nos pariter— Ariadnæ Methodi filiam—

XIII tio.

Transseundi ad Confirmationem.

I. Confirmandi, in genere.

Quæ ne forsitan verisimilia magis, quam vera videantur, cogitate—

Meam

Meam ego assertionem Achilleo argumentorum robore, rationum gravissimarum pondere, fundamentorum evidentia, exemplorum magnificentia, demonstrabo; pariter & confirmabo—

Verum, ne ex meo, quæ dixi, cerebro fingere omnia videar, si plures rationes earumque momenta firmissima desideratis ipsa philosophorum quasi oracula, vobis producam—

Quæ, ne perfunctorie forsitan prælocutum me, & humano potius effudisse impetu, cogitetis quam hoc ipsum ingenti molimine iteratæ insinuationis inculcat, attendite ad—

Quod ne commentum vobis, aut fabulosum videatur figmentum.

Quod quomodo sit astruendum adversum tergiversantes cujuscunque sectæ, velites, aut triarios, superest ut contractius in sequentibus explicem—

Quod clausis vel in totum Homericis oculis liquebit facile si— Tertull. Pall. cap. 2.

Quod adversus tot opponentium impetus operosus erit adstruendum—

Efficiam idcirco ut arbitror, ne videatur usque adeo veri dissimile, quin ipso die, sole ipso clarius eluceat—

Quæ quo magis in themate nostro latent, eo diligentius, ut boni venatores solent, per vestigia, sensum latentem persequemur—

Ista autem ut clarius in se elucescant, & firmiter muniantur adversus reclamantium insultus, observandum est—

Ad quam ego statuminandam sententiam aggressurus modo rationes—

Et sane spero facturum me vobis manifestum, nostra omnia non modo niti rationum firmissimarum auctoritate, quod sufficit ad victoriam; sed & Philosophorum & Poëtarum, addo etiam

etiam ipsorum alias adversariorum testimonio comprobari, quod inigne est, & magnificentum ad triumphum——

Possim hoc loco evagari latius, & id quod dixi, tum *repe itis* è veteri memoria, tum *vidis* ac spirantibus confirmare——

O mihi quis jam se *campus* orationis expandet! retinete, dicentem, *temporis*, methodique *reparulis*; abripiet enim, & torrente *me* suo, *Eruditio* suas in utilitates effundet——

Rationes jam afferimus, per quas nobis nostram sententiam confirmemus, è quibus *haec* prima est.

——*Pretium* (sicut mihi persuadeo) alicujus *morae* erit, ventilare——

XIVto.

Confirmandi.

2. In Specie, & primo per Causam.

NAm——
Quid enim——

Quid etenim aliud——

Quippe nimirum——

Quod præter omnem dubitationem ita est *verum*, ut *verius* nil esse possit; siue enim *perpendamus*——siue *examinemus*——siue *observemus*——meritissime præferamus——

Quam ut *Achilleis* *revera* argumentis; & *inconfutabili* ob *sepiam* ratione, cogitate quæso:

Et primo, à *causa*, hujus rei *veritas* confirmatur: quid enim non designat, quid non perpetrat *avaritia*?

Causam me vultis, ut indigitarem? occurrunt plurimæ, perpendite apud vos, perpendite quæso——
——*ium*.

Vultisne

Vultisne *causam*? En vobis manifestam——

——*Fert animus*, causas tantarum *expromere* *verum* *immensumque* aperire opus——*Lucan.*

——*Quod in causa* *thematis* nostri manifestum esse, quis tam nullo præditus est sensu, qui non fateatur?——

——*Oraculum* autem *verius*, nec *ille*, nec *Apollo* *Delphicus* pronunciavit unquam: nam cum *aspersa*, & *amena* minus *sic* *virtutis* *semita*——

——*Hoc* autem ut fiat dilucidius, omnes *ratiunculas* nostras huc succenturiare, longa esset *injuria*, longæ *Ambages*; ac proinde, ceu *canis* *de Nile*, unam *aliamque* *palmarem* in *transcursu*, *vobis* *prohibebo*——

——*Nam* ut hujus *sententiae* *rationem*, æque ac *originem*, à *primis* *naturæ* *arcescam* *fasciis*.

Quam *luculentam* *sententiam*, *nervos* æque ac *cutem*, *peros* ac *sanguinem* habere comperietis, si——

Atqui, si cui videar *haec* *audacius* quam *verius* dicere, agedum paulisper ipsas *intimius* *rerum* *rationes* inspiciamus, quo palam fiat——

Quod ut *argumentis* *evinctam* *necessariis* *verum* esse, sciatis velim——

Luce *clarius* *aperta* *causa* est, cur *interdum*——
Ratio *id* *promptu* est.

Et ut *affatim* *rationum*, in unum quasi *circulum* colligam——

Causas vultis? ecce has——1. *quia*——2.

——*Vita* *fabula*, *tragedia*, *cujus* *Deus* est *Choragus*, *argumentum* *luctus* ac *calamitas*, *histriones* *miseri* *mortales*; *chorus* *foeminae* & *viri*; *apparatus* *aurum* & *argentum*; *vestes* *variae* & *magna* *pretio* *conductæ*, *aliena* *omnia* ac *mutata*, sæpe *autem* *subito* *reddenda*——*theatrum* est *hic* *orbis* *in* quo *homines* *natura* *collocavit*——*Heins.*

Qua *ratione* *adductus*.

——Ab

— Ab hoc enim malo est, quicquid usquam est mali —

— Mihi enim pro concessio est, confessioque ab omnibus —

— Quod primum rationum autoritate, deinde quotidianis docemus exemplis —

Non aliam ob causam, *Palladem* finxerunt *ar-*
m tam antiquissimi illi *Poetae*, quam ut signifi-
carent, in *regibus*, bellicam virtutem cum *sapientia* conjunctam esse oportere.

Videmus enim velut *Apelleis* lineis *graphice* depictam, hujusce rei veritatem: cui enim vel *ton-*
sori, vel *lippo*, non sat innotescit?

Quam nos sententiam ut *nervosus* paulo confirmemus —

Rationem petitis? en vobis —

Rationem hujus si quis indagaverit, hanc non esse infimam agnoscat.

Neque hoc ego quenquam mirari velim, cum —

Nec immerito; nam *adulatores* dum laudant, ledunt —

Sed si hæc *perpisculatus* paulo ruminetis —

Qui enim otio torpuerint, vitam dicunt plane *ingloriam* —

Nonne quotidiana docet experientia?

His, quasi obiter *prælibatis*, huic verissimæ sententiæ, arcem obsepere non erit difficile, si bene perpendamus.

His alias possem, & *plures* subnectere causas,

Sed *jumenta* vocant, & *Sol* inclinatur, eundem est —

Longa esset *injuria*, si omnes rationes perstringerem, longe nimis essent *ambages*, hoc ergo tempore, solummodo *summa* sequar *fastigia* rerum —

— Et causam istius rei quis ignorat?

— Recte proinde illi, imo rectissime *procul-dubio* faciunt, qui —

Quod

Quod egregie prolatura dictum, ut probatum vobis reddam —

Cujus rei causam ne quis forsan ignorare possit —

Quod dictum, ne videatur tractum ex vulgi opinionibus, considerate.

— Et hoc tam aperte constare efficiemus illico, ut cum *talpa* & *liberide* cæciorem esse oporteret, qui illud non viderit; nam —

Quod ne cui vestrum esse videatur *mirum*, perpendite rationes paucis —

Quam ego *verissimam* esse, sexcentis facile evincam rationibus —

Quod quo facilius *argumentis* perspicere possitis, rem ipsam vobis dum exponam, quæso diligenter attendite —

Et quis in clarissima luce cæcutire videtur ad morem *Tyresie* Nocturne, qui talem dari in regno *literario* jucunditatem, pleno non admittat otio; cum —

— Quod affirmatum si *cupiam* ex circulo vestro, *Auditorcs*, non absimile videatur, vel *Aggr-*
torum gerris, vel *theatri* nugis, mecum is rationis sequatur radium —

Illud igitur imprimis certissimum esse sciatis nihil hominem à bellua evidentius distinguere, ipsa *eruditione*, *eloquentia*, *sermone*, quibus homo se maxime hominem esse ostendit.

— Sed ut *Achilleis* hoc evincam rationibus, operæ-premium nunc erit, causas primo ponderare —

Et hanc ego rationem hodierno die statui vobis representare, ut ab hac, velut è face, lucem veritatis accipiatis —

2do. Per.

2do. Per Contrarium.

Dispiciamus vero, si placet; aliquantisper otiosa vitæ turpitudinem; intueamus, si vultis, nævos, maculas inertis ignavaque pueritiæ, ut tanquam *Æthiopes* faciant nostrates *Europæos*, candidiores apparere——

E regione vero——

Ex opposito autem qui——

At ex Diametro——

E contra vero

Qui autem otio torpuerint——

Sed ut contraria juxta se posita magis elucescant, conferamus paulisper——

Nonne enim——

Contemplemini vero contrarium vite institutum, & quid aliud quam inopiam videbitis? quam dedecus invenietis?

Secus longe contingit——

Sed audite paucula; quid remini de——

At vero pugnantiæ secum Frontibus adversis, paululum componere——

——Vice versa.

3tio. Per Similitudinem.

Sicut enim.

Nam veluti:

Quemadmodum enim:

Non secus——non aliter.

Ut enim nec sine oculo *Domini* equum; nec sine vestigio *Domini* agrum dixit pinguescere *Thales Milesius*——sic

Quam ego veritatem ut meridiano jubarî præluere faciam, cogitato——

Et

Et sicut stultus sit necesse est, qui *hyemem* accusat, quia horrida sit aquilonibus, & ob æris intemperiem frugibus creandis, prorsus inutiles; dum non reputat *æstatem*, quæ præcessit, hoc esse officium; *hyemem* uti partem, & esse otiosam: ita iniquus est qui *senium* se attigisse queritur, quia ultimus is sit *Comædiæ* actus: cum enim è *theatro* hilarem te proripias oportet——

4to. Per Exemplum:

Sed ut planiora fiant quæ dicimus, exemplis singulatim illustranda sunt, & paulo uberius exaggeranda, ne immodicæ brevitatis studio rerum pondera orationis celeritate rapiantur.

Tuos, mi *Cicero*, appello *manes*, tuosque *testor* consopitos *cineres*; reviviscas (*quæso*) & quod dudum exemplo præstiteris tuo, *impræsentiarum* rursus comprobato, annon tu?

Quæro abs te *Hercules*, quibus tu tandem gradibus ascendisti in *Cælum*? quo tu (*quæso*) modo, tam nobilis, tam celebris, factus es, tam honoratus? profecto licet ipse jam sepultus jaceas, tuum tamen nos canore satis alloquitur exemplum, te per laboris tuos (*vere Herculeos*) evasisse inclytum——

Sed quid moror istis? quid dictis opus est, cum facta loquuntur? respicite enim *Heraclicum*——

——Sed quo te, *Theophraste*, prætermittimus piaculo?——qui cum

——Quod ita esse, luce clarius exempla demonstrant. Quis enim unquam——

——Neque hoc sane novum, siquidem mos iste——

Exemplis talibus plena sunt omnia.

Et

Et vero habe fortunas omnes cum *Craſo*, numera candidos cum *Polycrate* felici dies, fluant ultro dormienti in gremium victoriæ cum *Timotheo*, fiat aurum quicquid tetigeris cum *Mida*, fiat *rosa* quicquid calcaveris, cum *Bersio* nisi amicum tamen habeas, quocum affectus & animum commisceas, inter fortunas & solatia *Tantalum*, te & *Irum* invenies,

Vultis itaque, ut è *mortuis* resurgat *Aristippus*? Vultis, ut illum *Nestorem*? Vultis, ut *ulyſsem* in scenam inducam? En vobis adest *coram*, quem queritis—

Exempli enim gratia, quid memorem *Curios*, *Fabricios*, *Cincinnatos*, *Catatinos*, *Stipiones*, *Catones*, & sexcentos alios? qui omnes in hanc nostram opinionem, pedibus (ut ita dicam) ivere suis—

En vobis (si placet) multas doctorum legiones ad suppetias nostras, qui ad hujus sententiæ mentionem (tanquam milites ad suum vexillum) nobis gregatim occurrunt *praesidiarii*: Ellum melioris literaturæ *antesignanum*, *Plutarchum*! qui—

Hujus rei testes sunt parietes isti, intra quos nonnullos ipsi vidimus, qui primo congressu videbantur aliqui, non ita multo post sese prodiderunt, quam essent nulli; & vosmet ipsi istis quidem oculis sæpius non potuistis non observare.

Vos parietes obtestor & *subsellia* imploro, adeste vos *Ciconiæ*, vos *Aquila*, vos *Leones*, & hodierni temperis *ingratos* hominum mores redarguite.

Hem *Parca* quæ nulli parcitis! vos *ulyſsem*, *Ajacem*, *Hectorem* prostravistis humi—
tu quoque *Æle*—

*Occidis, Argivæ quem non potuere phalanges
Sternere, nec Priami regnorum everſor Achilles.*

At si *Primorum* replicaveris *Annales*—

Vidimus multos, honore conspicuos, *cellarum* dignitatum insedisse fastigiis, *Tyrio murice* nitidissimi mos

diffimos, qui ad utrumque *Phœbum*, & *polum* utrumque, suum extenderunt imperium; quorum amplissimæ opes abierunt; transferunt & ipsi opum tantarum *Domini*. Sed in hoc *Musarum* *Per-nasso*, circumvecto ætatis vestræ *gnomone*, cum horologii umbra, aut mortis, aut senectutis, punctum, attigisse videbitur, tum confertissimos, uberrimæ studiorum vestrorum *messis*, manipulos demetatis—

Quis vellicato *Cicerone* suis auribus non timeat quem notato *Virgilio*, calumniæ *metus* non terreat?

Ego sane cum ad *Præteritorum* temporum recordationem, animum excito, & veteris ævi spatia, cogitatione decurro, &c.

Literarum procurationem, *Reges* ipsos læpe numero suscepisse, & *patrum* memoris accepimus, & *nostra*, ipsi vidimus—

Plautum enim hic solum evoco, & *præpono* (nec *impono*, quia ex animo ita sentio) omnibus qui in *Latio*, aut *Græciæ* imbuerunt *chartacum* hoc æquor—*Lips*.

Atque hunc quidem ipsum *Platonem* quo *piculo* omitto? cujus magnitudine animus affurgit, & commemoratione solis, quasi ad divinitatis occursum commovetur: erant tum *Athensæ* *Atticæ*, *Palladium* terrarum, templum eruditionis ac delubrum, totiusque sapientiæ emporium commune—

Omnes *paupertatem* timent, *Socrates* contempsit: omnes *mortem* horrens, ille vero etiam optavit; quippe cum jam manu poculum teneret, neque amplius quam haustu unica à morte abesse, nondum desit *jocari*—*Phædo* noster inquit salvisumus; jam de gallo cogitandum est. Hoc à *Merito* beneficium *Socrates* accepit, hanc felicitatem *Anyto*—

Cujus autem animus non pascitur, & quasi sanguinatur, qui *Camillos, Fabios, Fabricios, Nasicas, Scipiones, Curios, & id genus alia*, non tam *hominum*, quam *virtutis* legit nomina?

Exhaurire coner *oceanum*, si exemplorum quædam in *antiquitate* finem, & hæc *nostra* quoque tempora, materiam suppeditant *orationi*, si vel *aulis Principum*, vel *rerum publicarum curiæ*, dictionis perlustrare cursu vellem.

Ubi tu *pietissime Aenea*? *Eloquentissime Cicero*? *Tulli ditissime*? ubi *Cæsar*? ubi *Alexander terrarum dominus*? occubuit *Crassus*, expiravit *Cæsus*, abiit *Caton*, *duo fulmina belli Scipiade* occidere, *duxque civilis belli Erimyes*, *Pompeius gener*, & *Cæsar socer*, nec tibi pepercit *doctissime Virgili*—

Ingeniorum *ille* scientiarumque fons *Homerus*, humanæ *terminus* admirationis, quem *antiquitas* veneranda, ore patulo *romentem* ita representavit, ut defluentes ab ejus ore *liquores, ac flores*, in *amphoris & canistris* colligerent *philosophi, jurisconsulti, oratores, astrologi, poëtae, medici, pictores*—

Memoriæ proditum est *Catonem*—

Ciceronem ferunt—

Sed quid ego in re non dubia, *exemplis utar* non necessariis?

Quod si *hodierna*, adeoque præsentia, vestro magis *sapient* palato; ecce intra istos *parietes*, omnium longe *illustrissimos*—

—Quod si *illam Martis urbem*, bellici furoris *sedem*, & quæ semper arma vel inferret *sua*, vel timeret *aliena*, publico *librorum* armario *carere* non posse, *præcipes terrarum* judicarunt—
—tum

—Ubi vero tua, *Marce Cato*, *gravitas*, *severitas*, ac *rigor*? ubi *pondus Stoicum*, ac *supercilium* *immobile* atque *invictum*? ubi *ingens illa*
anima

anima quam *libertati* victimam servabas? tum latebat—

—*Socratem* qui non suem *Erymanthium*, aut *aprum*, ut *Poëticus* nugator, aut *leonem Nemeum*, sed *immanes animorum feras*, *iram* ac *vindictæ* *lubidinem* quotidie vincebat. Qui *immotus* animo, atque *inconcussus*, *cæli* corruentis impetum sustinisset, & *lubente* hoc mundo uno *conscientiæ* suffultus *tibicine*, *securus* *suique* similis cum *universo* cecidisset—
—*Quem* vero *timuisset*, qui nec *mortem* poterat *timere*, quam qui *speravit*, *mori* potest, *vinci* nondum potest.

Sed quid ego *opem* antiquorum *subsidiariam* peterem, cum *indies nobis*, ante *oculos* obversentur, (imo vix uno *abhinc triduo*)—*qui*—

Ponite quæso ante *oculos*, *universos* anterioris *seculi Proceres*, *Philosophos*, qui *omnes* (nisi *fama* de illis *injurious* decernat) *omnes* inquam—

—*Vidite* ea *dies Auditores*, *duas* ac *viginti*, *moles* dicam *nescio* an *naves*—*Heinf.*

—*Nam Achilli*, quem ut *accuratam* *belli* *normam*, *victor orbis Maceio*, *colebat*, *citharam*, qua *belli cædia* *dispungeret*, in *manum*, *Poëtarum* *Princeps* *dedit*—*nullum* *cibi* *condimentum* *præter* *sudorem* & *sanguinem* *habebat*.

—*Ille* *fili* *obitum* *deplorat*, *iste* *sed* *cum* *lachrymis* *moeste* *optat*: *huic* *domi* *est Medæa*, non *ad horam* *ut* *in* *scena*, *sed* *ad vitam* *omnes*—

—*Ut* *sileam* *Ulyssis* *errores* & *innumera* *capitis* *discrimina*, *quibus* *se* *objecit*, *antequam*—

Cogitate *serio*, *beatos* *illos antiquorum* *manes* *hunc* *vobis*, *creta* *notantes* *ad Heliconæ* *callem*; *quorum*, *licet cineres* *ad* *tempus* *jaceant* *in sepulcro* *dormientes*; *at* *sane* *in* *studiis* *apud* *nos* *suis* *vivunt* *adhuc*, *semperque* *victuri* *sunt* *superstites*—

Nam *ut* *totum* *antiquitatis* *iter* *omittam* *is*, &

ad illas temporum tempestates veniamus, in quibus nostrates ipsi, (ut alios complures taceam) se ad—

Et quoniam sub vexillo veritatis, contra secus cogitantes digladiandum est; multas armorum catervas (velut in Equum Trojanum) congregavi, qui (adversariis surrepto Palladio) victoriam facilem pollicentur. Eccum vobis in prima acie Ciceronem qui—

—Multum ab eorum consuetudine alienus, qui immensis poculorum cerraminibus, & quasi bello, nihil præter vinum pro salute patriæ effundunt—

Tiberios, Caligulas, Neronas & portenta cætera, ut transeam— & ejusdem speluncæ non nominanda monstra—

Obruit eos, ex hac parte oratorum veneranda phalanx, sed & philosophorum non contemnendus exercitus—

Consultissimi historiarum viri, & magnus ille temporum heluo Barozius—

—Qua ratione adducti prisca heroes, in disciplinam doctorum hominum filios suos studiose tradiderunt. Alexandrum magnum docuit Aristoteles; Timotheum Coanis optimi Imperatoris filium Isocrates, Epaminondam Lyfis Pythagoreus—

Quippiam—nevero tale olim factitatum legitur? etiam quid ni? inspiciatur enim Xenophontis liber de—legatur Isocrates de—

Quid? repetamne Catilinæ parricidium? perstringam Clodii libidinem? Gracchorum molitionem? tempus non sufficeret, si Neronem, si Helio-gabalum, (monstra narro, non homines) in theatrum inducerem; quorum ingluviem, ructum, crapulam, si recensere velim, dies me deficeret, præsertim cum noctis potius hoc opus fuerit quam diei—

Sed

Sed ne ego supposititias venundari viderer merces, en pugillum ex toto antiquitatis fasce; ecce vobis præsegmen, ut quid sit doctorum in hac re iudicium prælibetis, neque enim aliud fecit, Alex. Magnus: cum—

Turmatim vobis hic occurrunt heroes illi literarii, magni studiorum Atlantes—

Sed quo me jam fessum rapitis Philosophi? quid tu Philosophorum Phosphore magne Aristoteles, mihi in aurem dicis? quid est, ô Cleanthes, quod tu mihi sic urges cubitum? Ego te novi, omnes, hic te perbelle noverunt, per nocturnas vigiliæ, viaticum ad diurnas Musas comparasse—

Propono & propino vobis, pientissimi illius Æneæ exemplum, qui—

Quibus autem donis cumulati, quibus exculsi artibus; fastigiatam eloquentiæ arcem, conscenderunt veteres illi oratores: an utique credimus eorum nascentium labris, insedisse flexanimam Suedam? cujus quasi Gratiis afflati, evaderunt aliquando in Deos mortales, suo qui arbitrio animorum habenas moderentur? minime vero, sed per studia, per labores, per vigiliæ, inclaruerunt. Vos igitur latigare juvet, Scyllas, Charybdes, & reliqua monstra aquarum, & si quid in orbis sit arduum, hoc molimini, exhaustum enim sudorem, ingens à tergo comitatur gloria—Farnab. Ind. Rhet.

Hic vero campum feracissimum & lætissimas segetes ostendit Historia; in quibus omnino omnibus demetens, si desudero, tempus ante me deficeret, quam extremos sulcos attigero; exemplorum igitur multitudine supersedendum arbitror, unumque tantum, aut alteram manipulum (quasi de mercibus segmen præcidaneum) colligamus—

Proponite vobis (Juvenis Philomusi) heroica illa

antiquorum exempla, semideos illos imitamini an-
sistites, qui—

Obruor, en obruor ego jam exemplis, quocun-
que oculos, quocunque animum appulero meum,
video multi fariam exemplorum supellectilem, &
(veluti Muscas) undique proficientes Milites,
velones, ad hanc propugnandam sententiam ad-
volare—

—Neque de *Pluarcho* quicquam adhuc di-
xi, qui compendium scientiae, prudentiae thesau-
rus, mare antiquitatum, utriusque gentis divinus
quidam promicondus est.

Quid dicam de te doctissime *Plato*?

—Hic forsitan efflagitet aliquis ut ea quae
verbis adserta sunt, aliquibus jam demonstren-
tur exemplis—

Qua propter reges maximi, singulari benevo-
lentiâ Poëtas semper sunt complexi; nam *Hiero*
Simonidem, *Cato Ennium*, *Cesar Augustus Vir-*
gilium, *Varium*, & *Q. Horatium Flaccum*, in
summo habuisse pretio dicitur. Facem hic ut
addam *Exempli*—

Et obvia sunt passim non parum multa exem-
pla, ex sacris quoque literis eruta—

—Laborabit his malis *Alexander magnus*, *M.*
Antonius, & plures alii, quos numerare labor est:
Sed & *Ennius* Poëta, qui ob vinolentiam articulari
morbo consumptus est—*Martialis* item potatio-
nibus indulgit—Haud absimile quiddam de
Gete imperatore refertur, qui apponi sibi in men-
sa jubebat dapes per alphabetum, viz. anatem,
anserem, apyrum— aliquando pavonem, perdicem,
pullum, porcellum, piscem, pernam, &c.

—Inter quos ut interim *Diogenes*, *Xenocra-*
tes, *Caton*, *Cassius*, ac *Brutos* fileam, *Chiron*
ille cum immortalem esse liceret, ultro mortem
praoptavit—

Nam

Nam ut ab *Heroicis* usque temporibus, anna-
lium memoriam animo replicemus, nullam ullibi
inveniemus gentem, quam—

Annon equitatis studium exilium *Aristidi*? stu-
dium sapientiae? venenum *Socrati*? integritas &
patriae salus *Demostheni* perniciem accersivit?

Sed nec diffundam me multis, nec in patentissi-
mos historiarum campos expatiabor; unum solum-
modo, aut alterum vobis porrigam, ex copiosiori
vindemia vatemum, quem vestro ut allubeat pala-
to, valde cupio—

Atque hic dum intueor quot occurrunt dicenda,
& quam paucis sit dicendum, non adeo me agitat
quid dicam, quam quid praetermittam, per omnes
historicos volitate, invisite *Academias*, quid aliud
quaeso, quam—

Quid vobis memorem *Sardanapalum* luxu per-
ditum? *Heliogabalum* crapula interemptum (mon-
stra dicam an homines?) qui suam non modo vi-
tam, quinimo totas insuper respublicas dissolutis
suis moribus pessum-dederint?

Tam celebris olim *Trojanæ* urbis rudera quaeso
& cineres refodite, & inspicite paulisper me-
cum, & invenietis morum suorum corruptionem, &
non murorum diruptionem, causam illius excidii,
quod non obscure innuit Poëta quum eecinerit,

Invadunt urbem somno, vinoque sepultam—

510. Per Testimonium.

Atque ne hæc à me in rationis, ac veritatis
ita disputari putetis, ut à me tantum acci-
pian autoritatem, credite Auditores, non hanc à me
mihi mentem esse; sensit hoc *Tullius*, cum *Tullio*
Conscius, cum utroque *Quintilianus*—

Recte quidem Poëta—

—Optime orator—

E. 4

—Præ-

— *Præclare inquit Comicus* —
 Res minime dubia est, & disputatione non eget; existant omnes domestici, plurimi exteri; testes existant sanctissimæ leges, & veterum patrum decreta minime obscura, aut dubia; sit sacrosancta illorum apud vos autoritas —

— Nam ut in telo aliquo, aut gladio multum interest à qua manu veniat, sic in sententia, ut penetrer, valde facit robustæ alicujus, & receptæ autoritatis pondus —

Et ne nimis steriles in tanta fecunditate & flumine dissendi videamur, age fontibus aperis, rivulos nostros, alius aliquantisper fluere jam permittemus, consultis Antiquorum oraculis, ex quo- rum Tripode, nostra sat abunde confirmatur opinio, horum tu Plato, paucis te volo —

Quod si adhuc penitus velimus introspicere, aut aperte, aut ex consequenti, veneranda omnis fere antiquitatis canities pro nobis consistit —

— Succedunt minoris ordinis succenturiati milites, similia suffragia perhibentis —

Neque vos invito solum ad olera hæc & legumina, aliaque id genus, crassioris succi alimenta, meæ inventiones arte, facta, cocta, apparatus; sed ad exquisitissimam mensam, epulas Oratorum, Aristoteli Philosophorum, N. & P. Ætarum, omniaque mellitissima oribus, auribus, animis, quæ placeant fercula —

Sed si mea vos non moveat oratio, moveat saltem antiquorum Philosophorum, moveat oratorum: non enim pluvias (ut aiunt) aquas colligo, sed è vitro gurgite salientes propino; legite Demosthenem; evolvite Isocratem, percussite Platonem, &c.

— Consulite sultis Tacitum, qui civilis atque militaris rei autor maximus, sententiis rebusque densus, verbis strictus ac compressus,
 totus

totus denique ignis — Heins. orat. — Qui in animis principum atque in pectoribus vixisse, in & eorum cogitationes perlustrasse, videatur, ita docet, ita eruit ac detegit, ita ob oculos ponit Tacitus omnia — Res cum verbis, verba certant cum sententiis, nunquam turget, sed assurgit.

Adesum tu M. Tulli, adesum (inquam) & dicas aperte —

Ex tripode penitissimæ sapientiæ est illud Senecæ, qui Socrateo melle depluit totus —

Idem etiam quod ego in hac re, sapientiæ humanæ oraculum, Aristoteles ipse dixit; affirmans: —

— Xenophontis dictionem Gratiæ formasse, iis manibus videntur, quibus ut Pœtam volunt, Veneri ministrant.

Herodotum, cujus omni nectare, omni Indicæ arundinis humore, ac succo, suavior est dictio —

Demosthenem — qui tonabat in Philippum, totoque eloquentiæ impetu, tota illa gravitate ac sententiarum densitate fulminabat ac rucebat, cœlum denique ac terram, Atheiænsis Jupiter, Demosthenes miscebat.

— Quem numerosa comitatur familia, quorum testimonia non capit hujus nostri thematis angustia —

— Sed Poëtico utamur contra hunc Pœtæstrum testimonio, ut suo ipsius mucrone pertinax confodiatur — Vide quam aperto Marte adversus te prælietur Poëta —

Nec est quod vereamini, meæ me habere causæ testem, quò Inpro habeo, enim, & in promptu habeo nec illum proletarium quempiam, imi subselli oratorem gregarium vemilem, sed politioris literaturæ vixilliferum, magnum illum, doctumque Scaligerum, qui in honoratissimo doctorum cloro, xemi secundus assidebit —

Oraculum consulite, quod non furibunda *Delphis* Pythia, non *Dodonæus* Jupiter aut *Ammon*; non *Ismenius* Apollo, aut *Clarius*; non vaticani *aruspices*, aut de circo *astrologi*—sed—

Quis tibi *Plato* pulcherrimam hanc cogitationem immisit, quam sublimis animus tuus ascendit, hanc palmarem sententiam protulisti? terigisti rem, non acu (quod dici solet) sed acie mentis, & acumine.

Agedum quicumque dubitar, & nostri sermonis audaciam miraris, perlustra *Græciæ* lumina, doctrinæ numina, *Platonem*, &c. percurse *Romani* nominis æternitatem, & in hac immortalitatis gloria sublimes, *Ciceronem*, *Cæsarem*, *Senecam*, aliosque infinitos inuere.

Natura quidam quasi genius & *Idea* rationis *Aristoteles*—cujus ille unicus sacerdos ac consultus fuit, qui diversitate rerum, solus humanam ætatem occupare potest: ordine vero ac tradendi ratione, omnium conatum excessit. *Heins.*

Nam ut in principio *Ethicorum* vir divinus, imo numen quoddam, & vis quædam major sapientiæ, notavit *Aristoteles*—in quo quot prope verba, tot arcana, doctor publicus humani generis, summus sapientiæ aditus, oracula effundit—

Totius antiquitatis fastos ad subsidium nostrum proferemus—complures enim horum—Magnus ille doctor—*Arist. sc.* Rex Philosophorum—

Abyssus eruditionis veteris *Hesychius*—

—Cui etiam opinioni calculum apponis suum—

Quæ omnia intento quasi digito hanc quam ego, monstrant jam vobis veritatem—

—Astipulatus & vulgo jactatum proverbium—

—En *Germanum Philosophum*! en vocem

cem auream, Attico madentem succo!

Sed quid ego argumentor? quid plura disputo? te testem obtestor (melitissime *Cicero*!) ad te enim (tanquam ad sacram aliquam anchoram) jam confugio; ut tu (velut alter *Achilles*) nostram propugnes oppugnatam provinciam; quid? annon tu—

Hoc ipsissimum in ore sæpius habuisse fertur *Augustus Cæsar*, ipsum audite—ô egregiam & veri regiam tanti imperatoris sententiam! optime dixisti vir optime!

Quod, si telas oratorum retexere libuisset, sexcenta liceret ejusmodi proferre; pleni enim sunt libri, plene historię, sed nec opus est, ut vagetur oratio, cum domi habet unde luxuriet:—

Quod ipsi fide dignorum scriptorum suffragiis, consensu consono attestantibus, comprobatur est; Quid? Annon—

Quod idem confirmat *Euripideum*, aureis sane insculpendum characteribus—

Sed priusquam istis valdicam, salutandus est *Plato*, compellendus etiam paucis est *Isocrates*; qui velut *Sol* & *Luna* inter alios emicnere, plenisque buccis & buccinis, huic nostræ astipulantur opinioni.

M. illum *Tullium* Romanæ fontem eloquentiæ ac regem patriæ quoque patriæ fuisse dictum aliquando legistis—Hinc orationem vividam, sublimem, masculam, nervosam: hinc colorem, succum & figuras, ducite, ac haurite—

Sic *Plato*, sic *Aristoteles*, sic *Zeno*—

Ab his mihi non dissentire videtur *Homerus*, qui—

Agedum *Plato*, Euge *Aristoteles*.

Arbitros arcesso, omnium scientiarum callentissimos; & oraculi vos audire cogitate, cum universum antiquitatis concentum audieritis, qui

omnes in hæc verba *sublimia*, acuta; mellis, lepore, piperatæque (ut Sido. Apollonius ait) *facundia* plena, (in quibus ferventis fulmen ingenii) eruperunt—

Eruditorum ille maximus, J. Scaliger—qui promulgate hac nos allicit ad dapilem oratorum cenam—

Oceanus testium *immensus*, in apertum nostræ declamationis *campum inundat*, in quo mea jam *natans oratio*, portum & exitum haud inveniet—

Platonem ipsum audire—quem equidem cum lego, cœlesti quodam numine ac oraculo instinctum atque impulsum, (qui *rapi* potius in altum quam *assurgere* videtur) ita tangor, rapior, accendor, ut oblitus *mei* sequar, & quod *ipse* fieri à Bacchi sacerdotibus cum à Deo impelluntur, in *Jove* suo ait, *ipse me!* ex aqua videar haurire—*Heins.*

In cujus scriptis omnibus ac singulis propemodum orationis partibus, præter ubertatem, ac prodigiosam quandam copiam, vim ac sublimitatem in dicendo, tot *urbanitates*, tot lepores, tot festivitates passim, ac *Gratiæ* occurrunt, ut cum *Græci*, tribus non plures esse sinxerint, *mille* in singulis *illius* sermonibus notare *mibi* videar—*Heins.* Sic apud *Plato* em legimus.

—In *illius* autem lectione, tanquam in *beatissimis insulis*, inusitata quadam voluptate *ebrii*, ac quibusdam quasi immortalium *Deorum* condimentis delibuti versantur—*Quæ* enim ille sensuum oblectamenta, quas illecebras omisit? quos non laqueos, ac elegantiarum retia *lectoribus* objecit?

—*Aristophane* autore summo, & quem tot tantisque laudibus *vetustas* exulit, qui omnes *Athenarum* *veneres*, festivitatis ac *gratias* prope exhaustisse creditur—

—At—

—Atque id quidem ex verbis *Terentiani Chereæ*, videre est, qui—

De *his* autem testis abunde magnus est *Aristoteles*,—

Sed *Medicorum* placita consulat velim, qui verbis nostris fidem præbere detrectat.

—Sed præstiterit fortassis in re tanta, *Musas* ex *Heliconæ* accersere, quas *Pœtæ* sæpius obmeras *nugas* advocare solent: *Adeste* igitur paulisper *Jovis* hic *filix*, dum ostendo—

Quæro abs te moderatissime *Cato*, à te doctissime *Plutarche*; quid vobis de hac re videatur? profecto si *vestram* æquitatem, atque prudentiam recte cognoverim,—

O *divinam Platonis* sententiam, ipsoque *auro* magis *auream!*

Antiquorum suffragia desideratis? en igitur vobis tenuem *maripulum*, quasi è *specilegio* quodam *feliciore*? ex *Historicorum*, & *Philosophorum* *latifundis*? omnis enim *opinionis* nostræ *antesignarios* in hac *arena* succenturiandos, operæpretium non esse existimo: *neminem* igitur volo quin te unum (*Virgili*) qui tuum *ultro* *æns* appones *calculum*, & si hæc ad *manes* tuos pervenerint *uspiam*, dic quæso quid in hac re *senseris*, num—

Prodeunt hic *multi* insignes *Phylosophi*, quorum gregem in *scenam* cogere, quid esset aliud, quam *inanes* *tragedias* excitare? *ruminare* illud *Aristotelicum*—

Neque est, quod oratorum *fores* hic pulsemus *domesticatim*; occurrit en *nobis* obviam *Cicero*—ita magnum illud *sapientiæ* *humanæ* miraculum, & oraculum *Solomon* *cœli* *discipulus*, orbis *universi* *magister* nos *monefacit*—

Surgat igitur aliquis ex *universo* *Philosophorum* *cœro* *bio*, qui vobis de *inexputabili* *doctrinæ* *utilitate* *concioretur*, quæque *mentes* *vestras* *nectare*

Stare sua *Suada* suavitate, inebriare possit.

Reviviscas tu *Theophraste*, eloquere, ut hi te capiant; quid ais? dicas *bona fide*, num tu per *diurnos* labores, *nocturnas* lucubrationes, ad tantum tam *studenda doctrinae fastigium* non emerferis?

Præsentissimum hoc tempore eruditionis nomen, in quo virtus & natura vel congeffit quicquid potest, vel exhaustit.

— Non tam hominem profecto quam coelestem aliquem *virtutis* genium audire videor, qui—

Quod apud *Plautum* est.

— Uberrimè huc confluunt—

Testor *Galenum*, eruditionis latifundium, occanum disciplinarum, omnium ingenuarum artium commune quasi receptaculum—

Quid est homo? somnium umbræ respondebit *Pindarus*. Quid est homo? simulacrum quoddam, dicit *Sophocles*. Quid est homo? ipsa calamitas, dicit *Herodotus*. Quid est homo? occasio miseriarum, dicit *Philemon*. Quid est homo? folium caducum, dicit *Homerus*. Quid est homo? imbecillitatis exemplum, temporis spoliolum, lus fortunæ, mutationis imago, invidiæ & calamitatis trutinata, præter illa nihil aliud nisi pituitæ aliquantulum & bilis, dicit & jam olim dixit *Aristoteles*. Hoc sive animal, sive monstrum potius, cujus totus orbis ambitionem non capit, fletu spectatorem salutat, neque oratione primas agit partes, sed lacrymis— *Heins. orat. 22.*

Homo est oratio, cujus exordium est nasci; Narratio, dolere; Epilogus, mori; orationis hujus *figurae* sunt gemitus & fletus, vel gaudium fletu de-terius—

— Tanto antiquitatis flumine quis sanus contra velit natat? cum receptum sit inter *veteres* ut scistis modo—

Mavultis sacra? ego sequor—

Praxis

Praxis veterum appareat contra venit—

— Ut verum appareat *Salustianum* illud, *Concordia parvae res crescunt, discordia maximæ dilabuntur*— Quid ego nunc commemorem?

Sileo hic—Sileo etiam—

Vel ut *Aristophanicis* illos describam verbis—

Cæterum, ne ex tanta segete nulla omnino, aut *infœcunda* saltem, messis fiat; spicas aliquot gravidas, fructusque selectos colligam; quid enim aliud quam quod ego jam dico, dicturum semini *Aristophanem*, si inter vivos jam superesset?

Myriades hic occurrunt *veteranorum*, è *Musarum castris*, qui agmina nostris sua juncturi sunt; parum etenim in legendis *veteribus* profecit ille, qui hoc non novit apud eos *tritissimum*; *Ehodum* tu *Isocrates*, dic quæso ingenue—

Quos omnes si non vere, saltem fere, nostras hic partes agere dicas—

Sed ut *fluenta veterum*, in unum quasi rivulum contraham, en vobis *Aristophanem*; si mavultis *Senecam*, illum etiam ad hanc *Spartam*, propugnandam *evosabo*, si liceat illi, bona cum vestra venia, libere loqui.

Nec de paucorum solummodo *racemis vindemiam* facio; imo *Senatus antiquorum* universus, huic sententiæ *suffragatur*; audite *tubam* *Philosophorum omnium*, quorum *Echo* nil magis ingeminat, quam—

Nostras hic partes vindicat *Plato*, strenue etiam & animose; universa pro nobis militat *antiquitas*; quid tu *Socrates*? annon tu hoc testaberis mecum & *Demosthenes*? novi te velle—

Sed *Socratem* audite (*mei condiscipuli!*) hisce vos verbis compellantem: “*Macti estote virtute adolescentuli, pergite & obnixè contendite in addiscendis literis. Quid animi vobis esse dicam, quod usque adeo segnes estis, in Heliconæ versus conficiendo ite?*”

“ *nam viam metuis? num pericula extimescitis?*
 “ *profecto cum ratione insanitis, si leuiculas istas re-*
 “ *moras in hoc tam laudabili cursu vobis objici pa-*
 “ *ticini.* —

Huc respexisse videtur *Horatius*, Musarum ille
Amanuensis, cum in hæc proruperit verba —

Sed qua de re *autoritatis* chiliadas hic attexe-
 rem? cum mille vix sufficient anni, ad illos com-
 memorandos, qui in hac re *dextram* porrigunt,
opemque nobis pollicentur suam —

Si *Cicero* ille eloquentiæ parens (quem ut rhe-
 torum *Deum* admiratur posteritas) in hoc vos al-
 loqueretur cœlu, annon *ipsius* dictis obsequere-
 mini? nunc igitur *id est* hoc vos alloquentem mo-
 do audiatis placide —

Sed *antiquitatis* panoplia, *autoritatis* clypeo
 armati sumus, contra impetuolum *stolidorum* in-
 suleum —

Patres, & *proceres* in *Philosophia* ibam consul-
 tum, ex eorum cœlo, *stellas* deduxi *opinionis* luxæ,
 (non *magico* tamen *murmure*) ex eorum *fontibus*,
 ad *hortulum* hunc meum *irrigandum*, amnes *deri-*
vivi; qui omnes, *pleno* suffragiorum, & *consen-*
sus *flumine* expansi, *que carbasis* in nostram hanc *de-*
ferentur *sententiam* —

Verum & *Tullius*, qui in *asce* eloquentiæ *Ro-*
mana stetit, *rex* *oratorum*, & *linguæ* *Latine* *illu-*
strator —

Cur igitur non utar *Ensiæ* verbis?

Quod si *morientium* verba, alius solent infi-
 dere auribus; altis insideant mentium *radicibus*
 infixa, *morientis* *allius* *oracula*, quem si in *rostris*
hisce *fulminantem*, *dominantem*, *imperantem* *vidisse-*
tis, *nova* *quadam* *putaretis* *donatum* *anima* —

Eandem ob causam *Plato*, apud *discipulos*
 omnes, (quasi *pater* apud *liberos*) in hæc videtur
 verba prorumpere: “ *Discite tandem; ô Juvenes,*
 “ *discite* —

“ *desinite queso; bonas horas male collocare; ac potius*
 “ *universum artium liberalium oceanum uno haustu*
 “ *absorbete sacri. librorum beluones?* Quæ si ille
 usitata voces *vultusque* acerbitate *fulminasset*, credo
 sane, vel *lupos* vel *tigros* leniturum, *saxa* *ipsa* &
rupes *permoturum* —

Horatius *delicium* illud *Mæcenatis*, & *Romanæ*
fidicen *lyræ*, qui inter *lyricos* *sublimi* *virtute* *vales*,
sydera *summa* *ferit* —

Quæ *sententia*, *numinis* *judicio* *probata* *fuisse*,
prisca *seculis* *creditur* —

Vultis *testimonia*? en *vobis* *Apollinis* *ipsius*
oraculum; qui —

Te *M. Tullium* (*eloquentium* *prudentissimum* *pru-*
dentium *eloquentissimum*) *testor*, *obtestor* *testem*;
eloquere *quæso*, *audacter* *dicito*, *mauin'* *ut* *ego*
dicam *pro* *te*?

Sed *Philosophorum* *fores* *ostiatim* *pultemus*; ac
 quid in hac re *antiquitas* *senferit* *indagemus*: ex
 quorum *uberibus*, *dulcissimum* *veritatis* *hujusce*
nectar *exugatis*.

Audite *Menandrum*, *cujus* *aurum* *hoc* *est*, *de*
eruditione, *encomium* —

Sed ab hoc *rivo*, vos ad *ipsam* *scaturiginem* *jam*
 ablego, *fontes* *tantum* *digito* *demonstrans* *ubi* *ple-*
niores *Pœtarum*, & *Oratorum* *haustus* *capiatis* —

Sed quorsum ego *gazophylacium* *tale* *aperi-*
rem, *tot* *gemmas* *ostentarem*, *iplosmet* *de* *uo*
 potius *adite* *Philosophiæ* *loculos*, *divites* *illas* *Pœ-*
tarum *arculas* *excute*, & *vos* (*præcunte* *toto* *Ca-*
mœnarum *Charitumque* *choro*) *vestris* *subsequi-*
mini *suffragiis*.

Quid porro *reliquum* *est*, *nisi* *ut* *rudera* *adea-*
mus & *fragmenta* *Pœtarum*, *Philosophorum* *ma-*
nes *excitemus*, *ac* *sciscitemur* *ab* *illis*, *ut* *liqueat*
causam *adversarii* *miserè* *jacere* —

Quorum *uterque* *est* (quod de *Dionysio* *Lon-*
gino

gino dixit Eunapius) βιβλιοθήκη τῆς ἑμῆς
 ἡ σφραγὶς μουσίου — Quos *statores* literarum
 merito appelles, fugientes enim clade accepta,
 atque oppreſſas fortiter steterunt —

XVto.

Formule Objiciendi.

Sed quod *ſretum* non continet *Scyllas*? quis
Ulyſſes non vidit *Sirenas*? quæ regio non parit
centaurus? quænam adeo clara est *veritas*, ut *ſuos*
 non habeat *adversarios*?

Neque enim hic desunt *Curiones* & *Aculeones*,
 qui in ipsa nive atramentum videant; & nobis ora-
 tionis flumen inercidentes obganniunt —

Atque hæc hujus nostræ sententiæ fundamenta
 sunt; reliquum hujus *disputationis*, in nonnullis
adverse sententiam argumentis diluendis, consu-
 metur: ea sunt duorum generum —

Sed latet hic *anguis in herba*, qui sibilis non so-
 lum suis nos terrere, sed *venenato* insuper *aculeo*
 pungere cupiens, tali objectionis *cuspide*, nostram
 in calce orationem, vulnerare aggreditur — At
 inquires: —

Non desunt tamen hic, qui *bellum* indicunt
 nobis *internecinum*, inflata *obstreperantes* tuba, quo-
 rum bellici clangores resonant jam in *auribus*;
 qui nostram hanc *veritatem*, suis *arietibus*, hunc
 in modum *quætere* conantur, licet nequeant *quasi-*
ſare funditus:

Perf. Sat. 1. In quibus, si *testiculi vena* ulla *paterni*, *descen-*
dant, ut in hac arena, pro hac *Helena*, (qua potius
 tantopere capiunt *digladiemur*, me equidem in
 mille potius *discerpi* partes patiar, quam —

Sed *aurem* mihi *vellit* *Genius meus*; & *obstrepa-*

ras aut esse quorundam voces, qui *solem meridie*
splendere vel negat, vel non *vident*; & ab *inferis*
Cerberum extrahunt, qui *trifauci* gutture *adversus*
 tam *cœlestem veritatem* allatraret: utcunque vi-
 valento *balitu* necare nequeat —

Sed dicat aliquis —

Mirctur autem aliquis —

Quanquam verum esse etiam illud, quod *Fr-*
bius monet, non diffiteor:

In *secretas vestras* uniuscujusque aures *adversa-*
rium audio *insusurrantem*, quod —

— *Miramur* hinc, & *Homeri* verbo, *ἐκπασλα*
miramur, quosdam esse *suavos*, quibus *frons* tam
infrunita, *mens* tam obtusa, ut an *eruditio* omne
 ferat punctum, & *album* mereatur *calculum*, am-
 bigunt. Occidunt enim *meros scholasticos* esse *meros*
asinos — *eruditos* esse —

— Quibus *succenturiari* accedunt — & quæ
obscuris *mussitat* in *angulis nebulorum* *collu-*
vies —

— *Profiliunt* hic quasi ex *insidiis* alii, qui
obnixius convellunt *sententiam* nostram — ut
 ab *acumine* caprent *plausum*, & ex *mustaceo* *au-*
reolam —

Obstreperant, *obganniant*, *oblatrent* *primipili*
inter — quibus *frontem* de rebus hac in causa,
 penitus *perisse* jures —

Neque adeo clam me est, *futuros* *complures*,
 qui ex *his* quædam *curiosius* à me *disputata* occi-
 dent — *præfractius* *urgentes* —

Subjiciamus autem hic (si placet) *objectiones*
adversariorum, ut tanquam *Aethiopes* jubeant no-
 strates, *Europæos* apparere candidiores —

Occlament hic *petulci* — qui *nigra* in *candida*
vertunt — *Juven. Sat. 3.* — Et cæteri ex *recentio-*
re colluvie —

Sed antequam à *mari* hoc, in *arenam* diu opta-

ram profilio, audire mihi videor, tacitos multorum susurros, qui mustitant, me novas spargere voces, novas Philosophiae merces nudinari; quorum ego labiis, si paucula mihi permittatis, pessulum dabo, atque ora obturabo illico—

— qui (ut Africa) gestiunt semper aliquid apportare novi eum his, in partes abire—

— Recoquunt hic cramben suam putidam adversae opinionis provinetæ—

— Compositi videbantur fluctus, sed ecce adversarius, velut alter Æolus ventos rursus immittit, ut fundamento ipso convulso, nihil integrum in hac re maneat—

Suboriuntur autem hic novi scrupuli—

Hæc—adversus nostram sententiam—rabiidi canes latrant—

— At hic rursus obganniunt mihi οἱ ἐν τῷ κοῦν βαλεχχοί, nihil inquit miserius quam—

— Hoc scopulos prætervesti, in alium contentionis labyrinthum dilabimur—tot verborum involucris, ceu viarum anfractibus, & sinuosis Mæandris undique implicitam—

Obstreant hic nobis Memororum greges & balatronum, nugarum architecti, profligati scilicet nebulones, qui sententiæ hujus claritatem, cum non possint effuscare, risu demum & scommate solent excipere—

Susurravit mihi nuper in aurem Genius meus, mihi in hac re ogganire ganeones (nescio quot) & terræ filios, qui suam in nos eructantes virulentiam, aiunt—

Balbenizant hic nobis, vociferantur; imo vero grunniunt Epicuri de grege porci, viam ad Helicoratanquam salebrosam vellicant, adeoque magnam vertiginem in Athenarum capite cicere student, ut impetum retardant studiorum vestrorum, tam laudabilem.

Coaxant.

Coaxant (canuncularum instar) rancidi nebulones ex tenebricosis ignorantie suæ cavernis—

Ita disponenda igitur est hodie nostra velificatio, ut non prius de Insulis fortunatis quam de Scylla aut Charybdi cogitemus—

— Multi sunt Auditores, multi sunt hujus fursuris, nec enim farina dicere possum) homines passim, qui—

Sic autem contra nos injurgunt adversarii, nostræ assertioni contradicentes, nosque è vestigio Horatii autoritate, tanquam clava aliqua Herculeæ, conantur prosternere—

Subodoror hic, quid objecturi sunt adversarii perfrictæ frontis homunciones, quibus sanguinis in facie non heret gutta—

Sed tacitos audio, nescio quos, susurros, & secretam genuit in aurem cohors adversa, qui armis & parmis, arte & Marte nos adoriuntur, quasi quot crudeles Harpyie, cruentatis unguibus, in istius (quam ego jam propugno) veritatis faciem confertim involam.

Quod si quis fortasse Philosophaster objiciat—

Sed ulcus video, quod later alius, in imis quorundam præcordiis, — quod acutæ confutationis acu, cum facile pupugerim—

Aliquem autem audio refragantem Criticum, qui (ceu malus aliquis Genius, à dorso nobis, & quasi humeris inhaerens) umbris nos suis sub eo, ut aspectu exhibitis examinare cupit—

At non desunt, qui ipsam hanc tam manifestam veritatem allatrare non verescuntur; & non modo ultra modum, sed ultra modestiam, ad ravim usque contra declamant (exclamant potius,) pauca igitur sunt dicenda, ad horum pertinaciam retundendam, qui alioqui nobis forsan insultarent intemperantius,

Fateor equidem, hic mihi herere aquam: de hac enim

enim re, contestata inter multos *lis* est, sed nulli etiamnum adjudicata; quantum autem ingenii mei *decempeda* attingere possum, existimo—

Sed en *arazeas*, quæ ex suavissimis floribus exurgunt venenum, quæ *telam & filum* subtilioris objectionis texunt, ut *simplicem* veritatem tendiculis suis *implicatam* reddant & perplexam.

Sed *Decumanos* hic, in nostram hanc *cymbam* (priusquam portum appulerit) ciet *fluctus*, mezque opinionis *veritati*, presentem intentat mortem, furibundus *adversa* partis *Æolus*.—

Scio equidem *incudem* *Minervæ* subtilium objectionum *malleolis*, multum hic *contundi*; nec enim desunt, qui non *medio* solum, sed *trimodio*, imo ipso *horreo*, (quod *horreo* dicere) maximas hac in re *nobis* admittuntur *nugas*.—

Infurigit hic animose, *cataphræta* *adversæ* partis *cohors*, & *nudam* hanc *veritatem*, *evaginato* objectionis *adoritur* *gladio*; exanque *expansis* *signis* in *aciem* *laccessit*.

Nec *temperat* se hic, à nobis, multorum *intemperies*; quorum *voculas* jam audio, *morsunculas* presentio; sed *morus* ego, si horum *morer* *morsitatem*, tamen *austeritate* pene *Steica*, *dejiceru* opinionem nostræ *frontem* *conentur*.—

Atqui hic in *Labyrinthum*; nescio quem *inducor*, à quo ut me *honestius* expediam—

—Hæc si vera sint, ac *pictatis* plena, quid est quod *obrudant* *onagri*.—

—Utrunque autem *intumescunt* *adversario-*
rum *utres*, *pungas* tamen *illos* (ut oportet) & *sentias* cito *flaccescere*.

Sed tamen *inveniuntur* aliqui, tanta *inveterate* *frontis* *duritia*, tanta *impudentiæ* *incude*, tam *adamantiniæ* *pertinaciæ*, qui tantis *eloquiorum* *cælestium* *molibus* non *succumbant*, tantis *ponderibus* non *fatiscant*, tantis *malleis* non *conquas-*
sentur,

sentur, tantis postremo *fulminibus* non *conteras-*
tur—

At quorsum hæc; *inquiet* aliquis, *audite* quo rem *deducamus*.—

—Sed mihi *videor* *audire* *reclamantes* *philos-*
sophos—

Alium, ac fortasse *validum* magis *arictem* *in-*
torquent *alii*.—

Atqui necdum res est *expedita*; nam *Hydræ* *ve-*
luti *Lernæ* *resumunt* *capita*, & *novo* *objectionis*
aculeo, nos *conantur* *vulnerare*.

Sed priusquam ad *Insulas* *epilogi* *fortunatas*
deseror; en *Scylla* & *Charibdis* *præternaviganda*
est.—

Restat tamen *unus*, nec *dignus* *vindice* *no-*
us.

Sed hic (*foribus* quasi *raptis*) *furentius* in *cam-*
pum *profiliunt* *Antagonista*, & quasi *fulminis* *ictu*,
nos è *vestigio* *possundare* *satagunt*.—

Sed hic *cicuta* *venefica* *extirpanda* *venit*, & *Hy-*
dra *dubiorum* *multiceps*, *enecanda*.—

Sed ut *rosa* non nascitur sine *spinis*, ut *scoria*
cum *auto*, *palea* cum *grano* *succrescit*; ita & *hæc*
veritas *sua* *habet* *spinam*, *scoriam*, *paleam*, quæ
exui, *exuri*, *excuti*, vel ipso *adversario* *strenue* *re-*
nitente *debet*.

Sed (an!) *accinctus* undique *antagonista*, *pha-*
retam *telis* *refertissimam*, in hanc *arenam* *portans*
procedit, ut—

Cumque ego *inopinus*, *inciderim* *tandem*, in
ista *Syrtes*, ubi *natant* *Pirate*, qui *sub* *ementito* *ve-*
ritatis *vexillo* *causam* *nostram* *ad* *scopulos* *alli-*
sam *cupiunt*: ego *unum* in *ollos* *bombardicorum*
classicam *globulorum*, *displorsurus* *sum*, ut—

XVIto.

Formula Confutandi.

Quorum ego insaniam non sum nescius quam facile, quam nullo negotio liceret mihi compescere, cum Synodo Philosophorum, dudum convicti fuerint.

O *mysteria!* O *Oracula!* desunt latera quibus exclamem; an potius, O *palea,* O *stipula!* *stipula!* que primum non ferunt ignem *examinis,* paleæ que volant instar pulveris —

O genus hominum insullum! quibus *belleborum* porrigendum, ut purgato cerebro delirare desinant —

*Sanio*rem precor adversario animum, ne *valetudine* abutatur in scribendis ægris operibus — & huiusmodi opinionum monstris parturiendis —

O insulsi *nebulones,* ubi *frons* vestra? ubi *ratiōnis* usus? vos omnes exilio pulsi, miseros simul vectores; ad *Anticyram* ablegandos curabimus, ut hausto *zeratro,* mente ipsi redeatis meliores —

Nodum hunc paulo nimis *intricatum* quidem, non tamen *Gordiam* illum existimo, ut opus sit vel *Oedipo,* qui dissolvat; vel *Alexandro,* qui disceindat; cogitate enim —

Sed cui non dicitur *Hylas?* quis hanc non novit criticissimam *carillam,* & *litem,* quæ omnia fere fatigavit *tribunalia?* clarior tamen nobis effulget *Phœbus,* quam ut *nebule* istæ *veritatem* nobis obfuscare possint.

Sed ut adversus *Solis* radios *glacies,* in tumultuante *Borea* crassus vapor, præ meridiana luce nocturnus horror, nequit consistere — ita —

— Stul-

— Stultissima sunt hæc, & ad quæ fidenda unus sufficit *Democritus* —

Non autem præterit te quam frigida hæc veterum sint exempla, & quam minime multos inflamment —

Quis enim ita perversi genii, qui mecum ultroneus non fateatur, Philosophorum principi, ut *homini,* multa falsa & erronea: ut *Ethnico* & *pagano,* multa imæpia & profana; ut primo *inflauratoris,* multa manca & imperfecta, excidisse?

— Sed bullæ sunt istæ, tenuissimorum flammæ, quas *pueri* facile dissipent — nec titivilitiæ æstimandæ —

Devictis hisce adversariis in tuto mox, ne dicam in triumpho, erit sententia nostra —

Non obstat tamen hæc tragula quam injiciunt nostro progressui quidam, pugnacis ingenii pruritu laborantes, qui in his temporum ulceribus —

— Verissimum enim est (quocumque adversarius meus oblatret modo) —

— Portentosa plane dogmata!

— Sed ut nervi *invidiæ,* ac poplites tanquam gladio quodam, & acutissimo mucrone, succidantur; ut *calumniæ* jugulus petatur, quæ ut bellua immanis ac cruenta, adhuc cineres *extincti* & ossa invadit —

— Sed vetus est hæc *asinorum* coccyismus, qui suo cerebello de *hujus* partu ambitiose gratulantur —

— Sane vindice cunco, nodus dignissimus!

Hisce enim necesse habeo respondere, antequam de hac tabula manum possim amovere, aut auferre —

At quam frivolum hoc sit argumentum quis non intelligit? nisi qui intelligit nihil, cum eodem argumento mihi liceat uti in *vinum* —

Ecquid habent quod aponant amplius?

F

Quam-

Quamvis igitur grandis auctoritatis sint & eloquentiæ, & ipsorum umbra nos opprimat, qui nos tamen magis——

——Neque est cur me patiar in hac causa Aristotelis tui auctoritate urgeri; quem——

Sed prudentibus, non tam placent phalerata, quam fortia; in hac igitur ne vos hæreatis hæresi, cogitare placeat:——

Contra quem, impetuosum Adversarii mei insultum, en ego oppono hoc Ajaceum veræ defensionis clypeum——

Dicite enim nobis, quicumque estis, & ubicumque estis, emunctioris *navis* censores, unde fit quod——

——Quamquam quid horum probatione opus est? quandoquidem nemo fere est, tam mucosis naribus (modo non sensus suos prorsus obstruat) cui non suboleat, imo qui non eas legendo plane odoretur, & persentiscat has fabulas à male feriatis hominibus audaciter esse confictas——

——Hos autem, rixandi cacoëthes ita transversos abripuit——Exclamet *Melicerta* periisse Frontem de rebus——Nec est adeo opus insanas has opiniones magna probationum mole confundere——

Pudeat igitur tandem istos *asinos* rudere inter homines rationis compotes——Quid si etiam illis largiremur quod petunt, quo tandem jure, obsecro comprobabunt——

——Eant igitur *Antagonistæ* nostri, & cum de antiquitate agitur, nos (ut solent) *Novatores* appellitent——quin ipsi interim *veteratores* habeantur——

——Telæ sunt *istæ* araneorum, ad capiendas muscas, quas volatilia robustiora facile perumpant ac dissipent——

——At tales fere flaccescunt priusquam pun-

gas

gas utres, & in ipso aspectu extinguuntur, ut *metcora*——

——Facillime everrenda sunt à nobis istarum araneorum stamina——

——Neque operæ futurum est pretium huic spectro vere *stramineo*, larvam detrahere——

——A nobis vero apage malevolentiam, & veros istos canes, qui cum loqui possunt, allatrare omnes malunt.

——Hæc vero tam effronti ore sic effutire vertiginosi est cerebelli, ad *Anticyras* potius relegandi——

——Et sapientiam quam capere non possunt, carpere desistant——aut faciunt ut *illa* olim apud Poëtam, quæ *Purpureos moritura manu discindit amictus*, Et nodum informis *lethi* trabe nectit ab alta,——

——Utrum hæc *Achillea* sit oratio, nec ne, deinceps apparebit——

At si cedere velimus, (quod sub iudice jam est)——quid tum——

Vide quas in *angustias* te conjiciam, si neges, tibi pudorem injiciet reluctans *conscientia*: si neges, tua vox, qua *neâs* tergiversationem, hærebit——

——Anguis sis quantumvis lubricus, non tamen effugies——

Longe idcirco de vicinia *veritatis* errant, proculdubio illi qui——

Equidem si varios de hac *veritate* errores, vel enumerare duntaxat velim, finem nullum nostra reperiet oratio; verum si velim eos *refutare*——

Graphica cavillatio! cur non vociferantur etiam——

Sed *Mithridaticam* hanc (si placet) *antidotum*, contra *venenatas* hæc pestiferi erroris *tabes* accipite——

F 2

Istarum

Istarum *araneorum* stamina, vel tenuissimus quidem sanæ rationis *halitus* diffabat facile, & meridiano *sole* micantior agnosent, hanc *veritatem*, vel *lemæ* (quod aiunt) *Saturniæ*—

Sed quorsum ego hæc recito? quorsum? ut scilicet clarius *effulgeat* divinæ hujus veritatis *Phœbus*, & stultitia *adversariorum* innotescat magis, qui *rixis* inanibus intumescens lateribus *Milōnis*, clamore *Stentoris*, ænea *fronte*, voce *ferrea*, plumbea *mente*, ligneis *argumentis*, contrariam sententiam non verentur *astruere*:—

Sed hæc adeo sunt *infirma*, ut etiam non admodum *ariste*, per se *collabi* necessum fuerit.

Video jam, ex parvulo ovo *Crocodilum* nasciturum; ex minima oblata *arsa*, adversæ opinionis *patronos* in nudam *veritatis* faciem, velle *ferocius* *involare*, quorum animis altius defixi *favores*, cum *deseruerint*, non *vercor*, quin—

Qui de literis & Musis ipsis, perinde judicant, ac *cuculi* de *musica Philomelæ*—

Sed ut *verecundam* veritatis faciem, à *ceruffata* *meretriciæ* fraudis *fronte*, distinguatis; sciendum est:—

In quos *Aristophanis* illud, retorquere hic possum, cum ex mera *pervicacia* huic refragentur *veritati*, aientes, *ἡμᾶς ἔπεισας ἔδ' ἐκ πείσεως, ἢ ταῦτα μὴ ἢ ταῦτα*—

Adcone vero? omnem omnino *exuerunt* mortales *frontem*? *hæcine* *verum* *venimus*, ut ubicunque omnes in hac mundi *canitie*, in hoc *literarum* *meridie*, adeo *cæcutirent* perverse? *scuticis* mehercule digni sunt, qui *inventis* frugibus *glandes* *arrodere* malunt, & in *terribimo* errore *contabescere*, quam—

Quam ego tuam *facillime* *defabricabo* *fabricam*—

Hellebori vix *jugere*, *sanabilem* opinarer *illum*,

lum, qui talia nobis *defenderet* serio—

Adnitendum mihi hic esse video, ut *convitiōrum* *amarissimam* *labem*, *verborum* *veracium* *fluminæ* diluerem—

Quos nunc non *refello*, & adhæsisse olim *me* *scio*, paulo *juvenilius*, donec *repressit* & *revocavit* *maturioris* *judicii* *frænum*. *Lips.*—

—Nemo puto *diffitebitur* qui *mentem* in *fronte* non habuerit—

Cæterum *isthæc* *tuæ* *Sibyllæ* *folia*, uno *rationis* *flatu* *dissipabo*; num *expectas* dum te *stimulis* *fo-* *diam*? *nostra* *te*, si quam *sensus* *habeas* *scintilla-* *lam*, *lacerabit* & *cruentabit* *oratio*; *pudet* *me* *sane* *malitiæ* *tuæ*; sed *inscitæ* *miseret* *magis*: hoc *unum* à *telcure* *pervelim*, num? *perfrica* *frontem*, & *aude* *negare*—

Obruit eos ex hac parte *Philosophorum* *vene-* *randa* *phalanx*, sed & *Poëtarum* non *contemn-* *endus* *exercitus*—

Sed ut ex hoc *Labyrintho* nos *extricemus*, *Ari-* *adne* hic non opus est *filo*, *istorum* enim *importu-* *ritati* *satisfactum* *iri* *putabo*, si—

Qui quamvis tot talesque *terribimi* *erroris* *an-* *gues*, & *venenosas* ex *nigro* *malitiæ* *guttore*, *evo-* *munt* *aspides*; illas tamen ego (ut *infans* olim in *cunis* *Hercules*) uno, *solidæ* *responsionis*, *arctiori* *compressu*, *protinus* *suffocatas* *dabo*—

Sed nos ex horum *visco*, & *muscoso* *dicendi* *genere* *facile* *emergemus*; ipsosque *propriis* *con-* *strictos* *laqueis* *dabimus*; ut *liquido* *constet*, *fasti-* *diosa* & *proterva* *nimis* eorum *insultatio*—

Suo se hic *constringet* *laqueo* *adversarius* *meus*, *qui*—

Potestne *ipsa* (vel *effrons*) *impudentia*, ita *om-* *nem* *exuere* *frontem*?

Quorum ego tam *insolentem* *petulantiam*, *pau-* *cis* *retundens*, *faciam* ut (*limacis* *instar*) *cornua*

intus retrahant, & quem aperte ostentant, suapte sponte ipsi sibi evellant aculeum——

Cæteros ejusdem decuriæ pugiles——

Istos autem ego Scarabeorum *fucos*, dispellam facile, *plumbea* adversariorum *rela*, hastasque *janctas*, intactus excipiam.

Sed *has* ego objectionum *fibras*, ne usquam *repullulent* radicitus *extirpabo*, *faces* *extinguam*, ne *reviviscant*; nam *turpe* existimo (ut olim *Phacton*) *in veritatem*, hæc & *dici potuisse*, & *non potuisse refelli*: *dic* igitur (*ni Antagonista*) *dic*, inquam, *quo Tisphone*, *quibus* *exagitare colubris*, ut——

Cramben hanc, *non bis* modo, *sed millicis* *reco-*
Et. m., ne *Polyphemi* quidem *stomachus* ferendo erit: *proinde* nolim ego, *vestrarum aurium* *re-*
verentiam, *hisce crepundiis* *incestare*; *quæ* *Philos-*
sophorum *concilium* ne *per somnium* unquam *noverit*——*faceffant* igitur——

——*Cum* tamen *hic* *nodus* uno *hoc* *distinctio-*
nis *quasi* *cuneo* *facile* *discindatur*——*nam* *dis-*
convenit *ordine* *toto*——

——*Prætextus* ergo *hosce*, *quos* *sibi* *tanquam*
larvas *induxerunt*, *illis* *detraximus*, *ut* *vulcus*
eorum *deformes* *horridique* *appareant*——

Sed *latrent* *adversarii*, *fremant* *otiosi*, *videant*
malevoli; *at vincet* *tandem* *veritas*; *Veritas* *ut*
palma *quo* *magis* *deprimitur*, *eo* *magis* *renititur*; *eo*
crescit *uberius*, *quanto* *premitur* *insolentius*; *ob-*
scurant *sæpe* *solem* *caligines*, *sed* *dissipantur*; *franguntur*
rami *aurei* *Proserpinæ* *sed* *renascun-*
tur; *veritas* *premi* *potest*, *opprimi* *non* *potest*——

Sed *ne solis* *quidem* *lumen*, *cæco* *jucundum* *est*;
saluberrima *pharmaca*, *ab* *imperitis* *conculcan-*
tur; *pretiosissimæ* *gemme*, *ab* *Æsopis* *gallis*
negliguntur: ——*quod* *si* *vos* *recta* *judicii* *statera*,
& *non* *inanium* *opinionem* *trutina*, *rem* *ponde-*
retis, *nihil* *esse* *cui* *eruditio* *meritissime* *non* *præ-*
feratur,

feratur, & clare videbitis, & agnoscetis candidè.

Submittas itaque *arma*, & *insignia* *ista* *tua*, *ja-*
stibunde *agitata* & *explicata*; *cur* *ego* *te* *porro*
percussum, *jacentemque* *repetam*? *tibi* *enim* *in-*
gratis, *palmam* *obtrahet* *doctrina*, *rumpan-*
tur *ut-*
ilia *Codro*, *triumphabit* *veritas*.

Hæc *qui* *recte* *perpenderit*, *cæcus* *fit*, *si* *non* *vide-*
at; *ferreus*, *si* *non* *assentiat*; *si* *non* *permoveatur*
& *mollefcatur*, *saxum* *cum* *esse*, & *omnem* *omnino*
humanitatem *exuisse*, *judico*.

Malevolos igitur & pertinaces homunculos,
qui *veritatem* *non* *agnoscent*, *quorum* *palato*, *bet-*
putidissimi *erroris* *sapiunt*, *ego* *ut* *ingenue* *fateor*
(*quod* *Alystem* *illum*, *facere* *jubebat* *olim* *Bias*)
cepas *quoque* *edere* *jubeo*.

Nemo igitur *fit*, *in* *quo* *vel* *minima* *est* *sane-*
mentis *mica*, *qui* *explodenda* *hæc* *fanaticorum* *som-*
nia, & *deliramenta* *non* *contemnat*; *nugas* *istas*
non *fastidiat*, *quas* *inter* *sua* *pocula*, *effrontes* *ne-*
bulones *remulento* *animo* *exhalant*, & *oratorum*
spatia *tam* *foetidis* *argumentorum* *offulis* *solent*
convomere.

Qualia *credibile* *est* *victu* *rustasse* *trifauri*
Cerberon, & *Stygii* *monstra* *tremenda* *lacus*.

XVI Imo:

Formula Concludendi.

Quamobrem ne——

Hæc ita cum se habeant——

Verbum sat——

Quæ cum ita sint——

Quocirca ne longus sim——

Sed manum de tabula——

Satis jam diu tædii devorastis scio in——

Idcirco ut *uno* omnia comprehendam *manipulo*, dico cum *Poëta*——

Et jam *omnis* hoc, humeris quanquam imparibus *impositus*, ad metam *detuli*, ubi tanquam preciosam gemmarum *cistam* vestris ego coram animi oculis custodiendam depono diligenter.——

——Horunce vero hominum pertinaciæ satisfacere quis potest, quibus neque *Suadam* ipsis aliud persuasuram putem——

Verbo absolvam quod superest——

Quis jam nisi *ceribrum* habeat in *calcaneis*, hinc non judicare potest?——

Non est mihi in præsentia decretum, compilare *scrinia Poëtarum*, nec ea persequi, quæ à doctissimis hominibus dici solent, ad reprimendam furialem vim *iracundiæ*: nam nec modum haberet oratio, nec——

——Sed nunc ut extrema cum primis *con-*
tem——

Quod cum ita *perspicuum* est, necesse omnino fuit, ut qui neget, sanæ vix *unus* menti existimetis.

Sed enim quis harum rerum varietatem *fando* percenscat? quotus enim quisque homo est a deo—— qui——

Et ut uno verbo dicam.

Quis adeo in *spissis* cespitavit tenebris, ut non fateatur——

Appellit (*Auditores!*) jam tandem *appellit portum fissa mea carina*, quæ gratulatur vobis plurimum, *serenum* (quem sensit) vestri *savoris Zephyrum*; laxandi jam *evadentes*, complicanda *carbasa*; & cum *scopulos infortunii* prætervectus sim, videam quo jam *altas in littove turres* & domorum è longinquo *fastigia*; tam *secundo*, patientissimæ attentionis vestræ, *Neptuno*; hoc in *littove*, his in *avis litandum* esse, cum *Gratiis*, puto, cum tandem,

dem, *optata mea cymba potitur arena*——

Sed ut omnia hæc in *unum* jam connectam, & constringam *fasciculum*——

Sed quid ego, post tot tantorumque virorum *messes* hæc *spicilegia*?——

Cujus sententiæ veritas cum ita manifesta appareat, ut *solis radio* scripta videatur; non est cur——

——Sed non est *hujus ingenii* mei, non est *virium* harum infirmissimarum, tantum *Solem* laudibus prædicare, adorare possum, exornare non possum——

Cujus rei *veritas*, pene totius mundi *judicio*, ac *testimonio* comprobata, longiorem orationem non desiderat.

Quæ cum ita sint; estne aliquis vel tantæ *audaciæ*, qui præter id quod apud—— vel tantæ *levitatis*, qui——

——Clamer, & repetendo clamer: & omnibus, & semper & ubique *Aristotelis* ille——& contra *reclament* ranæ quædam & cyniphes, & musæ *morituræ*——quales sunt—— Ego tamen qua cœpit *vostra* oratio, vestras obrundens aures *palinodia*, strenue occiao——

Siquidem satis superque à nobis jam declaratum est——

Quando igitur omnem *felicitatem* vestram in rebus *presentibus* constituitis, & *tuturæ* beatitudinis nullus *vostangit* ardor, neque pedibus solum, sed toto etiam *pectore* in *Sardanapali* sententiam itis, qui——

——Igitur ut summam omnia complectar——

——Sed *Desinet a re dies*, & in *alta Phœbus* *anhelos Equore* tinget equos, quam consequar *omni distis*——

——Quandoquidem igitur—— ut rei *evidentiæ* non tam *docet*, quam *clamat*, eccur dubitaret al-

quis vestrum, aut hæsitaret jam, nostræ opinioni suffragari.

Priusquam vero perorare mihi liceat, vos orandi estis (*viri ornatissimi!*) ut de—deque meo ergo vos studio, ac benevolentia nonnihil attemperam—

—Ex his quæ diximus luculentissime, ipsoque sole clarius apparet—

Multa ad hæc suppetunt, ni festinet oratio—

Sed *Soli*, neque *iudice*, neque alieno lumine opus est, ut conspiciatur: sic item & his haud opus est nostro stridenti, raucoque *præconio*, sua *septa*, ac luce quotidie produnt—

Quas Ego *Virtutes* ita admiror; & colo, ut eas omni prædicatione superiores agnoscam, ideoque de iis *silere* melius putem, quam pauca dicere; quemadmodum *Salustius* in *Carthaginis* mentionem incidens alicubi loquitur—

—Quapropter hæc cum ita sint omnia uti revera sunt, *sileant* nunc *sycophantarum* convitia, *abeant* hinc procul *obrectatorum scommata*, facessant longissime *oblattatorum futilitates* frivola; hoc enim si ineptire est, malim ego cum doctis illis *viris* de *sipere*, quam cum his serio sapere—

—Et ut uno omnia percurram spiritu—

A *spoliis* omnium, adversi exercitus *inimicorum*, onustus jam tandem redeuns ad *Pacis* & *Triumphæ* castra devenio, cum sperem me hoc pacto cum omnibus *adversariis*, firmas pepigisse *inducias*.

Quocirca, ut paulo magis *incitatis passibus*, nostra ad *metam* festinet oratio—si—si—si—

Quæ omnia, si quis *mente* non *laxa* perpendat, necesse habet *fateri*—

Desino jam tandem, ulteriorem vobis molestiam creare, & tam patientissimis *auribus* *ciere nauseam*.

Sed *annus*, imo *seculum* mihi feret concedendum,

dum, si omnium undequaque erogarem suffragia.

Sed *canendum receptui*, (*Duo termino* jam reclamante) ut quem vos loquentem fastidiosus (ut *ve-reor*) auribus sustinuissem diu; *tacentem*, majori cum delectatione videatis.

Cum itaque extra omnem *controversiæ aleam*, ponatur hujus sententiæ *veritas*; ne *solem sereno* in *cælo* splendens, *digito* videar demonstrare, *unicum* tantum superaddam *verbulum*, *vultete*, *juvenes*—

Sed in quod immensum mare jam descendo? *in quam* demens efferor *Charybdim*? *O navis* *reserte* *in portum*, nimium diu in hoc *fretu* fluctuavimus, plus nimio, in hac *sentina* *hesitans*—

Possit hic (*Auditores!*) triumphare *oratio* mea, nisi temporis angustias subverer, & *vestra aurium* *satietas* mihi esset fugienda; possit (*inquam*) *tripudiare* *veritas* hæc *divitia*, præeunte universo *Philosophorum* & *Poëtarum* *choro*: vos itaque vel *tacitis susurris*, vel *apertis suffragiis* subsequimini acclamantes.

Quocirca ne *vestras* aures, longa nimis *ambage* *morarer*, vel *nauseante* *prolixitate* *iscestarem*, cum abunde sat vidistis comprobatum, quod—concludo.

—Cætera mitto; & *facem soli* accendere *superstedeo*—

—Oratio nostra non desit, sed expirat—

Sed quid ego *imbrem* in *oceanum* spargereim, *lucernam* in *sole* accenderem, aut *cælo* *stellas* *incassum* adderem? *Res ipsa* loquitur, quod—

—Quæ autem *ratione*, quæve potius *oratione*, de illis differendum est sigillatim; cum mihi *facilius* liceat *Ægeum* *mare* *viburna* *scapula* *trajicere*, quam omnes *explicare* *modos* omnes *indicare* *rationes*, quibus olim magni *Philosophi* *inclaruerunt*? *manum* *igitur* *de tabula*.

Restat

Restat unicuique, quod superadjiciam verbum? *Dixi.*

XVIIIvo.

Concludendi per Recapitulationem.

Videtur jam (*Auditores*) quam sanctissime de parentibus senserit antiquitas, quam charum fuerit parentis nomen, quantis parasangis circumforaneos omnes & plagosus *Orbilios* exsuperent; audivistis quid ego de parentibus meis senserim, quid protulerim, accepistis; apud vos quid taciti cogitetis, nescio, quam ego hactenus opinionem asserui, ad extremos usque defendam spiritus, me scilicet—

Quapropter, si quæ hactenus dixi, vera sunt & firma, si—si—si—quid nunc impedit quominus *canam receptui*, & eodem, quo orsa est oratio, claudatur termino—

Perpendite igitur mecum, (*humanissimi auditores!*) perpendite quæso quales quantæque utilitates, quam locupletissima emolumenta, vobis propediem obventura sunt, si eodem, quo dudum coepistis, pergatis pede—

Sed quid addam plura? quando si omnia quæ possim, addidero, nunquam orationem meam ipsi rei dignitate adæquabunt; proinde certum est, nil aliud quam attonitum admirari—

Cum igitur sic se res habeat, cum—cum: veniant sane, tam divinæ sententiæ irrisores, veniant (*inquam*) & dicant, si per frontem liceat—

Varia hic, & fere ad fastidium, usque (si rei, tam utilis fastidium generari posset) occurrunt testimonia; sed *sarragine* illa tam multifaria superledebimus; & *Aetnam in collem* (ut est in proverbio) deducemus—

Quo

Quæcirca ut paulo magis incitatis passibus, nostra ad metam festinet oratio—si—si—si—

Quare prodite tenebriones literarii, è gurgustis vestris, ubi trecenta foliorum jugera, uno die, sedentes, percurritis; prodite (*inquam*) & —

Quæ omnia, cum ita sint, quis mecum non exclamet, *O excellentiam doctrinæ admirabilem! dignitatem literarum inexplicabilem!*

Et quid præterea loquar de *Socrate*? de *Xenophonte*? de *Aristotele*? & *Solone*? deficeret enim tempus, deficeret me dies, deficeret potius patientia vestra, meque ipsius vox, quam ullam dicendi argumentum, si de *Cæsare*, de *Pompeio*, reliquisque heroibus fusius narrarem; qui omnes plenis velis, expansisque *carbassis*, in nostram hanc sententiam deferuntur.

Sed multa paucis: verbum sapienti; terrarum orbem intuemur in tabula, satis est hæc paucula delibasse; Vos ipsum adite oceanum, & illinc plura abundantius exhaurite.

Sed mitto illius avaritiam, mitto fraudem, mitto vasritium, mitto etiam—

Ego jam vobis prægustavi paucula, quod si vosmetipsi in hoc placidissimum pelagus immerferitis, gustabitis *Nectare* dulciora—

Sed hæc omnia sicco (quod aiunt) pede præteribo: nihil dicam de—nihil de—ne gry. Quippe si in singulis istis orationis meæ filum protraherem, ne millesimam quidem, me, puto eorum partem assequaturum esse.

Sed hæc, ut *neg.æwēdov τῷ ὑπόσπουδῳ* & texti simbrias accipite, non opus est enim majorem hic attexere congeriem; nam cum virtus per se satis sit amabilis, ex se potius, quam alienis suffragiis amari eam optamus—

Istæc ita cum sint—cum—

Quæ si persequere minutatim singula, diss—
potius

potius integer mihi deponendus esset; quis enim potest omnia, in tantillo spatio perstringere, cum atomos in sole numero exsuperent?

—Unde, satis abunde claruit—

Sed jam ea quæ supra de memoratis breviter, dicta sunt, renovandæ causæ memoriæ brevius, strictusq; repetamus, quo scilicet & intelligantur iterata plenius, & firmiter inculcata teneantur—

XIXmo.

Concludendi Per affectuum concitationem, Exclam., Interrogat., &c.

Nihil vos artium optimarum studia? nihil vos eminentium scriptorum præcepta? nihil exempla illustrium verorum? nihil splendor præmiorum? nihil denique parentum vos movebit expectatio? O exuite tandem, exuite (quæso) pravam istam de literis, de Musarum sacris & affectis opinionem, & magnorum principum, regiam servitutem nolite ambire; ex quorum, vel tantilla iracundæ frontis nubecula, tanta subinde oritur tempestas; ut vitæ simul & fortunarum omnium faciatis naufragium—

O si qua Pithæ, si qua Sueda, si quis flexanimus Mercurii Gænius, labiis jam insideret meis, quo agitante incalcescat! ubi jam sunt illi, qui fulgurare, qui tonare, qui hominum mentes dicendo obnuere atque invertere consueverunt? ubi est ille ferrocum laterum Demosthenes? ut—

Vos vestris, quos adhortor, ætate vix dum pueri, in artibus studiosi; facti igitur estote in studiis, ut tandem aliquando nemine propitio, in artibus magistri feliciter audiat; hætenus enim satis diu,

(heu)

(heu) nimium diu, inerti contabulistis otio; jam igitur, imo jam properandum est; nam quæ non profeminantur, dum Ver ætatis viger, sine dubio non metentur, cum Autumnus advenerit: qualem facitis sementem juvenes, talem expectate messem senes: Adeone vero? expectatis vos lætam honoris messem, & detrectatis sementem facere laborem, atque curam impendere?

Ecquid enim obsecro est, à quo solo natura confirmationem, à quo solo ars expectat absolutiorem? Imitatio est. Ecquid est quod ingensium, si languidum est, excitat; si promptum, acuit; quod judicium limat, memoriam stabilizat? Imitatio est.

Quod saxum mecum non ploret, qui parietes non singultiant, cum adolescentulos, optimo ingenio præditos, summa spe fultos turpissimæ sese Vacuæ prostituere videant?

Quid tu cogitas O Sol, qui cuncta intueris, & illustras; cui nulla unquam ab ortu mundi contigit quies? Quid tu, O Luna, que menstruas tuas ipsa per agras vicissitudines, & tamen homines tam somnolentos, tam socordes non irata despicias? tam ignavas pecudes? cur quæso non perdis segnem hanc istarum colluviem fruges tantum necem consumere?

Date veniam (Auditores) date (inquam) veniam, si in fucos & ignavum hoc pecus vehementius innoxem, quibus in vivis, verendum est, ne Schæke ubique omnes, canitiem Musarum videant, sui que luminis velut eclipsin patiantur—

Diane faciem è marmore sculptam, in Chio positam, commemorat Plinius, cujus vultum intrantes tristem, excurrentes hilarem esse judicabant; istam Dianam doctrinam esse putate, quæ sub difficilis etsi sit, & vos primo in limine terretè videatur, animos tamen supra humanos assumite & opposito vicissim heroicæ tolerantia clypeo, difficultatis omnis impetum, invictò tandem pectore sustinebitis—

Vos

Vos (O suavissimi committiones!) quam felices estis! O si vestram videre velitis felicitatem nacti enim estis adolescentiam florentissimam Ver ætatis illibatum, molles jam vobis sunt articuli, rubicundæ genæ, flos juventutis, spes annorum longa, spiritus integri, mens vegeta, corpus solidum, & succi plenum; cur igitur animas vestros, velut mare concitatum, in undas decumanas, fluctuatim æstuarare & assurgere non video? velisque omnibus æstuum expansis intumescere (quasi æstro quodam divino percitos) ut ad summum tandem Heliconis fastigium præveniatis?

Bene apud se actum mercator putat, si post decennem navigationem, post mille vitæ discrimina rem sibi comparaverit paulo uberiores; & nos (pavidi animantes!) primo impetu, spem omnem objiciemus? Alexander generosi spiritus princeps, plures indoluit non esse mundos; metuens non labores, non prælia, non torvam mortis faciem; sed ne heroica sua fortitudo, sibi sine adversario marcesceret.

Pudeat vos igitur, qui stipendia sub Minerva facere videmini, quod ab itinere ad Parnassum, difficiles pauculæ vos retardarent spinæ, aut præruptus Heliconis ascensus, daret præcipites, quin potius immensum pectore robor alitote; & ubi quis quascunque difficultates indomito devorare animo, & devincite.

Qua de re amabo, difficultate studiorum (quasi obiecto Medusæ capite) deterremini? apage cum testudineo illo, cum formicino gradu; somni Epimeidei veterans excutiatur, ignis vitæ augetur ventilatione, desidia corrumpitur: plus olei cum Demosthene, quam vini infundite, magna que fortitudine omnes difficultates absorbet.

Vobis vero (nobilissimi & summæ spei Auditore!) nullum mare est trahendum, nulli sumptus faci-

faciendi sunt. Patet vobis (ecce) his locus, hæ columnæ, hi parietes Athenas vobis dabunt. In scena autem Roscium habebitis.

—Ista vos incitarent (candidati juvenes!) ad artes quibus adhuc litatis, alacrius imbibendas, ut—

Quamobrem, ut videmus herbam Anthemidem, quo magis deprimitur, eo latius diffundit; ut acceptus arborem Palmam, quo gravius oneratur, eo fortius venit; ut ager Narniensis (autare M. Tullio) siccitate fit humidior, ut ignis in Nymphæa (ut tradit Plinius) imbribus fit ardentior; ut leo si vulneretur, instat ferocius; Anteus postquam dejicitur, pugnat violentius; inguuntum cum agitur, olet fragrantius; Aromata cum atteruntur, spirant odoratius; ita nobis (adolescentes charissimi!) faciendum est, ut in virtutis cursu, quo magis retardamur, eo magis incitemur, si fractus illabatur orbis, impavidos feriant ruinae.—Reynold. orat.

O si Pericles hic adesset, qui fulgurare, tonare, miscere Græciam dictus est! O si flexanima Pistrati Suada meis paulisper insideret labris; ut quasi fluminibus ejus, nostra jam concitata rapere- tur oratio!

O coelum! cur illas flammæ tuas non mittebas, ut hæc impia capita cœlesti igne conflagrarent? cur non in vindictam fulgura, tonitruaque descendebant? cur non dehiscebas ô terra, ac illam immanem audaciam, inferorum lacunis coërcebat?

Quid? surdisne & obseratis auribus hæc inculco? Cyclopas, an homines, an studiosos affari videor? annon perpenditis, quam speciosa, quam cœlestis, quam divina quædam res sit, meus variis ornata disciplinis? an putatis omnigenam literarum cognitionem, vobis oscitantibus, in ora cœlitus delapsuram? adventuram, in sinum dormientibus?

Quippe

Quippe sicut *ventus*, si in aëre aperto errer, libertate illa perit ac diffunditur; sin in *terrae* penetralibus cohibeatur, ipsam movet, ac cum vi evadit: ita quibus generosus ille sanguis in prae cordiis concaluit, *perrumpere* ad aeternitatem ipsa *invidia* spectant quam ire malunt, neque melius *hyroes* quam per nebulonum humeros in caelum assurgere videntur. *Heinf.*

— Quo mihi facto tam excelfo, ipsam *Fortunam* pugno percussisse videtur, & levissimam illam meretriculam quæ tam male de *majoribus* ejus merita esset, domo & foribus suis exegisse, ac ut res suas sibi haberet jussisse—*ibid.*

— Oppugnari vult *virtus*, vult premi, vult in acie ac terro, vult cum hostibus versari; inter arma crescit, *sanguine*, non *lacte* educatur—

Agite, & si *viri* estis, messem hinc secundam reportate.

Ah! vitanda est improba *Siren Desidia*; procul absint mollia, facilia, blanda; *dura* petamus, *difficilia* suspiciamus, *per saxa*, *per rupes*, *per ignes*; divinas *Musas* insequamur, ad quas nemo nisi qui caudex inflexilis, nisi qui lapis insensibilis, *Dædaleis* non anhelet remigiis, *Pegaso* velocior, & *equis* remisque volet accipitre pernicior.

Velit aliquis è vobis *triumphum*? vincendum est; gestit *coronam* gestare? certandum est: næ *præclarus* ille certator, qui *sine sudore* cupit coronari! delicata nimis *adulescentuli*, qui *aurum* fictimus, nec tamen effodere; qui portum exoptamus, nec tamen volumus *enatare*.

Si enim *laborum* aculeis, tanquam *Hydræ sibilis* frangamur animo, næ nos inertes! non milites, sed *fugitivi*! non *Hercules*, sed *Thrasones*, ex *Apollinis castris* exuitorandi!

Agite vero, *nobilior propago juventutis*, quos *duices Musæ* numine afflant suo; quibus corpus omne

omne ardore tremat; quibus *ignea* vis in pectore exarsit; quibus *flamma* in prae cordiis micat; agite inquam cum bono Deo; usquequo, *vere ignavis*, in pulvere desidebitis? Excute vosmet penitus, & ad heroicam hanc & generosam *dicendi*, vel potius oratorie *fulminandi*, assurgite facultatem.

Demosthenis olim, in *incunabilis* & *fasciis* vagiebat eloquentia; quæ in eam *postea* excrevit magnitudinem, ut *tota* cum admiretur posteritas: cur ni igitur, & vos excutiatis *ignaviam*? hoc enim de vobis certo scio, *presagio*, *affirmo*, eo vos *doctrinae* (si vultis) pervenire posse, ut vos, non *homines* sed *divos*, terra olim videatur peperisse—

Interim calamitates undique invadant, dolor ac fortuna vires jungant pariter, ac animum oppugnent, terra caelo misceatur, caelum sibi, aut in caput Sipientis cadat, ille—

Sequamur laudabilem *Gymnosophistarum* consuetudinem, apud quos impransu abibant, qui nullum *divinae* operæ fructum asseriebant. *Aegyptiæ* adhæreamus juventuti, cui lege fuit cautum, ne *cibus* prius vesceretur, quam centum & octoginta stadia percurrisset—

Πολυθεύλλησος illud quis nescit, *Quod arduum est, pulchrum est*, ut Solon: *Quod difficile est, bonum est*, ut dixit *Pittacus*? Sit difficilis: at quid *ἀνοψὶ* sine pulvere, & *ἀνιδρωσὶ* sine labore, qui ad *virtutis* arcem excubat, homini contingit? Sit *difficilis*; *impossibilis* tamen non est. *Enitere* ergo; opus est quotidiano conatu.

— Memineris obsecro, *urticas*, si attingantur leviter, *arere*; si fortiter, *hebescere*; sic studia omnia apparere gravia, si *molliter*, factu autem *proclivis*, si suscipiantur *alacriter*.

Inmarcessibilem *fame* coronam merebimini, in omnium seculorum sempiternitates *capiti* vestro imponendam—

Ludemus

Ludemus igitur nos, & quasi in rosis & violis sedebimus, omnino iugabimur otiosi? sic fructum nullum, gloriam nullam, nullum honorem consequemur: *Margaritae* eruunt ex imo fundo maris; *aurum* è terræ visceribus fodiendum est; errat enim, longe errat, quisquis honorem in putidis otii puteis latere putat: ditioris venæ est defæcatum hoc obryzum; ab altiore fonte pura hæc dimanat aqua.

— O si lex illa *Lacedæmoniorum* revivisceret denuo, qua sancitum est, otiosos semper fore inhonoratos, qua omnino cautum est, ne quis otio deditus ad honoris gradum conscenderet. Sed eo jam (*ehem*) prolapsi sumus *dementiae*, ut licet *ramos*, atque *fructus arborum* (*honores* sc. *Reipub.*) magnificiant omnes; *radices* tamen & *stirpes*, (*quæ sunt labores, & vigilæ*) diligant paucissimi.

Utinam jam *Auditores*, utinam hac in re aliquantisper mihi suppeteret *Platonis* copia, acumen *Hypiridis*, *Varronis* doctrina, *Hortensii* suavitas, memoria *Simonidis*, actio *Roscii*, siquid uspiam in *Helicone* sit eloquentiæ; ut in hanc vos sententiam, vi *Demosthenis* efficaciter impellerem, cincinnis *Isocratis* eleganter allicerem, lacertis *Ciceronis* violenter protraherem! —

XXmo:

Formulae Generales, & primo Transseundi.

Sed satis multa de duobus *Academicorum* generibus, de eorum etiam institutis nimis fortasse multa; venio ad genus *Orationis*, quo

in

in suis disputationibus usi sunt — *Cicer.*

Cesso jam de istis, ut qui sciam me ex ipsa veritate demonstraturum quid non sint, quum ostendero quid sint — *Tertul. Apologet.*

— Neque enim singulis immorari liber, pro-re, pauca loquar —

— Sint hæc breviter summataque dicta, nam singula persequi prolixum fuerit —

— Sed in his nimis sumus, & quod meridiana forsan luce magis clarescit, id accensa face, haud ulterius quærimus. *Selden.* —

— Augusto sermone res altissimas, non ut volumus aperire potuimus: sed scientiæ vestræ, intellectui vestro lata sunt, quæ in sermone nostro videntur augusta. *Chrysolog. Serm.*

At ne multis immorer.

— Atqui cum *Orator* ea quæ & numero, & magnitudine eloquentiam excedunt, facundissime commendat, si confessione candida omittat, quia quæ cum cura, & apposite tacentur, magna pars eorum sunt quæ optime dicuntur, quædam tamen quod ab iis fieri solet qui orbem in tabella pingunt, non ut æquent, sed ut repræsentent, obiter enumeranda potius, quam recensenda reor — *Heins. orat.*

— Quæ nos obiter, ut ante dixi, non commemoramus sed subducimus; ne quis singula quæ iusti molem operis requirunt: in transcurso & sic obiter miretur dici.

— Nunc ad mores *viri*, & vivendi rationem veniamus, ut pro rei dignitate, nostra quoque se attollat oratio —

— Hora mihi deficeret recensendis omnibus, parcatis igitur properanti, si ex hac parte sim parcior, nisi cum ipsa cogat necessitas —

— Sed plurima sunt transilienda, nec pauciora contrahenda, ne nauseam pariat prolixitas —

Super=

Supereſt itaque jam, juxta præſcriptos mihi cancellos, ut ——— aggrediar ———

——— Aliam ſerit litem, quam hujus non eſt inſtituti nunc mei diſcutere ———

——— Indicabo tantum in tranſitu, quia ſentio horam fugere, & quam-plurima ſupereſſe ———

——— Percurro hæc ſummatim tantum; dies enim me deficeret, ſi ſingula perſequerer minutatim ———

——— Supervacuum hic eſſet mihi, vel *Iliadas* iterare, vel guttulas *Oceano* inſpergere ———

——— Quorum nomina tantum recensere, eſſet potius *annales* contexere, quam intra præſcriptas compendii anguſtias, me continere ———

——— Mihi ſatis erit hæc *tria* carptim tantum, & ſaltuatim in tranſcurſu delibare & præſenti inſtituto accommodaſſe ———

——— Sed ut minutiis hujusmodi non inhaereamus, horum *iſta*, tendunt omnia *auditores*, ut ———

Sufficiat in pauciſſimis guſtum tantum præbere ———

Nec libet in rebus ſeriis pueriliter argumentari ———

——— Unum reſtat, quod propemodum mihi effluxerat.

——— Notiſſima ſunt hæc, & attigiſſe ſufficit ———

——— Cum eo tandem deventum ſit ———

——— Quod quanti fuerit ſudoris & infiniti pene moliminis, opportunum jam videtur ut *tertio* inquiremus ———

——— Satis jamdudum tædii devoraſtis, ſcil. ———

——— Primum jam ſtadium decurri, unde videtur mitius aliquanto, & remiſſius agendum, cum ———
Nec vero ſecundo, minus eſt illud ſalubre, quam celebre conſilium ———

——— En vobis (*Auditores*) de acervo manipulum! ——— de meſſe primitias ——— guſtum ex ampliori dolio ———

——— Decurſ

——— Decurſa jam *theſis*, demitto me ad *hypothefin* ———

Sed quid moror in parvis? *animus majoribus inſtat* ———

Inde petantur plura, nam prolixus hic mihi labor nimis, per ſingula diſcurrendi ——— pauca delibavi ———

Sed ne longum fiat, unum aliquod ———

——— Sed quænam *illa* tandem? horreo dicere; ſunt enim tam ſuperba, ut mihi non modo adfirmari, ſed ne *refelli* quidem ſine aliquo piaculo poſſe videantur ———

Longum eſt, univerſa ipſius opera commemorare, quibus profeſto ———

Atque ut *veteres* præteream, voſmet ipſi videtiſtis non ita dudum ———

Quis enim hæc audiens me non rideat, quod in re perſpicua videor verba profundere? ———

Alteram partem aggredior, qua doceam ———

Pauciora jam attigimus ex multis quæ anxium in diverſa pertrahunt animum, quibus adjiciendum puto ———

——— Eorum ſi nomina referre, opera recensere, ac pro dignitate commendare velim, nec mihi dies, nedum ut hæc pagina ſufficeret ———

——— Et hæc quidem pauciſſima ſunt ex multis, quæ illuſtres ſcriptores, monumentis literarum mandarunt *Exempla*, haud dubie plura non attingentes.

Taceo *Oratores* illos, taceo *Philoſophos*, *Poëtas*, *Studioſos* demum omnes, qui magna & olei & ſomni jactura, elucubratis operibus inclaruerunt ———

Sed jam tempus eſt, ut ad homericum exemplar, relictis *cœlitibus*, viciffim in *terram* demigremus ———

——— Quid moror *exemplis* quorum me turba fatigat? ———

——— Eſt

—Est mei potius instituti disquirere—

2do. *Continuandi.*

Quæ sequuntur autem, quibus verbis *Auditores*, exprimam, aut commode describam? nam & *vox*, & *sermo*, & *oratio*, dicenti pene clabitur, ac fugit—

Jam hæc scio videri *vobis* maxima, sed audietis majora—

Nullos *Scipiones*, *Fabios*, *Amilios*, nullos audietis jam *Flaminios*; aures alias adferte, alias adferte mentes: ad *monstra* devenimus: *Tiberii*, *Claudii*, *Nerones* in scenam producendi sunt—

In latissimos scientiarum gurgites, & eruditionis vastæ quendam quasi Oceanum præcipitare se nostra cœpit, ac diffundere *oratio*—

—Quæ sigillatim omnia, superest jam ut spinosiori orationis textura pergam demonstrare—

—Atque ut in transcurso tantum indigentem—

—Et quid adhuc dicam? deficeret me tempus enarrantem, de—de—de—

—Restat tamen unus, nec dignus vindice nodus—

Quid porro reliquum est nisi ut rudera adæamus, ac fragmenta *veterum*, philosophorum manes excitemus ac sciscitemur ab illis— ut liqueat causam *Antagonistæ* mei modis omnibus jacere misere—

Sed ut planiora fiant quæ dicimus, *exemplis* singulatim illustranda sunt, & paulo uberius exaggeranda, nec immodicæ brevitatis studio, rerum pondera orationis celeritate rapiantur—

Redeo ad vos tandem (dignissimi viri!) quorum iatimos ego.

3tio. *Ab-*

3tio. *Abrumpendi.*

Sed quid ago? *Epistolam* institueram scribere, & crescit (ecce!) in volumen—

Sed modus esto *his* argumentis, quando satis superque aperuimus, quanta sit *Poëticæ* sublimitas—

Cætera te coram, quod utinam fiat brevi—

Sed quo transversos nos egit, *Erasme*, dulcissima tui recordatio?

—Sed fatius est in *his Harpocratis* meminisse, nequis forte nos quoque *Coryceus Deus* auscultet ea narrantes quæ ne *Momus* quidem impune proloutus est—

Pauca tibi è multis—*Æneid.* 3.

Ne tamea oblitis ad metam tendere, longe Expatiemur equis—

—Nisi nimio vos *tædio* afficerem, infinita sane è *Philosophis*, *Historicis*, &c. possum adducere, quæ—

Sed ne altius in profundum solvam, tutum videbitur scaphæ meæ—

—Non est quod infinitus sim in istiuscæ rei discutienda veritate—

Sed quo me indignitas exemplorum? quo scelerum recordatio? quo indignationis æstus rapit? præstat *silentio* præterire quam cum *suspiriis* & gemitibus commemorare—

Atque hæc hætenus de quibus conspectum dare, quam universam convasare supellectilem magis curæ prærium daxi—

Rapuit (*Auditores!*) & abduxit orationis cursum, secundis quasi ventis, tam præstantissimæ rei *dignitas*, sublimitas.

Sed abripuit me, *Auditores!* (fatendum est enim) illa ætas—vix impetum reprimo, vix me sustineo—

G

Præ-

Præscripti mihi cancelli non patiuntur, ut ista uberius explicem——

Sed hisce non ulterius est immorandum, exhausta est *clepsydra*; nec licet abuci patientia vestra——

Sed ego peccem in *tempus*, si ulterius insecter hæc *minutias*, meras ineptias, quas quis, cum volet, obterere poterit argumentis, ita sponte sua diffluunt——

——Cæteroquin si nuda *ipsorum* nomina referre, aut opera recensere, vel pro dignitate commendare velim, nec mihi dies, nedum ut hæc *clepsydra* sufficerit——

Innumera sunt talia quæ brevitatis studio præmittimus—— quibus tamen cunctis satis evidenter perspicueque monstrantur——

——Sed hæc abunde superque——

——Ego paucis sic terigi——

Sed eorum varia *monstra* non est quod hic accenseamus—— sat erit quorundam duntaxat——

——Nunc ut eo revertamur, unde deflexit oratio——

Sed de Carthagine filere melius puto, quam pauca dicere—— *Salust. in Jugurth.*

Atque ita in viam tandem de diverticulo——

Sed in rebus per se apertissimis, nimium longi sumus——

——Ad rem igitur ipsam ut redeamus——

——Fræna *his* ingenii si ulterius laxare vellem, in immensum verborum *pelagus* proveherer: ut enim *pueri* qui ad aquas ludunt, dum lapillos in stagnum jecerint, magis magisque orbes majores faciunt: ita & mihi quo plures assero, eo plura ad efferendum se efferunt.

Sed indigitare satis erit, quod amplificare nimium foret.

Sed desino: aut potius hanc *telam*, in medio adhuc

adhuc opere abrumpo: longe plura dicturus, nisi *tempus* sese mihi, præter votum meum, & opinionem subduxisset.——

——Si prima repetens ab origine pergam,
Ante diem clauso componet vesper Olympo——

P R A X I S F O R M U L A R U M

in *Thematibus* Componendis:

S I V E

E X E M P L A R I A T R I A,
U S U M

Methodi, pag. 31. delineatæ, atque *Formularum*, contextui *Thematis* applicandarum, demonstrantia.

Thema primum.

*Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
Testa diu.*——Horat.

UT senex *Pittacus* non capit ferulam, an- Exord.
nosa *vulpes* non capitur laqueo; avium
vero pulli, & ferarum catuli, facile capiuntur, cicurantur, & humanis usibus mansueriunt: non dissimiliter ætas puerilis, artes illas & disciplinas, mores pios & modestiam, perinde ac dialectum illam, & sermonem quem cuna lacte materno primitus imbiberit vix dum obliviscitur. Deditit id sero quod didicit diu.

G 2

Quæ

Quæ longâ annorum serie, frequentissima actionum iteratione acquiruntur, in alteram quasi naturam transeunt. *Quo semel est imbuta recens, &c.*

Exposit.

Sed ut uno quasi intuitu veram istius rei imaginem videatis graphice delineatam, ad hunc cogitate sensum, *Poetam nostrum attendisse, neminem, viz, posse illos dediscere mores, illam vivendi rationem excutere, ad quam diuturna consuetudine, ab ipsis olim incunabulis assueverat, sed medullatus infixam retinere; non secus ac omnigena vasa, canthari, & cadi vinarii quo primum uvarum nectare generosiori, sive languidioris succi liquore, cujuscunque demum coloris, odoris, saporis, implebantur ab initio: illum colorem, odorem, & saporem, quam firmissime, quam diutissime asservant.*

Confirm. à causa.

Oraculum autem verius, nec ille, nec Apollo *Delphicus*, pronunciavit unquam: nam cum aspera, & amœna minus sit *virtutis* semita, tamen si assiduis laboribus, indefessis studiis, ab ipsa statim pueritia incubamus, eam facilius nobis reddemus, & amabilem. *Tantum* tollet qui *vitulum* sustulerit, ut quondam *Milo*, *Ovidio*, scribendis versibus, à teneris annis dedito, *sponte sua* numeros *carmen* veniebat ad aptos, *Quicquid conatur dicere versus erat.* Impetus ille primus *teneræ* naturæ inditus, magnum habet momentum in universa vita, & in futuris demum actionibus influxum. *Missilis* in *ludo globus* sæpe ab inhærente plumbo, vel solo ipso, vel jacentis manu, in dextram aut sinistram partem facile declinat, utcunque quilibet in via *lagerculos*, *ipsum* à meta nondumquam divertat, & retundat impetum per quem effunditur. Humanarum actionum varietas à prima dimanat disciplina: quibus institutionibus erudimur à *pueris*, qualiacunque studia sectamur *juvenes*

venes, ipsa per omnem deinceps vitam redolebimus.

Lycurgus, ut efficacem *Educationis* potentiam, *Lacedæmonii* olim suis demonstraret, duos produxit catulos eadem canis progenitos, quorum *alter* ollam jusculentam, *alter* leporem in medio positum, insectatus est, juxta suum *uterque* morem, à teneris sibi familiarem. Qui honeste, temperanter, & religiose educatus est, qui bonis literis, & artibus instructus, *puer*; ille ad Divinum cultum, ad humanam societatem pertinentia, & singularia boni viri officia, præstabit *senex*.

Quid enim? Annon *homines* natura sunt veluti *tabula rasa*, cui nihil inscriptum est, *quidlibet* autem potest inscribi? Annon sunt velut *alba lineæ*, quæ *quemlibet* potest colorem admittere? vel ut *apis*, è quo *quælibet* statua; *lignum*, ex quo *Mercurius* fieri potest? Si vero huic *tabulæ*, *litteras* pietatis & humanitatis inscribamus; si *albas* istas *lineas*, *vivis* virtutum *coloribus* pingamus; si hunc *lapidem* in effigiem *Dei* resingamus; ex hoc ligno *Mercurium* efformemus; *virum* perfectum, & omnibus suis numeris absolutum, *saturaribus* documentis in sanguinem nostrum & succum conversis, efficiemus. *Virginea chartæ* quemlibet capiet *characterem*; *atramenta* vero vel *miniata* servat *indelibilem*.

Hirsuti equorum pulli, in generosos nonnunquam evadunt equos, si perite domentur, & doceantur, quo gestu *caput*, quo passu *pedes* attolant suos, & *umbra* virgæ reguntur; *usus* facit *promptos*: *grandiuseuli* vero *difficilis* & *inviti* suam naturæ ferociam deponunt. *Fusile metallum* aliquamvis figuram suscipit. *Lingua*, mendaciis, blasphemis, & *juramentis* assueta, vix aut ne vix, ab *hæc* unquam postea temperabit. Qui *Æthiopicam vitiorum* nigredinem contraxit *puer*,

non exiit senex; qui vero liberaliter, pio, prudenter instituuntur pueri, dum molles sint animi, molles articuli; sanctissimos illos mores retinebunt diu—adeo in teneris assuescere multum est.

Magni idcirco refert quibuscum vixeris, à quibus institueris, in quibus studiis exercearis. Scholæ sunt juventuti *vasa salitoria*, in quibus carnes recentes condimus *sale*; salubrem illam literarum, & morum asperginem, vita respiciet universa. Scholæ, ceu *vasa tinctoria*, albam pueritiæ lanam, *Tyrio* insignem *ostro* incoctum generoso pectus *honesto*, efficiunt.

Contemplemur vero *contrarium* vitæ institutum, & quid aliud quam ignorantiam, perviciam, inscitiam, malitiam, indocilitatem, & beluinos plane mores in iis videbimus jam *senescentibus*, qui *scæculentis*, vel *Sygiis* potius vitiorum lacunis infundebantur *juvenes*: *Adamantina illa* pectora, ceu durissima metalla, nullo contunduntur malleo, aut mollescunt.

Ut enim nec sine oculo Domini equum, nec sine vestigio Domini agrum pinguescere dixit *Thales Milesius*: ita sine honesta institutione, sine salutarium *præceptionum* infusione, sterilefcit animus; si vero dulcissimos *virtutum* latices instillemus *pueris*, in quotidianis vitæ actionibus expromentur. *Naucleus* imperitus navem *semper*, imprudens sæpe, in discrimen adducit: *parentes* item & *præceptores*, indulgentia sua, vel indiligentia, *pueritiam* corrumpunt & depravant. Unde *Diogenes*, puerum conspicatus indecore se gerentem, *pedagogum* illius, baculo percussit, dicens, *Cur eum sic instituis?* Arbor silvestris, quo primum mitiori surculo imprægnatur, eodem grandescens dulces producet fructus. Quibuscunque artibus, studiis & institutis nostram ætatem *puerilem* excolimus, eadem olim *myrothecia*

* Angl.
Poudring-
Tubs.

* Dyessa's

A Contrar.
P. 24.

A Simil. P.
24.

thecia redolebimus, non secus ac *lintea* nostra *indumenta*, recens lota, & inter *rosas* reposita *fragrantissimum* illum odorem spirabunt diu.

Atque hic forsitan efflagitet aliquis, ut ea quæ ab *Exemplis* verbis adserta sunt, aliquibus jam demonstrentur. P. 102.
exemplis: hic vero campum *feracissimum*, & lætissimas *segetes* ostendi: *historia*. *Orpheus* & *Arion*, *Musici* primum initiati studiis, *Demosthenes* & *Cicero* *Oratoriis*, *Horatius* *nostris* & *Virgilius* *Pœticiis*, in *stuporem*, in *misculum* *stupidæ* nunc *nostræ*, & *pygmææ* *juventuti*, evaserunt.

Te *M. Tulii*, testor, obtestor testem, huc enim à *testimonia* respexisse videris cum dixeris, *Nullum munus Rei-publicæ offerre majus, meliusve possumus, quam docendo, & erudiendo juventutem*. Hanc institutionis necessitatem, perspectam habuit *Plato*, qui *tribus* de rebus, tanquam de *tribus* maximis in se collatis beneficiis, solebat *Deo* gratias agere. 1. *Quod* se creaverit *masculum*, non *foeminam*. 2. *Græcum*, non *Barbarum*; 3. *Quod* se nasci fecerit tempore *Socratis*, optimi *philosophi*, *idque* *Athenis*, *literarum* & *philosophiæ* tum *emporio*; probe enim novit, quod *Quo semel est imbuta recens, &c.*

Subodoror hic quid objecturi sunt aliqui, de *Sardanapalo*. de *Nerone*, de *M. Ciceronis* filio, qui *virtutum* & *literarum* *iniciamenta*, imo *omnium* *institutionum* operam, & *oleum* perdiderunt, & in *prodigia* vitiorum degenerarunt.

Non obstat tamen hæc tragula, quam injciunt, *Confur.* p. nostro *progressui*. Certe, *una hirundo non facit ver.* *Virtutum* & *literarum* *semina* *altas* in *illis* non egerant *radices*; *ingenuas* *artes* non didicerant *fideliter*: *infusi* *probitatis* *liquores* *effluxerant*, quo minus *penitissime* *illis* *imbuerentur*.

Coaxant hic *alii*, *ranuncularum* *instar*, *rancidi* *nebulones*, quod *Angelicus* *juvenis* *senibus* *Satanizat* *in* *annis*.

Confut.

O portentosum obloquium! O proverbium
plane Diabolicum!

p. 127.

Quid vix credibile est, rictu iustae trifauci
Cerberon; & Stygii monstra tremenda lacus.

Quid enim aliud potuit ipse Satan malitiosus
excogitare, ad extinguendam pietatem; ad eradi-
candam funditus virtutem; & humanum genus in
nequitiam omnem, atque in ipsam demum gehem-
nam, precipitandum? Qui florem ætatis nostræ
nunc præripere, qui primitias D. o nostro debitissi-
mas prælibare satagit, totam ille deinceps massam,
& missam sperat uberiolem. Increpet te Deus Satan,
Increpet te Deus, os O impurum! & pectori-
bus nostris suam cælitus infundat gratiam, ut
recordemur nunc creatoris nostri in diebus juventutis,
ut bonis literis & studiis, bonis moribus, & ope-
ribus exerceamur; ut vivificam sanctimonie suc-
cum imbibamus. Nam juxta illam diviniissimi
Oraculi sententiam, *Institu puerum pro ratione vie
sua, etiam cum senuerit, non recedet ab illa.*

Quo semel est imbuta recens servabit odorem
Testa diu—

Praxis Poetica, in Themate Imo.

Quo semel est imbuta recens servabit odorem
Testa diu—

Alba diu stabilem retinebit lana colorem;
Quæ Syrio primum murice tincta fuit.
Quique salutiferis puerilia pectora musis
Imbuit, & latices imbibit aure sacros.

Cælipot.

Exod. 22.

29.

Numb 15.

26.

Concl.

Prov. 22.

ver. 6.

Cælipotens imis pietas infixæ medullis
Heret, inoblitum non fugitura senem.
Pittacus (ecce!) sumum doceatur xaipe sonare
Cum tener; at ferulam non capit ille senex.
Virginem quævis impregnat litera chartam;
Sed renuit nigras, quæ miniata, notas.
Fleximum tenero fluxit Ciceronis ab ore
Eloquium; cuius scripta diserta senis.
Socratis incoctum generoso pectus honesto,
A puero, extremum durat ad usque diem.
Pura decet puerum; scedis ea temperet etas;
A vitiis; puerum nil nisi pura decet.
Qui ficti est pravique tenax, it pronus ad Orcum;
Precipitique ruit per mala cuncta pede.
Audiat, & videat nusquam quod non sit honestam;
Sulphuream facili concipit igne facem.
Parvula lativoras spargit scintilla flammam
Eusa subaccensam mox premat-urna struem.
Purgato pinguem permiscet semine glebam
Agricola, ut gravidas messe reportet opes.
Infelix lolium, & sterile dominantur avenæ;
Ni tempestriva falce repurget agrum.
Neglectis urenda filix innascitur agris;
Neglectisque animis nascitur omne nefas.
Virtutum dulces pueris infunde liquores,
Et mores ætas promet adulta bonos.

Secundum Thema.

Vivescit Vulnere Virtus.

O Prima natura dona, bona fortune Universæ, Exord.
casu aliquo, vel iniquo fato deficient tan-
dem & dilabuntur. *Valetudo corporis ægrotudi-
ne deluit; Milonis vires senio enervantur. Forma*

G. 5

bonum

bonum fragile est. Helena, quando in speculo rugas
conspexit aniles, fleuit — Exanthemata, faciem de-
vestant. Honores lubrici sunt, non diuturni. Quem
Dies videt veniens supernum, hunc abiens relin-
quit humi jacentem. Aurei divitiarum montes li-
quefiunt — sic stabile est, si constat mortale nihil.

pag. 24.

Dissimiliter vero prorsus contingit in animi bonis,
quæ voracis ævi dentibus non atteruntur, adver-
sæ fortunæ flatibus non dissipantur, quo intus
cum naufrago simul enatent. Oppugnari vult vir-
tus, vult premi, vult in acie ac ferro, vult cum ho-
stibus versari, inter arma crescit; sanguine non
lacte educatur. Nulla vis inimica virtutem pessun-
dat, imo vero auget, accendit, inflammat; marcet
sine adversario virtus, virescit vulnere,

Exposi,

Sed ut dispersis nubibus in serena nocte clarius
micant stellæ, pariter & hujus subobscuræ sen-
tentia veritas, nubeculis paraphrasæ breviuscula
dissipatis. Quasi igitur Poeta in aliis dixisset ver-
bis, *Animus*, vera virtute imbutus, mens generosa,
anima cælo oriunda, non frangitur aut debellatur
ex adversis, qui obtingunt, casibus: *miseriis* & ca-
lunitatibus non opprimitur, nullius infortunii
cumulis succumbit. Est inter præcipua fortitudinis
apotelesmata, inter illustrissima virtutis orna-
menta, gloriari in *adversis*, pari excelso animo
injurias, despiciere pericula. Heroica virtus, vulne-
ribus non expugnatur, vulnerata non exanima-
tur, premi potest, opprimi non potest, vincit tan-
dem utcumque videtur *victa*, eo crescit uberibus
quanto deprimitur violentius.

Confir, à
causa, p. 89.

Quæ, quo magis in *themate* nostro latent, eo
diligentius, ut boni venatores solent, per vestigia,
sensum latentem persequimur, Et causum istius
quis ignorat? Quis ignorat virtutem esse Dei pro-
geniem, divinæ particulam auræ, florem paradisi
immarcescibilem, immortalem, *vitam*, nunquam

erunt

erutam radicibus, nec erubendam; in quam influxum
nullum, nullum impetum, nihil plane juris ha-
bent hæc inferiora. Virtus consistit in actione, in
acie, per medios juvat ire satellites, strictos hostium
gladios non reformidat. Ignis non absorbet aurum,
sed defæcat. Majores subinde vires, ex vulneri-
bus acquirit suis virtus, ut flamma ventilando di-
latatur, non extinguitur.

Non impediunt *luna* cursum latrantes caniculæ
nec retundunt studiosum animum aut retardant
labores difficiles. Virtus, ut triticum, purgatur tri-
bulo, ut calor ex antiperistasi frigori, fit intensior.
Obscurant sæpe solem caligines, sed dissipantur;
franguntur aurei Proserpine rami, sed renascuntur,
uno avulso non deficit alter *Aureus*; et simili frondescit
virga metallo: Sanguis Martyrum est semen Ecclesiæ.

Quo majorem lignorum struem igni accumu-
laveris, eo vehementius ardet, acuminat sese, & sur-
sum lætius insurgit. Pleni t. imperantem cululli non
inebriant, neque ut olim *Elpenora* in porcum trans-
mutant: imo cavet magis, tanto se gerit temperan-
tius. Virum castum ipsa *Lais* non pellegerit; Hip-
polytum *Phædra* oppugnat, non expugnat —

M. *Alexander* generosi spiritus princeps nec
prælia, nec vulnera, nec cicatrices metuit, imo P. 136.
plures non esse adversarios, plures indoluit non
esse mundos. *Socrates*, cui erat *Xantippe* domi, (*Me-
dea* non ad horam, ut in scena, sed ad vitam comes)
non frangitur animo, non concutitur, quin imo
ipsam porro mortem, intrepide imbrackiatur.

Sed ut contraria juxta se posita magis eluce-
scent, conferamus paulisper *Sardinapalos*, *Nero-* à Contr-
nes, *Heliogabalos*, & cætera vitiorum portenta, p. 94.
quomodo quæso despondebant animum in adver-
sis, & in periculis (quasi objecto *Medusa* capite)
examinabantur? Animus certe vitiiis inquina-
tus non habet *sacram anchoram*, cui in procellis

tenet.

temporum innitatur; altiore[m] spem, qua fulciatur, non habet.

Ignari à descendendo cito deterrantur,

Studiorum difficultate percelluntur; cum studiosi interim adolescentes, liberales artes, honestas disciplinas noctu, interdium, per saxa, per ignes, *quaque est difficilis, quaque est via nulla, sequuntur.*

Quam Ego veritatem meridiano jubar[um] prælucere faciam, & virtutem ex vulneribus acquirere *Vires*, demonstrabo, non secus ac vivæ *sepes*, quæ amputando magis densescunt. Certe *Vasa* culinaria, quo sepius fricantur, eo clarius nitescunt; fontes, quo magis hauriuntur, eo magis dulcescunt: *Arbores* ventis agitate, radices altius defigunt, & partes, quæ *Aquilonem* spectant, fortiores evadunt quam quæ *Austrum*: ita quæ adversantur *virtuti* præsumunt & confirmant magis.

Quippe, sicut *ventus*, si in aëre aperto erit *libertate* illa, perit, ac diffunditur; si in terra penetrabilibus cohibeatur, ipsam movet, & cum vivit: ita quibus generosus ille sanguis in præcordiis concaluit, perumpere ad eternitatem, ipsa *invidia* spectante, quam ire malunt: neque melius *hercæ*, quam per nebulonum humeros, in cælum assurgere videntur.

Ut *fileam* *ulyssis* errores, & innumera capitis discrimina, quibus quotidie periclitabatur, & triumphabat demum *redux*. Ubi tua *M. Cato* gravitas, severitas, ac rigor? ubi pondus *Stoicum*, supercilium immobile atque invictum? ubi ingens illa anima, quam *libertati* victimam servabas?

Atheniensis ille *Jupiter Demosthenes*, *Philippum* non metuit; imo toto eloquentiæ impetu intonuit gravi sententiarum densitate, in illum fulminavit.

Diogenes olim *Antistheni*, *Nullum esse tem durum baculum, qui me à te abigat*, dixisse fertur, dum
Philoso

A Simil.

Pag. 138.

Ab exem.
pag. 99.

Pag 105.

Philosophiam disceret. Horum *heroum* animos non pupugerunt; nedum *vulnerarunt labores*, pericula, nec adversi quidpiam.

Agedum quicumque dubitas, & nostri sermonis A Testi-
audaciam miraris, perlustra *Græciæ* lumina, do- P. 109.
Ætruræ numina, *Platonem*, *Aristotelem*, &c. per-
curre *Romani* nominis æternitatem, & in hac immortalitatis gloria sublimes, *Ciceronem*, *Cæsarem*,
Senecam, aliosque infinitos intueri, qui plenis
gloriam *virtutis* & literarum buccis ebuccinant,
earumque inconcussam sublimitatem prædicant.

*Tu quoque ne metuas quamvis schola verberare multo
Increpet; & truculenta serex gerat ora magister;
Degeneres animos timor arguit.*——

Neque adeo clam me est, complures in *aliam* Objic. P.
longe *sententiam* abiisse, dum *antonomasæ* viderint, 115.
multos *ab equis ad asinos* defecisse, ab umbra *vir-*
tutis, in fumos, in nihil evanuisse, sperata pietas,
spectata integritas, deseruit; pristina *virtus*
emarsuit, prius videbantur esse *aliqui*, sed prodiderunt se postea, quam essent *nulli*.

Æquivoca plane *virtus*, quæ deficit. *Vina* so- Confut.
lum languidiora vappescunt. *etate*, generosa evadunt fortiora.

Sed annon *equitatis* studium, exilium *Aristidi*? Objic. P.
studium *sapientie* venenum *Socrati*? integritas & 103.
patriæ salus *Demostheni* perniciem accessivit?

Certe. Sed *Vincit qui patitur*, *Fortiter ille facit*, Confut. P.
qui miser esse potest. Quem vero timere potest, qui 99.
nec mortem potest timere? quam qui spernit, *mor-*
potest, *vinci* nondum potest.

Sed ut in unam omnium constringam fascicu- Conclus.
lum; *Nauclerum* probat tempestas; *Athletam* Ita- P. 129.
dium; *ducem* pugna, *magnanimum* calamitas, *Vir-*
tus *inedia*, *caronis*, *exilio*, *equulco*, in ipsa demum
morte.

morte vincit mortem. *Rosa* inter urticas, inter spinas nascitur, nec tamen læditur: *Salamandra* in igne vivit, neque comburitur; *Navis* in profundo fluctuat, & non submergitur. *Adamas* malleorum ictibus tunditur, nec tamen diffringitur. *Laurus* viret in hyeme, cum reliquæ passim arbores, foliis suis denudantur. Sic etiam *Virtus* virefcit vulnere.

Per pat.
p. 157.

Reinol.
orat.

Quamobrem ut videmus herbam *Anthemidem*, quo magis deprimitur, eo latius diffundi; ut accepimus arborem *palmam* quo gravius oneratur, eo fortius reniti, ut ager *Narniensis* (auctore *M. Tullio*) siccitate fit humidior, ut ignis in *Nymphæo* (ut tradit *Plinius*) imbribus fit ardentior; ut *Leo*, si vulneretur, instat ferocius; *Anteus*, postquam dejicitur pugnat violentius; *unguentum*, cum agitur, olet fragrantius; *aromata*, cum atteruntur, spirant odoratius: ita nobis studiosis faciendum est, ut in virtutis cursu, quo magis retardamur, eo magis incitemur; si fractus illabatur o. bis, impavidos feriant ruina.

Ac proinde ut *Sibylla* olim *Aneam*,

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.
Nam——Virefcit vulnere virtus.

Praxis Poetica, in Themate 2do.

——Virefcit vulnere virtus.

Vivida vipereo virefcit vulnere virtus,
Collisumque tuum comprimit *Hydra* caput.
Herculis indomitum prostravit clava leonem,
Geryonem triplici corpore suavit humi.

Nec:

Nec te *Busyrin* metuit, *Cacum-ve rapacem*
Tartareos ve lacus, tergeminaque canem.
Ardua difficiles industria scandere clivos
Novit, & ignotas ire redire vias.
Invia virtuti nulla est via; miles in arces
Scandit, & auratas victor acervet opes.
Scilicet ut fulvum spectetur in ignibus aurum;
Sic fortes animos magna pericla probant.
Florida difficili crescit sub pondere palma;
Nec laurum foliis aspera nudat hyems.
Anthemidem vis nulla pedum sic supprimit, ut non
Letior in latam distribuatur humum.
Prima pusillanimum terrent discrimina nautam,
Commoti tumidas æquoris horret aquas:
Tempesta audere facit furibunda peritum
Nauclerum; tremulus nec ferit ossa metus.
Degeneres animos timor arguit; audent *Ulysses*
Intrepida trepidam mente videre necem.
Ille tuas *Neptune* minas, *Martisque* furores,
Æole crux iras pertulit ille tuas.
Multum ille in terris, multum jactatus in alto
Penelopen leto conspicit ore suam.
Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Impleat ut loculos gazæ cupita sicos.
Nulla laboriferum remoratur opella *Cleanthem*,
In studiis pernox, perditus ille suis.
Maeste, puer studiose, tua virtute, nec artes
Abæne difficiles; sunt *Heliconis* opes.

Audi Musam *Melancthoniam*.

Fructus amygdaleus foris est lanugine cinctus.
Dura magis sub qua lignea claustra jacent.
Nucleus in medio suavis later, atque salubris,
Qui cibus est nobis & medicina simul——]

Thema.

Thema Tertium.

Solius temporis honesta est parsimonia.

Exord.

Erasm. in
Col. Opulent.
sordida. Ho-
rat. Serm. 1.
A. Satyr. 1.

Frugi homines, qui volunt ditescere, necessa-
riis saepe numero, tam ad victum, & vestitum
quam ad quotidianum vitae usum, sumptibus sol-
licite parcere solent: Clavam ex *Herculis* manu
facilius extorquebis, aut aquam è pumice, imo
languinem ab *illis* prius quam unicum poteris
obolus exprimeret. *Umidius* ille *Horatianus*, tam
dives, ut metiretur nummos, ita fuit sordidus, ut
se, non unquam servo melius vestiret, ne se penuria
victus opprimeret, metuens. *Tenax* ille *Timon*, con-
gestis undique saccis indormit inhians, verunta-
men *illis* parcere, tanquam sacris, aut pictis tan-
quam gaudere tabellis, solet. Noverunt *illi*, quam
fugitivum sit argentum, quanto labore sit repara-
bile, quam suave est ex magno sumere acervo.

Quanto magis decet studiosos, pretiosissimi sui
temporis non esse prodigos; & quod avari in re-
bus faciunt sordidissimis: non sine dedecore qui-
dem suo, *Scholasticos* facere non dispudeat, un-
quam, in honestissimis, pretiosissimis impendiis,
nullo argento, nullo auro redimendis. *Solius enim*
temporis honesta est parsimonia.

Expol.

Quam si *Ego* sententiam, *Protogenis* coloribus
potuissem delineare, ut quasi stellis variegata re-
fulgescat, tali se vobis inspiciendam daret habitu-
vir. Quod in aliis vitae institutis, in aliis homi-
num conditionibus, in aliis passim actionibus,
turpiter, nec sine infamia fieri solet ab avaris, mi-
seri saepe lucelli gratia, ut pecuniolam servent te-
naciter, & acervent suam; illud in religiosi tem-
poris.

Solius temporis honesta est parsimonia.

poris parsimonia, in honesta quadam avaritia, in
cautissimo bonarum horarum impendio, lauda-
bile est & gloriosum; nempe ex cumulo illo an-
norum, ex thesauro temporis, ex longioris vitae
spe, quam beneficio *Dei*, polliceri sibi ipsis pos-
sunt pueri, parcissime & minutatim depromen-
dum esse, & tanquam penam quoddam sacrum cu-
stodiendum; singulos horarum apices, singula sui
temporis momenta, studiose curare & expendere,
nec in res furiles, aut inutiles profunderet: *Solius*
enim temporis honesta, &c.

Atque si cui videar; haec audacius quam ve-
rius dicere, aegedum paulisper, ipsas intimius
rerum rationes inspiciamus, quo palam fiat ita
hoc verum esse, ut verius nihil esse possit. Quid
enim? Annon *Πολυτάλασσαν ἀνάλλομα χρόνον*
tempus omnium rerum est primum; pretiosorum
omnium thesaurorum infinities pretiosissimum?
Annon jactura temporis est longe maxima? *Mer-*
cator, si naufragium aliquando patiat, potest
subinde aliam feliciter tentare navigationem,
& illatum prius damnum recuperare; si in ho-
diernis nudinis parum lucretur, sperat fortasse
in crastinis *Mercurium* experiri magis propitium:
at veto qui vel unicum deperdit horulam, damnum
illud nullo resarcire potest modo. — *Volat irre-*
parabile tempus, ut poeta. O quam multos, ser-
tandem, sed tamen sera nimis, poenitentia ductos
& edoctos amissum jam *juventutis* florem, pra-
termissam boni occasionem, *lachrymis* vidimus ex-
piisse, & frustraneis nimium votis reposcere, ut
ille apud Poëtam.

O mihi praeteritos referat se *Jupiter* annos! Sed
sera est in fundo parsimonia. Serum est nimis, oc-
cidente jam sole; auream *pueritiae* auroam, &
matutinam *juventutem* reprecari.

Ac proinde vigilandum est, ne praeterlabatur
oppo-

opportunitas; ne clepsydra nostra sit exhausta, priusquam prudentiam, virtutem, & bonarum rerum scientiam acquisivimus. *Vita brevis est, ars longa; defalcandum est è somno, è lusu aliquid, aliquantilla temporis portioncula, ab otis, à negotiis, & quibuslibet occasionibus amputanda est. Plinianum illud, nostro semper infideret animo, Omne nobis perire tempus quod studii non impertimus. Juventa nihil est fugacius, quæ ubi semel avolarit, redit nunquam. Non est igitur in effantiis, in ineptiis, in jocularibus colloquiis decoquenda; quandoquidem, tempus unum est, quod nec gratus quidem potest reddere, ut ait Seneca.*

A Cont.
P. 24.

Dispiciamus verò aliquantisper voluptuariæ vitæ turpitudinem, deformes ludibundæ pueritiæ nævis intueamur, ut tanquam *Athiopes*, faciant nostrates *Europæos* candidiores apparere. Annon evadant in fungos, in stipites, fruges consumere natos, telluris inutile pondus, qui fortunæ & patrimonium non secus quam sacrati sui temporis portionem, in nugamentis, crepundiis, & suavi ludii dilapidare solent? Si famelico panem, errantiviam, pauperibus stipem, operariis mercedem, quis detrectet miser, ô quam turpem, quam parcum, quam sordidum appellamus! At qui in luxu, in lusu, in alea, in poculis, & omnigenis voluptatibus ætatem profandic ganeo, nusquam explodimus illum aut exhibilamus. Quasi nihil esset, tempus frustra consumere, quod dum ducitur, subducitur, nec advertit insipiens quid amittat. Nihil pretiosius tempore; & heu! nihil hodie eo vilius invenitur; transivit dies, & nemo recogitat, nemo sibi perire diem, & nunquam rediturum meditat.

A Simil.
P. 25.

Sicut stultus sit necesse est, qui *hyemem* accusat, quia horrida sit aquilonibus, & ob æris intemperiem frugibus creandis prorsus inutilis, dum non

repu-

reputat, æstatis; quæ præcessit, hoc esse officium; *hyemem*, uti partis, & esse otiosam: ita iniquus est, qui *senium* se attigisse queritur, quia ultimus is sit *Comœdiæ actus*, tum enim è theatro hilarem te proripias oportet. Sed quo tandem modo hoc fiet, si *Endymionis* somnum edormiamus, si liquidis inebriemur, aut immergamur voluptatibus, si in tenera nostra ætate, genio indulgeamus non ingenio nec artium liberalium studiis invigilemus. Qua tandem fronte, quibus demum provinciam nostram, à natura, à Deo nobis demandatam sedulo & studiose non adornavimus?

Dulcis odor lucri, ex re qualibet, dixit olim Vespasianus, è lotio vestigal exigens, non aspernatus, è re, licet sordidissima, lucrum exiguum. Cur non igitur nos honestius longe lucrum, temporis scilicet & literarum, omnimode non faciamus? Omnem crede diem tibi diluxisse supremum. Momentum hoc est, ex quo pendet æternitas. O parsimoniam temporis, nullo nobis tempore pœnitendam!

Ingeniorum ille, & scientiarum fons *Aristoteles*, Ab exemplis, & humanæ terminus admirationis, nocturnis etiam lucubrationibus intentus, æream in manu pilam tenuisse fertur, quæ, obrepente somno, in subjectam cadens pelvim, illum dormitantem excitaret.

Nobilissimus ille pictor *Apelles*, ægre tulit abiisse sibi diem sine linea: ut ille olim Imperator, si elapsus esset aliquando dies, in quo nihil boni fecisset, exclamare solebat, *Amici dicim perdidisti.*

Recte quidem *Pocæ*,

P. 103.

*Utendum est ætate, cito pede præterit ætas
Et nunquam redeant, qui periere, dies.*

A Test.

Quod

Quod facias, id facias studiosius, & prius *ori Sole*, vigil calsum, & chartas, & scrinia posce. Eandem ob causam, Plato suos olim monebat discipulos, *videre pueri ut etiam vestrum, & subservas horas, in re quapiam honesta collocetis.*

Demosthenes etiam parcissimus temporis dispensator, *plus olei quam Vini infundendo* (per vigiliis scilicet, & continuos labores) eloquentiam se adeptum fuisse, prædicat.

Objic. p.
326.

Obstrepanz hic nobis balatrones, biaterones, nugarum architecti, imo grunniunt, *Epicuri de grege porci*, Ede, bibe, lude, *carpamus ductia*, conteramus diem; sic pretiosam temporis opportunitatem præterire sinunt, imo impellunt præcipitem?

Confut. p.
320.

O genus hominum insulsum! O belluinam viri vocem, *Epicuri, celeres, qui ad cursum concitat horas, qui suos, ceu tardigrados; ceu parum alatas dies criminatur!* Quasi vero hoc esset sperare vitam meliorem, spirare immortalitatem. Quasi vero hoc deceret *Christianum*, qui exactissimam sui temporis rationem, supremo mox tribunali daturus fiet.

Lacrymæ sane hic, requiruntur lacrymæ, quibus perditissimos *hominum* mores, in perdendo tempore suo, semetipsis demum perdendis, deploremus.

Apagite idcirco, apagite, *inquam*, cantillantes vos cicadæ, quæ in æstate nihil reponitis in senectutis vestræ hyemem. Apagite, ignavum pecus, *fuci*, qui melleam voluptatis dulcedinem lambere vultis, nec per literarum, & *librorum* flores exsurgitis: Miserrima *Vacua* mancipia preciosissimi temporis decoctores, nam ulro nescitis adhuc quæd *Solius temporis honesta est parsimonia?*

Concl. p.
329.

Igitur, ut *summatim* omnia complectar; cum videmus homines *avaros*, viis & modis, per fas &

ne-

nefas, opes corrådere? eam non pudeat ipsos, *Per Recat*
turpissimis planè rationibus rem suam ampliari, *Pituita*
cum non pigeat ipsos unciatim edere; guttatim
bibere, *cappari*, victitare, qui possint *antha*, cumi-
num secare, è rebus vilissimis quæstum facere
(sumptibus saltem parcere, nonnunquam neces-
sariis,) cur igitur omnis *nostra*, cur in hoc non *Per Pas*
versatur, ut semper nostrum cautissime *tempus*
insumamus, *vari* aliquid faciendo: sin minus, certe
nihil mali? Parce admodum deliciemur, ab om-
ni *ludendi* licentia temperemus, nec ullum fina-
mus à nobis *diem* effluere, nedum hunc tam præ-
tiosum *temporis* thesaurum (depositum à *Deo*,
nobis concreditum) elabi & subduci agentibus
vel *nihil*, vel *aliud*, vel *male*, sed hoc agamus, ut
maestimus in studiis, *maest* virtute; fatigare ju-
vet *Scyllas*, *Charybdes*, & reliqua monstra aqua-
rum, & siquid in orbe sit arduum, aut sit utile,
hoc moliamur; exhaustum sudorem ingens à tergo
comitatur gloria. *Solius* certe *temporis* *honesta* est
parsimonia.

Praxis Poetica, in 30. Themate.

Solius temporis honesta est parsimonia.

Labile tempus abit, præcepti subducitur annus;
Tardigradas falso, pueri, culpavimus horas:
Sponte sua propefante, labor est inhibere vo-
lantes.

Dimna potest Mercator opum reparare suarum
Naufragis, & flavi cumulos reperire metalli,
Amissumque potest redipisci, lapsus honorem
Præcipitem impulerit quando Rhamnusia fœlix;
Mollia

Mollia corpora renouabunt omnia vires
 Quum tua continuo lassiscunt membra labore
 Cuncta salutiferam repererunt damna medelam
 Nulla volubiliū reparantur damna dierum.
 Elapsūque semel volat irrevocabile tempus:
 Dum pelago descevit hyems, & aquosus Orion,
 Claudat & adversos securo carcere ventos
 Æolus, en celeres impellit navita remos
 Tiphys, & auratum subducit vellus in Argo:
 Ast opportunas pretiosi temporis horas,
 In quibus, ingenuas didicisse fideliter artes,
 Ætas nostra potest docilis, si negligat, ætās
 Grandior amissas frustra quaesiverit olīm.
 In pretio est pretium, multū pretiosius omni
 Tempus; opes & Cræse tuas, & Crasse superbas
 Gemmarum, & quicquid, sub Eois nascitur uadis
 Exsuperat; melius flammis imitante pyropo.
 Debita nocturno, decerpit tempora somno:
 Magnus Aristoteles; studiisque impendere sacris
 Mauult, quam ignavo nimis indulgere sopori.
 Tu divine Plato, tu Suada Demosthenis alma
 Flexanimi, plus olīm olei quam infundere vini
 Præscia, deduxit longævam in secula famam.
 Perdere Coe diem dixisti te insignis Apelles,
 Linea si artificem signasset nulla tabellam.
 Partas cautus opes Patroclus promit; at horas
 Parcius expromat pretiosas nostra juventus,
 Nec Phaëtonteos imitetur stulta furorēs—
 Quin— — — Cynthius aurem
 Vellat, & admoceat—
 Parce, puer, stimulis, & fortius utere loris;
 Parce, puer, Indis, atque utere sedulus horis.

R. C.

Sub-

Submoneam te *sodes* (erudite *Lector*, aut erudiende!) paucula hic, viz.

1. **M**E importunis quorundam desideriis adductum, hanc *Praxin* composuisse; aiebant enim; *pueris* aliter, prudenter minus, à me consultum, integros panes, *illis* & insectas carnes apponente, me debere, cibum præmansum in os ingerere; & applicare in *esum* suum formulas.

2. Me tres hæc sententiolas in *praxin* thematicis de industria quidem selegisse, ut puerili animo aculeos infigerem, & pietatis scintillulas subaccenderem; *divinam* sapientiam, æque ac bonas literas, & eloquentiam instillando.

3. Me non propoluisse hæc exemplaria tanquam amissim, tuis per omnia applicandam exercitiis; scia illa nimis esse *Prolixa*; nec infantiae tuæ imitanda: sed ut ostenderem *praxin* methodi nostræ, & formularum.

4. Me, partes hic omnes fusiori calamo descripsisse, ut te instituam; quo tu possis modo *tuae* aliquando *inventioni* laxare habenas, & in aperto *eloquentiae* campo currere, discurrere, & expatiari. Vides qualem, quantum spirent hic *gratiam similitudines, exempla, &c.*

5. Te posse decurtare singulas partes & breviores facere; nolim te tam longa *themata* primo componere. Neque esse necessum, ut tu similiter exigas à te, singulas in omni *tuo* *themate* partes. Nos à grandioribus raro aut nunquam omnes requirimus.

6. Te posse *Confutationem*, & formulas *Obiiciendi*, &c. prorsus omittere, utpote *pueritiae* tuæ nimis asperas, *inventioni* tuæ spinosas, quæ suavem *periodorum* terminationem & expirationem

Thema primum contractius.

spitationem abrumpunt; & remorantur.

7. Te posse; *Declamatiunculas*, ex quolibet horum *themate* conficere: *Objectiones* ostendunt tibi, & ansam *Opponendi* porrigunt.

8. Te posse, his quasi *superastris* innixum, *Exordia* nova ex ipsis his *singularim* *thematibus* depromere, imo potum *novum* omnino *thema* componere mutatis verbis aliquot — potes *formulas* longiores, potes *omnes* omittere, & *thema* tum sine his componere. Non erat mihi in animo, ut te in *Methodi* nostræ *septum* compingerem; ut te in *formularum* nostrarum *numella* concluderem. *Equis*, quos colutim incedere, jam edocuimus, lora pedalia subtrahimus, & funales peniculos amovemus. Quid enim *ultra* opus est?

Sed, en porro!

(Cratorcule mi!)

Hæc eadem *Themata*.

Omnibus omnino *Formulis* oratoriis, omnibus prorsum *pigmentis* Rhetoricis, in tuam *discens* gratiam, devestita; imo *partibus* aliquot, minus necessariis detruncata, viz.

Exordio — *Contrario* —

Objectione — *Confutat.* &c.

Opera, suavis, & methodo *Mri. Guil. Walker* *Lude* nuperius *Ludimagistri*) ut merum tibi *skeleton*, atque *avalois* solum, nudi *thematis* appareat.

Imitare, si lubet, si in rem faciat & *ευαγγελία* tuam, & (quod *pietores* carbone nonnunquam solent) rudiori primum calamo, *thema* tuum delineato; vivos *eloquentiæ* colores, non est quod mox superinducas, quin potius *holosericos* *Oratoriæ* pannos superinduas postea.

Thema

Thema primum Contractius.

Qua semel est imbuta recens, servabit odorem
Testa diu. —

Nemo potest illos dediscere mores, aut eam
executere vivendi rationem, ad quam ab *Proposicio*,
ipsis olim *incunabulis* assuevit.

Quoniam *inipetus* ille primus, teneræ *pueritiæ* *iudicis*, tam magnum habet in *universa* *hominum* *vita* momentum ut dediscat id sero, quod *quis* didicit diu. 2. Ratio

Quæ enim longa annorum serie, frequentissima *actionum* *iteratione* acquiruntur, in alteram *quasi* *naturam* *transcunt*. 3. Confirmatio

Quemadmodum *canis* *avium* *pulli*, & *ferarum* *catuli*, semel mansueti, semper manent *ciures*, *etiam* quando in *grandiores* *evaserint*: non dissimiliter quos didicerit mores *puerilis* *ætas*, eodem *etiam* tum quando *adoleverit*, *penitissime* sibi *infixos* usque *retinebit*. 4. Similitudo

Ovidio, scribendis *versibus* à teneris *annis* *dedi-* 5. Exemplum
tor, tam *familiaris* ac pene *naturalis* facta est *Pœ-*
tica *facultas*, ut illi per *universam* *deinceps* *vi-*
tam, *Sparte* *suæ* *numeros* *carmen* *veniebat* *ad* *aptos* — 6.

Nec dissimiliter contigit in reliquis *artibus*, *vivendique* *institutiis*, quin quibus est *imbutus* *vitæ*, ac *morum* *preceptis* à teneris *annis*, *iisdem* *sele* *semper* *addicat* *lenex*. Exempli accommodatio

— Aliquid enim aliud respexit *Cicero*, cum *dixit*. “ *Nullum* *nos* *posse* *magis* *melius* *ve* *Reipublicæ* *Testimonium*
“ *afferre* *munus*, *quam* *docendo* *et* *erudicendo* *juven-*
tutem ? ” Nam *hoc* *invere* *illum* *non* *putabimus*, 7.
viz. *quod* *refta* *juventutis* *institutio*, *ad* *summum* *Reipublicæ* *emolumentum* *conducat* *maxime* ?

Proinde si quis in *voris* *habeat*, *liberos* *suos* *ad* *Conclusio*
virtutem 8.

H

Secundum Thema contractum.

virtutem formare, ac bonos mores; id imprimis operam det, ut virtutis atque pietatis odore, ab ipsis statim fasciis, intimis imbuantur; quem, ad extremam usque senectutem redolebunt.

— adeo in teneris assuescere multum est.

Secundum Thema contractum.

— Virescit vulnere Virtus.

Propositio.

Animus vera virtute imbutus, nullis infortuni cumulis succumbit, sed eo semper insurgit alacrius, quanto deprimitur violentius.

Ratio.

Nam cum virtus Dei sit progenies, nihil plane juris in eam habent, nullum prorsus impetunt aut vim exerunt. *hæc inferiora.*

Confirmatio.

Quippe quibus est à natura vis debilior inditas, quam quæ, oriundam cælitus virtutem, etiam cum est pressa opprimat.

Similitudo.

Ut enim flamma ventilando dilatatatur, non extinguitur: ita majores subinde vires, ex vulnerebus acquirit suis virtus.

Exemplum.

Anteus olim, uti narrant Poeta, in terram dejectus fortior assurrexit.

Exempli accommodatio.

Nec quisquam animo vere forti ac virtuoso præditus, unquam dubitet, quin ipse melior, longe ac virtuosior suis ex miseris sit emerisurus.

Testimonium.

Adeo verum est quod præciare *Cicero*, Virtus inquit in tempestate seua quieta est, & lucet in tenebris, & pulsa loco manet tamen, nec alienis hanc quam sordibus obsolescit.

Conclusio.

Salius idcirco fadiis videtur scriptum, nullis enervari, aut frangi fortunæ casibus virtutem, sed ex ipsis vulneribus auctiores, postmodo vires indipisci.

Quo

Tertium Thema contractum.

Quo respiciens Virgiliana illa Sibylla, Æncam oborientibus bellorum procellis extimescentem, sic hortata est — Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.

Tertium Thema contractum.

Solius temporis honesta est Parsimonia.

Nullius præterea rebus adeo honeste parci-

Propositio.

Nam aliarum rerum omniam damnnum potest reparari; unius autem temporis nostri jactura est irreparabilis.

Ratio.

Quoniam ea temporis est natura, ut in perpetuo consistat fluxu; nec recuperari, semel præ-

Confirmatio cum similitud.

Perinde enim ut in unica colligendæ messis tempestate, nemo potest honeste vicare otio: sic etiam est in omni fere vita (quæ virtutis & eruditionis quædam messis est) ut imprudenter semel amissam occasionem inique postea requiramus.

Similitudo.

Atque inde fuit, quod insignis ille *Apelles*, ægre tulit abiisse ullum sibi diem, in quo nullam prorsus lineam duxisset.

Exemplum.

Quanto magis decet nos, quibus Christianæ veritatis oborta est lux, parcissimos istius esse temporis dispensatores, quod ut semel amissum non possumus redimere, ita & de quolibet illius momento, exactissimam olim debemus rationem reddere.

Exempli accommodatio.

Quocirca, recte admodum est à Poeta monitum, viz.

Testimonium.

attendendum est etate, cito præde præterit ætas;

Et nunquam redempt qui periere, dies.

H 2

Cum

Solius temporis honesta est Parsimonia.

Cum itaque nullius tam sit honesta rei, ac temporis parsimonia, adeo ut ingenuum puerer, illius esse prodigum, recte quidam præcepit ille — “*Quod facis id facias studiosus, &c.*”

Finis Thematum Contractorum.

Et jam tempus equum spumantia solvere colla —

Namque ita puto me jam, facem tibi prætulisse satis clam, qua non *Methodum* tantummodo *Thematis* videre, sed & *Formulas* quoque tam longiores quam breviores, *Thematibus* tuis assuere poteris, & adaptare; imo si lubet, omnes omittere tuo pro genio, pro ingenio Tu faxis, *sinistra* ne capias manu, quæ *dextra* porrexerim, *Vale & fructe.*

Exemplum Orationis, qua gratias agimus, veniam ludendi impetrantibus.

Honorande Mæcenas!

Zeno Cyticus, cum *Apollinis* oraculum consulisset, ut sciret quo pacto optime vitam traducere posset, cum hanc fertur responsum accepisse: felicissime illum, & omnium optime victurum, * *οὐ τοῖς νεκροῖς* *Κυρηαῖοι* *Ζορο* Ianuens, bonarum *literarum* studia, (quibus *impalescunt* studiosi) sola posse hominem vere beatum, & felicem reddere: Nullos itaque labores, nullas vigilias recusaverunt antiquiores *Philosophie* Antistites, ut multifaria rerum cognitione possent excellere. *Cleantes* aquam in *tempeſtiva* sæpius nocte haurit, ut *inſerdiu* studiis incumbat suis. *Aristoteles* *inſomnes* agit noctes, ut ita eradat *Philosophorum* princeps,

* Si conceder mortuis *Sciſt. Laert.*

Oratio Salutatoria.

princeps. Sed cum *mentis* intentioni *corporis* vires ancillari soleant, necesse est, ut ipsius *corporis* aliquam pariter incamur curam, vires nostras (ut solent *Agricole* domos & casuras) qua possumus arte suffulcire. Utinam essent nobis, O utinam essent *Herculeæ* vires, *adamantina* corpora, ut nulla nos retardaret lassitudo! Utinam nulla esset in nobis debilitas, ut recta ad *Musarum* ædes properemus, sine istiusmodi *ludorum*, & *recreationum* diverticulis! Quid igitur faciendum est nobis *studiosis*? num semper studendum? nemo potest: an ludendum semper? nemo debet: cum autem *lusus* sit animi defessi relevamen, & velut *pabulum* quoddam *studiorum*, ille etiam subinde *juventuti* concedendus est, & seriis nostris studiis immiscendus, ni omnem è *cælo* *solem*, è *corpore* *animam* tollere videamur. *Lusus* est velut *corpus*, *Doctrina* *anima*; tolle *animam*, & *corpus* est *cadaver*; tolle *corpus*, & ubi subsistet *anima*? Sicut igitur *Castor* & *Pollux*, si seorsim appareat, *navis* *infortunium* & *nausfragium* minantur; si conjunctim, *boni ominis*, & *serenitatis* præbent *indicium*: Pari item ratione, si *lusus* refectionem, à studiis nostris proſtigemus, *nausfragium* faciemus *valetudinis*; cum si adhibeamus, in profundissimum *studiorum* & *literarum* *Oceanum* tuti provehemur. *Gratis*, itaque millecuplis te impertimus (dignissime domine!) qui *utilia* nostra *studia*, *dulci* *recreationis* *lulumque* *Nectare*, tam benevole dignaris *aspergere* & *irrigare*. Noſti tu quod *studere* sit nobis *utile* futurum; noſti etiam quod *ludere* *jucundum* fuerit & *dulce*; *prudentiam* igitur *laudamus*, *miramur*, ad *cælos* *efferimus* tuam, qui *co-mnis* *hec* *duo*, & *conjungis* in nobis, ac proinde unanimi *consensu*, tibi cum *Porta* omnes *acclamamus*:

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci:
Dixi.

Alia Oratio Salutatoria.

Dignissime Domine!

Millies te salvere jubet *Genius* hujus loci, (sacerrimi *Musarum* sacelli!) montis *Heliconii Dryades*; fontis *Pierii Naiades*; *Dii indigetes*, chorus ille integer *Apollineus*, magnum *Jovis incrementum*) qui *suum* huc omnes congratulamur adventum. Sedemus hic nos (ut vides) & libentissime sedemus, in hoc *Palladis* delubro, in hoc *Musarum Parnasso*, ubi nihil sonat non *literarium*. In hoc *aspice*, *nostrer Apollo*, hujusce *chori preceptor*, *Preceptor* sedet; *lyrae suae dulcisonae melodia* nos incantans; in *istiusce ripa crepidine*, *Minerva*, & *juxta illam, novena reliquarum turba Sororum* — quarum *stupescit* *nostrum carmine Lycees*; quarum plus quam *Sirenio cantu*, nos (circumfusa *corona*) conglomeramur undique, *auribus animisque capti*.

Narcissum canit *Poëta*, (visa in *lympidissimo fonte imagine sua*) suam adeo deperiisse umbram, ut *non illam Cereris*, *non illum cura quietis*, in *iepotuerit abstrahere*. Et *hic etiam vides studiosos adolescentulos*; *veram virtutis faciem*, in *salienti ludi hujus literarii vivo intuentes*, in *flammas honestae eruditionis abire rogos*, ut *non illos Cereris*, *non illos cura quietis abstrahere hinc poterit*; adeo non solum *immorari singulos*, sed *hisce etiam studiis immorari juvat!* Quis enim *nostrum* est tam *abjectus animo*, tam *affixus terrae*, tam *prorsus nihil cogitans*, de *sapientiae dignitate*, quamvis *primoribus tantum labris*, tam *sacros literarum pitissavit latices*, qui *illud in optima causa*

non

Virg.
Elog. 8.

Ovid Met.
lib. 4.

non usurpare, quod *Virgiliana Dido* in pessima,
— Sic, sit, juvat ire sub umbras. —

Luscineis tantum esse aiunt, canendi voluptatem, ut in ipsa contentione, vitam finiant aliquando suam, spiritu, quam cantu, prius deficiente; Quid ni igitur & nos, quibus —

Ex meliore luto finxit praecordia Titan harum si non superemus, amulemur saltem diligentiam? Hinc multa de *Aristotelis*, *Cleanthis*, & *Plauti* memorantur industria; *Varronem* autem ferunt, tam multa legisse, ut aliquid ab eo scriptum esse, mirantur aliqui: tam multa scripsisse, quam vix cuiquam facile, in *universa vita vel legere quidem videatur*. Hos *heros*, dum nos quamvis (ut *Astyanis patrem*) non *passibus aequis* insequamur, *maecies in genis*, *hebetudo in ingeniis*, *debilitas in nervis*, *lippitudo in oculis*, *absumptio spirituum*, *membrorum lassitudo* in nos grassatur. Irrepensabili igitur & non solvendo aere, tibi (vir ornatissim!) aeternum obstringimur, qui nobis haec otia factum venisti. Segnescit enim *arcus*, qui nimis intenditur, *hebescit gladius*, qui semper distringitur. *Remissio igitur & intermissio studiorum*, utilis est nobis, & necessaria, * sic enim quod *libenter facimus* diu etiam faciamus: tibi igitur ex *gratiarum hortis*, ecce *ferunt pueri calathis praeconia plenis*; nec *manipulum gratiarum*, quam *consertos fascies*, nec *guttulas aliquas in sextario*, verum *integrum cedum, illibatum dolium, oceanum gratiarum*. Adeste igitur quotquot hic estis *Nereides*, & *vestram gratiarum urnam*, in *ures hujus inclyti Domini* sigillatim infundite; Ego mox dux praevius, sum *inepturus*, vos *me sequimini*, *leto complentes murmure caelum*, & *classicum simul eboate vestrum*, accinentes, *Gratias*.

Dixi.

H. 4.

Exemplum

— Ut
fit omni-
bus una
quies ope-
rum, labor
omnibus
unus —
Georg. 1. 4.

Exemplum tri-
um Declama-
tionum *Defendentis,*
Opponentis,
Moderantis.

In quibus Oratorium *usus* formula-
rum, & *Praxis* ostenditur.

Prestat Minervam in Scholis, quam
Dianam in Sylvis, comitari.

Auditores vere aurei, & auriti!

pag. 39.

Graci veteres *Eunaei* magni facientes,
solebat priusquam opus aliquod aggressi
essent, *Opportunitati* semper litare; ego quoque,
licet omnium in hoc toto *Apollineo choro* indig-
nissimus, cum in hoc sacerrimum *Musarum* sacel-
lam, nuper admittus fuerim, æquum putavi, *his*
in aris, hoc in *suggesto primitiarum* mearum spem,
vestris *auribus* litare, & vicibus meis *hodiernis*,
in hoc *declamandi* munere defungi; *Vestrum* id-
circo favorem, & æquanimitatem, in orationis
jam institutæ vestibulo, velut *Mercurium* *commu-*
nem humillime imploro. Vos itaque *animis* ad-
este, qui adestis *corporibus*, atque ceu tot *Dii*
Nixii, pinguem meam *Minervam* jam parturien-
tem adjuvate. *Questio*, quam cepi discutiendam,
vestram meretur attentionem; quippe de *laude*
literarum, & studiorum apud vos *literatos* *adoles-*
centulis dicturus sum; & irrefragabilibus *argu-*
mentis hoc esse verum demonstraturus, longe *præ-*
stare Minervam in scholis, quam Dianam in sylvis
comitari. Cujus sententiæ *genuinus* hic est (ni-
fallor) *sensus*; longe *vix* conducibilius esse, ab
ineunte ævo, unis *literarum* studiis, omni conatu
deductum esse, omnibusque aliis *spretis* voluptati-
bus,

Expos.
pag. 83.

bus, immenso labore, diuque noctuque, cum *despe-*
ctu & *dispendi*, bonæ valetudinis, eruditam erueret
sermonis artem, Romanæ pariter atque Atticæ
linguæ *succo* & *sanguine* refertum esse: denique
in *Musarum officina*, eandem *incudem*, uno opere,
diem noctemque, assiduum *tundere*, quam evani-
dis *liqueferi* voluptatibus: quam *venationi*, & ca-
nibus *venacitis* indulgere; quam *securum* otio-
sumque in *utramque aurem* dormire; quam per
noctem in *alea*, dies integros *compotare* & *in civi-*
re; aut denique ipsam *Dianam in sylvis comitari*.
Rationum hujus, si quis indagaverit, multipli- Confirm. a
causa. pag. 92.
cem inveniet, quarum hanc non esse infimam ju-
dicabit, quod *humaniorum literarum*, quamvis
radicem esse *amaram*, omnes (heu!) nimium ex-
perimur; at *dulcissimos* inde postmodo *fructus*
degustamus. Quid enim non utile, quid non
jucundum est in *literarum studiis*, in *scholis* *hiscæ*
Palladis? Ex *hiscæ viri* emergunt *literati*, qui in
fastigatissimos Reip. honores *evehuntur*; ex his
procedunt *magnates*, qui *terrarum orbem* sua pre-
munt *ditione*: ex his orti sunt *viri egregii*, qui
suo labore & *studio divitias* sibi *accumularunt*,
quæ *Pelopi* *talenta*, *Crassi* *pecuniam*, *Cræsi* *the-*
sauros multis *parasangis* *superarunt*: facile est
tantam *literarum utilitatem*, *necessitatem* tantam
perspicere; ut absque *illis*, *homines in belluas*, in
truncos, in *lapides* dicamus (cum *Ovidio*) *trans-*
formari. Sunt nobis *ingenia*, ad *studendum à Deo*
concessa, est *etas* ad *ferendos labores* *commo-*
da; datur *opportuna* *satis nunc occasio*; dantur
parentes, qui nos huc *miserunt*; conceduntur ab
illis *sempus* *necessarii*; nobis *nihil* deest *præ-*
ter nos ipsos, & nos (proh dolor!) *nos* *inquam*,
nobis *studiosi* *desumus*. Utinam non *cœcutirent*
nobis *oculi*, ut *videamus*; utinam non *surdescer-*
ent nobis *aures*, ut *audiamus*, totam *universæ*

natura fabricam, nos ad labores excitantem: ipsum *cælum* suspicite, sunt omnia plena laborum; Sol quotidie celerrimo motu circumgyratur; Luna suas menstruas peragit, peragratque vicissitudines; In terris videmus parvulam illam formicam, magnos quotidie labores sabcuntem; si præstaret ludere an otari, quam (quæso) ob causam illa tam graviter laboraret in congerendis frumenti granis, nisi quod inde levamen se sperat habituram hyemalis esuriei? ut & nos pariter ex literarum studio eruditionem, honores & divitias, & sempiternam denique, jucundæ voluptatis messem decerpuri sumus. *Minervam* igitur in scholis comitari præstat. R. regione vero quid quæso ex otio, ex venationibus, ex lusibus acquiritur? nihil nisi dedecus, infamia, pudor & paupertas, ignavo & otioso comes est viro. Dignum eum sibilis, dignum remus suppletionibus, qui compressis in messe manibus, otiosus sedet, aut inutilibus sese implicat negotiis. Quem quæso reportavit honorem *Sardanapalus*, ex luxu, ex lusu, ex venationibus, ex turpissimis (quas insectabatur) voluptatibus? plane nullam: adeo qui gloriam expectat, aut honorem expetit, *Minervam* in scholis comitari debet.

Quemadmodum enim longe est præstantius, illud sequi vitæ institutum, quod post acerbum ingressum, fructus præbet quam dulcissimos; ut præstat agrum colore, quamvis difficilis sævierit hyems, vernisque *Jupiter* morosus extiterit: & mercaturam, quantumvis horride increpuerit adversus *Boreas*: ut nemo mel, tamen ab aculeis apibus colligitur, aut rosas averfatur, quamvis è spiis subnascuntur, eo quod suavissimum spirant odorem, & subsequens lætitiis, præteriti laboris asperitatem leniorem reddit: Non dissimiliter profecto, quis nisi mentis inops, *Minervam*

in

in scholis relinquat, quamvis prima fronte minus venusta videatur, *Dianam* sequuturus, quæ utcumque temporanea nos perfundere videatur voluptate, at nostras denuo mentes doloriferis exagitantibus aculeis? Proponite vobis (*Juvenes Philomusi!*) heroica illa antiquorum exempla, *Semideos* illos imitamini *Antistites*, qui *Minervam* in studiis & laboribus, quam *Dianam* in voluptatibus, maluerunt sequi. Quæro abs te *Hercules*, quibus tu tandem gradibus; ascenderis in cælum? Quomodo (quæso) tu tam nobilis, tam celebris factus sis? profecto licet ipse jaceas jam sepultus, tuum tamen nos sat canore alloquitur hodie exemplum, te (scilicet) per tuos labores vere *Hercules* evasisse inclytum, Possim te *Aristoteles*, te *O Plato*, te *Socrates*, te *Cleanthes*, quos nequeo, ut velim, ostiatim salutare. Te testem appello, mi *Diogenes*, tuosque testor consopitos cineres, qui dixisse diceris, te mille *salem Arbenis* lingere cum *Minerva*, & gravissimis literarum studiis (in dolio tuo fatigari) quam *solum Alexandri* aut *Crateri* voluptates possidere.

Sed quisnam ille est, quem audio, *susurrus*? quis est? (aliquempiam enim mihi audire videor) qui jurejurando asserit jucundissimum esse, odoram *cazum vim*, toto insectari die; *cervos* in retia cogere, *lepores* venari, & voluptates, quas præbet *Diana*, degustare. Quid audio? *pecudisne* vocem, an *hominis*? *Sylva* ad pecudes, & feras potius quam ad homines delectandos destinatur? Nos decem *libros*, & *litteras*, non *lupos* aut *lepores* venari. Adeone vero, in ipsas temporum *feces*, & *sentinam* vitiorum incidimus, ut *B. cibus Apollini*, *Venus Palladi*, *Vacua Catiopæ*, & *Diana Minervæ* præferatur? quis hæc antea fando audivit? quis audiendo non incandescat? quisve videndo; *ignem* & *flammas* non concipiat?

Sed

Contra:

Exemp. pag. 94.

Simil.

Exemp. p. 101.

Test. p. 95.

Confus.

Conced.

I. Declamatio Defendent.

Sed vos (nobilior propago, igniculi heroici!) cogitare quæso, quod honor, quod dignitas, quod eruditio, & quod sapientia, laboribus comparantur; quod venationes & lusus, animos vestros effœminatatos faciunt; quod in feras, & efferos lupos, transformant. Maesti igitur estote (eruditi condiscipuli!) & studii oceano, validis incumbite remis; ad Cleantidis lucernam evigilate; vita brevis, ars longa: Sinite Æsopi gallos, unicum hordei granum, supra omnes gemmas expetere; nuces & fugas, sylvas & feras, venationes & canes, fatuis illis relinquitte, qui malint unicam ludendi diculam, quam universam doctrinam. Rodant canes isti sua ossa, habeant asini suas paleas; ac mihi & vobis, unus dies, una hora, in Musarum studiis transacta, omni lusu & venationum eternitati præferenda est. Ex voluptate enim ignorantia, dedecus, & transitoria deliciarum titillatio tantum acquiritur; ex his vero studiis, longe uberrimam gloriæ segetem percipietis, nulla verborum, nulla temporis falce demetendam.

Dixi.

Dianam in sylvis, quam Minervam in scholis comitari præstat.

Commitones suavissimi!

Alexandrum illum Macedorem, orbis terrarum Monarchum, cum nunciatum esset, Dariam contra ipsum triginta milium adducere Myriades; respondisse ferunt, unum lanium multos ovium greges non metuisse. Pariem ratione ego, utcumque adversarius meus, cervinas suas socias, numerosas rationes, prolixam crationem, in aciem disposuit, fuitis tamen ejus proba-

Præstat Dianam in, &c.

probatiunculas, uno veritatis ense, velut gladio Delphico, dissecabo. Quis enim, quis (inquam) habuerit versipelli huic Crocodilo fidem, qui quamvis lusum saltumque, sylvas & lepores in deliciis habeat, vobis tamen persuasum iri velit, se adeo esse literarum studiosum, adeo inhæere chartis, noctesque insomnes agere malle, quo Minervam in scholis comitetur; quam venari, aucupari, damna insectari, voluptatibus indulgere, & denique quam Dianam in sylvis comitari?

Sed ea est hominum natura, ut non ad labores Confut. a solum, cum bobus, vel asinis perferendos, facta Causa sit: sed ut melleam voluptatis degustare possit dulcedinem. Potes tu studere (mi studiosissime Anaxagorista!) potes tu inhæere totus libro? potes tu obnixè labores pati? potest hoc & bos, potest & asinus (imo labores longe majores quam tu) Non ideo sufferre. Sed cedo mihi virum, qui uti didicit vivimus ut voluptatibus, qui novit genio indulgere, & vitæ studeamus sed ideo tempus à Deo præstitutum, lætus & hilaris transigere? qui potest in succrescente ætatis suæ. vere studemus ut suaviter luxuriare; & vires à natura datas fortiter exercece. vivamus, Erasmus. Anaxagoram ferunt, è vivis modo excessurum, omnes omnino honorarios ritus recusasse, quibus sui illum, cives amici decorare statuissent, unicum hoc in votis habens; ut quo die mortem esset obiturus, omnes pueri, qui artibus mechanicis; omnes scholastici, qui liberalibus scientiis, operam navissent suam (ab omni labore seriatim) diem illum festum quotannis agerent, Egregium profecto factum, & postulatum Philosopho quam dignissimum! A quibus enim juvenes, in ipsa studiorum incude positi, potius expectarent vigiliarum suarum intermissione, quam ab illis qui sub eadem olim ferula meruissent qui cum dispendio bonæ valetudinis; eandem lucubratorum fuliginem combibissent? Noverunt illi, quam præruptus sit Parnassi mons.

Pathop.

Opponens.
Exord. p.

ascensus; quam salebrosa sit *via*, ad Heliconam
ducens. Idcirco ut *diversoria*, & hospitii loca
necessaria sunt, iter longiusculum *suscepturo*, ita
respirandi potestas nobis est danda, ut ad *lusus*
& *jocos*, ad *sylvas* & venationes divertamus.
Quotus enim quisque reperitur *est vobis*, qui
non malit *feriri*, quam se laboribus *macerare*?
qui *dies festos*, magno cum desiderio non exspe-
ctat? qui *feris indictas*, arrectis auribus non
hauriat? Rursus, quanto cum dolore, redit
agricolis labor actus in orbem? quanto cum crucia-
tu pueri in *pristinum* literarium detruduntur?
quantis cum *lacrymis*, *verbis*, & *verberibus* ad-
acti? Nec immerito: nonne enim est *ille* stultus
miles, qui se in *praelium* trudere velit, & gladiis
hostium *strictis* objicere, cum liceret *in pace vivere*,
otio frui, & voluptatibus? pari ratione ego, *illum*
non stultum, sed *insanum* judico, qui exoptat
Minervam potius in *scholis*, quam *Dianam* in *sylvis*
comitari. Quemadmodum enim vita illarum *be-*
stiarum, aviumque longe est jucundior quæ
sua, in saltu & in nemoribus fruuntur libertate,
pastumque & potum habent, hinc illinc con-
quisitum, quam circuitum, quæ in *crate* aut *avia-*
rio asservantur: simili sane modo non potest
non *miserrima* eorum esse vitæ *conditio*, qui in
parietibus, in *scholis*, in *musæis* suis includun-
tur, nulla potiri refectione, præ *illorum* felio-
ciari vitæ ratione, quæ in *sylvis* vagantur, qui
voluptatibus perfruuntur, qui *lucos* *indicine* *circu-*
gant, & *timidos* *cognunt* *in retia*; adeo *Dianam* in
sylvis comitari *juvat*. Quid tu (sapientissime Phi-
losophorum) tu (inquam) *O Socrates*? annon
tu pueriliter sæpe cum filio *lusisti* tuo, equitasti
in *arundine* *longa*, saltationes non solum proba-
sti, verum etiam *senex* didicisti? *O si tu Hippo-*
lyte jam inter vivos *esset*, persuasum habeo; te

Contra.

Sunt.

Exemp.

ALCIB.

meam velle tuo patrocinio opinionem, ab im-
petuoso, & petulanti *adversarii* mei insultu vin-
dicare.

Tu enim solebas *canibus* delectari, tu man-
dare sociis tuis *umbrosas sylvas* cingere, & scandere <sup>Sen. Hippi-
colles, semper canos nive Rhipha. Tu canibus tacitis
a. 1.</sup> *habenas laxari velis*, tu acres *Molossos* & *pugnaces*
Cressis, trito *vinculis* collo coercere, quo minus in
feras *obvias*, rapidissimo cursu deserantur. Te <sup>Tellu-
cum etiam sentit, & in tuam conjurat opinionem</sup>
Xenophon, qui magnis encomiis *artem venaticam*
extulit, & *sophistas* reprehendit, qui in pulvere
scholastico, saluberrimum isthoc exercitium fa-
stidientis, de rebus inanibus contenderunt. Hinc
Plato venatorem, equis & *canibus*; & corporis vi-
ribus destitui omnino prohibet. Imo quid aliud
fere *Magnates*, quam venantur? *Nobile* quidem
exercitium est venatio; *studiis* autem *impallesce-*
re, neminem nisi *strigolos*, *imbelles*, *exan-*
guos vidimus; proinde *Dianam* in *sylvis*, *comi-*
tari *prestat*. Sed *tacitos* hic subaudire videor ali- ^{Object. p. 117.}
quorum *susurros*, qui *ogganunt* nobis, *vena-*
tionem, & *voluptatem*, maximam esse generosæ
juventutis perniciem, & *preciosas* suas *horas*,
floridiorum ætatem (velut *immensa* quadam
voragine) absorbere: hinc adeo esse, ut *nobi-*
les, omni vitiorum genere sæpius inquinentur,
& in ipsa *scelerum* sentina, & *voraginoso* vitio-
rum *Charybdi*, turpissime & *belluine* voluent. Sed
ista sunt *caecorum* de *coloribus* *judicia*: *miseri* illi
homuncione, ignorant quantum honoris, quan-
tum *temperantiæ* sit inter *viros generosissimos*, qui
totos aliquando jejulant dies, & vitam vivunt ^{Confut.}
Diis *per similem*. Sed ad *portam* jam tandem
festina nostra *festinat* *carina*; Cum itaque *varias* ^{Concl. p.}
præbet *Diana* *voluptates*, cum *Pan*, *Fauni*, *Sa-* ^{128.}
tyri, *Dryades*, *Sylvand*, *Semidei*, illi sunt *comites* ^{Per Recap.}
quos

5. *Declamatio Opponentis.*

quorum omnes sano fruuntur corpore, integraque præditi valetudine, habent membra succi & sanguinis plena; cum ad labores, ad militiam aptiores evadant, qui venationibus indulgent, & *feras odora canum* vi insectantur; cum autem qui recreationes has fugiunt, molestiis se plurimis enervent, laboribus *macerent*, curis conficiant, morbos varios, imo mortem sibi præproperam plerumque accersant, & rarius in *anxiosam* provehantur *senectutem*: nemo autem ullum unquam à *lusu & otio*, à *seriis & jocis*, à venationibus & voluptatibus detrimentum acceperit; nullus unquam nos *catarrhus*, *nulla febris*, *lippitudines nullæ*, nos insectarint: Prodeas tu tandem aliquando (*Antagonista mi!*) faciem ut inspiciamus tuam, responde mihi quare sunt adeo *pallide* tibi & *exsanguis* *genæ*? quid est quod *egrotas* toties? quid toties *doleas* capite? *labores* stomacho? *cur pallor* in ore *sedet*, *macies* in corpore toto? Annon hæc à studiis, à scholis multum venerandæ tibi *Minervæ*? credo equidem, nec vana fides.

Valeas itaque Tu cum studiis tuis, vade cum libris, depercas Tu *Musas*, comitare Tu *Minervam* tuam, & cæteram *muliebrem turbam*: ego interim & omnes mei commilitones, *Hevoinam* nostram *Dianam*, in sylvis sequemur, sequemur *canes venaticos*, amabimus *aucupia*, *lepores* & *lepidas* alias voluptates diffuaviabimur. Claudam omnia cum *Virgiliano illo Corydone*:

— *Habitarunt Dii quique sylvas,*
| *Dardaniisque Paris; Pallas, quas condidit arces.*
His colat; nobis placeant ante omnia sylva.

Dixi.

Ambigitur.

Pathos.

Ambigitur, utrum præstat, Minervam
in Scholis, quam Dianam in sylvis comitari.

Hellconia juvenus! }
Minerva filioli! }

Smillima mihi videtur hæc, quam audistis, *Slogomachia*, celebrata illi *Ajasis & wlyssis* apud *Græcos*, pro *Achillis* armis contentioni; vos autem, qui circumcirca *confluxistis*, coronam illam *procerum*, & *militum* illos undique *constipantium*, repræsentatis; utrumque vidistis *ducem* in hæc arena, fortissime desudantem; utrinque *sonoros bombardarum* boatus audivistis, & utriusque *exercitus* arma crepitantia. Exuendæ jam *lorice* complicanda *vexilla*, & utrique *acici*, canendum receptui. Sed cum *dubio Marte*, utrinque pugnatum est, *dubius* etiam ego animi sum utriusque *palma* sit deferenda: Tu enim *Minervæ* partes afferuisti strenue, & tu *Dianæ* vindicasti viriliter. Quid jam faciam ego, qui ad hæc lites dirimendas, huc conscenderim; vereor ne *Paridis* à me fiat *judicium*, Venerem *Palladi*, Venerem *Juno-ni*, *Dianam Minervæ*, indigniorem digniori præponendo. Verum enimvero quod de *Justitia* fingunt *Poëtæ*, *cæcam* eam esse, ego itidem omnia *præjudicii*, vel tegam, vel effodiam mihi *oculos*, æqua *trivians* lance utramque opinionem.

Magna proculdubio sunt emolumenta, quæ i. Oppo-
juventuti, tenerisque puerorum corporibus, ex syl-
vis, ex venationibus, ex *lufibus* obtingunt: hinc *tionis e-*
acies mentis acutior efficitur, & ad altiores *ventilat*
tationes elevatur; hinc *amissæ, fractæ, & exhau-* *validitatē*
stæ virorum vires recolliguntur; hinc paratiores
efficimur ad malitiam, & ad omnia fere laborum
genera, quæ *delicatula* illa corpora, sub *recto* quo-
tidie

Modera.

Exord.

tidie defidentia, quæ vetera *Mercurialium* viro-
rum cutis & caro, nullo sustinuerint modo. Hinc
optimi *legislatores* curam habuerunt recreatio-
num, & exercitiorum, quibus juvenum vires ex-
erantur. Annon ob hanc solummodo causam
Ludi Olympici, *Pithiique* instituebantur olim ab
Apolline, *Hercule*, aliisque viris sapientibus? Quis
unquam *rex*, quis qui *joculari* bellum prius in-
feras; (ceu tot hostes,) exercere non solet, quam
hostes *revera* *feros* aggressus sit? Quid memorem
magnum illum *Aneam*, filium ejus *Ascanium*;
cæterosque nobiles *Trojanos* qui *apros*, *damas*,
& *subros* in montibus *leones* insectabantur à *Te-*
ctiam, castissime *Hippolyte*, te delectavit hoc ve-
nandi studium, & castam *Dianam*, in manitum
jugis comitandi: Tu solebas *indagine* *lucos* *cinge-*
re, & *in sylvis* *per mille* *rubeta* *leones*, & *pavidas*
agitare *feras*—Hoc idem est istud, quod te (no-
bilissime *Cyri*!) delectavit plurimam, *Tibique*
(invictissime *Alexander*.) ad orbem universum
debellandum immensos addidit animos. Quin-
imo tan æ profecto voluptates sunt in *sylvis*, tam
variae in *venatu* delectationes, ut nemini mirum
videri debeat, si *maneat* *sub Jove* *frigido* *venator*,
tenere *conjugis* *immemor*, seu *visa* *est* *canibus* *cervæ*
fidelibus, ceu *rupit* *teretes* *Mirsas* *aper* *plagas*, *Mi-*
ram enim haurit oblectationem cum

Hor. Od. 1.

—pavidos formidine cervos
Terret, & est illi præda benigna lepus.

Quid igitur plures pariat voluptates, quam
in *sylvarum* *lustra*, canibus *venaticis* *penetra-*
re, & *Dianam*, *nemorum* *custodem*, in *feris* *in-*
dagandis *comitari*?

Quin & magnum sane potioris vitæ instituti,
hoc *venationis* *studium* *promittere*, & *præbere*
videtur

A. 79.

videtur similitudinem. Quippe *prima* quasi *fron-
tam* *probabilem* *rationis*, & *veritatis* *speciem* *ha-*
bet *hæc* *vivendi*, & *venandi* *ratio*, ut *Argi* *cente-*
nos *oculos* (quos olim *Mercurius*) *fallere* *posse* *Comparatis*
videatur. Atqui *larvam* *destrahite*; & *pulchri* *utriusque*.
Narcissi *loco*, *rupem* *Therstem* *invenietis*; *ocula-*
tius *igitur* *hanc* *rem* *indagare*, & *sagacitate* *odo-*
rantes, *comperietis* *venationis* *exercitium*, ad
corporis *tantummodo* *robur* *confirmandum* *vale-*
re; cum *mens* *interca*, *languida*, *ignara*, & *veti*
in ipso *ignorantiae* *antro* *tumulata* *jaceat*. Quod
si quando *ludicris* *hiscæ* *exercitiis*, *robur* *cor-*
poreum *adauxerimus*, quid *quæso* *magnum*
quid *utile* *nobismet* *ipsis* *acquisivimus*? Si *glo-*
riamur *de* *robore*, *ipsi* *leones* *nos* *longe* *supe-*
rant; si *de* *velocitate*, *cervi* & *damæ*: si *de* *la-*
borum, *frigoris*, & *caloris* *patientia*, *asini*, *bo-*
ves, & *equi*, *multis* *nos* *parafangis* *præciant*.
Mentis *idcirco* *cura* *suscipienda* *est* *indies*, *no-*
stræ *anime* *indoles*, & *ingenium*, *omni* *studio*
acuendum, & *incitandum* *est*. Relinquit igitur
corporis *curam*, *sylvas*, *feras*, & *venatio-*
nes *deserite*; *liberos* *experite*, *animeque* *tan-*
dem *vestræ* *suscipite* *curam*. Nam ut *extre-*
mæ *est* *dimentie*, *plumbeum* *gladium*, in *auræ* *va-*
gina *recondere*, sic *etiam* *plumbeam*, & *ferream*
animam, *omnis* *eruditionis* *expertem*, in *corpore*
forti & *venusto*.

Sed hoc, multos à *Musarum* *castris* *longe* *de-* *remotio* *ob-*
terret, quod *nullas* *putant* *inibi* *voluptates*, *cul-* *jiciend.*
las *delicias*, sed *austeritatem* *in* *fronte* *pene* *Stoi-*
cæ; cum *hilarem* *intus* *mentem* *læxum* *Cor* *non*
videant: Judicant enim *de* *literarum* *studiis* *ho-*
mines *moderni*, ut olim *de* *Socrate* *Physiogno-*
mus; quem quoniam *videbat*, *taciturnum*, *sub-*
tristem & (*facie* *tenus*) *ingenio* *minus* *defæcato*;
bardum *illum* *esse* & *fungum* *judicavit*, *nullo-*
que

3. Declam. Moderatoria, &c.

que humanioris literaturæ conditum sale; simili
 plane modo xaxi, & homunciones isti quoniam
 in Minerva, & Musarum facie, risum & jocos, in
 literarum studiis, luxum & crapulas non conspi-
 ciunt; Apollinem de austeritate criminantur; *Musas*
 severas, & *Melancholicas* exclamant; cum
 nulla ullibi sit tam sincera voluptas, tam immortu-
 rum gaudium, quam inter studiosos, in profectu
 literarum. Hæc autem hominum monstra, qui
 literariam studia hisce onerant mendaciis, vellicant
 convitiis, à bobus nihil differunt, nisi quod non
 mugiant; facies eorum stupida est, aspectus hebes,
 quorum ego vos, non omnino velim, armenta
 sequi; utcunque enim aureos voluptatum montes
 pollicentur, fumos tamen solummodo vendunt
 venenata pocula melle oblinunt, & Sireniæ cantus
 prætextu submergunt plurimos. Cedat itaque
 Diana Minervæ, sylva scholis, & orationis lepore.
 Vos juvenes, acriter studere, insomnes
 noctes traducite, ut mentem potius ornatam vir-
 tute, quam corpus viribus robustum habeatis;
 Sinite, (neque æmulamini) Corydonem, & Panam,
 qui ruri habitant, totum diem consumere in vo-
 luptatibus, siquidem ex venationibus, efferos fe-
 rarum mores ediscetis facile; sed studiis literarum
 immortalē vestri nominis memoriam posteri-
 tati relinquetis. Si igitur me, hac in causa Judicem
 constitueritis, optime mecum actum putabo, si
 mihi liceat, salem cum Minerva, Athenis lingere, in
 Diogenis dolio secure studere, ego præ una aut alte-
 ra, tam sacre cognitionis portiuncula, luxum Sar-
 danapali, divitias Mida, Alexandri solum, & (ut
 verbo dicam) phalerates omnes voluptatum illece-
 bras vitiosa nuce non divenderem. Non possum
 ergo quin dicam, & pronunciem quid sentio, & te-
 cum (erudite condiscipule!) qui etiam primo sa-
 vitæ ostendisti Sivadam, tecum (inquam in terram
 ite

Conclu.

bre totus sententiam, affirmaturus; Longe esse
 optabilius, longe præstantius, Minervam in scholis,
 quam Dianam in sylvis comitari.

Dixi.

Orationes, & Declamationes, ha-
 bitæ in Schola Lincolnensi, coram Reveren-
 tissimis Ecclesiæ Cathedralis Dignitatibus.

Necnon, coram venerabili Civitatis
 Prætoris, & Senatus, benignissimis Scholæ istius
 compatronis, visitoribus, in Scholæ missione
 Natalium. Anni 1624.

Oratio Salutatoria.

Millies salvere Veneranda (quotquot estis, in hoc
 celebri conventu) capita! omnes sigillatim, sin-
 guli conjunctim salvere Millies.

IN occursum vobis venio, istarum Ego Apol-
 linis ædium, admissionalis, ut vestrum huc
 auspiciatissimum adventum verbis gratularer
 salutatoriis, In hæc, hic, quæ sumus turba,
 mirandam istam dignationem, vestros omnium
 servulos quam humillimos invisendi, animo per-
 quam gratissimo, supplices agnoscimus. Causam
 vero, cur vestram tam ambitiosa invitatione, ex-
 poscimus præsentiam, jam paucis accipitote.

Minervæ affinis quædam, & pedisequa, quæ has
 incolit ædes, cui nomen, domina SCHOLA,
 Prisciano Apollinis signifero jam diu maritata,
 cum ex eo etiam prægnaret; sensitque se conse-
 ritim

Itam puerperio decubituram, Materberas suas omnes ex Helicone accersivit, novem *Musas*, tres *Gratias*, almamq; denuo presentiae vestrae *Lucinam*, quam, ut manum adiutricem apponat, & propitiam agat *obstetricem*, humillimis, quibus potest, obtestatur precibus. Metuit enim mea jam uterum gestans *Domina*, (quod puerperae solent aliae) suarum in partu defectum virium; & extrinsecus accessuram foetui injuriam. Vos autem probe defungemini *obstetricis* officio, si ipsi jam parcipienti animos feceritis: & teneram hanc, quam enixura est, ex cerebello prolem, (*Avia* hac in re haud ita multum dissimilis *sue*, quam cerebro *Jovis* natam comminiscuntur) in vestrae tutelae gremium susceptam, à terrore *maledicorum* vituperationum *risu* eripueritis, qui *Dominae* hujus partum *literarum*, incesto ore laniaturi sunt, non secus ac *Saturnus*, ille vetustissimus helluo, qui suos ipsius *filios* devorasse dicitur. Atque haec *una* (si placet) & *unica* ratio, nos impulit, ut geminatis votis, frequentiam *hodie* vestram, jam diu à vobis optaremus solliciti; & jam nunc voti compotes, congratulemur. Quod reliquum est, patent hae fores semper vobis, idque meritissime; quippe sine vestra omnium indulgentia, ne nobis quidem *paterent* hodie, aut nunquam ante *hac* paruissent. *Servulus* vester, optime se functam legatione sua existimabit, si dignitati vestrae placuerit, interiora *Dominae* suae penitralia aliquantisper lustrare, illustrare; in quibus speramus futurum, ut aliquod vobis (praesertim *propitiis*) & oculis & auribus dignum exhibeatur.

Dixi.

Eristica.

Eristica.

Veneranda corona!

Hodiernus, tam honorandae frequentiae, in *haec* hasce *Mineriales*, conventus, non ab-
 similis mihi videtur celeberrimo illi, *populorum*
 undecunque, & *magnatum*, ad ludos *Pythios*, &
Olympico, confluxui; quibus *comitiis*, fama est
 interfuisse, multistorum omnium generum concen-
 tatores; *Musicas*, *haristas*, *Palaestritas*, & quae pre-
 terea, cunque excogitare possent *juvenculae*,
 in quibus vel robur corporis, vel animi vires,
 quisque suas experiretur? Pariter & *hic* (ut
 statim videbitis) *Ajacem* & *Ulyssem*, pro *Achillis*
panoplia; *Aeschinem* & *Demosthenem* pro *Suada*
sua; *Hippomanem* & *Atlantem* pro *pomis* aureis,
 in *arena* hac *literaria* (ut olim *pittores* *Troico* ni-
 gam *Merionem*, pro virili sua *luctantes* videbitis.
 Et ne forsan requirantur *hic* (qui apud illos) *Re-*
ges, *optimates*, *Duces*, *Satyrae*, *istorum* certa-
 minum inspectores; ecce vos (utramque illam
 impleturi *paginam*) *Herodes* adestis *literarii*; pue-
 rilis hujus *parcratii* spectatores. *Animis* itaque
 adeste & favete *linguis*, dum prodierint *isti* (quos
 natus) *Antagonista*: *Beaetior*, pro quo contem-
 dunt, aureum *pomum* quod inter illos mittitur, est
aureum illud *Alexandri*, de praepotore suo "elo-
 "gium, se (nimirum) plus multo *Aristoteli*, pra-
 "ceptori quam *Philippo* patri debuisse. *Ingredditor*
theatrum prior tu orator futurus, ascende *rostra*,
 itaque specimen *ede* tuae (si quam habes) *sua* te,
 nos interim *suspensas* spondemus *aures*, & *altum*
 (pene *dixeram* *Pythagoricum*) *silentium* pollice-

Dixi.

Alexan-

Alexander plus debet Aristoteli præceptori quam Philippo Patri.

Ornatissimi Domini!
Auritiissimi auditores!

Exord.

Vid. Al-
fred. Ency-
cloped.
l. 19. orat.
de causis
corrupt.
Scholar.
Idcirco
quidam ait,
in Demo-
sthenis ip-
sus nunc,
orationibus
magnam
Demosthe-
nis abesse
partem. Sci-
licet actio-
nem pro-
mucian-
sis.

Memoriae proditum est, Demosthenem, (om-
nium Græcorum disertissimum) interroga-
dam, quot essent necessaria ad orationem habenda,
respondisse tria; primum actionem, secundum
actionem, tertium actionem; Quibus ver-
bis nihil aliud voluit inuere, quam Actionis in
oratoria facultate dignitatem: Sic exercitissimus
quidam belli dux, respondit magno cuidam Prin-
cipi, ad bellum feliciter gerendum, tria requiri;
primo pecuniam, secundo pecuniam, tertio itidem
pecuniam. Me si quis interroget, quot sint columnæ
status ecclesiastici & politici, respondebo tres; pri-
mo scholam, secundo scholam, tertio scholam. Tanta
enim est scholarum necessitas, utilitas tanta, ut
absque illis si sit, pueritia nostra, necesse est in bel-
litas, in inmansuetos, inhumanos prorsus mores;
in monstra denique immania degeneret: Natura
quippe, absque disciplina, cæca est, & velut in-
genus ille Polyphemus sine oculo, navis sine nau-
clero, corpus sine anima. Solum telluris bonum,
cultura cessante, sterile scit, quantoque melius
fuit natura, tanto evadit neglectu deterius. Neglectis
irenta filix innotitur agris, inquit Moratius. Præ-
ceptores quidem dant nobis ut simus homines, ac præ-
ceptores efficiunt ut simus boni, eruditi, beati, &
consummari; adeo ut non immerito dixisse vi-
deatur Alexander, se plus Aristoteli præceptori quam
Philippo patri d. buisse. Hac ego de re, dum dixero,
dum immensum hunc tranavero oceanum, vos
quæso auditores attendite, & adeste animis, quæ
corpo-

Propos.

corporibus adestis, & quantum præceptoribus de-
beatis vestris, agnoscite. Quid enim sunt,
præceptores, ac doctores juvenuris? num (ut cor-
temptim ubique nunc audiunt) criobolares asini,
plagosi Orbili, civitatum vestrarum mediastini,
mancipia! (Hoc enim eos Hipponact. præconio,
terre filii, hodierni Ganeones insigniunt) nequa-
quam certe. Quin, ut Quintilianus ait, alteri præ-
stantiores. A parentibus quæ-
accepimus bona cito amittuntur. Opes quas relin-
quunt nobis, nevercantis fortunæ procollis subito
diffantur: corpus quod ab illis traducitur, si sit
robustum, Senectute enervatur; si sanum, morbis
emasculatur; si pulcrum, febris una aut altera de-
venustatur: sola autem Animi bona, qualia sunt
doctrina, eruditio, sapientia, &c. quæ a præcepto-
ribus hausimus, permanebunt, nec morbis de-
rescunt, nec senectute læduntur, nec Fortune im-
perio subjiciuntur. De nobilitate si quis intumo-
leat, de Patrio sanguine si quis ampullecat, di-
cam eum (si non admiserit institutionem, dicam
inquam) eum phaleratum asinum. Nobilitatem
(hæreditate quasi paterna) Athenis consecuti
sunt Paralus & Xantippus; verum quia præcepto-
rem non admiserunt, familiam exornare suam
ut maculæ, ac verruce faciem decorare consueve-
runt. Divites Metelli fuerunt Romæ, at quid illis
profuerunt opes, qui stulti adeo erant, & stupidi
ut Scipio Æmilianus, de matre eorum, quasi vates
prædixerit, asinos eam parituram, si plures adhuc pe-
pererit filios. Junium Syllanum bene nummatum,
sed indoctum, auream pecudem appellavit Casar:
Atque hinc adeo est quod Aristippus dixerit, me-
lius longe mendicum fieri, quam incruditum: ille
enim solis pecuniis, hic autem ipsissima caret hu-
manitate. Sine educatione mali pueri, peiores fiunt
adolescentes, viri vero longe deterrimi; ut re-

Et omnino Plato dixisse videtur, hominem si rectam nactus sit disciplinam, animalium omnium optimum, at si non bene institutus fuerit, omnium pessimum evasurum.

Quamobrem, si verno anni tempore magnam cujusque patris-familias videmus solitudinem, ne isetioemes & molles germinum oculi, aut stoliditatis premantur, aut ledantur carbunculis; si adeo anxii sint agricolae, ne redine arbores, sideratione plantarum, prius segetes infestentur: Quid ni eandem in curam parentes incumberent, ut quos dono Dei singulari, concessos liberos, habeant, peritis tradant pedagogis instituendos? M. F. Cicero, vir prudentissimus, si filium habeat Marcum, displicet, domi illum apud se detinere (ut indulgentissimi horum temporum patres, stolidaeque, vel potius insanæ matres) sed Athenas ablegabit puerum ad Cratippum, ut præceptis, institutisque Philosophiae imbuatur. Quin & Cyrus sibi accersit Xenophontem, Pericles Anaxagoram, Timotheus Isocratem, quanquam amplissimis opibus, honoribus, & imperiis potentissimi. Hinc Aretia Aristippum, Zenobia filios, Cornelia Gracchos instituebat: Atque hinc adeo Philippus ille Macedo (de quo jam loquimur) nato filio suo Alexandro, non tam gaudebat, quod natus esset sibi filius, quam quod tempore Aristotelis natus esset, cui traditur erudiendus—

Perf. Sat. 5

— Et premitur ratione animus, vincique laborat;
Artificemque in suo ducit sub pollice vultum. Atque hinc esse autumo, quod præceptores dicuntur informare pueros, ac si ipsius formæ initium oportet puerum soli Præceptori acceptum ferre. Inde etiam dicuntur Erudire; quoniam ut statuaris, è rudioribus lapidibus, & lignis impolitis, superfluat tollendo, dolandoque sic effinger, ut prima ligni, vel lapidis natura, vix deprehendi queat: sic literariis

variis

rariss quisque Polyquetus, ex stupidis spiritibus, & Borocis puerorum ingenis, viros effingat elimerque, ad stuporem usque egregios. Paracelsum ferunt, crebro prædicasse, si quis committeretur ei, ab incubulis educandus, (qualem ipse optaret) se effecturum Pharmacis, ut nunquam moreretur. Paracelsus tamen ipse, nec dum quadragenarius, febris occubuit. Quantum hac in re prestiterit unquam Paracelsus, plane nescio; hoc tamen certo certius est, pedagogus literarum & scientiæ beatis, & benedictis (quæ vocant) medicamentis, effecturos, ut vitam vivamus immortalem. Nam si vita (quam vivunt homines) sine literis mors est, quod affirmat Seneca:) literatos necesse est, solos vivere, solos immortales esse fateamur. Quocirca præceptores parentum loco*, vel etiam superiori (si Dii majorum umbris possit) collocemus; unice illos amemus; & in mentem revocemus quod Athenienses olim: non sine causa simulacrum Amoris juxta Minervæ statuant collocarint, nimirum ut illam quam præceptoribus debemus; observantiam indigarent. Te tantur: historiarum illas semper secunda beati fortuna, qui hunc præceptoribus amorem exhibuere; infelices autem & inglorios vixisse, qui illos neglexerint, aut odio habuerint.

Neronem cogitate, qui Senecam vilipendens, eum tandem interemit, & deinde in alia prolapsus execranda scelera, Agrippinæ matri suæ, Oct. viæ conjugii; Antonie amitæ, sibi que ipsi (horrendum dictu!) manus tandem iniecit violentas. Vice versa Trajanus, qui Plurarchum unice coluit præceptorum, ejus præceptis, veluti quadam Gynofura, vitæ suæ clavum dirigens, non solum beatus in vita extitit sed & mortuus, post se, hoc elogium reliquit, ut principibus aliter postea non acclamarentur, quam, ne sint feliciores Augusto, meliores Trajano.

I 2

Testa

rum umbris
tenuem & sine
ne pondere
terram, Spi-
rantemq; cro-
cos & in ur-
na perpetua
ver, Qui
præceptorem
sancti volue-
re parentis,
Esse loco-
Juvenal.
Satyr. 7.
Exemp.

Testaris tu hoc, Piissime Marce Antonine Pie,
qui Magistrorum tuorum imagines aureas servasti
in Larario, quorum sepulera floribus coronasti,
& ad nominis illorum, tanquam *num* his men-
tionem factam, incurvasti genua. Quid igitur
nos annon horum vestigia insequentes, *praecepto-*
ribus debitos tribuamus honores? annon *illos pa-*
rentibus habeamus chariores, qui ipsorum *corpo-*
rum quadantenus *animorum* autem retingendo-
rum omnino sunt *parentes*; nec ut *essemus* tantum
parentes, sed bene ut *simus* efficiunt? Jam quan-
to *animus* sit corpore excellentior, tanto *pater prae-*
ceptore inferior: Homo enim vere est *animus*
(non massa illa *carnea*, & figura quae *oculis* cer-
ni, aut *digito* monstrari potest) qui corpore, in-
strumenti vice usus est, ad diversa munia peragen-
da. Ego igitur in unum, quasi manipulum om-
nia contrahens, dum vixero, *amorem*, quem meo
debeam *praeceptori* agnoscam maximum; & clau-
dam *orationem* meam *auresque* vestras, illa *Persis*
ad *Cornutum* *Pædagogum* suum, officii attesta-
tione, qua *tuas* (*mi observande!*) *saluto aures*,
& ex *intimis* contestor *voveoque* *pectore* *ribus*; quod
ego hic *centenas* *ausim* *deposcere* *voces*, ut
quantum *mibi* *te*, *seruoso* *in* *pectore* *fixi*, *Voce* *tra-*
ham *pura*, *totumque* *hoc* *verba* *resignent*; *Quod*
latet *arcana* *non* *enarrabile* *fibra*.

Dixi.

Liberos
suos prisci
reges *praecep-*
torem *serulis*
ac *flagris*,
perinde ac
infimæ *fortis*
aut *conditi-*
onis *peregrino-*
rum *pueros*
submitti vo-
luerint; ip-
sosque *insti-*
tutores *am-*
plissimis *ple-*
rumque *mu-*
neribus *cu-*
mulaverunt.

Sic *Marcus*
Antonius
Imperator
Frontoni
Philosopho,
quem dicen-
di *praecepto-*
rem habue-
rit, *statuam*
erexit: Sic
Scipio *Africa-*
nus *Enni* *Ha-*
ruam *sepul-*
cro suo imponi: sic *Archilaus* sibi *Euripidem* convivam adesse; sic
Trajanus *Romam* ingrediens *Dionem* *Prusiam* curru suo donarum
honorari; Sic *Ptolomæus* *Philopater*, templum *Homero* dedicari,
voluerunt; Sic denique (ut à peregrina ad domesticam transcamus
historiam) *Clotharius* *Sadrigo* fillum *Iudimagistrum*, quod *Dago-*
berti *fili* *pædagogus* esset, *Ducatu* *Aquitanico* donavit. *Tax-*
tor. *Epi?*.

Plus

Plus debet Alexander Philippo patri, Opponens,
quam Aristoteli præceptori.

Viri vere Apollinare!
& vos undique circumfusa corona!

Pompeius, cum *Marcellinum* quendam ad fasti-
giosissimos in *Republica* evexisset honores, &
is ad *Cæsaris* postmodo deficiens partes, liberiori
(quam per esset) lingua, *Pompeium* in ipso *Senatus*
esset insectatus, *Pompeius* graviter indignatus
hominis *ingratitude*, qui hoc ipso, quod habebat,
dignitatis, & eloquentiæ, in eum cui acceptum
ferendum esset, abutebatur, hunc eum in modum
compescuit: *Non te pudet, Marcellian, eum hedi-*
core, cujus beneficio ex muto factus es sacundus, ex
famelico eo productum, ut vomitum non teneas?

Isdem ego te, antagonista mi (*nam mutato no-*
mine, de te fabula narra ut) isdem (*inquam*) ver-
bis, *prosecram* nimis *linguæ* *imminuam* *tuæ* *pecu-*
lantiam: *Non te pudet de patre tuo maledicere,*
cujus beneficio ex nihilo factus es, ut esses; ex
aliquo demum ut esset hoc quod jam es?

— *Meritisne hac gratia tantis, Redditur? hac*
vitam donatam dote rependis? *Non est istud cum*
ciconiis ἀντιπαλαστήν, quæ genetricem senectam
fovent, vitam tuentur. *Dispudeat te tandem adeo*
magnificere Pædagogum, ut præ illo sordeant
parentes; meliores te docet mores Menander.

Δίκας γὰρ οὐδὲ πρὸς τοῦς μάλιν τάλαν.

Complurimi vero, nunc dierum, omnem adeo
exueunt frontem, ut quam habeant eloquentiæ
& naturæ donis in vituperium eorum qui sibi se
dederint, abutantur. Non dissimiles hac in re,
mulo, qui lacte Materno impletus, calcibus petit
lactantem. Degeneres enim isti liberi, in illos in-

I 3

grate

gratae linguae eructant improperium, à quibus ad nauseam usque fatiuntur beneficiis. Næ in Aleræe senex, verissime de hodiernis moribus vaticinatus es! —

Τέκνα γρηγοροῦλας ἀπιμύσουσιν τὰ κῆρας [πᾶσι
Μέμφομαι σ' ἄρα τὸς χαλεποῖς βάζοντες ἐ-
σχίταιοι ἐδὲ θεῶν ὅτιν οἰδότες, ἀδὲ μὲν ὄντι.
Ἐρηγίτεσι τέκεῦσιν ἀπὸ θεῶν ἠέλια δῖον
Χρηθῆσαι.

Confirm. à
causa.

Multa sunt (Auditores!) multa sunt beneficia, quæ à parentibus accepimus: tanto eorum a re nos omnes obstringimur, ut nullis omnino modis solvendo simus. Quid enim? an non primo nos esse fecerunt, aliterque sustentaverunt? Cui enim quæso mortaliū, suavissimam hujus lucis usuram accē tam ferre, aut possumus, aut debemus, præterquam parentibus? Cætera animalia ab ipso Natim partu sibi meti ipsis sufficiunt, ad vitam sustentandam, & propulsandam injuriam? ac homine nihil miserius, qui vivit oritur, moritur, nisi parentum cura præpediret; qui amplexu cingunt, oscula figunt, fasciis involvunt, curis reficiunt. Neque hunc amorem experimur infanti solum, sed & crescentibus nobis, parentum cura concrevit, conduplicantur labores. Quisquam cedo sunt qui de vitæ nobis parando sunt solliciti? æqui sunt præter parentes? qui se durissimis frangunt laboribus, macerant vigiliis, suum defraudant Genium, uncis tunc comedunt, bibunt guttatim, ut mediocres nobis reponant facultates, *Αἰδὼν δὲ θεοῦ καὶ τοῦ πατρὸς τὸν νότον* — ut Poëta —

O ineffabilem parentum amorem! O irrepenabilem beneficentiæ cumulum! O inexhaustum immensæ bonitatis Oceanum! — Quæ lingua, illerum perstringere curas, ferrea vel poterit vox? Non ego (attentissimæ aure!) de paucorum racemis

racemis vindemiam facio; sed Senatus antiquorum universus, huic sententiæ suffragatur. Tuo Fest. p. 111. (Mi Cicero!) appello manes, tuosque restor consopitos cineres; reviviscas (quæso) & quod dudum dixeris, impræsentiarum rursus astrue. Quod charissimos nos habere debemus parentes, quoniam dant nobis vitam, largiuntur patrimonium, concedunt libertatem; tradunt civitatem. Scipularur huic, ille apud Euripidem, *σὲ γὰρ ἔφύσαυλα τῶν πατέρων βέλτων μάλιστα*.

Omnibus profecto seculis doctissimi, quique ac prudentissimi, honorem parentibus eundem cum Divis, putarant esse referendum. Propono, & propono vobis pietissime illius Aeneæ exemplum, qui è mediis incensæ Trojæ ruderibus, patrem humeris exportavit senem. Num remini illum putasse cuiquam se mortaliū, plus quam patri Anchisæ debuisse? Quis filiam illam satis mirari potest, quæ patrem suum custodia traditum, veluti infantem uberibus lactare suis, non erubuit? Quis Amphinomum & Anapium digne laudaverit, qui parentes, humeris super-impositos, per medios Aetne ignes, cum summo suæ vitæ discrimine, subduxerunt?

Exemp. p. 101.

Vidētis jam, (Auditore!) quam sanctissime de parentibus senserit antiquitas; quam charum fuerit parentis nomen, quot quantisque parasangis circumforaneos istos adversarii mei Pedagogus anteverterint; Audivistis quid ego de parentibus senserim, apud vos quid taciti cogiteris nescio, me quod attinet, quam hactenus opinionem asserui, dum spiritus hos regitartus, pro mea virili propugnabo, Me longe plus patri, quam præceptori semper debiturum.

Dixi.

Moder.

Quæsitum est: *Minus-ne debuit Alexander Philippo patri, quam Aristoteli præceptori.*

Benignissimi animi!

Patientissimæ aures!

Minerva, è celsis Olympi descendens cacuminibus, inter dilectos Dolii filios cum Ithacensibus belligerantes, acerrimam statim pugnam fedatura, venit *dijudicatrix*. Quorum causa disfidiorum explicata, anxii aliquandiu æstuabat cogitationibus, quid in re diceret tam per ardua: tandem autem (matura prius inita deliberatione) illos hunc in modum affata est (*Divisa capita!*) *intricata utrunque sit inter vos dissensio, ego tamen in neutrius p. opendens partem, æqua Justitiæ trutina, rem utramque collibrabo.*

S. millime, horum ego alterationis antagonistarum *Arbiter* qui sum, in *diversum* quasi *duplici* *scindor* in *hæmo*: quam ingressus viam, *utrinque* desiderio satisfaciam, & acerrimum dirimam inter *hos* litigium: stat mihi animus, nudam inspicere rei naturam, veritatem ejus recti *judicii* *æva* *op. &c.* medullitus excussare, ut ulteriorum demum *lixarum* procella consulescat. Sedula quæ pessum industria retexens, apprimorum beneficiorum catalogum, quæ a *parentibus*, velut ab irriguis alicujus *fontis* scatebris, in *filios* exuberant: omnibus officii, obsequii & observantiæ vinculis, *liberos* parentibus astrictos esse judicavi; quippe qui in ipsis cunabulis vagientes, tenero istorum amoris alimonio (velut *agnus* materno lacte) exsatiantur, maximo eorum *educantur* impendio, ad *viriles* porro *profecti* *annos*, hærediolo, aut dote aliqua, quæ parentes multo sudore nuptes acquisierant, liberi fruuntur.

Quid autem, è *contra*, prædest alimentum? quid

quid corpus robustum? quid largissima prædia? ni *pedagogum* insuper parentem animorum, patris ope conquisitum habeant, qui succum illis disciplinæ propinet nectarum? Vel quid iis divitiæ, aureos insuper non possidentes *Palladis* thesauros? ad quos perfructuosos, *aurifodina*, instructoris labore, patefacta est. Jure igitur *Epictetus* doctiores, quam *ditiores*, filios voluit esse relinquendos. Quid filii sine *eruditione*? crassi hercle & *stupidissimi*; quæ si voluerint semetipsum esse insignitos, doctum aliquem ad eunto *Aristotelem*, omnia expertum corrigere vitia, paratumque. Quid equus habena non *domitus*? ferox & immanis; & quid adolescentuli primo ætatis flore *maturescentes*, castigantis erudimenti freno non mansueti? *Nerones* proflus & *Catilina*; scetidis vitorum lacunis volutantes. At vero *lympba* illa dulcissima, quæ ex *Pieris* scholis hauritur, istas *animarum* maculas, (quasi *lustralis* quædam aqua) eluens expurgabit; *Schole* enim solæ sunt quæ *Cyclopicam* compescunt immanitatem, vitam corrigunt *Epycuriam*, & *Giganteam* naturæ diffringunt audaciam. Quænam obsecro est causa, quod *tot* *hordos* & *fungos* videtis in *Republica*? quod *tot* *Damas* & *Vapas* in civitate? quoniam scilicet suum non habuerunt *Aristotelem*.

Juventutis natura, *saxis* in *lipicidinis* est *similima*; nulli inservitura usui, nisi artifex prius *latomi* dextra accesserit. Proinde si vos (*Auditores*, quorum aures *mordaci* lotæ sunt *aceto*) multifaria quærum à *parentibus*, rum ab *institutoribus* accepimus *beneficia*, *vestris* simul *pensiculetis* animis *profertis* mea fert opinio, vos in hanc omnino sententiam pedibus ituros, *Magnum* illum *Alexandrum* haud minima de causa dixisse, se *multipliciori* officio *Aristoteli* *præceptori*, quam *Philippo* *patri* *astriatum* fuisse: si enim horum alterates *præmi-*

I. 5.

nentia:

nemine velit collationem instituere, idem (inquit Seneca) cum rosa anemomani, cum *Pegaso* restudinem, conferre videatur.

Philippus pater, *vita* fuit largitor, & sustentator; at, ne solummodo viveret, *Apyllinis* illum castris expertum fecit militem *Aristoteles*. Quomodo admodum videmus ad fructus sapiosos abereque proferendos, soli bonitatem non sufficere, nisi periti insuper cultoris opera feliciter accedat: simili ratione juvenum ingenia non vi *natura*, ad rerum præstantiam, doctrinamque perfectam comparandam idonea sunt, nisi *paedagogus* aliquis incedat instructione, & genuina disciplina imbuat ritibus. Plantam quamprimum humo infigitur, huc illucque facile deflectimus, grandescens vero nulla vi eradicamus; eodem pariter modo *pueri*, ex *Ephēbis* excedentes *terci* sunt, in quemlibet *vitz* cursum inclinandi; *senescentes* autem, isto pergunt quo cœperunt pede, neque ab *incepto* dimoventur *vitz* itinere.

— O milites igitur beatas *Respublicas*, in quibus *literarum* aperta sunt *Emporia*, ex quibus evadunt *Mythes*, solertes ad bellum suscipiendum! eruditi *Justiniani* ac pulchre docti, salva custodire *civilitatem*! quorum ope impietas funditus abscinditur, *justitia* autem propagabitur. Majorum igitur *politici* scribunt (& non immerito) è *scholis* (tanquam fontibus) *felicitatem publicam*, & *privatam* non secus ac ab *Apollinis* capillis distillare. Proh *Jupiter*! quot *Codros*, *Codroque* pauperiores, *ipse* tantum non *Cæsares* fecerunt? Quot *plumbea* *puerorum* ingenia, ad optimum quodque manus obeundum idonea? Uti igitur frustra sparguntur *semina*, ni ager fuerit exaratus; ita frustra *juvenes* progrediantur, & ai. n. ur, ni a *præceptore* aliquo intermentur;

mentur; cujas absque labore, & diligentia virtus & eruditio in puerilium animorum sulcis non coalescunt. Quapropter *Achilles*, omnium ille *Græcorum* fortissimus, *Phœnicem* ita deamavit præceptorem, ut regni sui dimidium ei impertiret, & iisdem secum honoribus frui voluerit; Et si, inquit, multa mihi à patre dona contigerunt, à te tamen tam longe majora, tum jucundiora. Nonne *ursum* ceramus informes in partu catulos, postmodum lambendo formare? Ita qualem, o qualem gignit pater filium, diuturna cujusdam *Socratis* cura, ni fiat sapiens, prudentiaque expoliatur!

Hac attem si via solum insisterem, aliam-
que præterirem, videret sane injusto illi non desimilis *Juliano*, qui de agro controverso inter *Spartanos* & *Argivos* iudex, de amicorum solum Collatio utriusque opinionis inter se. pag. 78. jure disputavit, & cum *justa aliorum* argumenta aures *ejus* non incuavarent, amicis dedit agros, aliis tantum debitissimos. Intemeratam autem ego trubescerem sic violare *Justitiam*: nos igitur (*Auditores!*) non iamnuimus *parentium* reverentiam, quam sanctam, sacram, inviolatam cupimus; non depeculamur rependendum *illis amoris* & *officii* nostri vestigal (imo in perpetuum *humana* exulet societate, qui debitam *illis* negaverit observantiam, in *inias* *Barathri* detrudatur cavernas; & *furis* ibi exagretur, qui omni *illos* officio, amore, *prosequio* non affecerit:) *huc* tantum volumus & *hoc* contendimus, ut effetas *nature* vires, elumbem *ejus* agnoscatis sterilitatem, quæ nihil potest perfectum attingere, sine obstetricante *insitativis* opera.

Magna sane sunt (quis negat?) *genitorum* munera, propter quos nascimur, & suavissimam hanc *lucem* nobis contigit aspicere, nec minora quidem

quidem illorum beneficia, qui mentes nostras quodammodo dum formant, generant, æstimanda, ipse judico. Quod idem, confirmat illud Euripideum τὸ θεῖαι καὶ διδάσκων ἐν βελτοῖσι, πολλὰ κίς. πλείω ποιεῖς φίλῃς τῆ φῦσαι τέκνα. Quis ergo vestrum (*Auditor!*) quis est, qui semetipsum tam arcta præceptori suo benevolentia non cogitabit esse devinctum, quam parentibus, qui ad vitam conservandam omnia dederunt necessaria? vos enim ipsi, nisi præceptoribus septennales fuissetis iæonēs, cum hominibus qui gloria decerantur ornamentis, nullam haberetis contubernium. Vos igitur aliena estote scholis munitio, & Olympiferi Atlantes, humeris illas vestris suffulcite.

Perfarum olim, & posterrima Romanorum Respublica, legibus sanxerunt, ut patres liberos suos traderent erudiendos, nec admitterent indoctos ad detrimentum Reipublicæ: Sic lex Falcidia, qua cautum erat, ut ob primum delictum admoneretur puer, ob secundum vapulet, ob tertium suspendatur; & pater ipse, tanquam reus facti, perpetuo exularet, ob neglectam filii institutionem. Sed eo jam (*heh!*) prolapsi sumus demeritæ, ut licet ramos atque fructus arborum, (honores scilicet Reipublicæ) magnifaciant omnes; radices tamen & stirpes, (quæ sunt scholæ,) curant paucissimi. Multi sunt inter nos (*heu nimium multi!*) Cyclopes, Centauri & Thestæ, tristia quædam, & maligna ingenia, quorum iniquissimis iudiciis, sarcasmis, asininis clamoribus, scholæ ipsæ jam diu vapulat; qui omne oleum se perdere putant quod impendant scholis; Dicam ego de his & audacter dicam, eos intestinos esse Reipublicæ literariæ Catilinas, cum radiantia scholastici solis iubaribus (quæ totam Rempublicam collustrant; effuscari cupiant. Nesciunt illi; ignari nesciunt, elogium illud Gallorum de scholâ illâ Parisiensi, quam vecant

præ-

primogenitam regis filiam. Verbum sat— Num p. 12. igitur solem merito non veneramus, sine quo dies non esset? non animam, sine qua corpus contabesceret? non præceptores veneremus, sine quibus ipsam præsertim humanitatem exueremus? Dicam igitur, & vos mecum dicturos puto, recte dixisse Alexandrum, se plus Aristoteli præceptori, quam Philippo patri debuisse.

Dixi.

Laurifer.

Dignissimi Domini!

Puerpera illa mulier Domina Scholæ (de qua primo audivistis cum per obstetricantem vestræ patientiæ opem, factum sat numerosum, decem gemellos, fratres, uno hoc partu enixa est, (omnes ut sperat vita præditos, quippe singuli vagitu vocem ediderunt, quam dicunt esse vitæ indicium.) Illa (inquam) Domina Scholæ, (quæ salutes vobis, suas mille, & millies commendatas cupit, Musis & Gratiis mutuo amplexu conjunctis) misit me ad vos veredarium, ut ulterioris aliquid vobis negotii exsineret. Nempe cum ipsa adhuc infirma jaceat & languida; ut eos (quos jam peperit) nutritrix aliqua foveat, educerque filiolos. Nutritrix quædam est, aliquibus forasse vestrum de facie nota, saltem apud singulos, ejus fama jam diu percrebuit, quæ nomine audit Alma Academia; vestrum hac in re consilium, vestram hic implorat censuram, quod si alumnos istos Academia illa dignos putetis, illamque idoneam remini fore hisce puerulis alumnam; voluit (vestra cum venia) ut hæc sua insignia, *Lureæ*, *clavis*, & *Grammatica*, ad eam cum filiis deferantur suis.

Adesum.

Aedesdum itaque tu S. V. qui es *maximus* natu-
fratrum, capias *maternam* benedictionem; En-
tibi *Lauricam*, honorariam *primogeniturae* tuae
prærogativam. *Submitte caput*, *Indue*, capias
sinistra tua hanc *Grammaticam*; *dextera* tua hanc
tencro *clavam*, quacum pande tibi *Apollinis* ady-
ta; & *Musarum* penetralia novem, tuis fratribus
referato; atque in gremium *nutrici*. (quæ futurum
est) *vestræ* (*Almæ* scilicet *Academiæ*;) devolvi-
minor. Illa, *scholæ*, matris *vestræ* gratia, benigne
vos tractabit, & *nutricio* omnium *Artium Libe-*
ralium nectare fovebit; usquem dum ad *eximiam*
vestram perveniatis, & ad plenam in literis ma-
turitatem adolescatis. Facite ut *Scholæ* hujus (*ge-*
netricis *vestræ*) *doctores*, * quos in *pariendis* *vobis*
sustinuit, grato semper agnoscat animo. *Ite*,
valete, *Celestes* vos sequuntur *benedictiones*, quas
impetrabunt *vobis* non *intermisisse* *matris* *vestræ*
preces.—Valete—Valete.

Valedictoria.

Honorandi Mæcenates, & vos
cætera circumfusa Turba!

Humillimam *proxi* petimus *lassæ* *vestræ* jam-
dudum, vereor, *patientie* veniam: pueri-
lem qua sumus *indulgeatis* hanc *nobis* *linguaci-*
tatem. Singulos sane *nostrum* hæc statim *invalis*
ambitio, quam-primum vos huc *invitados* au-
divimus, ne quilibet *è nobis*, vos demittat *insa-*
lutatos. Ecce igitur, quanto, quanto *auris* *vestræ*
nausearum radio! *Lauticrum* *ferculorum* loco,
excoctam & *recoctam* *gran ben*! Sed vos (qua estis
humanitate) illud *vobis* facile ignoscetis, si ex *in-*
effabili

effabili *observantia* *nostræ*, erga vos, affectu eve-
nisse, cogitare dignemini, quos ut nunquam *digne*
sat, & *honorate*, sic nunquam *omnino* *sat*, *alloqui*,
nos posse existimamus:—Nunc *Phœrisse* illius
amasiæ, suum *depercutis* *Aneam* (à cujus *col-*
equio vix unquam *divelli* potuit) cui soror—
Indulge hospitio, *causasque* *innecte morandi*:

Cucavimus itaque ut vos, in hoc *theatro* *subolasti* *Aeneid* 4.
co, velut in *cæto* *Phœbus*, vel *Carthagine* *Aneas*,
qua potuimus *arte* (*quanta* *audistis* *atabogæ*) *deci-*
neamini; & *tum* *ulteriore* non *possumus*; non
audemus, *innectere* *moram*, *Perfarium* *more* *occidu-*
um *radiatæ* *vestræ* *influentia*, & *aspectus* *solis*, non
nisi *ex* *ieno* *haustis* *pectore* *suspiriis*, *valere* *jube-*
mus. Vereor enim, nec *inmerito* *veremur*, *o-*
pacas *vituperorum*, & *nebulonum* *nebulas*, & *pluf-*
quam *Cymærias* *maledicorum* *tebras*, *hemis-*
pherium *hoc* *literarium* *offuscaturas*. Sed *rediri-*
vos *sed* *reversuros* *speramus*, quos *pam* *dimitimus*
occiduos *soles*, & *ut* *universarium* *huc* *faciatis* *com-*
meatum, *obnixè* *petimus*, ut hanc *videatis* (*fam-*
lam *vestram*) *Scholam*, *novo* *quorannis* *seetu* *soho-*
lescentem, quo *pæto* *hæc* *fortassis*, (*quam* *hodie*
primum *audivistis*) *blaterans* *infantia*, *discet* *denuo*
tam *dignissimos* *Dominos*, *articularius* *salutare*: *Vu-*
lete *interim* *honoratissimi* *Mæcenates*, *valete* *cæteri*
candidissimi *Auditores*, *universa* *simul* *panegyris*
valeto, *quorum*, *pam* *discedentium* *causes*, & *labia*
mea *valedicens* *osculatur*. Oratio. Feliciter valete.

Dixi.

Orationes:

*Orationes ; Declamationesque habitae,
Anno 1625. coram iisdem Auditoribus, ad
Anniversariam illam Intermissionem.*

Saluatoria.

Salvete Reverendissimi Ecclesiarche, scholæ hu-
jus dignissimi Patroni ! Salvete & Tu vige-
lantissime Prætor ! gravissimi Senatores ! vosque
antecessores nostri ! honorandi Domini ! Auditorum
quotquot adestis, salute singuli ! —

Insuetam præsentie tam verende quam reve-
rende jubar tenellæ huic infantie nostræ, oculos,
radiis adeo offuscat suis, ut, tanquam nostri ad
solum, nostra jam omnium ingenii caliget acies.

Jovem non sustinuit unicum Ovidiana Scmle ;
nos autem multo minus tot illustrissimos hujus
cæli politici Joves, tot Reipub. literariæ Phoebos,
orationis angustia excipere possumus. Quod si
igitur vobis, apparatus hic noster, minus lautus,
(Cum patera guttur, Campana supellex, ut inquit
Horatius) minus arrideat ; à vestra dignitate, ve-
niam impetrabit nobis, insueta vestra insignis
humilitas. Nam in hoc hodierno conspectu vestro,
& anniversario (quem indulgetis) huc confluxit
perquam gratissimo, jure nobis foret optandum,
quod ille olim optasse dicitur, ut Deus fenestram
aliquam in pectoribus vestris aperiret, ut hæc que
concepimus gaudia non per angustas sensum, orisve
nostræ rimas, quasi guttatim distillarent, sed patentibus
pectorum portis prorumperent. Et vos ipsi gestientem
sociorum meorum letitiam, non ex bilari eorum,
& ex perrecta fronte conjiceritis ; sed ex intimo
amoris, & suæ erga vos observantiæ pectore spe-
ctaretis. Nec enim nobis solum præbuitis novum
singularis lætitiæ argumentum, verum etiam an-
tiqui

tiqui beneficii memoriam renovastis hodie, ut
vestram postremi anni benignitatem, grati agnos-
camus. Hic enim est dies, qui nostræ scholæ om-
nium in toto anni cursu illuxit ornatissimus ; non
Solis radiis, sed reseis vestræ presentie splendori-
bus illustratus ; quibus complacitum est, balbu-
tientem nostræ Minervæ infantiam, horam unum
aut alteram, ferre libentissime, audire patienter.
O si eandem hodie nobis indulgeatis veniam ! O
si eadem nos dignemini benevolentia, ut vestris
auspiciis Syllas, Syrtisque omnes prætervecti, fe-
licissimum studiorum nostrorum portum, adspi-
rante carbasis nostris vestri favoris Favonio, ap-
pelleremus ! Sin conatus nostri vobis displiceant,
in tam placato Neptuno enatandi dabitur facultas
nausfragis —

— en vestris, humilis
advolvimur aris !

Dixi.

Eristica.

Convenistis huc (Auditores, patres, patroni !)
ut duellum palæstricum videatis arbitri, in-
ter germanos fratres, quod acerbissimum futurum
suspico, licet incrementum. Nam quod Ajax ul-
lysi, ceu pusillanimi ducis objecit indicium, nos
qui diversa à Marte, amplexamur castra, serio de-
fendimus, quod

— Tuius est multo fietis contendere verbis,

Quam pugnare manu —

Excusat hinc missile Bithonæ ferrum, exulent
gladii, vulnera, & cicatrices, à nobis ; qui eminus
tantummodo pugnantes facturi solum sumus lin-
gualè prælium.

Helenam illam, pro qua certatur, ego cursim vo-
bis

Ovid. Met.
lib. 1.

vobis dissuaviandum exhibiturus venio; ac vero durum (mehercule) figeris osculum; nam ut olim Apollo (Daphne in lignum conversa) oscula dat ligno — Sic & vos qui heroinam hanc visuri venistis, truncum solummodo osculabimini. Lignea est etenim nostra Helena, & Romano prodit cortice amicta, *E quovis ligno non fit Mercurius*. Lignea igitur oratio, *Ligna* sunt argumenta, & *Ligneam* huiusmodi statutam pro amasia capientes, *Ligneam* victoriam reportabunt.

Ascendite igitur Ligneum vestrum suggestum, ascendite (inquam) & vestrum ex illo ligno Mercurium affabre effictum, & pictum videamus. *Mercurius* erat olim *Eloquentiae* Deus; quem, ne cui vestrum sit mirum, si ex quovis ligno, cujlibet horum, lingua & ingenii de abro efformari, accurate, non videatis; quandoquidem, ut moriaudietis, *E quovis ligno non fit Mercurius*. —

Dixi.

E quovis ligno non fit Mercurius.

Exord.

Auditores Selectissimi!

Artium, & Scientiarum semina quae iam & principia, animae humanae jam nascendae ingenua affirmit Plato; ideoque Socrates obstetrici seipsum assimilavit, his verbis, in erudienda juventute, se nullam scientiam illis infundere, sed potius iatus existentem educere. Nam ut plantarum semina, Sol & Caelum calore suo, & influxu germinare faciunt & fertile scire, non autem efficere possunt, ut fructus à sua natura alienos producant, *Carduus enim non dabit uvas, Nec dabit incultus spicae ferta ravis*; sed tantum latentem naturae vim eliciunt;

eiunt: similiter, tenerae pueritiae instructores summa (qua pollent) arte, omni (qua possunt) industria, non possunt ex quovis puero eruditum discipulum, ex quolibet humani generis germine, literaturam virum efficere. Praeade ex quovis ligno non fit *P. 83. Mercurius*. Elegantissimi, cujus adagii sensus hic maxime, ut opinor, est geminus, quod sicut ex tortuoso quolibet nodosoque ligno, peritissimus omnium artifex ipse *Dedalus*, aut *Polycletus*, *Mercurii* statuam exculpere non potest, aut exarare; sic nec multum abluat quod ingeniorum eriana fabrici, artium liberalium praecipites, ex quovis futili fungo, & stupido stipite, polioris literaturae saltem, & solem emicando effulgere, incassum expectant.

Nam ut in omni *Aristotele*, subjectum requiritur idoneum, & materia artificii copax; ita in natura ingeniorum, anima informationis capax, etiam vel *Cratippo* aut *Aristoteli*, est supponenda: adeo ut sit plusquam *Alchymista*, qui potest ex plumbei, & ferreis, saxeis ingeniis, aureas eruditionis bracteo-
 * *Marcus Tull. Cicero*, omnium (quos totos atque unquam vidit Sol) eloquentium prudentissimus, hebetes habuisse putas prudentium eloquentissimus, (quem ut oratorum scholam *Socrates*, ac Deum, non qui sequimur, admiratur posteritas) filium habuit *Marcum*, Athenis educatum, *Platonis*, in in ipso *Musarum* Helicone, ubi Romano, atque quibus multos absque *Atticae* linguae succum & sanguinem potuisset im-
 * *Cratippo*, ubi praepitorem habuit *Cratippum*, virum ullo per seipsum evolasse, ut praepitores fierent aliorum qui praepitorem ca-
 * *Virgilio* praepitorem legimus. *Horatius Flaccus* de suo nihil nisi quod *Plagosum* dixerit; verberum puerilium credo meminerat, *Cicero* autem suum laudibus amplissimis celebrare noluit, nec caluit. Contra hujus filius, quantis praepitorem, patre scilicet & *Cratippo*, filius aetatis philosophorum principe, si quid ipsi credimus *Cicroni*, quantus nebulo, quamque famose ebrietatis evaserit. notum est, qui solo patris vel tacentis aspectu doctus ac sobrius-
 * *Plato* ipse & si *Socratis* magisterio gloriatur, major tamen est gloria *Socratem* excolisse, quam sub *Socrate* didicisse.
 * *Franc. Petrarch* — edcu-

edecu matæ integritatis, (qui eloquentiæ musculor
quodam styli fulmine grandius intonando, expri-
mere solet) qui hanc incudem, diem noctemque
sollicite tundeat; ut *Marcum* suum discipulum,
eruditorem in *Græcis*, peritorem in *Latinis*, ho-
nestiorem in *moribus*, ad *Ciceronem patrem* dimit-
teret: veruntamen nec *Cratippus*, magnus ille li-
terarum *Atlas*, peritissimus præceptor, nec *Athe-
næ* literarum emporium, *Mularum domicilium*, nec
doctorum exempla, qui ab omni fæce terrena, igitur
quodam divino excocti, vitam degerunt omni
argento, omni nive candidiorem, nihil horum
omnium, vel *hilum* quidem illi profuerunt.

—Sed *læva in parte, mamilla*

Nil salit Arcadico iuveni—

Medusæis enim vitiorum prodigiis inquinatus,
bipedum nequissimus, scelerum vexillifer, ipsa
nequitia nequior, ipsa barbarie barbarior, per-
sonatus literator (qui ne transennam literarum
inspexerat) domum regreditur. Ab *asino* igitur
quærent *lanam*, undas ex pumice, qui è quolibet
puero literarum virum, ex quovis ligno *Mercuri-
um*, se putant effecturos. Non potest agricola
omnem agrum fertilem efficere, ut omnem pa-
riat frumenti speciem—Namque *hic segetes ve-
niunt, illic felicius uæ nascuntur*.—Neque enim
omnis fert omnia tellus. Arbor silvestris, etiam si
in optimo plantetur horto, summaque arte exco-
latur, nunquam dabit *mitia poma*. Bos quamvis
peritum habeat domicilio, ad *cursum*, aut bel-
lum non valebit. Quis unquam venator, tigres,
lupos, leones cicuravit, aut ferinam naturam fecit
exuere? Nam ut in *triviiis* jactatur compitali-
bus, —*vitia naturalia non pelluntur arte; nec
aliquid agit ultra vires*. In eodem prato, *bos* her-
bam quærit, *Canis* leporem, *cicania* lacertos. *Ni-
turi sequitur semina quodque sua*. In eodem cœlo

Jupiter

Jupiter ad occasum, *Venus* ad ortum, *Sol Boream*,
Luna austrum verius, circumrotatur, *naturalem*
sibi perficientes motum. *Liberorum vestrorum*
ingenia, urinis *figulinis* simillima sunt, quarum
multas, in ipsum etiam si *oceanum*, simul injeceris,
aliæ tamen aliis citius erunt impleræ, avidius-
que circumfusam aquam imbibent: Si *lagenam*,
latam habentem orificium, *ampullam* autem cum
angusta, quam vocant, *lura*, nectareo uvarum
sacco implere velitis, *lagena Cyathatim* absorbet
infusum liquorem; *ampulla* autem vix *guttatim*
admittent, dulcissimum illud nectar humi disper-
dit. *Ephorus & Theopompus*, eundem habuerunt *Cicer. ad Ac-
Hocratem* præceptorem peritissimum, eandem *tic. Quintil.
certissimas artis regulas; ut Ethiops* citius deal-
beretur lavando, quam vel ut hic *fræno*, vel ille *Theodorus di-
calcarum* non indigeret. *Simia* (ut aiunt) erit *Simia* *Protagoram
tametsi aurea gestat insignia*, Luceat splendidissi-
mus *Phæbus* in sterquilinum, nil nisi grave colens *omnium fi-
sator* elicitur: irriget *Jupiter* salebrosas rupes, non *dextra manu
tamen herbescunt; nec solo, nec cælo*, lapidosa *porrigere
terra*, arenosa gleba fertilescet. Quocirca, ut *auditoribus
paulo magis incitatis* passibus nostra ad metam *luis scienti-
festinet oratio*, si *noctuas Athenas*, si *asinos ad ly-
ram* mittatis, *noctuas & asinos* rursum recipite; *pere-- Bruson
franser* inter olores strepat, non est penes artem *l. 6. cap. 2.
pedagogicam* ad *Cygnæam* cantionem revocare.
Beotica illa ingenia (ut distorta ligna) *non faciunt
Mercurium*. Veruntamen si votis effectum agendum,
O quam vellent omnes *pædagogos*! O quam velit
præceptor noster, ut omnes nostrum evadamus
in *veros impense doctos*! Imo, si *labores* immensi,
Herculei, aliquid hac in re potuissent, ipsam *vi-
tam*, se non denegatum *uis*, existimo.

Vestra est (Auditores) vestra est hæc *schola*,
vestri sunt *liberi*, vestra sunt *stipendia*; O utinam
vestra esset potestate indolem puerorum mul-
toam

torum (qui Colossæa humeris Cratippi nostri sunt onera) sic mutare, ut vitilem togam mox sumptu-
ri, vel morum probitate, vel scientiæ nobilitate in-
clarescant. Sed cum vota nullum habeant hic lo-
cum, cogitate quæso apud vos, quam miserim-
mam traducunt vitam Ludorum magistri, qui præ-
ter labores suos frustra susceptos, de bardis & fax-
eis ingeniis instituendis, incurrunt in odium pa-
rentum: Hinc caperata frons, dimissum superci-
lium, muta lingua: Quid dixi mutam linguam
imò multiloquam, ne dicam stultiloquam; qua
aculeatis verbis, virulentis convitiis illos insequi-
tur; ut necessum sit aut præceptorem parum esse
idoneum, uti clamant, & peritum; aut paves in
liberis eorum erudiendis labores non impendere.
Hei mihi! nunc dierum illa Leonide querela me-
rito est revocanda; Docendi provinciam obscuram,
ingratam, ignobilem, & contemptam esse: ut antiquum
illud invaleat etiam apud nos proverbium, *Jovis*
ipsum, homines quos odio prosequitur, efficere Peda-
gorus, & in hoc sordidum & illiberale docendi pro-
stium intrudere. Atque hinc esse autumo, quod a-
pud Lucianum Memippus, analphabetariorum do-
ctrinam, & institutionem, *Polyvati* apud inferos
pro poena, qua vitæ culpam expier, affingat.
Sed inquam (demen!) efferor *Charybdim*? *O na-*
vis refer te in portam, nimum diu in hac sentin-
hæsimus. Vos (*Auditeres!*) æquiores este studios-
rum nostrorum æstimatores, nostrum suscipite
patrocinium, asserite labores nostros à colubrinis
hiscè moribus; & verissimum hoc putate prover-
bium; quod *E quovis ligno non fit Mercurius.*

Dixi.

E quo-

E quovis ligno fit Mercurius.

Opprobria.

Auditeres auritissimi!

Phyfiognomum quendam, nomine Zopy-
rum, qui se profitebatur ex habitu corpo-
ris, & oris lineamentis, posse hominis
ingenium certo deprehendere, inspecto
Socrate excellentissimo, omnium Philosopho
(quem Apollo, ut sapientissimum, suo celebravit
Oraculo) pronuntiasse sequunt, illum esse hominem
bardum, ad stupidum, lascivum, violentum, &
intemperantem. Unde cum astantes ejus amici,
vehementer indignati, minarentur homini, So-
crates illos cohibuit, asserens hominem nihil esse
mentitum, cum omnino talis (inquit) futurus
essem, nisi Philosophiæ studium me emendasset. Quo
responso nobis innuere velit pessimas naturas,
iratas, morosas, bardas, insulas, posse elucere
hæc vitiis hæcc, naturæque pravitate, ut
ex lascivo Castus, ex remulento sobrius, ex ira-
cundo mansuetus aliquando emergat, adeo ut
institutionis ope, educationis cura, qui natura est
malus, cultura fit bonus, qui à Musarum choro
alienus, qui à boni virtutisque tramite dis-
junctus, in optimum virum sapius evadat.
In quem ego dum efferor Neptunum,
veritate duce, vestraque patientia comite, me-
tidiano jubare clarius faxim elucescat, ex quo-
vis ligno non fieri posse Mercurium. — Cujus
genuinus sententiæ sensus, nihil aliud intimare
videtur, quam ut ex diutissimo ligno, serupu-
losis nodis undique referro, perfecta tan-
dem animalis creaturæ fiat *Idea*: Sic itidem
ex ignavissimo puero, & stupidissimo, qui
cuiquam è plebe, videatur omnis ingenii
vacuus, peritus demum & paratus, præter
omnium

Expositio

Confirm. à
causa, &c.

omnium expectationem evadat discipulus.

Nec cuique mirum videatur, vel primo aspectu improbabile: quid enim non vincet invincibilis labor? Tanta enim ejus potentia, efficacia tanta, quod turris civitates, adamantinis muris, & januis undique circumseptas, solo adæquaverit: prædura marmoris saxa perreperit; quid mihi etiam obsecro ex otioso nebulone, virum doctrina efficiat consummatum? Licet enim puer, qui primam ætatis partem soporifera transegit desidia, Musarum castra postmodum, & literarum militiae limites ingressus, molestus doctori videatur, sibi que etiam ipse injucundus, quia ob priorem ignaviam, grave laboris onus haud facile potest sustinere: tandem tamen somnifero excusso otii corpore, novenam Pieridum turbam alacris amplectitur. * Cleantem ferunt ingenio fuisse adeo hebetem, ut nemo illum in disciplinam suam recipere velit, quo nature vitio pudens factus adolescens, labores suscepit plusquam Herculeos, posteaque non infimi subsellii evasit Philosophus: † Demosthenes cura & institutione emendavit balbutientis lingue titubantiam, & literam Rho, quam prius non potuit, articulate pronuntiare affuevit. Quis nescit Hesiodum, pastorem in Ascreis vallibus, è bubulco sordidissimo, in poetam peritissimum evasisse? Nicander Colophonius, homo rerum rusticarum ignarus, & insolens agricolendi rationem argutissime explicasse dicitur; Aratus in Astronomia permediocriter versatus stel-

* Certe
Abderitis
nihil stupi-
dus unde
Martialis,
lib. 10. epi-
gram. 25.
Abderitena
pectora
plebis ha-
bes
& Tati-
anus.

† ἀβδη-
ρόλογο
vocat ho-
minem nu-
gas tantum

blaterantem. & tamen Democritus physicus acutissimus Abderita fuit, teste inter alios Pomponio Mela: Quare de eo recte Juvenalis lib. 4. Sat. 1. cujus prudentia monstrat, Summos posse viros, & magna exempla duros Vervecum in patria crassoque sub aere nasci. Illustri quoque hac de re locus apud Apulejum in apologia ubi inter alia inquit apud sordidissimos Scythas Anacharsis sapiens natus est, apud Athenienses catos Miletides fatuus.

larum

larum cursus, caelorum motus, non secus perstrinxit, ac si in ipsius Saturni sinu fuisset educatus. Quot etiam sunt in agris & oppidis, inter Paros & Sylvanos, inter Vulcanum & Cyclopas, præclara hominum ingenia, qui præceptorum optimorum penuria, maligna rei domesticæ angustia, (ceu agri pingues & inculti) sylvescunt degeneres: Fertur in historia, quod si viperæ inter balsamum & suavissima aromata enutrantur veneni expertes, medicorum usui apprime inserviunt: quanto magis homines bene à pueritia educati, optimi fiant literarum & virtutum atestignani; si autem sub mali præceptoris & negligentis mereantur ferula, in epicuri de grege porcos, in lupos, tigres, asinos, convertuntur. Cereus in vitium secti, puer est, Cereus etiam in virtutem, in quam velis formam, mutandus: unde etymologistæ, dici volunt puerum, quasi purum; ut enim in abrasa tabula, aut pura charta virginea, cujuslibet formæ literas inscribere licet: pari modo, & puerilis indoles, omnis scientiæ capax est: quod si peritus magister, salubria imprefferit præcepta, si perite & methodice eum erudierit, omni doctrinæ genere instructissimus audiet.

In primis igitur parentum votis, in primis Asperos & hoc esset parentum studiis, ut quam literatissimos, quam prudentissimos, quam peritissimos, conquirant filiis suis pedagogos: Alioquin idem omnino illis obventurum est, quod Philippo Macedoni, cujus equifones, cum natam Bucephali sui excellentem minus perspectam haberent, verberare & stimulis coercere conati, equum nobilissimum perdidissent, nisi ipse semet Alexander adhuc parvulus, eorum impetitæ occurrisset, fustique omni, & calcariibus abjectis, equum ex animi sui sententia, ad cursum

K

sum

sum velocissime incitasset, nuruque suo steten-
dum curasset. Annon obsecro sæpe videmus, ex
curvissimo virgulto rectissimam arborem; ex rudi
lapide elegantissimam statuam; ex acerbissima
malo sylvestri, mitia poma, insitione sola pro-
venisse? ut arti nihil sit impossibile, nihil im-
pervium. Bellæ ipsæ, quanquam immani ferita-
te horribiles, ingenii humani peritia domantur,
& mansuescant. Plus enim arte quam Marte,
mente quam manu effici posse, compertum est.
Quemadmodum enim in omnibus præterea ar-
tibus acuminosa requiritur artificii peritia, ita
in hac artium arte, sagacissima doctorum indu-
stria desideratur, qua latentes puerilis ætatis
divinos igniculos exsuscitent, ne messis in cul-
mo, fructus in flore destruantur, & summæ in-
dolis adolescentuli, sola præceptorum imperitia
distorqueantur. Si enim prudenti quadam obste-
trice, nobis dum nascimur, opus est; quanto
magis prudentissimo præceptore, cujus unius
opera, animus in artium cognitione solet re-
nasci. Quocirca, ne vestras aures, longa nimis
moraretur ambage, aut nauseante prolixitate in-
cestarum, cum abunde vidistis comprobatum,
Artem aliquoties posse nature defectus redinte-
grare, è feroci mansuetum reddere, è curvo
rectum, ex amaro dulcem, & è duro marmore
politam imaginem; cur non etiam arte, & pe-
ritia præceptoris, ex hebetissimo ingenio, evadat
tandem vir egregie doctus; multi juga litera-
rum cognitione præcellens; cum videamus Clean-
them, ignari doctoris ope, nature malitiam
superesse; Demosthenem balbutientiam suam de-
didicisse; Socratem, sola Philosophia magistra, ne-
quissimos illos, quos habuit ingenitos suæ na-
ture mores, exuisse. Proinde quid est quod ego
dubitem, idque non majori audacia quam veri-
tate

Nemo adeo
ferus est, ut
non mitesce-
re possit, si
modo cultu-
re patientem
commoder
aurem Horat
Epist. 1. lib. 1

Pag. 131.

An ex quovis ligno fit, &c.
tate; in ipsa jam calce orationis, affirmare?
E quovis ligno fieri posse Mercurium.

Dixi.

Quæsitum est, An ex quovis ligno
fit Mercurius.

Viri verè Apollinares!

AUdivistis Antagonistas hosce, bellaque inter
geminos plusquam civilia fratres, qui, tan-
quam pro Argiva illa decertassent Helena, suas
utrinque copias conscripserunt, inque aciem dis-
posuerunt, jam autem iudicio stantur caduntve
meo. Imperatus autem, & omnimode imperitus
ego ortam dirimere controversiam, cum plane
nesciam, rem adeo intricatam gemina suspendere
lance Ancipitis libræ; Vos igitur vestram mutare
operam, ego simbellam elevabo, vos in qua pla-
uerit lancis parte, vestram immittite calculum,
& utri libuerit, deferatis lauream.

Junior, ut audistis, tantam demonstravit inesse
puerorum indoli ineptitudinem, plumbeam stupi-
ditatem, asininam hebetudinem, quod plusquam
Herculei laboris sit, ex illis, subtilissimos Philo-
sophos, flexanimos Oratores, ingeniosos Poëtas, edo-
lare; non secus ac ex nodoso & distorto ligno
venustam Mercurii statuam affabre exsculpere:
Senior contra, ampuloso Orationis gyro, ca-
lamistrato rationis cincinno, nobis persuasisse vi-
detur, neminem esse tam Bæotico ingenio, tam
fungum, Antronium asinum, acuminis plane pi-
stillo obtusioris, quia in viram literis perpo-
litissimum evadat, qui Demosthenem in eloquen-
tia, Homerum in poësi, Orpheum ceu Apollinem
potius ipsum, in re musica, in certamen auge

K 2

pre-

provocare. Et proculdubio, omni fere fide majus
 efficit, miranda *industriæ & laboris effecta* revolve-
 re, *stupenda ingeniorum virorum inventa*, susce-
 pta, & gesta recensere. Quid enim aliud est quod
Pœtæ fabulantur, *Orpheum* sylvas, saxa, feras &
montes dulcisona lux *lyræ* modulatione incanta-
 tos post se traxisse, quam homines *agrestes*, ef-
 frænis moribus, efferoque ingenio imbutos, ad
 meliorem *vite* rationem *literarum* studio redu-
 xisse? *Latomos* videmus ex rudibus, & scabro-
 sis lapidibus, elegantissima ædificia extruere,
 immites *Leones*, feros *Ursos*, hominum peritia ci-
 carari. Hodiernus hic *Phœbi* oculus multas intue-
 tur terræ partes infrugiferas? quæ mira feraci-
 tate fruticescerent, si perita cujusquam *agricolæ*
 manu subigerentur. Quid? annon *ursi* informes
 à partu catulos lambendo efformant? Quid au-
 tem si *puer* hebes sit & ignavus, at certe si *præce-*
ptor omnem, quam potest, adhibeat *industriam*,
 quid obstat quo minus *illum* sic instituat, ut eva-
 dat *Artistes* musarum, & *literarum delitium*.
 Quidni id obveniat ingeniiis, quod *Mioris* olim
lateribus, qui *vitulum* subinde tollendo, *bovem*
 aliquando tandem portare assuevit? *Adamis* una
 tantummodo re mollescit, ad ictus *ferris* durissi-
 mos semper indomitus. *Lutum* igne obdurescit,
cera autem liquescit: *Puerorum* ingenium, aliud
mansuete tractatum, evadat optimum; aliud plus
verberibus efficiet. Adeo ut *præceptorum* aut in-
 curia, aut imperitia, videtur contingere, si &
quovis ligno non sit Mercurius.

Comparatio
 utriusque p.
 79.
 Quod si tamen acutiori *mentis* oculo, omni
 remoto *peristromate*, *rem* ipsam penitus paulo
 intueri vultis, aliter forasle sentietis: Quis
 enim *mortalium* adeo potens est, ut valeat è *subje-*
cta prorsus *inhabili*, stupendum aliquid *artis* lux
 specimen exhibere? Non potest *aurifex* ex stan-

no aut ferro, tam venustum poculum effingere:
 Neque ipse *Dædalus*, si jam esset redivivus, è gib-
 boso quovis stipite statuat exigere. *Natura* nen-
 nullis negavit *ingenium*, aliis quibus blandior
 indulget, facultatem dedit, ut omnibus omnium
literarum numeris sint absoluti. Quis jam *naturæ*
 cursum immutabit? cum non eadem tribuunt *cæle-*
stes Dona quibusvis: seu *formam*, sive *ingenium* *virtus-*
que loquendi? *Lingua* *Ciceroni* favet magis, mens
Senecæ ditior, & *Catoni*. *Demosthenes*, orationis
 quasi fulmine, & *flumine*, huc illuc *animos* aud-
 itorum facillime capit; *Aristoteles* in occultis *na-*
turæ subtilitatibus exercetur. Adeo ut cum ad res
 tam diversas, à *natura* disponimur, impossibile
 est, ut *omnis* ad *omnia* sit idoneus, aut qui inde-
 cilem habeat *animum*, *vir* fiat egregie doctus;
 quantumvis ipsum *Apollinem* magistrum nactus
 fuerit. At vero longe facilius est, è *quovis ligno*
Mercurium, quam è quovis puero discipulum fa-
 cere eruditum. *Ligna* enim non possunt à *malleo*,
ferra, aut *dolabra* se subtrahere; *pueri* autem sæ-
 pissime otiantur, & delitescunt. Præterea cum
eruditionis omne genus, aut *oculis*, aut *auribus*
 imbibatur, difficilimum est *puerorum auribus* sic
 imperare, ut auscultare velit, adeo ut *artium* præ-
 cepta *illis* tradita diffluant, non secus ac *aqua* in
 pertusum *Danaidum* dolium infusa, aut *imber* in
 rupes cadens, qui subinde repercutitur.

Inter omnes *Romanorum Imperatores* quis me-
 liorem sortitus fuit *præceptorem*, quam *Nero*?
 quem tu *Seneca* institutis irabuisti tuis, idque
 summo tuo & indefesso studio, labore, noctesque
 diesque, *unicum* anxie curasse visus es, ut *pupillum*
 tuum *scientia*, & *artibus*, *vita* & *moribus*, re-
 gia stola, solio *Imperatorio* dignissimum forma-
 res. Sed *arena* tua *semina* mandasti; operam-
 que omnem & vicum perdidisti. *Nero* enim eti-

annum Nero perstiterit, omnigenis vitiis for-
 dibus, voraginosi scelerum Lerna immersus,
 Cimmeriis ignorantiae tenebris occaecatus, adeo
 ut Philosophum ne pictum quidem, quod aiunt,
 unquam viderit, & (ut verbo dicam) ipso fa-
 ctus est scelere sceleratior. Nemo sanus (ut opi-
 nor) culpam in praecceptorem conferet, tanquam
 parum idoneum, ad regiam indolem instituen-
 dam; sed in nequissimam potius, & distortum
 plane, ipsius Meronis ingenium, Nam lancea non
 fit ex thymbra; aliud noctua, aliud cornix, aliud
 psittacus, aliud coturnix sonat, ut citius quilibet,
 faciliusque poterit Heracilito risum, aut Democrito
 excitare fletum, quam aliquorum tardi-
 discensium (ut Gellii verbo utar) sic promovere, ut vel pa-
 rentum, vel suorum praecceptorum, suisve demum
 ipsorum, spei, laboribus, votis, respondeant.

Ceterum ea sane nunc dicrum deploranda est
 scholarum, & praecceptorum conditio, miseria vel
 bassi miseranda, quod cum plumbeum quodli-
 bet, aut Baeticum ingenium, expectatum in
 studiis profectum non assequitur; vesana intem-
 peries parentum statim acuitur in ipsum praecpto-

* Culpa do-rem, * in quem ceu Tisiphone ipsa, caeteraque
 centis Scilicet furiae involvant, famam ejus, virulentis et pro-
 arguitur, briis, falsissimis mendaciis corruunt, dilaniant.
 quod lava in parte mamillae, Quid? num putant homuli isti, penes esse pre-
 ceptorem, ut ex asino faceret equum, ex stupido
 Arcadico jacuminosum, ni forte eum tanquam alterum
 veni. Juven. Deucalionem, & Pyrrham, haberi velint, qui (ut
 Sat. 8. est in fabulis) durissima saxa, in vivos homines
 transmutabant.

O Pedagogi, omnium quos terra nutrit,
 hominum infelicissimi! Quis vestros unquam la-
 bores fando percenscat? Quis angores animi verbis
 exprimat? Suspiriis aut singultibus adaequet?
 Ipsius hercule scholae (dicam an pistrini? Nam

χολη

χολη proculdubio Ironice dicitur, a utpote ἀγο-2 Aristo-
 λη, nisi a χολη deducere mallems) ἴππυς, phanes a
 inquam, scholae vestrae parietes, (qui vestros vi- cura, qua se
 dent labores, b audiunt querelas, testes sunt di illic &
 votorum;) vestra saepius de causa condolentes, anxii per-
 in lacrymas se solvunt, nec non ipsi lapides in petuo ma-
 fectus prorumpunt, amarissimos. Deberis enim cerant
 aliquorum stultitiam perpeti, dum sapientiores φουτι-
 fiant; arrogantiam perferre, dum evadant mo- σβελαι
 destiores; difficultatem exorbere omnem, dum appellavit
 rudiores penitus excolantur; commissos in iti- b Genus
 nere existimare, vobis tanquam ducibus, ignaros profecto,
 viae, agique fidem, & existimationem vestram, quo nihil
 nisi salvos, & incolumes ad finem perduxeritis, calamito-
 vestra plane non laudatur opera, nisi existat opus: sius, nihil
 non est satis docere juvenem, nisi appareat doctus. afficiat
 Sed qua de causa, morosi illi parentes exigunt Diis invi-
 a vobis, ut filii sui quamvis ingenio non omnino tum; ne-
 quidem bardis, tardi tamen, fiant doctissimi, que enim-
 cum ipse ab agris suis non expectant triticum, τάνισκα-
 ubi hordeum seminarunt; nec rosas, ubi carduos τάραις
 consecverant; nec annulum, aut armillam auream, tantum sunt
 ab artifice, cui ferrum vel plumbum fabricandum quemad-
 dederant. Quamobrem, ut uno omnia compre- modum indi-
 hendam manipulo, cum Poeta statuere visum cat Epi-
 est, Vir sapiens nunquam direxit brachia contra Gramma
 Torrentem. Gracum)

Invita Minerva, non est quod procemur obste- centis, ut
 tricantem artis & laboris operam; velut enim, qui semper
 Non dulceme quovis, apis ingeniosa liquorem, Flore fordidi in
 ludis illis
 suis (in la-

dis dixi?) imo pistrinis potius ac carnificinis, inter puerorum gre-
 ges consenscant laboribus, obsurdescunt clamoribus. foetore,
 pedoreque contabescant. — Erasmo. Moria — Pedagogus (tan-
 quam alter Prometheus ad Caucasum a Jove damnatus, vulcu-
 res perpetuo intentos lamatu pascens,) variis Vulturiorum
 dolorum curarumque stimulis excus est. — Ego ne Ulyssios
 quidem labores cum nostris conferendos esse censuerim. Erasmo.

K. 4.

sed

sed germina, mella legit: Pari ratione (Tu noster solertissime Cratippe!) non potes è quolibet *Mare*, è quolibet *Nerone*, ex quovis ingenio, nisi apto, docili & capaci, virum efficere literatum: E quovis enim ligno non fit *Mercurius*.

Dixi.

Laureiferi Oratio.

Dignissimi Domini!

Post occisum Pythonem, Pythios instituisse ludos *Apollo* dicitur, in quibus qui se *Arene* gessisset. — *Esculea* capiebat frondis honorem. — Vos jam *Agonistas* vidistis vario *Marte*, varia arte decertantes; alios in *Oratoria*, alios in *Poëtica*, in *Musica* alios, in quibus *victor* quisque suum expectat præmium. Si *v. stram* placeat nobis indulgere veniam, *Apollo* noster velit, ut *sue arboris* honore singuli fruantur, *laureamque*, *victoriae insignia* reportent. Tu itaque *N. N.* qui divina tua *musæ* nobis stupefactos fecisti animos, *Apollinis* tui *Poëta laureus*, *aureus* esto. Ad idum *indue*, *discede*; sequimini hunc, vos speratissimi *pueri*, *Macti* este in *studiis*, *musas* diligite, ut non in *Helicone* tantum celebres, sed in *omni terrarum orbe*, *vestra laus* *sydereos* surgat ad usque *polos*.

Dixi.

Valedictoria.

MOrem fuisse apud *Persas* (aiunt) ut *Orientem* solem, gessenti læticia, summaque adoratione excipere soliti essent: *Occidentem*, magno

magno *ejulatu*, *luctuque*, quasi nunquam postea *oriturum*. Vos estis (honorandi *Domini*) vos estis ille *Sol*, illi *Soles*, nos autem, ut *Persæ*; *Vester* in has *ædes ingressus*, ceu ortus *Solaris* emicuit, & hunc læti accepimus; *abscessus* hinc, velut *occasus* quidam videtur, quem *planctu*, *lacrymis*, *suspiriis*, *mæsti* prosequimur. Adeo ut quod *S. P. Q. R.* *Augusti Cesaris* obitum lugens optasse fertur, *Cesarem aut non fuisse natum*, *aut natum non fuisse moriturum*; in nobis merito *invalcat votum*, vos in hacce nostræ *Minervæ* *ædes*, vel prorsus non introisse, vel jam *ingressos mansisse diutius*.

Sed nec vota valent, properat occiduis *præsentia* vestræ *Phæbus*, *anhelos equos* in *sua* *Tethyos* *stabile* gremio; & *obtusas* *lassatæ* *patientia* *aures*, *dulciori* *alibi* *recreare* *harmonia*. Hinc *Chorus* *omnis*, noster *scholasticus*, *solvit se in luctum*, & *lacrymas* *magnaque* *suspiria*. Nec *im merito*; non enim aliud *possumus expectare*, *nil aliud sperare*, quam ut *Cimmeriis* *obtectatorum* *tenebris* *involvamur*.

Inviti (fatemur) vobis valedicimus, habetis *ἔπειτα λυπηρότατον*. Hoc unum *valedicturi* *enise* *petimus*, ut *quanquam* *aureus* *vestræ* *præsentia* *radius*, *nobis* *amplius* *impræsentiarum* *non affulserit*, *detur* *tamen* *de futuro*, ut *inflatus*, ut *fulgor* *favoris* & *patrocini* *vestri*, in *Musas* *nostras*, ceu *ætherei* *solis* in *lunam* *reflexus*, *resplendeat*. Hac siquidem *ratione*, *vestra* *hujus* *scholæ* *alumni*, *læti* *indies* *cantabimus*.

— *Sol* *occubuit*, *nox* *nulla* *sequuta* *est*.

Dixi.

¶

Altera:

Altera Valedictoria.

Post longam, & periculosam navigationem, O quam gratus est opportunus portus, quam expectatus! Vos *Auditores*, in hanc *Scholam*, hoc *Palladis delubrum*, ceu *naviculam* quandam conscendistis; quæ *aures vestras*, orationum nostrarum *fluminibus*, abreptas secum trahens, tanquam in *altum*, in immensum *verborum* pelagus, longius æquo deduxit, ubi (tanquam in *iracundo* quodam *Adria*) flantibus, & resanantibus ventis, cum vario aliquandiu *Neptuno* luctati, verbosæ nostræ *petulantia*, velut impetuosis *Aoli* afflatus, *vestram*, quam primitus experti sumus in consensu hoc *vestro*, concussit fere, quassavit saltem *vercor*, *equanimitatem*, & in nauseantis *tædii* scopulos multoties illisit; adeo ut *nafragium* sæpiuscule, *attentionis* vestræ proculdubio fecerimus. *Palinurus* autem noster, qui in *puppi* sedet *naucerus*: me tanquam *Mesonantam*, in *celatissimo* *Carchefio* *speculatore* posuit. Ego veruntamen hætenus nihil longe lateque conspicatus, præter *cælum* *undique* & *undique* *portum*; nunc demum ex summa *mali* *anzena*, in qua jam diu *speculabundus* steterim, tandem aliquando *ripam* video, & *altissima* *domorum* è *longinquo* *fastigia*; quod si *serenus* *vestri* *favoris* *Zephyrus*, nostra aliquantisper *carbasa* diutius impleverit, ad *Caput-Bonæ-S* ei appellemus illico.

Nolite quæso (*patientissima* *auris* *Domini*) Nolite quæso, jam committere, ut præ prioris tam diutinæ *navigationis* *fastidio*, *navis* nostra, jam fere in *portu*, *nafragium* patiatur. *Unum* est & *unicum*, quod *Præceptor* noster rogatum vos velit, ut *veniam* pro *laude*, *hisce* *pupilli*, *snis*, ex *im-*
mensa

mensa vestra (qua polletis) *humanitate*, indulgeatis. Valde enim metuit, ne *prolixitas* hæc *Scholasticarum* *quisquiliarum*, *pueriliumque* *cre-*
pundiorum *tinnitus*, vobis fuerit *offendiculo*; ut talem vos ideo nobis *remerciamini* *gratiam*, quam olim *Augustus* *Cæsar*, *argutam*, non sine *sale* *mordacem*, *reprehensionem*, *privato* *cuidam* *ge-*
nerosa *Romano*, quo illum ad *per tenuem* *cœnam* invitaverat, longe longeque *infra* tantæ *majestatis* *excellenciam*, *nesciebam* *me* *tibi* *fuisse* *tam* *familia-*
rem. Ignoscatis igitur (*supplicissime* *petimus*) tam *insolentissimæ* *nostrorum* *Audaciæ*, quæ vos huc *invitaverit*: Ignoscatis *balbutienti* huic *pueritiæ* quæ nihil *expectatione* *vestra* *dignum* *pre-*
stiterit; Ignoscatis demum *loquaci* nostræ *pro-*
lixitati, quæ tam diu vos *detinuerit*; & *pergite*, (*summissime* *precor*) *pergite*, quæso, nos, *te-*
neros *Musarum* *alumnos*, *blandissimis* *indulgen-*
tia *vestra* *ulnis* *amplecti*; atque *Minervam* *ne-*
porum *sydere*, *propiori* *radiorum* *vestrorum* *in-*
fluxu *fovere*, ne *denuo* *sobolescens* *abortiat* *Sibylla*; & nos *agnoscemus* *vestras* *Reverentis* *studiorum*
nostrorum *solos* *patronos*, aut *Deos* quosdam potius *Tutelares*; tantique *beneficii* *memoriam* *perquam*
gratissimo *æternum* *animo* *recolemus*.

Dixi.

Que.

QUESTIONES DECLAMATORIAE

Quaestiones aliquot declamatoriae.

- A** Ratoris rostrum quam Oratoris rostrum expetibilius sit ?
 Ajaci potius quam *Ulysses*, *Achillis* arma deferri debeant ?
 Praestet esse *Achilles*, invidiae obnoxius, quam *Thersites* ab illo immunis ?
 Rectius fecit *Crates*, qui aurum in mare projecit, quam *Midas*, qui adeo magnificavit.
Diogenis dolium, an *Alexandri* solium expetibilius sit ?
Lucretia bene fecit, quando seipsam interfecit ?
 Praestet inopem esse, quam impium ?
 Malus sit, qui sibi soli est bonus ?
 — Peragat tranquilla potestas,
 Quod violenta nequit ? —
 Minimum libere deceat, cui multum licet ?
 Honestas mors, turpi vitae sit anteferenda ?
 Qui ducit uxorem libertati valedicit ?
 Praestat virum pecunia, quam pecuniam viro indigentem respicere ?
 Educatio publica privatae preferenda sit ?
 Aurea libertas auro pretiosior omni ?
 Melior sit consultas tarditas, quam temeraria celeritas ?
 Fortes creantur sortibus, & boni bonis ?
 Minus est servasse repertum, quam quaesivisse decus ?
 Cuivis homini contingat adire Corinthum ?
 Liceat feminis imperare ?
 Magistratus juveni sit committendus ?
 — Omnia grandior aetas Quae fugiamus habet ?
 Nulla ferunt anno venientes commodas secum ?
 Magnates sint magnetes ?
 — Melius nil caelibis vita ?

Nihil

- N**ihil scire sit vita jucundissima ?
 Ex quovis ligno sit *Mercurius* ?
 Praestet jejunare cum *Musis*, quam prandere cum *Sardanapalo* ?
 Regnorum everasio fiat, non *inorum* sed *morum* casu ?
 Seniores annis, sint saniores animis ?
Martis castra, quam *Mercurii* comitari praestet ?
 Praestat nequaquam, quam aequam esse ?
 Actum est de homine, quum actum est de nomine ?
 Praestat aquam, an vinum bibere ?
 Plus operis quam honoris in Magistratu ?
 Verna, quam hyberna melior anni sit tempestas ?
 Regi an legi deferendum sit iudicium imperium ?
 Poetae nascantur, non fiant ?
 Bona corporis sint animi mala ?
 Secundae res felicem, magnum vero faciant adversae ?
 Vincere cor proprium minus est, quam vincere mundum ?
 Plus debuit *Alexander* *Aristoteli* praecatori, quam *Philippo* patri ?
 Vnum in bellis *Ajacem*, quam decem *Ulysses* habere praestat ?
 Tantum sumus, quantum scimus ?
 Utinius sit *Socratem* de moribus, quam *Hypocra-*
tem de humoribus disputantem audire ?
 Sitis voluptatis parit febrem ingenii ?
 Magnum sit ei damnum, cui mala fama lucrum ?
 Κρείττον ὁ φιλοῦσθαι ἢ ἀμαθῆσθαι ;
 Sapius ad laudem atque virtutem, natura sine doctrina, quam sine natura doctrina valeat ?
 Dominetur regibus aurum ?
 Deteriores simus omnes licentia ?
 Nulla fides, regni sociis ?

Viginti

Viginti duæ *Quæstiones* tractico comprehensæ, quæ omnia *Logicorum* argumentorum capita eliciunt: & puerilem *Inventionem* in Excogitandis rebus valde possunt adjuvare, ex *Villessii* Mnemonica hac adscriptæ.

An? quis? quid? cuius? cui? quo? quibus auxiliis? cur?

Quomodo? circa quid? qualis? quantum? ex, in & a quo?

Quamdiu? ubi? quando? quoties? quot uplex? quot & unde?

An sit? Hæc quæstio ad argumentum indefinitum referenda est.

2. Quis author
Motus?
Operis?
Facti?
Disti?
Scripti?
Consilii?
Hæc nimirum quæstiones causam efficientem respiciunt.

3. Quid
est Definitio.
Continetur?
Inheret?
Adheret?
Mouetur?
Ad- Locatum.
jun- Inherens.
ctum. Adherens.

3. Quid
Fit?
Dicitur est?
Scriptum est?
Deliberatum est?
Effectu.

4. Cujus existit? Subjectum recipiens ad se.

5. Cui comparatur.
Quantitate.
Qualitates.
Argumentum.
Par.
Majus.
Minus.
Simile.
Dissimile.

6. Quo

6. Quo
Tendit? Locus ad quem.
Spectat hæc sententia? Testatum.

7. Quibus auxiliis fecerit
Solutus? Causa solitaria,
Principalis?
Cum aliis tanquam
Equalis?
Inferior?
Cum instrumentis? causa instrumentalis.
Efficientes secundi modi.

8. Cur? Causa finalis.
Procreando?
Conservando?
Abolendo?
Labefactando?
Efficientes: primi modi.

9. Quomodo factum utrum
Natura?
Consilio?
Necessitate?
Fortuna?
per Imprudentiam?
Efficientes: tertii modi.

10. Circa quid? Subjectum circa quid vel objectum.

11. Qualis existet?
Forma.
Conjugatum.
Descriptio.

12. Quantum? adjunctum quantitatis.

13. Ex quo fit? materia.

14. In quo
Inheret? Subjectum adjunctorum inharrentium.
Exercetur? Adjunctum occupatum.

15. A

15. A quo *distinguitur?* *viz. tanquam*

Diversum?
Disparatum?
Relatum?
Adversum?
Contradicens?
Privans?

Argumenta
Dissentanea.

16. Quam diu? *Adjunctum temporis mensurati.*
 17. Ubi? *Locus, sive subjectum continens.*
 18. Quando? *Adjunctum temporis designati.*
 19. Quoties? *Adjunctum temporis numerati.*

20. Quotuplex? *Distributio*

Ex causis?
Integri in membra.
Ex effectis.
Generis in species.
Ex subjectis.
Ex adjunctis.

21. Quot? *Inductio*

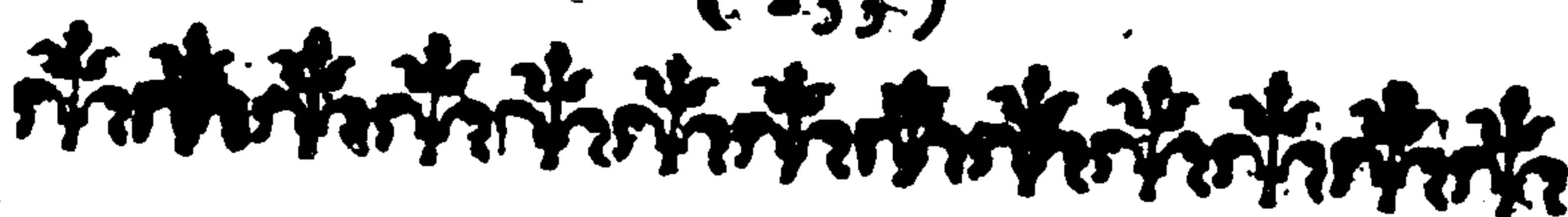
Causarum.
Membrorum.
Effectorum.
Specierum.
Subjectorum.
Adjunctorum.

22. Unde *Venit?* *Locus ex quo?*
Dicitur? *Notatio.*
Probatum? *Testimonium.*

Et hae quaestiones non solum ad excogitandas novas, sed etiam ad res e memoria elapsas reducendas, valde conducunt; multa siquidem in aliqua satagenda latere nos possunt, quae *cuncta* tamen horum versiculorum *repetitio*, & *prudens applicatio*, menti suggerent.

Hae Willigius.

Epi.

Epistolographia.

Epistola est scriptum animi nuncium, ad absentes.

Apud varios, *varia* sortitur nomina: * vocatus e Lips. enim *litera*, & κατ' ἐξοχὴν *litera*, *tabula*, *tabula*, *Epist. in-bella*, *codicelli*, *chartae Epistolares*, & *charta*. ubi *liber*.

1. in stylo conspiciatur quaedam quasi negligentia; praesertim in Epistola *familiari*; esset enim i ut plurimum *humilis*, & *Laconica*, anon *Asiatica*.

2. Odiosa in Epistolis est *garrulitas*.

3. Non adhibendae sunt *Periphrasies*; nec res *tenues* onerandae *lacinia* orationis.

4. Oratio sit *Ethica*, non *Pathetica*; candor animi, non vehementiores *affectus* exprimendi. Nisi forsan in Epistolis *Asiaticis*, ubi inventio est *copiosior*, & *exornatio* fusior, & *periodi* *largiores*, d quae spernunt ligari *praeceptiuncularum* *compedibus*.

5. Scribendum, per *litteras representativas* nunc ad *Mignates*, nunc ad *viros doctos*, ut *styli* *rationem* *diversam* *condiscamus*.

Epistola considerare debemus cum *affectiones*, *lutaio*, *Valedictio*, *Superscriptio*.

6. *Structura*, & *periodum* *longiorem* *omnem* *fugas*, *membris* *utare*. & *asyndetis* saepe *laxior* *omnis* *phrasis* *abdicetur*, *peris* *tamen* *si* *luxurient* *vitio* *non* *est* *dandum*, *ubertatem* *etas* *pau-* *latim* *depascit*. Lips. Epist. pag. 17. Scilicet ut *vela*, pro *magnitudine* *navium*: sic *verba* *debent* *esse*, pro *rerum* Lips. *ibi*. *d* *Epistola* *debet* *interdum* *hallucinari*. Cic. ad *Artic.* Ornamenta *interdum* *habeat*, *lenocinio* *nunquam* Quod *foeminas* *ornare* *dicitur*, *non* *ornari* *hoc* *Epistolam*. Lips. Nullam esse *ex* *omni* *studiorum* *genere* *partem* *hac* *una* quae *vel* *latius* *patet*, *vel* *quae* *tantundem* *habeat* *aut* *usus* *aut* *voluptatis*. Eras. Guli Montjoie.

Τὸ δὲ μέγεθος τῆς ἐπιστολῆς ὡς περ καὶ ἡ λέξις, αἰδ' αὖ γὰρ μακροί, ὅς. vid. demet. ὡς ἡ ἐπιμύ.

1. In *Salutatione* includimus *Precationem* & *Compellationem*. 1. *Precatio* in ipso *Epistola* limine, & *vertice* ponenda est. ut,

Salutem in Christo sempiternam.

2. *Compellatio* ponitur in *semi-linea* ad *laevam*, hoc modo, *Amice per dilecte*;

3. *Valedictio* post ab *el. tam Epistolam*, per *usitatissimum* illud, *Vale*.

In *marginem* autem *sinistro*, ponatur *locus* ubi, & *tempus* quando scribebas; ut,

*Data Ebor. ci, sexto Iduum
Septembris, anno redemptionis
nostrae, millesimo, sexcentesimo,
vigesimo quarto.*

In *marginem* autem *dextro*, *testatio affectus* aut *officii*, una cum *nomine* scribentis *exprimi* debet.

Tibi haud vulgariter obstrictus,

Radulphus Merceus.

4. *Superscriptio* seu *inscriptio*, in *dorso* clausuram *Epistolae* signatur: ubi scribenda *persona* cui & *locus* in quo habitet aut commoretur, hunc in modum:

*Amantissimo suo R. M. Londini ad in-
signe Leporarii, in Coemiterio
Paulino, haec —*

Epistolarum genera.

Sic fuerunt *affectionis*: sequuntur jam *genera* *Epistolarum*; & *specialis* earum *tractatio*, in *triplici* *Causarum* genere, viz *Demonstrativo*, *Deliberativo*, *Judiciali*, de quorum *formulis* videatur *Prateolus* — & *Alstedius* in *Oratoris* — & *Vossius* in *Instit. Orator.* qui *copiosissime* de his & *optime* —

I. In

1. In *Demonstrativo*, sunt *Epistolae*,

1. *Narrativa*, ubi *rem* aliquam *suis* *depingimus* *coloribus*, aut *breviter* *totum* *negotium* *narramus*, & *amici* vel *judicium*, vel *preces* *requirimus*. Vide — *Prat. p. 5. 14. 19. 47. 57.*

2. *Lamentativa*, ubi *dolor* *quemque* *disertum* *efficit*. Cavendum *hic* *autem* *est*, ne *effœminatam* *animum* *ostendamus*. *Prat. 42.*

3. *Gratiarum actionis*, ubi *beneficium* *acceptum* *laudabimus*, quod *ultra* *citro* *sine* *merito*, non *expectanti*, *collatum* *fit*. 2. *Promittimus* *nos* *gratiam* *relaturos*. *Prat. pag. 14. & c. 21.*

4. *Gratulativa*, ubi *nostrum* *gaudium* *exaggerabimus*. 2. *Bonum* *quod* *aliquis* *adeptus* *est*, *extollemus*. 3. *Bene* *precabimur* *ut* *fit* *felix* *faustum* *que* *pag. c. 19. 21. 38* *ibid.*

5. *Officiose*, ubi *amicis* *nil* *tale* *petentibus*, *operam* *nostram* *ultra* *deterimus*, *rogantes*, *ut* *equi* *bonique* *consulant* *Prat. pag. 21.*

6. *Disputativa*, ubi *ponenda*, 1. *Occasio*. 2. *Quaestio*. 3. *Aliorum* *sententia*. 4. *Nostra* *sententia*. 5. *Rogandum* *judicium*.

7. *Collaudativa*, ubi *cogitetur* *illud* *Euripidis*, *Ναισ ανωιδε βαρε*. *Laudabimus* *autem* *in* *genere*, *recte* *factum*; & *in* *specie*, *tale* *factum*, *alatis* *circumstantiis* & *exemplis* *illustribus*.

8. *Deprecativa*, ubi *culpam* *fatebimur* *eamque* *extenuabimus* *ab* *ætate*, *imprudencia* & *delicti* *genere*: *Nostram* *penitentiam* *significabimus*; *ejus*, *ad* *quem* *scribimus* *clementiam* *laudabimus*; *spem* *melioris* *vitæ* *ostendemus*.

2. In *genere* *deliberativo* sunt.

1. *Suasoria*, ubi *rationes* *sumendæ*, *ab* *honesto*, *utili*, *necessario*, *juvando*, *facili*, *possibili*. *Quæ* *rationes* *ampli-*

amplificentur ab *Exemplo*, *majori*, *minori*, & *contrario*. In *Dissuasoriis*, argumenta ex contrariis locis ducenda sunt, ut à *turpi*, *inutili*, &c. — *Prat.* 31. 34.

2. *Hortatoriae* sunt à *laude*, *spe premiorum*, *metu incommodorum*, *odio*, *amore*, *miseratione*, *expectatione*, *exemplis*, *obsecratione*. Hi enim sunt quasi *stimuli* quidam, & *incitamenta virtutum*. *Prat.* 48.

Dehortatoriae sunt, à *personis*, quibus infeliciter cessit, à *rei turpitudine*, à *probri*, *convicio*, *incommodis*, &c.

3. *Petitoriae*, ubi ejus, à quo petimus, *benevolentia* nobis concilianda est, à *persona ipsius* & *meritis*; deinde *narratio petitionis* subjicienda. Tum dicendum, esse *rem piam*, *justam*, *honestam*, nobis *necessariam*, illi *facilem* & *honorificam*. Ad *extremum* sequendi *remunerationis pollicitatio* 47.

4. *Commendatitiae*, ubi ostendendum, esse illum nostrum *amicum*, quem commendamus. 2. Esse *commendatione dignum*. 3. *Eum* ad quem scribimus, fuisse aliis *benevolum*.

5. Rem de qua scribimus, esse *aequam* & *facilem*. 5. Fore nos *beneficii memores*.

6. *Consolatoriae*, ubi dicamus. 1. *Prospice* nos dicendum esse, vel, 2. *Non adeo dolendum* 3. *Malum* itaque extenuabitur. 4. *Exempla illustria* conditorum virorum colligentur. 5. *Providentia Dei* afferenda. 6. *Nostri* & *aliorum opera* offerenda est. *Vid.* *Mellific. orator.* pag. 95. part. 42.

7. *Responsoriae* ad consolationem, continebunt *gratiarum actionem*, & *significationem* consolationis acceptae denique *argumenta nova*, quibus nos *ipsos* erigimus. 43.

8. *Monitoriae*, ubi ostendendum quid *fugiendum*, amico quid *faciendum*. Hic autem *autoritatem* induimus ab *aetate*, qua illum praecedimus à *multarum rerum usu* & *doctrina*, quae in eo per aetatem, tanta esse non possunt.

9. Cor-

9. *Convitiatoriae*, ubi *convicia* sunt sine *vitiis*; nam si alterius *vitam* & *vicia* velimus carpere, *nostra vicia* non debemus ostendere. Igitur exprimamus *dolorem* tum *nostrum*, tum *aliorum*, ex officio neglecto: reprehendamus illum variis argumentis, & *meliores* ad *frugem* ut redeat, admonemus.

10. *Reconciliatoriae*, ubi nostrum vel alterius delictum fatebimur, *veniamque* petemus, argumentis ductis à *natura humanae imbecillitate*, & *consimili delicto*, in quod ipse possit etiam impingere.

11. *Consiliatoriae*, ubi *prima*, *causae recensendae*, quae nos ad *ambiendam amicitiam* permoveverunt: deinde nostrum *studium* significandum.

In statu Judiciali.

1. *Criminatoriae*, quando *accusamus*: ubi ab initio oportet indicare & nostrum *dolorem*, & *rei atrocitatem*, cum *admiratione* — &c, deinde ipsam *rem* demonstrabimus. *Prat.* pag. 41.

2. *Defensoriae*, ubi vel plane *negamus*, vel *factum aliter* demonstramus.

3. *Expostulatoriae*, ubi 1. *Querimonia nostra* exprimenda. 2. *Querimonia mitiganda* est *laude*, *joco*, *dissimulatione*, &c. ne laedat *amicitiam*. 3. *Bene* interpretabimur. 4. *Monebimus*, ut *caute* agat.

4. *Exprobatoriae*, ubi *conscientiam*, & *nostram*, & *amici testabimur*; *ingratitude* illius, & *nostra merita* exaggerabimus.

5. *Purgatoriae*, & *Excusatoriae*, ubi ostendemus, nos non modo *nihil* offensos, sed etiam *delectatos* monitione. 2. *Detestabimur* *suspicionem* nobis obiectam. 3. *Rationibus* probabimus nostram *innocentiam*. *Hec Alsted. Oratoria.* p. 675.

Saluta=

Salutandi, seu Formulae bene precandi.

Salutem coelicas. Ex animo valere.
 Salutem in Christo plurimam.
 Salutem ab autore omnis saluti, Domino Jesu.
 Salve plus millies.
 Salutem à fonte salutis.
 Salutem externam, internam, aeternam.
 Basilicam tibi valetudinem.
 Salvebis. χαίρειν σοι καὶ χάειν.
 Salveio plurimum, εὐ δια πάσης.
 Salutem & immortalitatem.
 Πανδαιμονεῖν.
 Ἀταλαιπόρος ἄγην. ὑμαίνειν εὐ πράττειν.
 Ἐν Κυρίῳ χαίρειν.
 Εὐδαιμονέσασθε διάγειν. Σωτηρίαν ἕρανοπέμ-
 κατ' εὐχῶν χαίρειν. Κατ' εὐχῆς, εὐ ἔχον
 χάειν καὶ χαρῶν, ἐν Χριστῷ χαρῶν χαρῶν ἰσοδοῦν. εὐ
 διάγειν
 Πανδαιμόνως }
 Παμμακαρίως } ποιῶν, πράττειν, ἔχον.
 Ἐρρῶδες ἕρανόθεν.
 Vitam & felicitatem.
 Judic. 6. 2. יהוה שלום
 Ruth. 2 4. יהוה עמכם
 ובכר יהוה
 i Sam. 25. 6. לחי ואתה שלים
 2 Sam. 25. 6. וביתך שלים וכל
 אשר לך שלים
 Psa. 128. 2. ארי ומיב לך
 רב תלים לך
 לך שלום ושליח
 Job. 10. 12. חיים וחמר
 Vitam & benignitatem

Com-

Compellandi.

Amice per dilecti; Amicule mi
 Amice medullitus per amande!
 Mi { Chara } Amantissime } Amice!
 { Suavis- } Charissime }
 { sine } Dilectissime }
 Mi precharissime! Dulce caput!
 Suavissime commilito! Suave corculum!
 — melior anima mea pars!
 Amicorum optime, & optimorum amicissime!
 Τεῖς ἀγαπῶν!
 Intime }
 Meitissime } Deliciae meae!
 Τεῖς φίλτατε φίλε! Φιλοφίλτατε Θωμαῖ! Φίλη
 κεφαλή!
 Perillustres & generosissimi adolescentuli, he-
 tuli, ac Domini mei gratiosissimi?

FORMULAE
 AD
 MATERIAM

I. Admirandi.

Utinam par ætas esset, sed sum in-
 fans; utinam hic eloquentiæ torrens
 esset, sed deficerem; utinam omnium
 in ore, meæ voces personarent, oratio-
 num omnium in me spiritus respiraret eloquenti-
 am! Sed languerem, hererem, obmutescerem,
 quod quidem ipsum, jam (ecce!) facio.

Tum

Tum quod omnem superat stuporem.

Quod in tantam me rapit admirationem, ut in hac re quid dicam nesciam, nisi; Euripum tandem posito requiescere cursu, Mutatumque una consistere Poëta forma. Text.

O dolor! quæ non vidi, quæ non passus sum indigna; & quæ cælo teste fiant, & quæ posterorum memoriæ relinquantur! — At hoc de miror qui tam facile potueris —

Cujus sane rei dignitatem, nulla vis ingenii ex merito describat —

Ecce enim qui primo statim colloquio sic labefactaras, sic inflammaras animum meum; quid facturus eras si diutius ac propius fuisset congressus? Quid enim vel adamantinum pectus non flectat tam amabilis ista morum tuorum comitas, tam mellita facundia, tam exquisita doctrina, tam fida juxta & amica consilia —

— Nam quod nectar, quæ ambrosia excogitari potest, quæ Socratica dissimulatione illa, & lepore sit jucundior?

— Hic vix dici, (Auditores!) vix describi verbis potest, quæ ac quanta —

— Quod ne cogitando quidem, quisquam nostrum hæcenus accessit —

— Proximum miraculo est, quod —

Verbis nullis dici, nulla exprimi oratione potest.

— Quæ vox eloquentiæ sufficiet; quæ lingua describendo huic sceleri par unquam fuit —

Vid. Exclamanti.

2. Accusandi.

Quod si ea hæc singula, tanquam pusilla contemnas, cogites velim minutas guttulas imbricem parere. — Facis

— Facis te publicum, & communem vulgi febulam; adfuerunt enim receptæ fidei homines plerique, qui —

— Taceo adulteria, furta, mendacia tua, nosti quas turbas inter pocula tua, altera fecisti nocte, homicidii illic perpetrati te reum, uno fere ore, omnes prædicant. Miror qua fronte tot probrosas de te contumelias perpeti possis. Bis ad subscellia judicium tractus, extrema stetit fortuna —

Quæque in aliorum mores jam diu teia libro, in meam amentiam retorqueantur —

— Cujus tantum in comis artificium, Æthiopico pene gyroscincinnos confundentis, an satam superbe dexteram subducta veste reagentis, audaciam satis mirari nequeo, cum omnes districte interrogent.

Natus es ex scopulis, nutritus lacte ferino,

Et dicam felices pectus habere tuum.

— Qui maledictis non satiat, processeris ad obrectationem, odium, rapinam, furta, fraudes, imposturam, ad ipsam postremo cædem quoque.

— Et tua sunt silicis circum præcordia vena.

Et rigidum ferri semina pectus habes.

— Et certe ipse stultissimus forem, plane dignus, quem multis cachinnis rideat Democritus si pergam —

Deum immortalem! cujusmodi portenta gignit alitque terra! usque adeo nihil pudere viros! —

— Præter effrontem improbitatem, & linguam effrenem, nihil habebat.

— Nec mea te momentis verba, plus quam em'ulos lanarum floccos æstimasti —

— Multi forinsecus opulenti visi sunt, qui ære alieno obruantur adeo, ut ipsam quoque debeant animam, adeo illis res angusta domi est & curta suppellex.

L

— Non

Affeuerandi. Commendandi.

— Non adeo vitiis tuis offenderemus si pauca essent: tam multæ flagitiorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniæ locus—

— Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolidè contrivisti, dilapidastique universum patrimonium in alea, tritilis, & sphaeristico—

Vide *Criminandi.*

3. Affeuerandi.

Testor te omnium cogitationum inspectorem Deum, testor lucem illam quam hodie traho respirans, & quam mihi supremam esse desiderares: testor vos etiam sodales mei.

— Certo enim certius est—

Christum mihi parum propitium habeam, nisi—

4. Commendandi.

Vir sapientis adeo eloquentiæ, & eloquentiæ sapientiæ æstimo honorandus, ut fame celebritate supra omnem invidiam videatur conspicuus.

Sincerius ergo mihi tecum agendum est— atque utinam par esset affectui oratio, vel affectus cause— ut—

Homo vere ad humanitatem factus— aperitæ ingenuitatis— & incoctum generoso pectus honesto— ut *Persius*.

— Vir par paucorum hominum— Quem si fati diutius nobis servassent incolumem, ausim vel invidia teste, aut *Memo* iudice contedere, ceteros omnes nostræ tempestatis homines, multis fuisse parasangis præcessurum, multisque præcursum stadiis.

— Pueros

Commendandi.

— Pueros bene ingeniatos, modestos, tractabiles, & qui jam nunc plus quam pro sua ætate sapiunt—

— Vir, fide sincerissima, moribus plusquam niveis, nihil magis aureum aut gemmeum esse potest, totus ad amicitiam & gratiam natus— Si nondum tibi notus sit, fac ut hominum cures nosse propius—

— Ad miraculum usque latine doctus, nec inelegans— Is enim est (mihi crede) unus omnium quos aspicit Sol, integerrimus vir & candidissimus— iudicii sobrii, moribus commodis, nihil habens neque fuci, neque supercilii, Thraconis illius dissimillimus—

— Janus *Doufa* id affecurus est, ut ubique locorum esset, non tam Bibliothecam habuisse videretur, sed esse; nec legisse multa, sed nihil ignorare— *Heins.* orat. 29. Optimarum literarum ardentissimus consector, mihi sic unice deditus, ut Pyladen meum appellare jure possim—

— Inter bonos optimus, & inter doctos doctissimus—

— Illum enim omnes nos non solum propter pietatem, justitiam, clementiam; munificentiam, atque alios suavissimos mores veneramus & amamus; sed etiam propter incredibilem, cum in sacris; tum in humanis literis scientiam admiramur, suspicimus— Autoritate maximus, sed hoc tamen seipso major, quod ob singularem quandam modestiam solus ipse magnitudinem suam non agnoscat.

— Si pater esset, non posset indulgentius; si frater, non posset amantius.

— Dignissimus enim est, quem unum omnis mea celebret pagina.

— Moribus orantibus, fuci nesciis, nec alio

nævo deformatum, nisi quod immodice modestus est.

— Qui præter eruditionis & integritatis dotes, adeo festivus est, ut vel mortuum possit exhilarare —

Sive aliquid morum, seu vitæ labe carentis

Est precium; nemo plaris emendus erit.

Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes

Scena manet dotes grandis amice tuas.

— *Sed sunt sua pectora læte,*

Et non calcata candidiora nive. Ovid.

Quis Cato vultu severior? quis Phocion oratione gravior? quis Numa in omni actione religiosior? Hujus enim in aspectu tanta dignitas inest, in sermone tanta majestas, in incessu atque omni gestu tanta veneratio, ut ipsam quodammodo auctoritatem præ se ferre videatur.

Ut decuit, docuit, nam re sua verba probavit,

Ante annos, animumque gerens, curamque virilitatis

Perdoctus atque industrius, qui felicissimum in studiis fecit progressum, quem ut amicum meum inter cæteros primum, tibi commendo —

Scio non temere scriptum fuisse Flacco; *Quem cui commendes etiam atque etiam aspice, ne non incutiant aliena tibi peccata pudorem — at in hoc ego nihil vereor —*

Ulus est semper suavissimis moribus, modestissima vita concinnus, & bonis omnibus, etiam adversariis, nemini molestus aut durus —

Cyllarus ac Pegasus præ illo limaces sunt —

Hominem quidem multiplicis doctrinæ & probatissimæ vitæ; latè intelligit, loquitur, scribit proprie, scienter & expedite, & omnia cum judicio quali ego modo haud quempiam præterea aliquem novi —

— *Is fuit Cantabrigiæ discipulus olim meus,*

&

& à parvulo inter parietes Cubiculi mei septem fere annos, literis Græcis Latinisque institutus —

— Ego cum isto jucundissime, conjunctissimeque vivo, magnamque cum ex ingenio eius, singularique studio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio —

Vid. Laudandi.

5. Conciliandi.

Quod ignotas & minime nostri dignus, te notatione maxime dignum, tum propter laudabiles corporis qualitates, tum splendentes animi virtutes, meis literis, inexpectantem interpellare ausus sim (*vir optime!*) non tam debes improbitatem accusare meam, quam benevolentiam —

Miramur cum Magnes chalybem ad se trahat, quis autem tam ferreus est quem iste tot dotium in uno concentus, non ad amorem pelliciat? — nihil aliud spirat quam incredibilem quandam benevolentiam —

— Si dignaberis illum numero clientulorum tuorum inscribere, dabo operam ut —

— Te nondum de facie, neque de scripto cognovi, sed tamen amo pectus istud tuum missis, & gratis omnibus consecratum, cujus imaginem mihi, quidem nec indocti, nec leves, suo calamo delinearunt —

— Dolere, quod tam diu ille ignotus, aut tenuiter notus fuerim, quem ita sum semper de ingenio, & virtute admiratus.

— Fuit certe olim hoc mihi persuasissimum; ut tu, si quis mortalium alius —

— Modestissimus senex, cujus cum humanitatem libassem, ingenui fortunam ejusmodi. Quo enim ego juvenem tam humanum, tam benignum, tam amabilem non sequar, sequar

(ita me Deus amet) vel ad inferos usque—
—Cum hoc ego, vel in extrema Scythia vi-
vere non recusem—

—Si juvenem hunc dignabere propius cog-
noscere, & me & illum beaveris.

—Imo si licebit te interpellare, in tanto nego-
riorum agmine, que tibi (ut Horatianus dicam
verbis) *per caput & circum salivam latas*—

Qui te pro Numine quodam terrestri colit—

Ego de tuo in animo, ita sentio, ut si (quod
omnes avertant superi) tua me fides fefellerit, ne
ipsi quidem fidei fidem deinceps habiturus sum—

—Ingenium, litera, humanitatem, virtutes,
quas sum in te miratus, adduxisse me ad scribendum,
quantumvis notus non sum; sed tu incre-
dibili omnes humanitate complecteris, cupiditate
benefaciendi: tum literarum, & prudentia affe-
cerunt, ne tu cuiquam esse possis ignotus, aut
quemquam putare debes ignotum tibi—

Moderatissime vis, mundum ex amicitia con-
stare, & sese mutua quadam & concordia charitate
complecti, prudenter meo quidem iudicio, &
Poeta bonus, & Philosophus gravis, Empedocles
Agrigentinus iudicabat. Quam sententiam di-
vinitus ad nos delatam, & in nostras mentes in-
fusam, vel rude illud & imperitum hominum
vulgus, ipso rerum usu & pertractatione tritum;
multis retro abhinc seculis veram esse comperibat.
Ascham. lib. 2.

—Cujus unius iudicio, quam mille ceterorum
calculis, approbari mallet—

Ego primus pulsavi amicitiarum fores; si ape-
ueris, non crebro habebis hospites.

Adversus $\left\{ \begin{array}{l} \text{mortem,} \\ \text{infortunia.} \end{array} \right.$

PER Deum & salutem tuam te rogo aut animum
atollas tuum, contra vehementem hunc for-
tune ictum. Annon didicisti dudum fortune lu-
bricitatem, vitrum, bullam, sumum, & si quid va-
nitas eam esse?—quin esto tu bono animo—

Quid vitari nequit, patienter esse ferendum—

—Male igitur profecto agimus, si animum
nimio moerore ob amicorum discessum damus, &
veluti eodem funere laticiam cum amicis tumu-
lamus—

Infirmum certe & debile hospitium animus
noster incolit, atque hoc ipsum quod vivimus
mors est. *Seneca.*

Spem ejus abjectam crexit; desiderium pene
extinctum, rursus inflammavit; inflictas aliquan-
do miseras tanquam plagas quasdam sanavit.

—Quid Anaxagoras auditus filii morte? *Novi*
(inquit me genuisse mortalem. Pericles duobus
filiis intra quatrimum spoliatus, iisdem diebus
vultu non magis moto quam si fuisset dura filix,
aut *Marpessa* cautes concionatus est.

Sed bono sis animo — & quod olim *Sibylla*
Troi — id tibi dictum puta —

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito

Quam tua te fortuna sinet —

—Verum quum apud me sagacius paulo
consideravi stultum esse (ex *Senecae* dicto) id time-
re, quod vitari nequeat, lacrymis temperavi; quod
ut facias monitum te velim. Mors enim (ut ait
Tragicus) est omnibus aequa, non superbificis regum
divitiis, magis quam lacero mendicorum panno
flectitur: nec frequentius casas & ruguria, quam
turres & castra ingreditur, & expugnat; nec ma-
gis *Iro* quam *Crasso*, *Curio* quam *Augusto* se pra-
stitit inimicam. Non hanc fucatis declamationi-

Non cade-
ratio est
sentire ac-
collere
morbos.
Sensus in-
est cunctis
collitur
arte malum
Ovid. lib.
3. de Pont.

bus Oratores, suavidicis carminibus Poëta, promissis
cuis pharmicis, aut unguentis Medici myropolæ,
reretibus lanceis Equites, pennatis missilibus,
strictisve mucronibus Pedites, gemmatis coronis
Imp. ratores, non denique cuncti mortales rebus
illis mortem terrere quibant aut effugere

— Quin & n. bes fortissimis munitas propugnaculis,
templa variis exstructa marmoribus, auras
Attalicis decoratas tapetibus, funditus demolitur,
evertit, dissipat

— Et pergas per deum oro, si non quo cursum
institueras, quo tempestas tamen agit transversum:
probos nancieros imitemur, & arte cum tempestate
pugnemus; & si eum portuni quem maxime petimus
contingere non licebit, certe in quodvis litus ejiciemur—*Erasm.*

O nimium cælo & pelago confise sereno l. *Virg.*
Æneid. 5. de Palinure

— P. ssus idem est Tyriis qui quondam pulsus ab
oris, Cadmus in Aonia constitit exul humo

— Passus idem Tydeus, & idem Pegasus Jason
— Et quos præterea longa referre mora est.
— *Ovid.* *Fast.* 1.

In quovis rerum statu explicat sese genuina illa
virtutis vis, nusquam tamen clarior quam quoties
noverca Jovo, Herculem suum omni genere malorum
exercet. Magis illustrarunt Ulysssem tot exhausti
labores quam feliciter excisa Troja

Omnes habent suos transitus pedes, hac parte
vulnerabilis, ut Achilles Homericus — suum
quondam habebant plausum

Felicem illam cense quod non repentino obitu
decesserit, sed dilata ac expurgata longo examine
conscientia: quanquam nihil (ut conjicio) se-
severa dignum scutica, brevibusque Gyaris, & um-
bratum carcere dignum, perpetraverit — *vid.*
Text. *Epist.* 44.

Iætare

Lætare tu potius quia maturus cælo propter
virtutes mortuus est

— unumquemque sua manent fata —

— *Quisque suos patimur manes* — *ut Porta.*

Recordare tuas literas, quibus & magnum a-
nimum mihi semper ostendisti, & ad omnes casus
ferendos perconstantem

D. *Basilius* episcopus *Cæsariensis* dixit præfecto
qui illi dira omnia minitabatur, opes non habeo,
nisi vestem laceram & paucos libros

Nosti certius quam ut moneri debeas, mortales
omnes, etsi serius, morituros. Parcarum ordo
stat immobilis, fatum ineluctabile, immutabilis
rerum dispositio, surdas esse Mortis aures, sax-
um pectus, inevitabile telum experimur singuli.
Nihil est ergo quod te diutius animi excrucies, ni-
hil quod vehementius indoleas, nihil quod ampli-
us Deos & astra voces crudelia — *Textor.* *Epist.*
44. *vid.* *Cic.* *Ep. fam. lib.* 4. *Ep.* 5. l. 5. *Ep.* 16.

— *Nec enim fortuna querenda*

*Sola tua est, similes aliorum respice casus,
Mitius ista feres, utinamque exempla dolentem
Non mea te possent relevare, sed & mea possunt.*

— Non possum tibi quin condoleam, quis
enim bonus aut sapiens, ulia aliena sibi credat
mala

— *Ulius Pæris* in g. *muise* *leones*

Interitum; montesque feros, sylvasque —

Perfer & obdura, dolor hic tibi proderit olim.

Sæpe tulit fessis sustus amarus opem.

— *unquam sincera bonorum*

*Sors ulli coarctata viro quem vultus honestat,
Dedecorant mores? animus quem pulchrior ornat,
Corpus destituit* —

— In meliora versurus est Deus quæ nigra
sunt —

— Non jam de angustia pulmonis ac spirare di-

L. S.

quereris

Responsoria ad Consolationem.

quereris difficultate : non uxorem jam cum morte colluctantem, inter meditationes tuas audis ; non de librorum patrimonio ac tuo, quod fortuna jam superstiti abstulerat sollicitus ac moestus sedes, non undantem sanguine Europam.

Sic tamen ut abjecta spe, hoc me unum solaretur, quod ad meas miseras nihil jam homines, nihil ipsi Demones possent addere ulterius.

Ills habes & filices, & durum in pectore ferrum,
Qui tenero lacrymas lætus in ore videt.

— neque enim de Tygride natus,

Nec rigidos filices solidumve in pectore ferrum,
Aut Adamanta gerit, nec Lac bibit ille Leona.

Nec fera tempestas toto tamen erras in anno.

Et tibi, crede mihi, tempora veris irunt.

Invidiant tibi, calumniantur presentem, extinctus ambris idem, ut & alii heroës qui multo clarescunt à funere feliciter, quam si vixissent maxime.

7. Responsoria ad Consolationem.

Schedæ, quas abs te missas accepi, nova quædam gaudicium luce pectus meum serenarunt, ut ex omnibus curarum fluctibus, tuo solius consilio, enataverim.

Tua fuit Epistola, quæ mirum in modum me delectavit, quæ semi-mortuum fere suscitavit, quæ animum doloribus obseptum extemplo relaxavit.

Nunquam adducat ut credam Hero Leandri sui literas, aut majori voluptate aut pluribus osculis accepisse quam tuas accepi.

Vix crediderim aut Scipionem everfa Carthagine, aut Paulum Æmilium capto Perseo, magnificentiorum egisse triumphum, quam ego simul ac suavissima tua scripta tuas mihi Talcellarius reddidit.

Epistola humanitatis tue & illam quam cunctis

&

Consulendi.

& mel Atticum, & saccharum omne, nectar, ambrosiamque Deorum longe superavit.

— Qui acerbitatis mee virus, utcumque pestilens, inexhausta verborum magniloquentia repellas : facundo tibi per similes, quem scire, & modulare adhibitum, viperarum moribus mederi, testis est Theophrastus ille Cellianus.

— Nimirum est illis boni, queis nihil est utriusque mali.

8. Consulendi.

Fama ne sis adeo famelicus, ut te tantis laboribus implices.

Ego autem viam vobis præmonstrabo, non anfractuosa illam mihi olim navigatam, sed quam nunc è portu cerno, brevior.

Nec tu mensarum morsus horresce futuros, Frata viam inveniunt, aderitque vocatus Apollo.

— Istos homunculorum tumultus, magno animo despice, nixus cœlesti Christi præsidio.

Tu vir optime, ne macera te hujus seculi tumultibus, fructu conscientia benefactorum tuorum.

Qui decoxerunt, te quidem opitulari non possunt, atamen consilio juvant alios ; ne profusiores sint quam oportet ; & qui diu cum tenaci morbo colluctati sunt, optime commonstrant aliis, quomodo vel vitari malum, vel sanari queat ; & qui treperunt navim, solventibus ostendunt vitanda pericula : itidem ego non ignarus quam.

Præterea si qua est Heleno prudentia vitæ — Si qua fides, animum si vatis implet Apollo.

— Vatum illud tibi chare puer, præque omnibus unum, prædicam, & repetens iterumque monebo.

Vides

Vides ut tibi consulam, ipse mihi parum consulens—

Lenta remedia & segnes medicos non expectant aut expectant tempora tua; cito mori potius quam tarde convalescere debes—

—Ceterum quod me consulis, an debeas aulicam sequi vitam, si me audis, immorare solitæ tuæ professioni, nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes; melior est enim libera paupertas, quam vel opulentissima servitus; ab aula igitur ad caulam potius redi—

—Vis quid in ea re utile factu sentiam, tibi adaperiam? Socraticæ tibi patientiæ logicam assumes, frontem baccare cingas, inconcusso vultu omnia perpetere, patere & absistere, istiusque rabulæ impropria, non plus quam saturi ventris crepitus facias; elinguem Seryphi ranam te præstiteris—in puteo cum cane ne pugnes—clamet, obstrepat, crepet, increpet, pertuleris omnia—

—A retriçis te voluptatum triciis liberato—

9. Conviciandi.

NEquè tamen te pudet (hominum turpissim!) ea facere quæ—

—Quænam scelerum species reperiri queat que te non inquinaveris? quis in tota Gallia ficiarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepes, quis aleo, qui se tecum familiarissime vixisse non fateatur?

Oris Cerberei spumas, & vitus Echidnæ effudit—

Tandem olfeci quis ille fuit qui—monachus est, niger est, nihil nisi venter est.

—Quæ tamen dicta pudenda sunt, scisse tamen tenon puduit.

—Effigie

—Effigie tenus hominem, spurcissimis autem moribus porco similiorem, cui jucundius sit in cœno & stercore volutari, quam aqua purissima dilui—

Os impudens, non tibi sat est?

—Res non est exigui adeo momenti ut—

—Neque arbitror in tota Arcadia esse ullum asinum, usque adeo asinum, quin hic dignior sit qui sævo pascatur quam ille: prorsus inversus est Apuleius, ille sub asina specie tegebat hominem; hic sub hominis specie regit asinum—
Erasm.

—Inter Arcadiæ pecuaria & muscas interque graculos & olores, aliquid tibi fuisse commercii quis non juraret?

—Impostor, nugarum & fuci artifex, sumivendulus & omnibus demum convitiis tantisper dilacerandus—

Vide mutuas invectivas Politiani lib. 12. Epist. Her. Demosthenis & Aeschinis, Hieronymi & Rufini. Cicer. & Salvst. Pog. & Valle. Polit. & Scal. &c.

10. Respons. ad Convitiationem.

Quid causæ est quæ novissimis tuis literis tantopere mihi succenseas? in me tam graviter exclames? tam acriter inveharis? tam furiose sævias? summe incendiarias, pirata, sacrilegus, homicida?

—Mihi sane nec ungues deerunt nec dentes, nec telum si—

—Itane tu revixisti, ut me contumeliosa epistola occideres? jam nunciatus eras lecto affixus esse—

—Dentata charta res agitur.

—Audes tu trossis homuncio; contumeliis lacessere vitam?

—Sisy

— Sis, si ita lubet, scriptis meis *Aristarchus*, non *Phalaris*—

— Ex stylo stillare debeant nectarei amicitiae calices, ipse iras promit, & diras vomit in amicum.

— Tu unumquemque criminaris, allatras, mordas, vellicas, cum hodie te sceleratior vivit nemo. Consultius multo & prudentius ageres si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in *Salustium* scribit *Cicero*) *carere debet omni vitio, qui in alterum dicere est paratus*— Fateor neminem esse mortaliū qui omnibus horis sapit— *Text.*

— Et non facientis verba sunt, sed tumentis, ut *Chrysolog.*

— *Somachum* mihi aliquantisper movi, ac bilem excitavit, multidica illa verborum tuorum licentia, qua me ut *merulentum*, & (quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgitantem, severius incessivisti—

— Dum severe adeo, & *Stoico* velus supercilio vitam meam criminaris— te alienis erratis ingeris *Aristarchum*, & aliis bene vivendam intonas, quum tu tamen vivas turpissime— subarroganter satis omnia—

— Ceu vero ad serendum ocymum esses rarus, & major quaedam maledicendi libertas, tibi quam cæteris mortaliū sit concessa—

Quare sic fremis, sic gemis, quasi in cineres patris tui aut matris innoxissimam?—

Nihil hercle (ut suspicor) peccavi, nihil commerui, nihil denique tanto dignum convitio perpetravi— *Text. ep. 48.*

— *Rabiosæ loquacitatis*, & *contagiosæ virulentæ*, clamorū quilibet detractor, ac pestifer *libitina*, *Satyrice* armatis aculeis, telæque viperæ sanguine tincta gremio, passim locorum canina utens *facundia*, hinc, totum quotidie perlegere

Archio-

Archilochum jurares, genuina dente me mordicat, & indelebile stigma mihi inurit—

— *Malignum* quendam, ac *rabiosæ loquacitatis* *Zoilum*.

— Quasi matris cervicem rupissem, vel in patrios innoxissimam cineres—

— Nunquam eram crediturus tantum veneni esse in pectoribus humanis.

II. Corrigendi Epanorthosici.

Sed me cupiditas tibi satisfacienda & materia sequax, ultra metas abripuit.

Sed quid ego hac autem æquicquam ingrata revelo?

Sed quorsum hæc? ais, cur me in re seria fabellis enecas? Fabulæ sunt fateor, & vana Poëtarum ludicra: At videntem dicere verum, Quid vetat? ait *Placcus*—

Sed condonemus & illud eo modo quo propositum est— in fortune arbitrio, viz. sicum esse—

Sed ego jam plane *ἄμυν ἀναυστῆν* aggredior—

— Sed quorsum hæc tam putida tendunt? quorsum hæc tam stulte persequor, tam innumera, ut nec *Chryssippi*, nec *Didymi* voluminibus omnia comprehendi possint— verum inepte hæc te docso *fus*, cum tibi *Minerva* sit domi—

12. Criminandi.

ET te non pudet immundum ex ore tuo sterquilinum, in virum talera tantumque evomere?

O virum nequicia ipsa, & scelere omni detestabiliorem? quanquam quid virum appello? O monstrum! O portentum? ita nullus sceleratior extitit, aut amentior unquam—

Quam forus, & ve e ferru, ille fuit.

— *Luxo-*

— Quænam unquam ab oculis libido, quodnam à manibus flagitium, aut à toto corpore unquam abfuit? O derelictum ab humanitate hominem!

— Famam quotidie recam, evaginata, quod aiunt, lingua lacerando—

Uter est luxuriosior, Egone an tu? tu quid proxima, quid superiore nocte egeris, scio—

— Cæterum scis quid in aurem tibi nuper dixerim, laboras quodam vitio arcano, & paucis cognito, à quo nisi desuecas, tandem veniet in lucem. Veritas enim filia est temporis—

Te lapsi, & montes, innataque rupibus altis

Robora; te fæva progenere fæva—

Tu bonam ætatis tuæ partem contrivisti ludo, universum fere patrimonium latrunculis, & alienis prodegisti; nihilominus, tamen alienis, vel tantillis delictis, allatras—

— Frendant isti hic, & frontem contrahant, qui sentiunt se esse læsos—

Quo lixivio hanc labem elues, qui reipub. insidias, urbi incendium, amicis cædem & interitum destinasti.

Fidem mihi nunquam facturus es, ne juratus quidem—

Agedum conjecturis veneremur quæ in ore passim vulgi increbuerunt—

Quemadmodum Dii poëtarum solent, pereuntibus, aliqua metamorphosi succurrere, itidem & tu mendaciis—

Mitius est lasso digitum supponere mento,

Mergere quam liquidis ora natantis aquis.

Si quis est qui *benefissimus*, & *amantissimus* haberi & esse velit, is ego sum; & si quam plurimes habes amicissimos, qui tuæ dignitati maxime faveant, ego in hac parte, *illorum* concedo nemini—

Esst

— Esti magnam mihi putem fieri injuriam, quod tot epistolis provocatus, nihil respondeas, humnitus tamen esse duxi, peccare officio, quam silentio retaliare injuriam.

Mirari satis non possum, quid in causa fuerit: quod—

Ego quidvis aliud prius suspicatus essem, quam te ab officio decessisse, sed tu—

— nam quis, Peccandi finem posuit sibi, quando recepit, *Ejectum semel attrita de fronte ruborem. Quisnam hominum est quem tu contentum videris uno Flagitio—* Juven. Sat. II.

— Vid. Accusandi. Exprobrandi. Convitiandi. Culpandi. Vituperandi—

13. Culpandi. Reprehendendi.

CAllidi Debitoris est & inverecondi, sæpe partem non solvere; patientissimum creditorem longa & artificiosa cavillatione protelare—
Chrysoleg.

— Aderit continuo vir validus & acer, cujus verba; *allium* & pulcem redolebunt.—

Te in oblivionis, *tui* & *tuorum*, cum *Thalate* foveam incidisse suspectum habuissem, nisi ex istis quas ad me dedisti literis—

— Credibile non est tantis te negotiis distritum fuisse, ut toto hoc tempore, nullum omnino scribendi otium poneris tibi suffurari; aut ergo te *nostri* cepit oblivio, aut negligentiae culpa non cares—

Jamque dies alterque dies processit ex quo ne lineam quidem— quo te sperabimus usque?

Cur *negustior* *amma* catenam istam epistolarem abrumpis? alternas calami vices à te reposco—

Quid tu igitur me *Pyiaden* tuum? quid *Thesca* appel-

Defendendi.

appellasti? quanquam invertere debueras, ac *Orestem* potius, ac *Perithoum* appellare.

Magni referret studiorum ut qui politionibus literis militant junctis umbonibus se condensarent, adversus *Phylanges* hostium——non autem inter se a deo inimice digladiari——

Vid. *Accusandi*, *Criminandi*,
Viluperandi.

24. Defendendi.

Quod minaris mihi *Satyras* & mortem, ego has comminationes non facio plus quam fulgar ex vitro. Si quid in me jam diu perturris, parias quaeso——

Nihil tibi nocui——non laesi——

Ais isthic multa de me renunciari auditu nequam jucunda? ego vero——innocentiam praestare possum, id quod facio, quid homines de me loquantur non possum——*Erosm.*

Sic sum, nec possum naturam omnino vinere, ut praestem *Pyladem*, qui se mihi praestet *Orestem*,
Hoc non fit verbis, Ma. ce, ut amaris ama.

Sin autem me relaxandi animi, severiorisque supercilii deponendi gratia voluptates istas secutum causeris, nihil jam plane est quod reluctet.——

Sed quae *Pallas*, imo quae *Erinnys*, istuc tibi misit in mentem, inquis? verbo tibi ut satisfaciam, scias quaeso me non sine gravi causa——

——Noli nimiam illis in posterum adhibere fidem, aut saltem hoc mihi juris superesse concedas apud te, quod apud *Macedonem* regem *Philippum* licuit reo, videlicet ut a te dormitante, appellem ad te vigilantem——Homo es ipse, cui imponi potest——

15. Dehort.

15. Dehortandi, & Dissuadendi.

Si tui infortunii fueris autor, aequanimiter feras: aequum est enim ut *Faber* quas fecit *compedes ipse gesserit*——nosti me saepius haec te monuisse——nosti crebras amicorum literas, te ab hisce ineptiis deteruisse——

——Moris est mihi ubicunque locorum vixerim, liberrime apud omnes agere——Te igitur ut a deterrima scelerum colluvie deterream——perpende quaeso——

Dehort. a vinolentia, vide apud *Textorem*, Ep. 49.

——Nec tu amplius cum tanto valetudinis dispendio, assiduus & accubus chartis implelescas.

——Designas igitur aliquando tandem ludere, *Vid. plura portare, otiosi, &c.*——quid? num *lupinum* arrosas? cum *cimicibus* ac *pediculis* assidue bellum geris? certe si quo coepisti pergas pede, ad miseram tandem *paupertatis* carnificinam devenies——*Define tandem ad istum motum publicam &c. tranquillitatem inquietas.*

16. Deliberandi.

Ego enim *Deus* bonesturum ut cujusquam, aut honores a vide respiciam, qui quocunque me convertam, nihil praeter *animorum* monumenta, magnis viris superesse, *corporis* notas ne extare quidem, ceterorum autem vix memoriam, aut nomen ad posteritatem pervenire videam?

——Labores, studia, vigilias omnes, non *Favetrio*, si diis placet, aut *Statori*; sed in arce hoc *Apollinis*, cum bono *Deo*, *Musis* & *Memorie* secretare statuo——

——Fieri non potest quin hilaritate maxima per=

Deprecandi.

perfundar, quin tranquillitatem meam, regni-
liorum, & potentie opponam.

— Quin ad voti mei portum, ac columnas (in
Geographi loquuntur) Herculis, pervenerim

17. Deprecandi.

TE igitur oro, & obtestor, *iudex optime*, ut illa
qua mihi tantum hac in defensione super-
sunt, *lachrymas* attendas, oro inquam, ita in scien-
da sententia sentias, ut non accepta *morte* sæviti-
am, sed *vita* concessa misericordiam possum ex-
periri — *non insultare jacenti.*

Malebat mitis precibus pietatis abundans.

Post acies odiis idem qui terminus armis. *Claudian. lib. 2. de Theodos.*

Tuum est, si præter spem quid evenerit, mihi
ignoscere; parum successit quod ago, at facio se-
dulo — quod *Davus Pamphilo, Terent. And.*
Act. 4.

— Quippe minuti,
Semper & infirmi est animi, exiguique volup-
tas Ultio, — *Juvenal. Sat. 13.*

Logi mus iste meus, *Charientissimus* fuit, non
Sarcasmus.

Cæterum inter nos animorum consensus est;
neque vero committamus, ut tam veterem tam-
que sinceram amicitiam, una nubecula diffidii vi-
deatur aboluisse —

— *Procul, & procul omnia nobis*
Talia dii pestant —

— Sancte enim profiteor, de nihil sensitse de-
te — nihil locutum malevole — Suscipias me igitur
qua soles fronte — illiusmodi peccata incon-
sultæ ætatis, de sentem serio —

Te moveant hæc ora fletu confusa; hi oculi la-
crymis denversi; hæc *meæ* languidæ, abruptæ sin-
gultu *voces.*

— *Συγ-*

Disputandi. Dubitandi.

— *Συγγράμῳ* sibi dari efflictim postulat *ἡ*
σφαλιότης, quæ ne quidem à centoculo Argo
devitari facile potuisse, omnes *deos* summos, imos,
mediocimos obtestor; *Par. Mell. Attic.*

Vid. Excusandi.

18. Disputandi.

Hæc ego obiter, ad questionem, ad quam ita
subito respondi, ut vix relegendi spatium
concederetur —

— Sed litem hanc ad tribunal virorum do-
ctiorum defero.

19. Dubitandi.

Quibus autem verbis ambire furentem cona-
bor? *Quæ prima exordia sumam?* quo af-
fatu lenire studebo? *Aeneas ad Didon. Æneid. 4.*

Vellem tamen sciscitari, utrum ne —

Scrupulus qui me mordicitus vulnerat noctur-
num foranum mihi adimit, severam faciem mihi
exasperat.

ut stat & incertus qua sit sibi nescit eundem

Cum videt, ex omni parte viator, iter:

Sic ego —

— *utque carina,*

Quam ventus, ventoque rapit contrarius æstus

— *Vim geminam sentit, pareique incerta duobus:*

Sic & ego —

— *Subhesito in hac re* —

Atq; animum nunc huc celevem, nunc dividit illuc,

Id partesque rapit varias, perque omnia versat —

— *Quo pede nunc utar? dubia est sententia nobis*

Nec quid agam invenio, nec quid nolim — ve velim —

ve —

Dii boni quid (inquam) dicet? utri nostrum
gravius

Exclamandi. Querendi.

gravius excandescet? utri durius convitium evocet? utrumque sane (ut opinor) pari cultro dignum putans furis devovebit.

Miserum me! quid agam? HocCine etiam hominum perditissime, fecisse debueras priusquam?

— Quid est quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies?

— Fidem mihi nunquam facturus es, nisi juratus quidem:

20. Exclamandi. Querendi.

Quis vidit ver sine violis, æstatem sine granis & calore, sine pomis autumnum, hyemem absque nivibus & pruinis? nonne succedentim menses in suis manent officiis?

*Nec facile invenies, multis in millibus unum,
Virtutem, precium, qui putet esse sui.*

— Multo jam plaris æstimantur (cur hoc relinquit inultum Jupiter) leones & parasiti, nebulones & asini—quam viri vere pii aut eruditi—

*Ipse decor recti, facti si præmia desint
Non movet, & gratis pœnitet esse probum.*

O tempora! O mores! ut præ sacra auri fame nihil uspiam sacrum est!

Quis deinceps miratur fuisse olim qui Philosophos se dicerent, qui afferbant Nivem sibi atram videri, cælum consistere, & terram motione sua, eaque perpetua rerari?

— Deum immortalem! ut jam exultat probitas! ut pessum ière boni mores! mortuam Murexam flevit Hortensius orator, multos dies atratus; tu patris morientis non miserebere? O perditam ætatem! O mala tempora! quis hoc non execretur?

Turpe

Excusandi.

*Turpe sequi casum, & fortunæ acceder
Et nisi sit felix, esse negare suum.*

— O rerum mira conversio! —

O sordidum genus, barbarumque facinus!

O seriores homines, quam humanam olim Androds feram invenit!

Illud amicitie sanctum & venerabile nomen

Prostat, & in quæsta pro meretrice sedet.

Voces hominum, Stentorem quiddam passim reboantes, tanto horrore omnia complent, ut furias omnes cum Cerbero emissas, ab inferis jures.

— Cæterum illud, O Dii immortales, eloquante aut filcam? cur autem filcam? cum sit vero verius.

— His atque id genus mille nugis, horum capita adeo distenta differaque sunt, ut arbitretur nec Jovis cerebrum æque gravidum fuisse, cum ille Palladem parturiens, Vulcani securita imploraret—

Heu par illud ubi est, totidem virtutibus æquum,

Et concors pietas nec dabitatus amor?

aus erat Pyldes, unus qui mallet Orestes

Ipse mori, his una fuit per secula mortis,

— Scripsi semel atque iterum—ad—sed, quod dolens refero—nihil impetravi.—

21. Excusandi.

ET ad quid non importuna flagitatio, opportuna occasio impellat etiam invitissimam?

— Hoc commune malum est, semel insanivimus omnes.

— Tam id peccatum primum, magnum: magnum, at humanum tamen, fecere alii itena boni. Terent. Adelph.

Non est quod Exspectes eadem a summo minimoque Poëta; ut Venusinus olim—Vin, adolescentulos

terrum

peritos, perinde ac gravissimos *Catonis* agoræ viros, se gerere?

— Sed non est vultus in illo,
Non ea nobilitas animo est, ea gratia forme,
ut timeam fraudem, meriti que obliviam nostram—

Met. lib. 7. Fab. 1.

Omnes quibus res sunt minus secundæ, magis sunt, nescio quomodo, suspiciosi, ad contumeliam omnia accipiunt magis, propter suam impotentiam, se semper credunt negligi— *Ter. Adelp.*

— Mihi, perpetuis laboribus enectō, verius quam fatigato, non vacat toties scribere, exiguisve rebus adesse—

Epistolæ nostræ brevitatem simul & rusticitatem, excusabunt occupationes—

— & tamen pertinax meū incusas silentium, mecumque delitigas quasi parum tui memorem

— Ego sane inficias neutiquam iro me— cum non ignores neminem tantæ esse probitatis hominem (fuerit licet *Diis* ipsis proximus) cuius vita aliquantillis vitiorum tenebris non obnubilatur. *Aneam* sua commendat pietas, dedecorat proditio; *Alexandriam* bellica virtus extollit, deprimit ebrietas—

— Non estis ætatum adeo imprudentes, ut non cognoscatis facile, cum *Marco Fabio*, suam esse studiis infantiam: fortissimus quique edidit aliquando vagitum: vultis exigere ab *adolescuntulo*, quod parentem eloquentiæ *Ciceronem* deceat? vultis sarcinam dare infantulo, curia *Demosthenes* succumbat?—

— Scribe: *Fabius* eos fractum iri potius quam posse corrigi, qui in pejus obduruerant. *Tortellius* tamen ille, ille (inquam) homicida *Tortellius*, in quo futuram probitatem desperabant omnes, ad bonam frugem se recepit, & vitam commutavit in melius— Quidni igitur &?

— Incedite

— Incredibile videndi tui desiderium jam pridem me tenuit, adeo ut nulla nox prætereat quin imago tua, oculis meis obversetur & oberret; & si liceret citra ullum discrimen ad te commigrare, commigrarem protinus: viamque ipsam (quod aiunt) raptim devorarem—

Sed multa sunt quæ ab hoc animi mei desiderio me remorantur & avocant— Nam præterquam quod ægre hodie & difficulter—

— Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde est—

— Nam (ut quod res est libere fateamur) multa me impediunt—

Vid. *Purgandi. D. fende di.*

22. Excusandi longitudinem, & prolixitatem, &c.

Vereor (mi amice!) ne prolixo meo sermone molestus sim tibi, sed quia nihil magis cupio, quam longissimas literas tuas, longas & ipse scribo, scripturus etiam longiores, si otium mihi suppeditaret.

— Expectes denuo non epistolam modo, sed ingentem literarum sarcinam, quæ vel *Ægyptium*, & *χθροόεγυ* degravet.

— Purgabis me A. B. quod tam incompote scripserim.

Sed ne Epistolæ modum excedam, quæ non debet sinistram manum legentis implere, in alium diem hanc litem cum *Dialecticis* differam—

Senec. Epist. 45.

Jam satis invalidos calmo lassavimus artus,

Et meus officium longius æra negat.

— Sed hæc satis multa, vel plura potius quam necesse fuit, facit autem; non loquacitas me sed benevolentia, longiores epistolas—

M

Scribere

Excusandi brevitatem.

*Scribere plura libet, sed vox mihi fessa loquendi;
Distandi vires siccaque lingua negat.*

— Vehementi desiderio, primam quamlibet occasionem, amplexurum me vides, & Nuntium tuum avidissimis ulnis excipientem.

Dilatas ac procrastinatus tabellarii quotidie irurientis discessus, effecit ut, & meas literas, & aliorum, serius multo quam aut ego volebam, aut tu debebas, acciperes.

— At ista, ego amore magis impulsus, scribenda ad te putavi, quam quod arbitrarer te monitis, & præceptis meis indigere. Sed me, cupiditas tibi satisfaciendi, & materia sequax ultra metas abripuit; cæteroquit.

— Cujus prolixitatem fortassis excusarem, nisi id agendo fierem prolixior.

— Vides ut me totum in sinum tuum effunderim.

Sed reprimo me, ne me Crispini scriinia lippi compilasse putes — ut ait Horatius.

23. *Excusandi brevitatem.*

Indulgeas mihi velim *Laconicam* hanc brevitatem, hoc præsertim tempore: nunquam (mihi crede) in vita mea (quantum memini) minus otiosus, quam nunc, sum — en tibi ad binas tuas literas simplex responsio, idque tumultuaria opera.

Parce rudi calamo, tabellarius iste humeros mihi pressit.

— Quod spatiosiori margine, lineis non ita perturbatoribus aut condensatis scripserim, in causa est.

— Inextricabili fere negotiorum labyrintho implicor, ut jam non vacat.

Ignosce, obsecro, non possum jam plura scribere. Interpellat jam me importunus quidam.

Vix

Excusandi brevitatem.

Vix licet per otium, in mense semel tantum feriari, tot meæ cervici incumbunt negotia, ut ultra citroque curis agitor; sed si aliquando possum aliquid suffurari otii, moris est mihi.

— Felix otii nunc non sum — hoc quicquid est industriolæ, æqui bonique consulto.

Importuna redeuntis ad te nuntii festinatio, plura scribere non permittit.

Quod etsi exquisitius reposceret iudicium, coactus sum hac *Epistola* raptim & tumultuarie scripta, tibi paucis aperire, quid super ea re mihi sit animi, idque facere propter desperatam abituri nuntii celeritatem, qui antelucano sequentis diei quo venerat tempore, sibi propere redeundum esse testabatur.

Non debes *tumultuaria* mirari characterem, scripsi enim festinus.

Parcius quidem scribo, at non parcus amo.

Quibus ego diris, hujus tabellarii caput devoverim, cujus vel indiligentia vel perfidia, factum arbitror ut.

De tabellione isto incertus, distuli hactenus — tumultuatissime hæc ad multam notam.

Hunc Laconismum, me docent inmensi studiorum labores.

Dicas hanc esse prolixam epistolam, si scias quibus obruar laboribus.

Non possum quidem plura, & hac raptim quoque, festinat ita tabellarius.

— Quid solito brevius ad te scribo, dabis veniam, nam quum has à me literas nuntius postularet, non erat mihi otium ad mungendas nares.

— Ego Daphilis semper effundo, & sic hauris

M 2

ris

Excusandi brevitatem.

rio ex face, ut vix suppetat jam in tanta penuria, quod digne scriberem——

— Illi qui beata in terris nati sunt otia, possunt——

Tempus enim cum humana omnia ab eo aliquid invicem rapere debemus——

Plura otiosus, hæc cum esse in Senatu, exaravi.

Hæc omnia quam raptissime raptius——

Hæc scripsi festinans, properante ad vos tabellario——inter alia avocamenta——

Sed ego qui sui pauperrimi ingenii mei conscius, *Laconica* malo studere *brevitati*, quam multijugis paginis infantiae meae maciem publicare. *Symmach.* *Auson.*

Cum nec singulis inservire possit, per universa distractus, nec universis sufficere in singulis occupatus——*Min. Fel.*

Hæc exaravi, multis distractus negotiis, animoque curis valde impedito.

Hæc ego ad te occupatissimus scripsi; superiora cum offertur alius opportunus tabellarius——

— Negotorum multitudine pressus fore & oppressus fui, quo minus——

— Ne me accusare de Epistolarum negligentia possis, scribo jam paucissima hæc——

24. Excusandi silentium, seu intermissum scribendi officium, seu visendi, &c.

UTinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ me nulla non hora interturbant, & fere obruunt; facerem ut intelligeres, quantum tuo nomini debeam.

Dumque ego hæc omnia tumultuosè elabitur tabellarius——

— Si essem liber laborum, qui me nunc circumstant & opprimunt, ad te quam citissime con-
volarem

Excusandi silentium.

volarem via ipsa (ut cum *Sidonio* loquar) devorata, idque sum facturus quam possum brevi——

— Neque excandescas adeo, quod literis tuis cunctantius paulo responderim——

— Veritus sum ne ineptias meas non tam legendas tibi; quam ridendas exponerem——

Aliqui etiam ex parte animum ad scribendum satis propensum, & literarum alas retardavit, desiderium rescribendi aliquid de——

Cum & præteriti nostri officii, & singularis cujusdam negligentiae crimine manifesto teneri non immerito videar, cum nullas ad te (*vir Rev.*) litteras jam diu dederim; quamvis omnem prætermitti muneris accusationem justè & idonea quadam purgatione redimere potuerim: magis tamen ingenii, magisque prudentis ego esse existimavi, errati veniam agnoscendo imperare, quam liberationem, culpam occultando, vindicare——

Distali tuis respondere literis, quod existimarem fore ut præsens præsentem amplecterer.

Unum à te peto (*vir!*) ut me nullo oblivionis crimine, aut ulla me in te officii ratione, sed justissimis de causis, quo minus ad te hoc tempore scribam, prohiberi putes—— jam enim charta ipsa ne nos prodat pertimesco——

— Novi quod scriberem nihil erat; me tui esse amantissimum, vetus est——

Quæro compendium, dispendium invenio; quin apage——

Tecum adest absente corpore animus.

— Intelligas, saxo, sic te à nobis amari, ut ante hæc friguisset videamur——

Quod tanto temporis intervallo, nihil ad te dederim literarum, nec veteris meæ erga vos observantiae benevolentiaeque memoriam revocarem, non mea negligentia, neque adeo oblivio-

Expostulandi.

ne mutui nostri amoris id factum, sed potius —
— Nec sum usque adeo oris duri ut —

Tametsi ergo me pudet, post diuturnam cessationem, nunc ad te scribere, tamen non dubito, quin pro tua in amore constantia, meæ, si qua fuit, negligentia benignus interpretis sis futurus, præsertim cum.

— Hoc longum scribendi intervallum, non voluntate mea, non oblivione tui, non neglectione officii, nec sane ulla defecit mihi, vel scribendi materies, nec mittendi facultas, sed —

25. *Expostulandi.*

Cur sic Te mutatum video? Cur adeo, me visoso, caperas statim frontem? Cur ita stomacharis? —

Vid. Brand, lib. 2. 20.

Num ex eorum haberi velis numero qui *Odysseas*, & *Iiads*, aut majus aliquid promittant se parituros, demum vero ubi diu satis, & ultra *Elephantos* uteram tulerunt, verba immittunt pro farina, murem ostendunt pro bove, cujusmodi fuisse feruntur *Calliphanes*, Poëta, & *Timæus Siculus*? *Text. Præfat. Epithet.*

— Dic — dic inquam, per nomen æterni Dei, quid à te sumpserim, in quo læserim —

Quando enim quæso rerum tuarum negligens visus sum? quando tardus aut fugiens laboris, ejus præsertim, quem tibi usui fore crediderim? nonne à puero parvulum eduxi? nonne pecuniarum aliarumque rerum tibi utilium affatim semper ministravi? nonne sub præceptoribus, *Latinas* literas haud incuriose doctis, erudiendum curavi? *Text. Epist. 49.*

Nam quid tibi mali, aut quid non boni feceram: Quo me tandem merito?

— Quo

Exprobandi.

— Quod tandem iste modo non cuivis fidem faveret, se recto docere, recta prædicare, recta sentire?

Quousque tandem abutere patientia — & c.

Agecum, mihi responde quid hic —

Cur nescire prudens prave, quam discere, malis?

Quid est quod in me adeo sub stomacharis? quid est quod in famam & nomen ita debaccharis meum?

26. *Exprobandi.*

Siccine vero? ita negotiaris tu, ut ne unica nos salutare possis lineola? adeone severa premoris tu ferula, ut ne otium huic rei tantillum, spatiumve aliquantillum defalcas?

Scripturus eras scilicet, sed non licuit, nec per negotia, quibus nullis distringeris; nec per otium quoque, quo abundas!

At ô vulpeculam hominis! siccine soles amicos tuos fallere?

Clanda tibi mens est ut pes, natura notasque exterior certas interioris habet —

Despectus tibi sum, nec quis sim queris, —

— Facis quod canes solent, qui socium culina nullum amant. *Dam canis odit, socium, quem diligit, odit.*

— Sed nullis ille moverat fletibus, aut voces ullas tractabilis audit, — *Aneid. 4.*

Sed alio spectare remiges, alio provehi cymbam video —

— Ingratumque Jovem nequeat cum dicere sentit — *Ovid. de Io. Met. 1.*

Quod epistola tua varentior ad manus pervenit meas, id ego non possum non ægre ferre.

Hæcine est illa tui expectatio? sic amicorum opinioni respondes? —

M. 4.

Exprobrandi.

O male collocatam benignitatem!

—Hoc enim scio, me meis in te beneficiis
meruisse, ut fortunas tuas, ipsamque adeo vi-
tam pro me exponeres.

Quid? polliceberis montes & maria, dicebas-
que me tibi esses chariorem tuis oculis? Hæc-
cine est illa benevolentia? Siccine soles amicis sub-
venire tuis?

Nonne hæc satis erant bonam indolem æter-
num devinxisse? quamnam vero te viperam vo-
carem ego? quodnam ~~monstrum~~ aut tartareum
canem; qui virulentam invidia, calumniæque sa-
niem, evomere in me, virum de re meliora me-
ritum, non erubesces?

Magni (ut video) verba mea æstimasti, mag-
ni consilia fecisti, hominum stultissimi! qui
quod tibi perniciosum semper fore prædicavi,
excæcatus stultitiæ tenebris perpetraveris.

Quid? quo tempore discessisti à nobis jurabas
te scripturum unoquoque mense; vide quo mo-
do constiteris tibi. Næ tu es egregie—

—O ingratae mentis juvenem! ô perditis-
simum adolescentem! nihil sane jam conqueror
quod mei dememineris, quam parentis cepit ob-
livio.

Jam quoniam in nequitia tua ita occalvisti, ut
lapideam magis quam humanum videaris effigi-
em indutus, pluribus te verbis hortari desistam.

Vive ut lubet, egerisque ut volueris—
profundas, perdas, percas, nihil attinet ad me—
Text. Epist. 38.

Ἰὸσον ἢ τέρπον μετ' ἄλλας—

—ubi sunt in gloria magni
Verba viri?—

Hæu! ubi nunc factus, altaque verba jacent?

Quolibet es folio, quavis incertior aere—

Vid. Cicer. Ep. Famil. lib. ep. 5.

Est

Gaudendi. Letandi.

Est aliqua, ingrato, meritum exprobrare voluptas.
Hæc fruor, hæc de te gaudia sola feram.

Mihi quidem liquidissimum est, te aeternum in
deterius degenerare, & cum aliquo usque pro-
gressus esses, tamen—

27. Gaudendi. Letandi.

I. Aetor apprime, michare, vera hæc esse quæ nar-
ras, atque id sedulo triumpho—

—Quo per amæno spectaculo, fallor si aliud
in terris unquam videris jucundius—

O quam gaudeo quod!

At pater Aeneas audito nomine Turni

Deserit & muros, & summas deserit arces

Præcipitatque moras omnes, opera omnia rumpit,
Letitia exultans—Æneid. 12.

Vid. Grat. Lindi.—

28. Gratiæ agendi, & debendi.

Multa mihi de singulari tua in doctos boni-
tate prædicaverant multi, sed nunc omnem
famam infra verum fuisse comperio, qui mihi vi-
deris huic potissimum rei natus, ut de omnibus
bene merearis—Erasm.

Quæ præter meritum obtingunt, hoc plus so-
lent habere pretii, & quæ præter expectationem
obveniunt solent esse gratiora: quot igitur no-
minibus mihi putas gratum fuisse munus tuum
adeo non expectanti, ut si de cælo delapsum fuis-
set, non potuisset magis inexpectatam accidere—

Nam quod ultro mittitur, quod immerenti,
quod nec per somnium expectanti—

—Amplector istum animum tuum, & agno-
sco quod debeam—

M 5

—Ani—

— Animus tam excelsum, tamque amice amicum pluris facio quam.

— Ceu pro votiva tabula, gratias si non quantas debeam, (utinam enim id possem) at quantas queam maxime persolvam.

Conatu potius & voto, quæ mea est gloria, quam ipso facto, quæ mea est tenuitas.

Quod veritus sim antea (*vir moderatissime*) si ego adolescens neque bonis artibus excultus, neque in recta dicendi ratione satis exercitatus, ad te provecta ætate virum, atque omni doctrinæ genere instructissimum; Rom. eloquentia hac nostra ætate cum paucis facile principem, literas darem, ne meum istud factum cum temeritate conjunctum videretur, id totum penitus sublatum est; meumque huic sive pudorem, sive metum, vicit beneficii erga me tui magnitudo: nam juveni quidem plusculum etiam audere quam par sit ab omnibus fere concedi solet; non habere quibus debeas gratias omni ætate sane turpissimum. Itaque vetus illa dubitatio in præsentia nihil me movet, neque cum venit in mentem, vereri reprehensionem quod scribam, sed quod scripsit id faciam. Sed, &c.

— Eosque imitabor mendicos, qui, quum acceptæ stipis mutuum referre nequeant, benevolæ verborum actione rependunt.

Accipe igitur (*vir maxime*) à cliente tuo quod jam tuum est; accipe quod voluisti, lege si sit tanti, quod jam audivisti: & quand' quidem muneribus, hospitio, officiis, comitate omni & beneyolentia, me sic obstrictam tibi tenes, ut in nexu adhuc maneam, patere ut creditorem tam benignum te habeam, quam patrem hactenus expertus sum.

— Ut jam nec beneficii vos in me collati pœnitere.

nitere possit; quod id in alios multos transfundam, nec id ipsum male collocatum videri, quod agnoscam, cum nullis debeam libentius; ut nec amo quemquam effusus. — Nulla dies unquam memori vos eximet ævo.

— Votivum animi mei specimen vobis inscribo.

— Ferreus tamen sim; utcunque contigerit, & lapideus, si unquam tantæ tuæ humanitatis fuerò oblitus.

Nutrivisti me à puero, fecisti ex servo ut essem libertus, & quod habuisti summum pretium persolvisti mihi. — Næ, inhumanus essem & plane.

— Orandum est mihi illud, ut quia in tanto credito sum minus per me idoneus debitor; per Deum vobis idoneus solutor existam. — *Chrysolog. serm. 5.*

— Et revera filium se nescit, visceribus caret, naturam neget, ingratus est patri, qui autorem vite suæ non obsequiis placeat, non devincit cultu, muneribus non honorat. — *Crys.*

— Ideoque soli, quos fecistis tales, sentiunt quid vobis debeant.

Quod quidem vestrum in me beneficium si.

— Memini semperque meminero.

Incredibilis ista bonitas tua, vincit non solum merita nostra, verum etiam vota.

Utinam & referre possem æque ac agere grates, referret autem is qui pietatis officia multo cum fœnore solet remetiri, Deus.

Quare incumbo (*vir consummatissime!*) & hanc operam tibi navabo, ut tui nomen, immortalitate dignissimum, extinguere mortali cum corpore non sinam. Quod quidem enixus sum verbis meis laudem tuam resonantibus. Et tui, mihi amantissimi, & quidem officiosissimi memoriam.

Gratias agendi, & debendi.

(si modo is ego sum qui tantum præstare possum) profecto ab interitu vindicabo.

Nihil præter aqueum illud Sinetæ munus regi Artaxerxi occurrit uspiam.

Polliceor me buccinatorum fore existimationis ruz.

Quantum debeo tibi (mi amicissime, mi optatissime!) pro illis literis, quas in meam gratiam scripsisti, non præsentibus literis declarate, non fortasse meæ compensare poterunt; efficiam tam en (Deo volente) ut posteritas intelligat, te amicum fuisse mihi valde beneficium, & non immemorem me existisse.

Pro quibus, optandi si nobis copia fiat,

Tam bene pro merito commoda mille precor.

His ego meritis vestris erga me amplissimis, non officio sed voto, non opere sed voluntate & animo respondere cogor, quia longe longissime, infra meritum illius humanitatis vestræ, subsidet studium pusillæ facultatis meæ. — *Jur. in Tertul.*

Immerentissimus prorsus & indignus cui hoc dignationis & honoris habeatur.

Id quoties reputo quo pudore me putas suscipi?

— Certè ego, studiosorum more, pro auro & argenteo rependo animum gratum, ac chartas, felicisne an miseris aliarum esto judicium; feci quod potui, non quod volui.

Quod si digna tua minus est mea pagina laude.

At voluisse sat est, animum, non carmina jactō.

Ego quidem sæpe multumque cum animo cogitavi, æqua tandem ratione possem munificentiam vestram rependere, qui me à suavis Academia ulnis & manibus avulsam, in vestro sinu amice excepistis.

— Pro tantis vestris erga me meritis, certum deliberatumque est aut exsolvere & præstare debi-

tum,

Gratias agendi, & debendi.

tum, aut (quod ingenui est hominis) tanquam æs alienum à me contractum, apud acta publice profiteri.

Hic mihi non magnas quod habent mea carmina vires,

Nostraque sunt meritis ora minora tuis.

— Nec amicum amplius meum, sed nomen sed genium ac tutelarem Deum appello; etenim, si non inscite scripsit quidam, hoc demum esse Deum, juvare mortales — cur non? —

Qua testatum faciam, me grata saltem recordatione, hæc omnia complecti, quando parem pro tantis meritis reddendo gratiam, solvendo satis esse nunquam possim.

— Unica fortunis ara reperta meis,

Gratum nullo non loco, nullo non tempore memorem gratiæ referendæ, studiosissimumque tui experieris, senties.

— Pro literis ad me transmissis, gratiam habeo maximam, si quod ego autem officium vicissim præstare queam, impera, id tuo jure facies.

Pro quibus ut meritis referatur gratia, juro

Me fore mancipium tempus in omne tuum.

Ut igitur pro affectu illo erga me tam benevolo, quem aliis etiam beneficiis declarasti, gratum animum testor, offero nunc quo nihil habeo majus, memetipsum, ac mecum animi nostri scutum. — *Voss.*

Sed vestra præcessere beneficia quæ gratuita erant, nostrum sequitur officium quod debetur, & quo magis debetur, eo minus poterit displicere.

Musa ô istius populi tapete ingratitude in meam prudenter exsinuo, quod olim Philomela apud Ovidium

Purpureasque notas foliis intexit albis.

— Ut clam erubescam accipere quod palam mendicare non erubui.

Vea.

Gratias agendi.

Verum amicitiae veterae atque sinceræ coagulamentum est mutua officiorum reciprocatio——

*O mihi tam longe maneat pars ultima vite
Spiritus & quantum sat erit tua dicere facta!*

——Animumque erga me tam propeasum declarasti, ut plane ad primum literarum tuarum conspectum obstupuerim, atque non parum admiratus fuerim, tantam celsitudinis tuæ dignationem——

——Pro summis excellentiæ tuæ, in me jam sæpe collocatis beneficiis, & gratias quas habeo maximas, in præsentia libenti animo ago, & omnia mea deinceps in posterum officia, paratissima voluntate, amplitudini tuæ offero, & addico——

Nec que de parva pauper diis libat acerra

Thura, minus grandi, quam data, lance valent.

——Cui vitam, cui liberum hunc aerem, hunc spiritum, hanc vocem, quæ servire aut adulari, neque novit, neque cogitur, debeo.

——Quem non tam patronum quam patrem agniturus semper sum——

Cujus honorificam in nos omnes beneficentiam nescio, an commemoremus potius, vel admiremur magis.

——Cum ab ingratitude non secus abhorream, atque *Achilles ille Homericus* à mendacio, mecumque perpenderem quam esset immensum, quod tuæ deberem benignitati, ut meritum omnem, omne quoque officium exsuperet meum; optimum judicavi ut tibi literaria strenula, aut flosculo quopiam è musarum hortulis decerpto, animum memorem atque amantem utcunque testar——

——Ultinam in officii recordationem sacratissimam, è penu meo literario proferre possem, quod vel tuis gratam esset oculis, vel animo & desiderio responderet ea.

——Cum——

Gratias agendi.

——Cumque labent alii, jactataque vela relinquunt,
Tu lacere remanes anchora sola rati.

——Cœpi subinde anxia mente revolvere, quoniam pacto aliquando gratum erga te animum ostenderem. At tanta sunt tua in me merita, ut etiam nullam eorum partem, referenda gratia consequi queam: Solatur tamen me *Plinianum* illud, rusticos etiam lacte diis supplicare, & gentes multas quæ thura non habens, mola salsa litare, nec ulli fuit vitio datum, Deus colere quoquo modo possit.

——Quod referre gratias, ita ut volebam non possum, fortune debes imputare——

A me nihil unquam in te, ne mediocre quidem profectum est, ut mihi tantum beneficium cumulare videaris; quid autem speres in posterum plane non video. Is sum qui amicorum potius auxilium desiderem, quam ipse alios opitulari possim——

Quid referam vel isto munere dignum, vel potius isto tuo animo, qui mihi munere ipso longe est suavior? nihil habeo nisi meipsum, quem si alicujus esse precii putas, totum peculio tuo adscribito. Crede mihi nihil habes in omni genere tuarum possessionum, quo tu tam proprie possis & uti, & abuti, si ita lubeat quam.

Nunquam igitur gratiarum labiis te salutabo numquamne——

Egone in eum ingratus essem, qui & nullo meo merito, me laudasset, & inopie meæ subvenire vellet?

——*Nec si tellurem effundat in undas Diluvio miscens, cœlumque in tartara solvat Jupiter*—— *Æne. 12.*

Quid tibi, quid inquam polliceat? num meipsum quantus sum dedam? at exiguum est iis me dedere, qui nisi fuissent, ipse non essem; tibi proinde & quod possum, debeo & quod non possum, *Hicron.*

Char——

Gratias agendi.

Chartaceo hoc donulo, quod quaeso clementer ac perbenigne à vestro clientulo suscipite, & legite.

Patri praesertim cui fortunas tuas omnes ipsamque adeo vitam debes cum anima

nec unquam

Esse satis poteris, praestes licet omnia gratis —
Ut meminisse magis poteram officii mei, quam praestare retributionem —

Officiola qualiacunque.

Vel minimissimam amoris stricturam — pro meritis grates persolvere dignas Non opis est nostra (domine & Mæcenas mi!) Non tamen efficiam cessabit, inersque voluntas proferet haud ullum, grati animi, nostrive in te testamen amoris —

Quale quale tandem est, tibi totum id —

Superest ut illam ipsam gratiarum actionem; quæ me ad scribendum impulit, in Epistolam concludam: Sed stultissimum fuerit velle me, juvenem infantissimum, tibi verbis satisfacere, cum tu homo eloquentissimus, re ipsa rationibus meis consulere conatus sis. Ascham.

Tu tamen quasi hoc unum in vita, ut me tuereris tibi propositum est, quem semel benevolentia complexus es, omni beneficiorum genere cumulare nunquam desistis —

Quantum tibi debeam, depingere super calamus, exprimere lingua, leves tantum qua data portarunt, & loquuntur gratia.

29. Resp. ad Gratiarum actionem.

Quanquam gratiarum actionem à te non desiderabam, cum te re ipsa atque animo scirem esse gratisimum, tamen fuit ea mihi (fatendum est enim) per jucunda —

Quas ad me literas misisti, multo sunt adeo refectæ officio, tam multo —

Isti

Gratulandi reditam; &c.

Isti tuo tam benevolo pectore me profiteor astructissimum esse, id quod hoc epistolio veluti syngrapha legitima, singulis & universis contestatum esse volo —

Laudibus istiusmodi non delector, quas tu prodige verius quam liberaliter in me effundis — in posterum quaeso aliud exercendo stylo quaeras argumentum —

Gratias quas mihi habes immerito maximas, tibi meritissime rependo maximis majores —

30. Gratulandi.

Quo in adventu ejus, non possum exprimere sermonibus, quanto, quaque impatiens gaudio exultaverim, cum augetet maxime lætitiarum meam amicissimi hominis inopinata praesentia. Min. Felix.

Noctes omnes insomnes & illunes; dius vero nebulosos agimus hem diu, absente te, te scilicet —

Quæ quoniam vera est, tota mihi mente tibi que Gratulor ingenium non latuisse tuum.

Quicquid ago praestes, ludit ante oculos meos imago tua, itque reditque frequens, sine te non dormio, non edo —

— Nulla non hora de te loquuti fuimus, longa nos omnes tui fatigavit expectatio — & vitam nobis acerbam putabamus, quod tam diu consuetudinis tuae fructu caruimus — & jam ecce reduci à tertio usque jugare manus porrigimus —

— Cujus equidem absentis, absens, memoria, non aliter frui solebam, quam praesentem praesens consuetudine consueveram; qua, dispeream, si quid unquam in vita contigit mellitius.

— Cæterum quemadmodum fieri consuevit, ut cum primum Sol formosum illud & aureum os

terris

Gratulandi.

terris ostenderit, aut ubi post asperam hyemem
novum *Vir* blandis aspiravit *Favonius*, protinus
nova rebus omnibus facies, novus color ac planities
juventa quaedam redeat: ita nobis te conspecto
mox alius accessit vultus—

31. Gratulandi—----*fortunam auctam*—----
successum prosperum.

Gratuler tibi *Plutum* tam propitium, ut mihi
permolestum fuit te molestis ac periculis
agitatum esse: ita te incolumem ex illo naufragio
enataste gaudeo—

Sed gratulor tibi, jam opinor, semideo facto,
cui contigerit—*spulis accumbere Divum.*

Nec tam meapte causa quam illius laetabar—
Quod res tibi ex animi sententia evenerit, læ-
tamur admodum, omniaque tibi in posterum fe-
licissima apprecamur.

—*Video te factum ζῶον ἀμφοβίον*, nisi
maius dici *Mercurius*—*superis decorum gratus*
& imis—

Tanto semper in te affectu flagravi—ut op-
tem tibi secundissima omnia, & cum optata con-
tingant, vehementer gaudeam—

32. Gratulandi *valetudinem*
recuperatam.

In more positum fuit amicis convalescentibus
soteriz mittere—

Sed magis gratulor valetudinem prosperam,
cum à tot morbis revixeris aliquando—& no-
vam quasi vitam recordaris.

33. Hort-

33. Hortandi. Suadendi.

AT per *Deum* quæso immortalæ, ut tortuo-
sos aliquando mores castigares. Quis enim
non metuat? quis non oderit? O utinam te
moveant *parentum* suspiria, vota, lacrymæ.

Scholæ adhæreas usque dum mercibus illis
Atheniensibus probe pleneque sis instructus
—*αἰχρῆν τοι δὴεὶν τε μὲν εἰν κερῶν τε ῥῆσθαι.*
Hiaa. 2.v.298.

Toto fac animo, præclara studia amplectare.
Quando non potes quod vis, id velis quod pos-
sis—

Perge, age, vince omnem miles virtute laborem.
Et quantum humani possunt se tendere passus.
Ardens accelera—

—*Tacta vivas ut omnes te frustra fuisse na-
tum non existiment.*

Disce libens, tetrici nec præceptoris habenas
detestere—

Tu quoque ne metuas quamvis Schola verberare multo
Increpet, & truculenta senex gerat ora Magister.
Degeneres animos timor arguit; at tibi consta
Intrepidus, nec te clamor plageque sonantes,
Nec matutinis agitet formido sub horis,
Quod sceptrum vibret ferulæ, quod multa suppellex
Virgea, quod mollis scutinam prætexit alata.
Quod servant trepido subsellia vestra tumultu.
Auson. protrept.

—*Noli quæso spem quam de te bonam nostra-
tes passim omnes conceperunt hætenus, frustra-
ri; noli sædisissimam ganeonum colluviem ita se-
ctarier, ut sordeant tibi, & desipescant amicorum*
monita—

—*Te ad studium summæ laudis cohortabor,*
*est enim tibi gravis adversaria constituta, & para-
ta incredibilis quædam Expectatio; quam tu una
re facillime vices, si hoc statueris quarum lau-
dum gloriam admiraris, quibus artibus hæc laudes*
com-

Hortandi, Suadendi, &c.

comparantur, in iis esse elaborandum

In hanc sententiam scriberem plura, nisi de te sponte satis incitatum esse considerem; & hoc quicquid attingi non feci inflammandi tui causa sed amoris mei testificandi

Si tibi difficilis forma natura regis it,

Ingenio formæ dimitte repende tue.

Surge, age, & in duris haud unquam desice, celo

Mox aderis, teque astra ferent

Agricola si non impresserit cultrum, si sulcum

non defoderit, si non exciderit sentes, si gramina

na non evulserit, si in tuto semina non locavit

sibi mentitur, non terræ, nec terræ facit damnum,

sed sibi non facit fructum; & ita se vacuat, ita

decipit, impugnat ita, qui terræ manu fallaci

mentitur — Chrysolog. Ideam & tibi, quam tu sper-

rabis honoris messera, si nullam feceris laboris se-

mentem?

Ejus animum inexpugnabili illecebra ac suada,

captum prius ac possessum, ad præclarum & in-

usitatum aliquid transferet

Ac veluti gnavus & avidus negotiator bonis li-

teris ceu honestissimis mercibus in patriam tuam

onustus redeas

In sanum quamvis hiemet mare, crudaque tellus

Seminibus, bello n. c. satis apta manus

Nil dubites autore bono — Auson. Theodos.

Qui parum feliciter navigarunt, ipsi solent a-

liis non infeliciter cavere, ne veniant in pericu-

lum; sic & ego tibi sollicitus

— Sed — Nil opus admissis subdere calcar equo —

Sponte tua properas

Aliquidne tibi suademus quod factu non sit u-

tile? nos, si nescis, tuæ, non nostræ utilitatis sata-

gimus: Negligentiam tuam, & inertiam susque

deque ferremus, nisi eam sciremus tibi futuram

detrimento

Nunc.

V. Form. af-
fectus moven-
di, ubi com-
plures huc
referri que-
ant.

Hortandi, Suadendi, &c.

Nunc ætas est omnium laborum patiens, ea est rebus honestis exercenda: quod datur vacui temporis hoc impende honestis studiis, & evolvendis bonis autoribus.

Fuge consortia nepotum & otiosorum, abduce à juvenilibus voluptatibus & veris dotibus te met instrue

Hunc igitur, quod facis, toto animo & tota mente amplectere, hunc cole, hunc observa, huius heroicas virtutes imitare, & exprimi penitus; & quo melius hoc præstes, da operam, ut in literis & libris patrem tuum, si non superare, at saltem æquare vales

Dic Musæ, genioque tuo, Majora canamus

Aude aliquid Magnum, tennesq; relinquere curas

His quibus ingenium tenue est: quis ponis avenam

Arma virumque Cane

— Persuasi tandem quamvis primum pertinaciter ibat inficias

Non *Galcicus* olim duntaxat *Hercules* ea gaudebat prærogativa, ut mistis ab ore catenis omnes ad suos nutus inflexerit; etiam *Tu* inter amicos felix imperabis

— Noli ad credulam spei perplexæ auram antennas solvere? cum *Stratonico* dixeris ex omnibus navigiis tutissima esse, quæ in terram nauca subduxit.

— Dum potiare, patiare.

Quod facis id facias studiosus, & prius orto

Sole, vigil calamum & chartas & seriniu posse.

— non parvas animo dat gloria vires,

Et facunda facit pectora laudis amor.

Quorum arbitrio quasi calcare commotus, non potui refugere à cœpto laboris curriculo

— Non sunt pectoris adeo obtusi, ut humanis verbis non mollescam

Hæc

Vid. Epist.
18. Text.
elegantem
sane ad labo-
res & studia
adhortatio-
nem.

Illudendi.

Hæc sunt quæ nostra liceat te voce moneri,
Vade, age, & ingenium factis fer ad æthera
mam: Æneid. 3.

Sit procul omne nefas: ut ameris, amabilis esto:
exue retticum illud & Saturnicum supercilium
serenam frontem illam rugis & nebulis capere
tam

Quamobrem si me amas, quantum profecto
mas, si dormis expergiscere, sistas ingredi, si in
grederis eurre, si turris advola; hoc sit negotium
tuum, hoc otium, hic labor, hæc quies, in his vi
gilia, in his etiam somnus reponatur ians

Pergite, ut facitis, atque in id studium, in quo
estis, incumbite, ut & vobis honori, & amicis utili
tati, & reipub. emolumento possitis esse.

His igitur tu tantisper te exerceas ha
stulis, dum cætera adornantur; & feliciter in
studiis perge ut cæperis; jam enim Orbis prope
universus ingenii tui expectatione suspensus,
nescio quid cæleste, sibi, de tua virtute pollice
tur

Neque ægre feras me toties isthac incul
cantem; nam nunquam nimis dicitur, quod nunquam
satis dicitur, ait Seneca, Epist. 27.

Vid. Monendi, Consolandi.

34. Illudendi.

Te nunc Reges Principesque, ite & Trophæa
vestra alibi quam in æternitate literarum po
nite; Poëtas, Oratores, & imprimis Historicos,
Flamines Musarum, & æternitatis Sacerdotes,
vestræ autem gloriæ ac nominis Præcones, neg
ligite si placet, ac pro iis simiam aut morionem
saginate

Arrigite aures non tersas, non acri lotas
aceto, sed guss olim Midas ille noster exhibuit
Pani — Encomium certe audietis, non Herculis
neque Solonis

Vid. plura
inter For
mul. Con
soly. Perendi,
Pæthop. p.
156. & de
inceps.

Lamentandi.

Ut nec mille Democriti ad tantos risus suffece
rint, quanquam illis ipsis Democritus rursus, alio
Democrito foret opus

— Egregiam certe laudem!

35. Lamentandi.

Si atramentum mihi in præsens deficeret, la
cryme ipsius vices optime nunc supplerent,
talis tantus tuarum intaitu literarum occupavit
dolor, patrem meum esse mortuum

— Nihil jam multis annis accidit quod æque
doluerim — Ah, nescis quam doleam de

Affiduis lacrymalis faciem humectat, curis eda
eibus corrodit animum, verberibus crebris corporu
sculum diverberat, & nunquibus insanis faciem de
format, quod natum eximio literarum amore fla
grantem, (cujus prima ætas, iter ad ingenii lumen, Textor.
manifestum ostendebat) fatali jaculo percussam, epist. 44.
aniserit — Tristissimus hæc tibi seribo — Plin. ep.
lib. 5.

Perque finis lacryma fluminis instar curret.

— O quanta quæso, quamque acuta do
loris cuspide pectus meum nunc perfossum fuisse
existimas? O quanta ira siccum jecur arsisse opi
naris? vidisses excussos oculis meis lacrymarum
rivulos ubertim erumpere; vidisses capillos ven
tis diffusos extrahi

— Largeque humectat flumine vultum.

— Quod ubi accepit nuntium, miseram me!
quantum indoluit — & multum lacrymas verba
inter singula fundit. Æneid. 3.

— Heu lux patriæ ac pater! heu exemplum
omnis ævi, nostri admiratio ac stupor! heu bellator
victor, triumphator, spes tuorum, terror hostium
ac tremor! heu invictum Rhæni nostri tonitru, ac
Martia tempestas! quæ omne ævum, omnis admi
rabitur posteritas, Heins. in obit. illustr. Mauritii

— Nam

Lamentandi.

— Nam si exspectatis, ut quod in privato funere oratores solent, verbis tantum ad commiserationem, aut inanem planctum, præficarum more, præeam aut luctum ejulationibus accendamus; fugit vos & ratio, & institutum nostrum *Audiores!* Non enim feminae, sed viri convenistis. Et invictum principem lugemus, qui nec lacrymam emisit unquam — *Ibid.*

Levia perpeſſæ sumus si flenda patimur, *Andromache* apud *Senecam* —
Non possum quin doleam, multo autem maxime quod —

— Res nullis sat lacrymis deploranda —
Nec ut atramento destillet calamus, sed sanguine —

— Cum ex his malis eluctatus fuero, cum enatavero ex his *Cararum* fluctibus, his molestiis emerſero, tum —

— Ut quemadmodum à Romanis *Scipio Nasica corculum* appellatus est, sic & illum à suis appellari merito, & lugere mortuum —
Heu quæ me tellus, —

— *quæ me æquora possunt*
Accipere? aut quid jam misero mihi denique restat?
Cui neque apud Danaos usquam locus, insuper ipsi
Dardanidæ infensi pœnas cum sanguine possunt
ut *Sinon* ille *Virgilianus*. *Æneid.* 2.

Lacrymæ ubi estis? ubi estis *lacrymæ*? cecidit nobis *E. N.* heu cecidit, per quem stetit foro *Iustitia*, literis decor: religionis nitor — Quando fluetis *lacrymæ*, si hic stetis: profecto si unquam aut usquam fluitis iuste; hic impie statis,
Quis (nisi cornea fibra, aut jecur adamantinum cui fuerit, roburque & æs triplex circa pectus) temperet à lacrymis, non solvat se in luctum, & gemitus & suspiria magna, cum suo madentem sanguine universum fere orbem viderit *Christianum*? —

— Dura

V. Cicer.
Fam. lib. 5.
Epist. 1.
lib. 9.
Epist. 11.
lib. 14.
Epist. 4.
7, 9, 17.
19.

Laudandi.

— Dura profecto, dura nimis illi sunt vicera, qui his visis, *largo* (ut *Tros* ille olim) non humectet flumine vultum — nec lacrymarum torrentibus inundetur.

Discedens vir eximius & sanctus, immensum sui desiderium nobis reliquit, utpote cum & ipse tanto nostri semper amore flagraverit, ut & in ludicris, & in seriis, pari mecum voluntate concineret, eadem velle, aut nolle crederes, nam mentem in duobus fuisse divisam — *Min. Fel. de Octav. suo* —

— Quot dolorum agmina infestent, quot immineant casus, quot ingruant incommoda, quam nihil usquam non felle tinctum plurimo! —

36. Laudandi.

Hunc fixisse *Deus Opt. Max.* hoc consilio videtur, quo haberent nostri A. quem imitarentur, cujus similes esse velint. Videbor tibi fortasse & aliis nonnullis, in hujus viri laudatione nimium profusus, ego mihi nimium parcus —

— Tanquam de cœlo divinum hominem esse in provinciam delapsum putant, mentiunculam facientis tui non infrequentem —

— O tuas literas omni suavitate refertissimas!

— Id peto ut majore studio, magisve ex animo petere non possim, ut ei omnibus in rebus quantum tua fides patiatur, commodes ut eum commendes, dignum laude virum omnimode.

— Apud quem doctores tam eximie, tam admiratione pene omni superiores, se produnt, ut —

— Innocentiam cum lacte imbibisse, cum ætate corroborasse —

— Privatorum duntaxat est sibi & suis vivere, se publicæ luci expositum existimavit velut candelam aliis lucere, sibi consumi —

N

Con-

Convenit hoc istis tuis moribus, ita piis, ut supercilio careant; ita comibus, ut absit levitas; ita severis, ut absit asperitas.

— Rerum vero gestarum gloria tanta est, ut non epistola, sed historiarum voluminibus explicari debeat.

Laudo genium tuum, laudo ingenium, laudo eloquentiam literarum tuarum, nihil nisi Gratias, Veneres, voluptates spirantium.

— Saccharatis condimentis stipare soles scripta tua, quibus ne mel ipsam mellitius putato.

Uberiore me, quam par est laude, videris prosequi.

— Qui quidem, ut est voce suavis, vultu amabilis, gestu & statura corporis admodum decorus atque procerus: sic certe pietate, prudentia, fortitudine, atque aliis virtutibus optime instructus & eruditus.

Quæ (Deus bone!) morum comitas? quis animi candor? quæ in dicendo Veneres? adamantinum arbitror, quem mira huius hominis festivitas non capiat.

— Exemplum juvenis venerabile morum.

— Quod omnis cogitet memoria, posteritas loquatur— non fumus publicum, sed patriæ cadaver— belli fulmen, murus libertatis, omnium provinciarum urbiumque vallum atque propugnaculum— cui spes ac vota sua quisque credit, quem ex omni orbe nobilissima juvenus colit.

— Nam quæ levitatem præ se aut futilitatem ferent, non tam odcrat natura, quam detestabatur.

In dicendo ita brevis ac succinctus, ut necessitatem raro, nunquam dignitatem Principis excederet; plurima acute, nihil unquam frustra dixit.

— Corpus

— Corpus succulentum, vegetum, torosum Deus & natura dederant; cuius speciem ac modum magnitudo animi ac mentis excedebat.

Ex ore, superciliis, incesu, corporis totius motu habituque Martem, non plorantem illum quem Poëta turpiter inducit, sauciumque, sed Gradizum, aut ultorem descripsisses, qui in animo ac vultu ejus, sedem posuisse videbatur.

— Quem illius morum candor simplex animi tralucens suavitas innocentiae, & religionis, pietatis, & studii imago, non recreabat aspicientem.

Nemo sibi & naturæ plura, nemo pauciora institutioni debuit— ipse rerum omnium vorago ac abyffus.

— Quam nullum omnino tot dotibus imbuto supercilium!

— Poenitentia ac fide, non ut ante, urbem aliquam, sed celum perspisti: hanc victoriam postremam, hunc triumphum Imperator noster gessit; post quem, victor omnium ac sui, vitæ immortalis Capitolium ascendit. Ita una eademque hora (Auditores!) columnam prudentiæ ac caput suum Patres, Martem milites, vitam, spem, salutem Cives, fulcrum ac tibicinem imperii ac gloriæ Batavia, patronum ac tutorem Academia amisit.

— Heins. orat. i. in obitum Illustrissimi Maximii Auziaci.

— Cujus tergum nunquam vidit hostis, vulgum nemo unquam inimicus patriæ sustinuit. Ibid.

— Stupere omnes, neque ut de homine amplius, sed ut de novo aliquo portento loquebatur. — Studiosi omnes exclamare, hæcere, nulla aut sibi laude, aut illi satisfacere videri. Alii abyffum eruditionis, alii scientiarum mare, alii Doctorum solem, alii patris divini sobolem divinam, alii genus Deorum, alii perpetuam

N 2

line-

literarum Dictatorem, alii maximum naturæ opus & miraculum, alii extremum naturæ contum, aliter vocare.—*Heins. de Josepho Scalig.*

— Illastres patriæ Patres, Gallie Palladium eripuerunt, & præcipuum Europa numen (ita enim vere judicabant) liberali stipendio in hanc urbem vocarunt. Qui mihi dies alter Academiæ natalis videretur. *Ibid.*

— Domum vero illius, quasi oraculum fuisse quoddam & delubrum, ad quod omnes ventitarent.— Fuit, fuit illud tempus cum unius in hac urbe viri domus, orbis universi musæum esset.— *Ibid.*

Tu in ore, in animo eris omnium; nominisque magnitudine orbem universum, diuturnitate autem famæ vastam temporum profunditatem æquabis: Salve, salve Heroum sanguis, salve literarum princeps, salve invidiæ victor, salve domitor monstrorum, salve, ave, & æternum vale.— *Heins. orat. 2.*

Is *Josephus Scaliger* est, inquam, qui non admirationem sui, sed stuporem posteris reliquit. Cujus incredibile ingenium, tanquam flamma quædam, aut fax publica è cælo delapsa, & in terras dimissa artes omnes, omnes disciplinas illustravit: cujus inexhausta memoria omnium rerum ac linguarum receptaculum, & profunda quædam vorago fuit.— *Orat. 3.*

— Etenim si ut prudenter à *Solone* dictum fuit. *Finis* expectandus est ut recte judicetur, & post actum *fabule* supremum plausus excitatur.— Jacet ille eruditi orbis splendor, illa fama literarum ac anima.— Jam princeps literarum ore omnium, & *Apollo* Musarum judicatus est.—

Efflorescet indies illius viri nomen, quo majorem nulla ætas vidit, nulla forsitan videbit: vastum illud & prodigiosum ingenium, admiranda

randa illa & stupenda posteris industria, accuratum illud ac divinum viri ingenium non latere magis quam deleri aut extinguí potest.

— Nos ingenii humeris, & quasi cervicibus supra ipsa *Musolea*, quæ expressa hic videtis, ipsa invidia spectante, ac ringente frustra Regem nostrum extollemus ac locabimus. *D. Heins. de Josepho Scalig.*

Palcherrimo illo *Apulei* dignus elogio, inter doctos nobilissimus, inter nobiles doctissimus, inter utroque optimus, inter omnes modestissimus.—

— In deligendis quos diligit diligentissimus —

— Magnum illum patriæ parentem, fulmen illud belli, pacis columen ac decus.—

— Tantum ubique locorum famam tui nominis concitasti, ut vicatim compitatumque te prædicent omnes, ad Deum pene faciunt.— Quo si eo qua coepisti pede perrexeris *animam æquabis olympo*—

— Nam erat & inest viribus valens, & doctrinæ opibus excellens, & eloquio præpotens, quippe qui utroque sermone copiose & graviter disputaret, & scriberet.—

— Princeps incomparabilis, nunquam satis laudatus, nunquam satis laudandus, quem facilis quis admirari, quam laudare possit.—

— In quo multa adeo præclara, adeo singularia, adeo mira extiterunt, ut— tanta vis ingenii, tam profundi, tam aeris, tam elegantis, ut omnes pene multum longeque superarit, tanta cotius eruditionis magnificentia.—

Eloquentiam vero quid memorem, cujus fuit tam amœna, tam dulcis oratio, ut mihi ex ore ipsius non tam verba, quam mella quædam fluxisse videantur. *Vincens. Lirin. de Origine.*

37. *Metuendi & Obstupescendi.* 38. *Minandi.*

Imminet jam nobis, nisi vanus augur sum (atque utinam profecto sim, *Auditores!*) aliqua quaedam ac profunda *noy*— Nam ut nauas cum in proa constiterunt, tempestatem primi vident, primi *aliis* denunciant; ita ego nescio quid, quasi *nubem* post serenitatem hanc—

— Quid ita coelum, terram attonitus inveneris? quid est quod? — hoc forsitan animo, te animum tuum aliquando tandem recollectis spero—

38. *Minandi.*

Agedum accingamus igitur quando tu prior ad arma provocas— o perditam audaciam! audes virum tam *magnifice nummatam tressis* homuncio convitiis laessere? quod si opes meas contempnisti, num vel calamum *Erasmi* non metuebas? scis quibus machinis solent bellare *Pœtæ*? quas si iratus in te torsero, actum de te fuerit, frustra te fossæ istæ, isti aggeres, ista moenia quantumvis munita cinxerint: sed hætenus prælusserunt velite, tu nisi pacem ultro petas, iusta tecum acie decernam—

— Et me fors si qua tulisset, Promisi ultorem—

— Erit, polliceor, tempus in quo stultitiæ tuæ poenitentia ductus, & unguibus faciem tibi deformes; & matrem, quam te pepererit, abortivum malles peperisse.

Cur sic debaccharis in famam hominis ex animo te amanti? meæ famæ non multum nocet, tuæ male consulis— Abstineas quasi à talibus factis, alioqui senties me non esse edentulum, & fortasse sero poenitebit; si tibi *machera* est, & nobis *urbina* est domi.

— Cæterum quoniam sero sapiunt Phryges, tuo nunc infortunio sapias; & quam in te eudisti fabam perpetere, quod tibi propina-

si

si venenum bibe— Et vale—

— Non solum enim vapulabis a carnifice competitim, at (quod longe deterius est) traheris ad furcam— Non miserebor tui, vel si sanguinem siveris—

— Studiorum si te pertædnerit; nihil restat nisi ut jam ad *tibicines*, aut pollinctorem te mittam.

Precibusque minas regaliter addis—

39. *Monendi.*

Vellem quam *sapissime*, mecum per literas colloquere.

Tu velini & quid agas & quid acturum te putas facias me quam diligentissime certiore.

Cave sis audiam ego isthuc posthac de te—

Angurium ratio est, & conjectura futuri,

Hæc divinavi notitiamque tuli.

Unde non verebar vel in maximis tuis negotiis te amice interpellare, ea tamen lege, ut, tu simili quidem amoris argumento me etiam commone facias delinquentem—

Sed pro *tu*, qua non duntaxat me superas, existimatione atque autoritate, longe dissimili ratione, mihi quoque libere dicas, quod me uspiam mali depachenderis.

Quod ego tibi non in *aurem*, sed aperte dico—

— Hæc est venturi prima favilla mali.

Vipera est in veprecula— en te monui—

— Cave posthac, si me amas, unquam isthuc verbum, ex te audiam; & ego, si me metuis, *me* res cave in te esse istos sentiam.

— Tenta, reperies in levi monito, non leve momentum—

Dura aliquis præcepta vocet mea, dura fatemur

Esse, sed ut valeas, multa dolenda feres:

Sape bibit succos quamvis invitus amaras

Ager—

Memorem immemorem facit, qui monet quod
memor facit. *Plaut. in Pseudolo.*

*ut corpus redimas, ferrum patris & ignes—
Ardua res hac est opibus non tradere mores,*

Et cum sit Cræsus viceris, esse Numam.

Tu quoque formida nimium sublimia semper,

Propositi que precor contrabe vela tui—

—Sint priora illa tecum *παθήματα, μαθή-*
ματα tibi, ne—

—Scias velim, quod locus ille dignitatis futu-
rus sit onus æque ac honos—

—Nullum (si me audias) amicum tibi com-
parabis, nisi prius cum eo tres modios *salis* come-
deris. Multi sunt in ostio tantum formosi, &
verbis palam amici, qui tamen—

—Vis implumis adhuc, volare? *Dædalus* eris
priusquam sis *Icarus*? Præstat in ipsa etiam sen-
tute resipiscere, quam ad capulum usque deli-
tare; Non puduit, eloquentiæ parentem *Cicero-*
nem, post multas in Senatu declamationes, dare
se *Apollo* *Miloni* recoquendum: neque octo-
genarium *Socratem* *Musicæ* vacare—

Ludis adhuc cernens incendia? diripit hostis
urbem, & tu vacuos numeros in pulvere ducis?

—Si velles aurem præstare meo consilio—

Cave ne divina ultio (quæ lento gradu ad vindi-
ctam sui procedit) ampliori te exitio reseruet,
cupiditatemque supplicii gravitate, compenset:
multis enim fortuna parcit in pœnam, & quem
sepe casus transit aliquando invenit, ut ait ille—

Quod *Helenus* olim *Æveæ*, serio te moneo.

Leva tibi tellus, & longo *leva* petantur

Æquora circuitu; *Dextrum* suge *littus*, & *nudæ*
—*Æneid.* 3.

Amo te plurimum, nec hodie vivit quisquam
mibi amicior ac tu—*Hæc* enim quæ moneo ami-
ce moneo, sic enim malim quam inimice placere.

—A

—A medica hæc, nec maledica penna proces-
sisse per sancte juro—

—Valetudinarius est hic orbis, in quo non decum-
bunt ægri, sed pro sanis ambulant: pauci mor-
bum suum vident, omnes amant.

Sed relinquamus nos tandem, vitia illa quibus
nimio plus jam diu assuevimus—

—Da operam quæso ut eam quam de te cepe-
runt omnes non fallas opinionem.

—Neque, ut spero, sinistre illud accipies,
quod dextre in rem tuam porrigitur—

Proximus à teclis; ægre defendituro ignis:
utile finitimis abstinuisse locis.

Non facile esuriens posita reti tebere mensa—&c.

40. Narrandi de rebus novis.

Rerum quidem novarum, hic fere est nihil, ni-
si quod—

Sedebimus hic ad mensem unum aut alterū—

Tertius hic dies est quod audivi—

Illi quidem haud sane diu est cum—

Proni, accepi auribus, te—

Plane beabis me, tuum si—

Magnopere velim audire, num—

Pestilentiam isthic majorem in modum debac-
chari—

—Video passim, audio passim, quacunque
patet orbis Christianus, summos pariter atque in-
fimos, horrendas rerum mutationes presentisce-
re—cometæ, eclipses, inundationes, prodigia—
portendunt magnas nobis & malignas temporum
tempestates capitibus imminere,

Agitur hic per rusticos cruenta fabula, quæ fu-
tura sit catastrophe, nescio—

Videmus hic rerum præludia, nescio quid
tempestatis minitantur, omnia tamen adhuc in
conjecturis latent—

N. 5

Res

Res non facta, Deus testis, sed facta recenter —
—Aut veram, aut si vera non est, certe veris-
simillimam narrationem — ne majoris operæ
aleam tentaremus.

Dicam quod stuporem omnem, omnem longe
excedit admirationem —

— Ut non tam literas, quam lituras, quam
lacrymas expectes modo — adeo misera rerum
est facies.

— Nihil novum hoc temporis occurrit. us-
piam nisi illud *Ciceronianum*, Si valet bene est,
ego quidem valeo. Vale. Salve.

— Ne autem verbis *meis* defatigatus pertæ-
deas, rem omnem tibi à principio strictim ape-
rire constitui —

Ægre hic, & difficulter hodie vivitur ob mag-
nam *annonæ* caritatem; multi ubivis locorum
reperiuntur *militēs*; aut (ut verius dicam) *gras-*
satores.

Atrox *Bellona* suum ubique fere locorum qua-
rit flagellum —

Ut ab urbe discessi, nullum intermissi diem
quin —

Literis tuis scire velim quoniam vivant modo
vestræ. Nam qui apud nos degunt, multis mi-
seriis & calamitatibus obruuntur, & nisi *Deus*
immortalis res nostras clementius intueatur & cu-
stodiat, periculum est, ne iniquissime nobiscum
agat *fortuna* —

— Eo tandem redacti angustiarum ut rei suæ
peffum ituræ subvenire nesciant —

Multi sortis exortes, ego autem Deo faventio-
ri, prædiis fruor & libris, imo & equis — quem
mihi chara soror — *Esse sui dederat monumentum*
& *pignus amoris* —

Vis autem paucis dicere, ne diu te suspensura
det *incam*, quid —

MAjus opus moveo, altiora jam studia se-
quor —

Cum proxime essem apud te —
Studiorum rationem, quam cum tu hic eras in-
stitueram, eandem sequor, literis *Græcis*, & *Lati-*
nis quantum possum, operam impendio —

Hic status; hæc rerum nunc est fortuna mearum.

Ovid. Trist.

Damnatus ego ad metalla inter pueros dear-
tuor —

Omnia diis hominibusque plaudentibus mihi
hactenus obvenit —

— Rem sic integre descriptum ibo —
primo — secundo —

Audeo & gaudeo te —

Tantum hic laboris exantlatum est, ut parum
abfuerit quin me ipsum enecarim, dura sedulo
admiror ut *Hieronymus* renascatur, neque verebor
illud vel jure jurando confirmare, minoris ipsi *Hi-*
eronymo constasse —

— Pater constituerat annos plus quatuor *Erasm.* ad
me in scholis captivum tenere, sed precibus a *Leon. X.*
micarum quos semper *meæ* calamitatis miseruit *Papam.*
expugnatus, libertatem mihi promisit. Quod si
præstiterit *Deus*, tum *Fortunam* ipsam anteibo
fortunis meis. Nunquid enim servile & miserum
tibi videtur in hac languere carnificia? Quales
putas qui nos erudiunt *Præceptores*; dices esse
plagiarios, *Carnifices*, & tortores vulnerarios, inter
leænas, inter lupos, & tigres educatos — non
audemus præ metu hiscere, nec *my* quidem *ant*
gy facere, Si quid fortasse aberraverimus, si
vel unguem latum recesserimus, eorum mandato,
ictibus pluunt, colaphis grandinant, denudant
nos à calcaneo scapularum tenus, lacerant, tun-
dunt, mutilant, seviunt, debacchantur — *Tex-*
tor. Epist. 71.

Quod *Ulysses* olim, labores suos *Alcinoo*, na-
rans *μὲ πρῶτον, τὶ δ' ἔπειτα, τὶ δ' ὑστάτιον*
καταλέξω. *Odyss.* 1.

42. Narrandi de valetudine.

DE meipso si aliquid scire vis, ego à tuo dis-
cessu optima valetudine, *Dei Opt. Max.* be-
neficio semper usus sum.

Si percontaris ut valeat tuus — actum est de
ejus vita & concismatum: est cadaver vivens;
jam numeratus est in peculio *Proserpinæ*, & nau-
lum *Chironi* parat.

— Mihi & scriptum & nunciatum est te in
febrim subito incidisse —

Afflētissima sum valetudine —

Audio tibi valetudinem esse non prorsus ada-
mantinam — incommoditas reor cœli est in causa —

Ætas indies ingravescens, valetudo plusquam
vitrea est, quam ægre tueor domi latitans.

— Nos mediocri valetudine sumus, & ali-
quanto prosperiori quam solemus —

Valetudinem adhuc subdubium esse, & valde
agitam — vitam toties nutantem —

Bellule se habent nostrates omnes.

— Valetudo mea vacillat admodum.

Vis igitur scire quemadmodum hic vivat *N.N.*
te enim nihil rerum suarum ignorare par est, vi-
vit: imo haud scio an vivat, sed vivit prorsus mi-
serrimus, omni lacrymarum genere confectus —
invisus sibi cui jam nec vivere libeat, nec liceat
mori; denique miserrimus, sed fortunæ iniqui-
tate non sua culpa, miserrimus tamen —

Non habitus, non ipse color, non gressus eur-
tis.

Non species eadem quæ fuit ante maner.

Nos, gratia superis, mediocri sumus valetudi-
ne —
Vivum

Vivum cadaver, quod vivit quidem, sed morti
vicinum.

Valemus adhuc, præterea nihil est quod fortu-
næ gratulemur.

Valetudo nostra, est tota nunc vitrea, aut si quid
vitro est fragilius —

— Me morbus prorsus exhaustit; & curis &
locuti laxissimi sunt —

Afflētus vitam in tenebris luctuq; trahebam.

Quam tenui fuit aut nulla potius valetudine —

Illius temporis mihi solet in mentem sæpius
venire, quo proxima una fuimus & valebam be-
ne —

— Morbus, qui me sic afflixit, ut in vitam se-
liciosem transmissurus videretur, à quo sic tamen
sensim revixi, ut multa fractioribus viriculis sim,
quam ante fueram —

Ira quam ex animi mœtore partim, studiis
contraxeram tæbe, exhaustus prorsus ac emacia-
tus sum, ut cum umbra hominis, aut *sceletis* lo-
qui videaris.

Procul illi species antiqua illa, ac venustas or-
ris, procul nitor ille ac ruber, procul delicate
illæ manus — vultus denique universis (ut *Galenci*
loquuntur) *Hypocriticus* — diem ultimum nua-
tiantes — *Heins.* Orat.

— Corpus jam emaciatum, jam exhaustum,
jam exsangue, jam cadaver erat —

43. Objurgandi.

O Hominem ineonsultum! O tribus *Anticyris*
caput insanabile! —

Succenseo tibi quod tam breviter, tam indili-
genter ad me scripseris: cone res rediit ut n ag-
num tibi videatur, si una nocte, mea de causa
vigiles —

— Mi-

— *Minutias* hujusmodi non sunt satagen-
da — ut —

— Ut videre mihi non orator, sed auctor,
non in aula, sed caula educatus —

Quum te objurgo, & impietatis insimulo, quod
rarentior proficiscaris ad templum, culpam tuam
excusas, causasque te esse podagricum —

Ecquis homo est insulsæ adeo ac inconsultæ
mentis ?

— Elegantiolum profecto hominem, cui hæc
pudori non sunt ! —

Quid tibi videtur ? Num —

Quæ te, ô amice, parentem Mens agit in facinus ?

Quid hic dicam, aut quid omnino reticebo ? na-
turamne ? at illa quæ parentes ac benefactores vult
à nobis honorari, nunc à te violata, tuum scelus,
hoc in iudicio me tacente arguit, in clamat. *Hum-*
anitatemne ? at illam exuisti, ut quandam indu-
eres naturæ perveritatem. *Prudentiamne* tuam ?
at omni sensu, omni ratione exuisti, & illud effe-
cisti, ut te non modo non hominem prudentem, sed
ne hominem agnosceremus.

44. Obtestandi.

PER *Musarum* communia sacra, per omne sæ-
dus humanitatis, per vestras spes, & parentum
vestrorum, per quicquid apud cunctas gentes
sanctum, & inviolandum habetur, adjuro vos at-
que obtestor; expurgiscimini tandem, & redite in
virtutis viam; sanate offensas officii, componite
mentes ad obsequium, ad modestiam, ad verecun-
diam —

— Obsecro te per nostram amicitiam, at-
que obtestor, ut me graveris istis impertiri —

TE autem mihi esse amicissimum non ullo
meo merito, sed animi tui quadam inductione,
libere profiteor —

Tibi que plusculum devinctiorem esse, quam
ut unquam solvendo siem.

Sincerum tuum in me affectum aperuisti affa-
tim: in te meum, modo pectore fenestrato fretus
sim, clare perspiceres —

— Me tam amanter ad domum tuam, velut
è sævissima tempestate, naufragio proximum, in
tranquillum portum invitatas, omnia pollicens
non quæ meis meritis, nulla enim sunt, sed quæ
viro benignissimo congruunt.

Cum enim inter scribendum tuæ gravitatis i-
mago subit, lingua titubat, errat manus, nec a-
nimus sufficit tanquam numinis cujusdam lumi-
ne stupefactus —

— Nam τοῖς βασιλεῦσι δὲ ἅς ἡμισα, ἦ ἅς
ἰδισα Cæs. ad Solan.

— Qui spiritus tam diu duxi ex tuæ benigni-
tatis Favorio: merito censeri possum ingratus si non
agnoscerem —

— Mihi summa honoris præfatione nominan-
di E. R. qui (ut illud obiter dicam) adeo sua me
benevolentia superioribus diebus sibi devinxit, ut
neminem sciam cui fatear me plus debere —

Ego autem mihi ipsi conscius, neque ingenio,
quod perquam exiguum ac tardum esse scio, ne-
que memorie quam labilem semper fuisse com-
peri; neque diligentie, quæ modica certe & ra-
ra fuit, quicquam tribuere potui; sed potius di-
vine gratiæ, cujus ductu, me, nemine neque
monente neque hortante, in *Petri Rami* scripta
incidisse agnosco. Quibus scriptis licet sero, ac
pene tarde, & tenuiter operam dederim, aliquan-
tillum tamen me ex illis profecisse videor: igitur
non mea sedulitati post divinam gratiam quicquid
tan-

Opem offerendi, & pollicendi.

tandem profecerim, acceptum fero, sed—

Nec citius imperes, quam imperes.

Et ego re quam verbis, beneficium rependere malim, me quidem (absit verbis invidia) Herculeis & adamantinis vinculis tibi adstrinxisse te profiteor—

Vid. Opera offerendi.—

46. Opem operamque offerendi & pollicendi.

Christus, qui & laboranti summittit animos, & dicenti verbo, & facienti vires, & horum tanti nervos, & objurgandi aculeos, praesto sit tibi in susceptis operibus, saepeque divino dextrae fulcimine sustinet—

Si quid erit negotii in quo servuli infima opera non gravetur uti, mandet ac praecipiat amplitudo tua—alatis pedibus ad te veniam—

—Nec non noster pro te labor totus desudabit.

Omni ope, atque opera enitar, quaecunque qualisvecunque ea tandem sit—

Nec depugnare, si occasio tulerit; nec obsideri si necesse fuerit, nec mori si casus inciderit, pro vobis paratior fuerit quisquam—

—Et licet sus Minervam docere videatur, mai tamen meam ineptitudinem prodere, & infantiam propalam patefacere, ut mei hinc aliquid addiscam; quam officium in hac re meum imprudenter deferere, aut laborem iusta data occasione, negligenter subterfugere—

Nullam sarcinam tam gravem, tam molestantem injeceris, quae mihi, tua causa non levissima, non etiam jucunda videatur.

De meo vicissim in te amore, hoc perinde ut Apollinis oraculum accipias velim, dum & tu virtutem

Opem offerendi, & pollicendi.

ritem & bonas literas (id quod facis) amplecti perges; nulla consuetudinis intermissio, nullus casus, in te animum mutabit meum.

—Putam te tuum esse mancipium, imperabis, & impetrabis quae voles.

—Non parcas pecuniis meis, atque adeo omnibus domesticis rebus; hauries à me velut ab ipso horreo.

—Hæsitare igitur quiescas, moneo, tibi que persuadeas, me (ut cum Terentio loquar) pedibus manibusque omnia semper facturum, quo rebus tuis consulam—

—animis juncti, scernimur undis

Unaque mens, tellus non habet una duos:

Polliceor tibi studium meum & operam, sine ulla exceptione aut laboris, aut occupationis, aut temporis.

—Si quid erit in quo queam tibi gratum facere, facito periculum an ex animo te diligam.

—Ego quid possim nescio, vel potius me parum posse, sentio; illud tantum tibi polliceor, me quaecunque saluti tuae conducere, arbitrabor, tanto studio esse facturum, quanto semper tu, & studio & officio in meis rebus fuisti.

Quicquid dixeris, perinde ac thesaurum continebo, & fortasse dolori tuo medebor, si modo capiat medicinam.

Ad ætatem vero hanc quod attinet, affirmo vobis (viri clarissimi) quod sine ambitione possum, ego horas diligentia, menses labore, annos industria æquabo; singula dierum vestigia premam, singula temporum puncta & momenta invadam. Ætatis enim cursum inhibere nemo, quisvis uti potest,

—quodvis pete munus & illud

Me tribuente feres—

Dabo operam ut tuae satisfiat voluntati, expectationi— Quod

Quod si hæc tui palati esse intellexero, dabi-
mus ubi fame abuti posses.

Ne graveris quælo, tribus verbis indicare quo
pacto quemam hominis ingrati notam effugere.

Si quid hic penes me situm sit, quo tibi servi-
am, committe literis & tabellario.

— Nec tempora perde precando.

Quod petis omne feres.

— roga quodvis sine nomine munus

— nullam patièrè repulsam.

Elige, namque — Optatis potiere tuis.

47. Petendi. Rogandi.

Cum nos inter nos eodem erga literas, religio-
nem, rempub. & mutuam amicitiam studio,
judicio, animo atque sensu conjungimur; opto
ego sæpe, adeoque volo, ut nostri itidem aliquo
insigni nexu, nonnulloque pariter inter se quoque
amoris alendi incitamento, contineantur; & pro-
pterea, &c.

Si quid unquam tibi gratum aut feci aut vo-
lui, quæso ut hoc mihi gratiæ referre non gra-
veris.

— Id quanto opere cupiam, (vir humanissi-
me!) vix tibi persuasero.

Tu, si quid in amici negotio aut perspicias acu-
tius, aut prospicias sagacius, consilio juva.

Plura me ad te, de hac re scribere pudet, ne
videar amicitia nostræ diffidere.

Si tu is es, in quem nos omnes universas vires
nostras exercuerimus; si tibi, opes & fortunæ no-
stras libentissime contulerimus, si fructum gloriæ
nostræ in te una jactaverimus; si spem salutis no-
stræ in te potissimum reposuerimus; age ergo,
ac mente, & cogitatione, tua complectere, quod
te vicissim nobis debet, & quod scis, & velis,
quod

quod potes, & perfice quod debes: sic nobis, sic
Deo rem debitam & expectatam efficias, *Ascham*.

Abs te repudiatus, ab amicis non sublevatus,
quem præter te appellem habeo neminem; tibi
me, tibi meas omnes opes, fortunisque omnes
commendo; si tu me deseris, perii.

Amicitia quidem nostra tam alte radices egit,
& ad eam excrevit magnitudinem, ut

Quamobrem per omnia quæ tibi sacra sunt ro-
go, sit hic.

Illud te præcipue rogo, & obtestor, pro amore
nostro.

— Nam si in tanta re, tamque necessaria,
verbis mihi opus est, ad te excitandum, te quod
volo. Quare noli expectare longas preces —
Brutus ad Cicer.

Neque tamen importunè impero, sed submisse
propono; idque tibi viro quem à multis annis no-
vi, summa & benignitate & humanitate, atque
benevolentia præditum.

Tu modo siquid agi sperabis posse precando,

Quem colis, exora supplice voce Deum.

Pro summa nostra conjunctissimaque necessitu-
dine.

Litera non rubescat, & hinc est quod ego im-
præsens scribo, non loquor quamvis datur ora tue-
ri Sæpe tua, & notas audire & reddere voces.

Impedior verecundia, ne verbis pluribus te ro-
gem.

— Ut novas adhuc suppetias, & beneficia die-
tim deposcere non erubescam.

Regia, crede mihi, res est succurrere lapsis.

Nihil optatius mihi accedere potest quam

— Miseri te siqua parentis Tangere cura potest
oro (fuit & tibi talis Anchises genitor) Dauni mi-
serere senectæ. — *Æneid. 12. Turnus Æneæ*

Scio enim te ita favere studiis literarum, ut
pluri-

plurimum polliceat mihi de tua largitate—

Deus mihi spem, & bonitas tua mihi animum auget, ut ego pauper & egens, ad te locupletem, & fortuna satis abundantem confugiam, non ex jure & merito meo, sed ex gratia & beneficentia tua, quicquid facies factururus es.

Vale, & nostros aliquando, si tu magnus *Jupiter Favourum* casulas non dedigneris lares d' generis invisere, optatissimus hospes futurus—

Non est necesse rogare te, quod semper tua sponte facis, tamen rogo ut si quando incidere oportunitas—

Effice constanti profugum pietate tuendo

Ne sperata meam deferat aura ratem.

Idque & facio, cui persuasissimum semper fuit, esse animi ingenui cui multum debeas, ei plurimum velle debere.

Verum cum sciam quam non illibenter pro inlicita subinde renovanda, ab amicis tuis solliciteris audacter te paucula, pro amiculo sollicitatus accedo—

Ego pro eo unum abs te peto, ut non solum ut bene doctum hominem, verum etiam ut mihi amantissimum, tuaque amicitia dignum, quo poteris officii, & humanitatis genere, complectaris.

Nisi certe cognoscam tuam non solum erga me summam, verum etiam in omnes, tametsi alienos, bonarum literarum studiosos, non vulgarem benevolentiam, verere profecto (*vir N.*) in alieno praesertim negotio studiorum tuorum tranquillitatem temere interpellare—

—Ut te Deum mortalem, & tutelarem mihi misero tuamque expetendi opem exhiberes:

Nam tua supplicibus domus est assueta juvan dis

Is quorum numero me precor esse velis;

Humanitas tua facit (*ornatissime vir!*) quam omnes tibi, singularem tribuunt; ut ego omnis huma-

huma-

humanitatis oblitus, Te, cui obscurus & ignotus sum literis meis interpellem.

Perneccessaria tamen res mihi incumbit, ad quam expediendam, quia tu solus es, qui tantum facultate potes, quantum vis, & tantum humanitate tua vis, quantum potes, imprimis ad te scribendi esse duxi— ut—

In qua re opem tuam, non opes ullas expeto, & requiro—feceris sane rem te dignam & mihi pergratam—

Quamobrem me, & causam meam omnem, in unius tui benevolentiae sinu depono, cum tantum tribues, quantum vis, tantum scio voles quantum ipsa causa, literarum studia, tennes fortunae meae; siue singula haec petere, siue ea universa exigere, ullo modo videri possunt—

Quamque potes misero, (nam potes) offer opem.

Cui queso ut vestrae Gratiae, faventiaeque totae, totae irradiarent.

Quippe cum amicitia pares semper aut accipiat, aut faciat. *Min. Fel.*

Itaque nisi solamen animo, & subsidium Conditioni meae, tua divina bonitas attulerit, equidem quod ad me attinet, quid faciam nescio, nam reliqua spes mihi nulla est omnino. Respice ergo me—

Nulla est spes omnino praeter te relicta, amici sunt paucissimi ad quos confugiam, & his paupertate sunt oppressi; alii divites, tamen avari, & cordis (nescio quo pacto) in bonis literas obdurari. Quid faciam quo me conferam? aut a quibus auxilium petam?—

Sed tu meum queso oppressum animum obrutumque intuior, & miserere mei, interruptis vocibus, & quasi morientibus, opem tuam imploranti—

Meum ergo est precibus contendere ad Deum, ut

ut

Petendi responſionem.

ut omnia in illius gloriam redundent, à cujus gratia promanarint.

Cœpta tene quaeso, nec in æquore desere navem,

Meque simul serva, judiciumque tuum.

Nullum nec opem, nec gratiæ, nec dignitatis fructum, vel uberiores ad usum, vel ampliores laude posse existere, quam is est, qui in bonarum artium transfertur & collocatur commoditatem.

Sum enim imperatus neque consilii locum habeo, neque auxilii copiam, ut ait Terentianus ille Pamphilius; nec satis compertam habeo, quod remedium huic malo inveniam.

Quum sis apud Deum in precariunculis, mei ut frequenter memineris, precor.

48. *Petendi responſionem.*

TU igitur, non solum crebris literis (quod mihi quidem gratissimum erit) me exerceas velim, sed etiam quicquid erit puto abs te, ut diligenter ad me scribas.

— Amoris in me tui non extincti quidem, sed tepidioris suspicionem, infrequentiores tuæ literæ faciunt.

— Si quid novi advectum est uspiam, onera & hunc hominem sarcina, & me beneficio.

— Non gravaberis hoc velut auctarium tuis addere in nos officiis, & alioqui maximis.

Erasm. — Sitio enim audire.

Literas tu semper spondes, nihilq; respondes.

Præposteros habes tabellarios, cum à me discedunt, fugitant literas, cum ad me veniunt, nullas adferunt.

Arripio quidem ego quamlibet, vel tantillam scribendi ansam, tamen de nugis; tu oblatum à me tibi rescribendi argumentum, negligere videris.

— Vale, & me ama aliqua saltem lineola.

49. *Pre-*

49. *Precedendi* } *bene.*
                              } *male.*

QUOD utrique nostrum faustum sit, ac felix (vir ornatissime!) tu in supremum honoris apicem, nuper merito cunctus tuo, ego à periculo nuper morbo liberatus, tibi mihiq; laeta precari omni debeo.

Tot fortunati sine morbo sint tibi menses.

Tempore quot vermas parturit Hybla favos.

— Precamur vobis quicquid nobis liberisque nostris hætenus precati sumus; & quod omnium est primum, ut in posterum florentes & beati simus, ut incolumes.

Vobis fausta omnia precamur, salva recta, salvos socios, salva jura, atque auspicia omnia — incolumem Rempubl. incolumem Senatam, incolumem augustam illam Majestatem, cui nihil simile aut secundum, *Heins. orat. 4.*

Male. Sit tibi cum tuis technis ac mendaciis, non enim libet dicere vale.

Non prius incurras duri contagia morbi

Quam sese immitti copulet agna lupo.

— Deus Opt. Max: hostes sui nominis ac nostri, pessimis imminutos infortuniis fractos atque obrutos, à fortunis nostris ac cervicibus avertat.

Christum mihi iratum imprecor, si quid affecto quod Christo displicere sciam.

Quo vos fata vocant, seu quo vos fata vocabunt

Sint semper vobis prospera fata precor.

— Mutuis quaeso apud Deum precibus nos adjuvemus invicem.

— Omnia tua studia Deus secundet, & secundet cœlitus — Quod est votum devoti tui —

Tibi eunti ac redeunti Salus sit comes.

Icho-

Jehovah Elohim, ἐὺδαιμονία καὶ εὐτυχία, te,
tua, tuosque coronet semper.

Faxit D. O. M. ut gaudet de his longumque
gaudeat, ringantur licet, & rumpantur illis illa,
qui

Faxit Deus ut emergas tandem ex pauperrima
illa (quarum luctaris) conditione—ut augeatur
tibi curta suppellex.

Sint tibi tot nummi, tot opes, aurique talenta

Poma quot Alcinoi nobilis hortus alit.

Læta quidem satis principia, sed quid longa
dies venit, non perinde constat; omnia dein pro-
spera voturus sum.

—Ac pro me fac quæso Deum preceris, ut
quicquid, id est vitæ quod superest mihi jam, bene
sit potius quam diu: nam quo modo *fabula*, sic
vita, non quam longa, sed quam bona & bene
acta—

Lyceo tuo, Oratorium genium, summamque
Græci pariter ac Romani labii dexteritatem op-
to—

Ego tibi pariter fausta omnia comprecatur, o-
peram meam atque opem prolixè defero —
Dominus tua cœpta secundet.

—ad sit modo dexter Apollo.

Aspirent votis prospera fata tuis.

Devorer, ante precor, subito telluris hiatus,

Et rutilo missi fulminis igne cremer.

Quam—

Nam caput à nost' a citius cervicè recedat,

Et patiar fossis lumen abire genis—

Sed mihi, ut tellus optem prius ima dehiscat,

Aut Pater Omnipotens adigat me fulmine ad um-
bras.

Pallentes umbras Erebi noctemque profundam

Arte—quam—

—Salutem integram, fortunam prosperam,
amicos

amicos fideles, &c. & quæcunque demum homi-
nis aut *Cæsaris* vota sunt, tibi voto omnia—

Prospera sic vobis maneat fortuna, nec unquam
Contactu simili forte rogetis idem.

Vivas interim diutissime ut jam vivis in terris
beatus, &c.

Θάμβη δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές.

Vid. Valdicend.

50. Purgandi.

A Liquid à me ejusmodi, vel per somnium
quidem cogitatum fuisse constantissime ne-
go—

Quis autem omnibus horis sapuit unquam?

Sed vide calamum defensorem! quid in ami-
culum tui studiosissimum nunc, miserimum con-
viciaris?

—Me mea non remordet conscientia: dis-
sidii causa nolim esse, cavebo pro virili ne sim
ocasio—*Erasm.*—

Veritas laborare potest, vinci non potest: no-
vi prudentiam tuam, quæ non facile pronunciet in
malam partem—

—Non possum non ingenue fateri quod ve-
rius est, me—

—Dispercam ni mori malim, quam homi-
nem ex me pendentem destituere—

Tibi persuadeas velim, nihil esse uno me tui
vel amantius unquam, vel tibi devotius—

Quare cum Themistocle, obliviscendi artem
hac in re discere cupio—

Omnibus ego occasionibus, quo animi mei sin-
ceritas indies tibi fiat exploratior invigilabo.

Nihil est quin male narrando possit deprava-
rier—sed num hoc læsi numinis piaculum fore
putas? certe—

—Cujus tu fidem in pecunia perspexeris, verere verba ei credere? ubi, quid lucri est mihi Te fallere? Terent. Phorm. Act. 1. Scen. 2.

Dolere mihi, quod in animum tuum inciderit ea suspicio de sua in illum fidelitate, voluntate; cum tu amicitiam illius, semper inter præcipua tua bona numeraris.

Quis enim nesciat perinde ac umbræ corporibus suis non raro sunt longiores; ita opiniones & rumores vulgi potissimum, à veritate magis remotas. Invaluit enim—

—Ego vero qui me hætenus prætulero nemini, omnes mihi, tantum à calumniis aliorum, quas juvenus nostra vix interdum deprecamur, abesse existimo, quantum ab eruditione absum ac scientia—Heins.

Vt in magna temulentorum hominum turba, vir sapiens si obambulat, risum inter eos merebitur, illorum vitio, non suo: ita hac ætate non facile est tranquillitatem simul invenire, & plausum—

—Propterea finem facias tuis calumniis neque pergas me fraudulentum & impostorem dicere. Nemo est omnium qui non fateatur me hominem apertum sine fuce, & extra omnem doli suspicionem—

—Quod si probaveris, dignissimus censei velim, cujus in exitum, & mortem, non una paretur simia, non serpens unus, non culeus unus; & quicquid ab ingeniosis, ad hominum tormenta & miseras, tyrannis unquam repertum est.

—Sed me, si hujusmodi quippiam perpetravero, Perilli tauro & Busiridis ara dignissimum esse non diffitear.

—Tuæ tam acerbæ inclamationes, cordicus me non solum non pupugerunt, sed ne incuti quidem titillavere.

—Parce

—Parce quæso furori, tantisper dum rei veritas innotescat tibi clarius: Demum si talem me reperias, qualem suspicaris, interficias—

Amilius ut peccet plectatur Rutilius—

—Nemo tam dura fronte est, ut dicat; nemo tam levi cerebro ut credat dicenti—sunt vero, sunt aliqua fateor, quæ nec ipse velim, nec valeam defendere—

—Nec usque adeo sum excors ut—

—Quod si pectus meum fenestratum esset, (quod Ænomus olim in homine exoptavit) cerneret, cum cerneret fixam in te meam, non fictam fidem—

—Neque te habere quippiam existimo, quod afferas, nisi fortasse imperita multitudine me comprimere coneris; cujus opinionem & linguam Plato & Seneca noster à varietate tantum distare scripserunt, quantum ea quæ absunt longissime.

—Illi ubique baubantur, & deblaterant—sed ringantur per me quidem & rumpantur invidia—

Sed expertus es me in rebus aliis. Num unquam aliquid me tum hallucinari, aut claudicare comperuisti?

Ex amica profecto voluntate, fuit illud—

Vos equidem credat, sed cum sint præmia falsi

Nulla, ratam debet testis habere fidem—

Trist. lib. 3. eleg. 10.

Sanguinem autem illi prius expresseris quam fraudem—

Sed non desunt, qui invident mihi amicitiaæ tuæ lucem, solem—& umbras igitur interponunt—

—Sed imprudentia feci, & temeritate—

Cœlos terramque testor, si ego non—

Vid. Excusandi.

O 2

51. Re-

51. Reconciliandi.

Sed quidem pœnitet me jam serio facti, & daturus sum operam, ut reipsa quamprimum sentias, quemadmodum erga te affectus jam sim. Denique facies si videbitur totius hujus pectoris ἀγαπώμεν, quo certius de me judices.

—Ne aliorum trahantur quæ scripsi in sequiorem sensum—

—Nec sum usque adeo oris duri ut negagem—

—Erratum fateor, veniæ sit copia facta.

—Quod me quidem animi suspensum ita reddidit, ut quotiescunque rei hujus in mentem venit (venit autem per singulas horarum minutias) mihi vix ipse temperarem quin vitæ longioris pertæsus, novum aliquod & inauditum mortis genus misero mihi comminiscar, quo possim invisam quamprimum abrumpere lucem: fecissemque jam pridem, nisi ferreum hunc animi tui rigorem, humanissimis verbis sensum excuti posse mihi persuasissem.

Vna eademque manus vulnus opemque tulit.

Christi nomine mihi ignoscas ora (qui plura nostra de causa perpeffus est, licet nos ob levem quamlibet injuriolam cœlum terræ misceamus, mariaque turbemus ab imo—) Nunquam me posthac ita in Deum, nunquam ita in Te peccatorum spondeo.

52. Re-

52. Resalutandi.

Magnus amoris magnes amor; magnes ferarum, amor tuus me—

Robur autem & æs triplex circa pectus meum fuisse arbitreris, si te me amantem non redamarem, & salutantem non resalutarem—

N.N. tuam salutem alacriter accepit, & suam amanter remittit—

Quam mihi misisti verbis, Dilecte, salutem.

Vt possim missam rebus habere veni.

Malim qui det salutem, quam qui dicat.

53. Salutandi.

In digressu petieras à nobis, ut disjuncti mutuis epistolis colloqueremur, prior itaque te saluro & laceffo—

Opto parenti tuo optimo, id quod est optimum—

Scito me ex animo tuum esse, cui si nihil scribes, non refert modo ames, vel redames potius—

Qui tibi quam mallet presens afferre salutem,

Mittit ab—

tibi mitto salutem

Mittere rem si quis qui caret ipse, potest.

Tot vero mille salutes, quot in myriade monales, impertit Tuissimus—

Hæc tibi non unam portantia verba salutem

Mitto—

O 3

54. Salu-

Salutandi propter alium.

Familiares tuos omnes nominatim, meis salvere verbis jubebis.—

Amicus tuus *T. B.* officiose te jubet suos nomine salutari.

Congerro quondam tuus *I. H.* nihil non optat tibi faustum & lætum.

G. P. optat tibi salutem veram, & solidam.

Contubernalis quondam tuus *C. S.* prosperrime tibi evenire precatur omnia.—

Vicinus noster, familiaris olim tuus, *N. F.* precatur tibi omnia, quæ sibi ipsi.

Jam epistolam complicaveram, cum adiret me frater tuus, qui te plurimum jussit Salvere suis verbis.

Salutavi omnes quos literis tuis salutandos jufferas, qui te pariter resalutant.—

Salvebis à condiscipulo nostro, *T. C.* adolescente mihi summe dilecto, & tui prorsus observantissimo.

55. Salutandi per aliam.

Delassatus sum studiis, & scribendis epistolis, quare te rogo, ut apud *N. V.* nostrum, præclarum virum, mihi sis *Epistolæ* vice, donec dabitur otii paucillum.—

L. M. Conterraneo tuo, meis verbis salutem dices, reliquisque familiaribus nominatim.—

Saluta omnes qui de me percontabuntur.—

Salutabis amicos nominatim omnes, & si ipse nominatim non jubeam.—

H. R. meo nomine salutabis, cui & epistolam hanc dabis legendam, tanquam ad eum quoque scriptam.

T. B. salutem meis verbis annunciabis.—

Dic me omnibus omnia precari læta —
Omnes precor, quibuscum isthic vixeris nominatim

Vituperandi.

natum meis verbis salutare, seorsum autem humanissimum virum *A. B.* cui quidem ob eam voluntatem, quam erga me declaravit, tantum debere me existimo, quantum ei præsertim, qui me omnibenefactorum genere cumulasset.

Vale vir optime, ac magnis illis animabus, *B. T. N. M.* ut me commendes peto.—

—Saluta omnes nostrates, & in egerimum virum *M. D.* Cujus causa si aliquid possem in Gallia, cum ullo homine sentiet, me, & amicum, & diligentem.

—Est *Argentine*, quidam juvenis *T. C.* quem Ego diu amavi, saluta quæso, & complectere mea causa.

Matri tue quam potes officiosissime ex me salutem dicito, ut etiam *M.* Sororculæ tuæ.—

56. Vituperandi.

Perstrictæ frontis nebulonem, qui facilius sanguinem quam lacrymas effusus est.—

Citius animam illi quam gemitum extorqueas.—

—Hoc ipsum quod spirat merum est venenum, quod loquitur pestis est, quod contingit mors est. *Erasm.*

—Impudentes magistellos, infimi subsellii pædagogulos—qui eructant dicam an eblate= rant, indigestas opusculorum cruditates—non scientiam promovendi studio, quam admirentur omnes, sed puerili quodam gloriolæ aucupio qued prudentiores rideant, misereantur.—

Vere *Batavus* si quis mortalium alius.

—Et ut illum prætereamus, in quo plus semper admirationis quam utilitatis; plus famæ quam experientiae fuit; quem opinione vulgi ali-

O A.

quandiu

quandiu *magnus*, reapse comperimus fuisse nul-
lum, minimum.

—Senecta liberantur, malo haud dubie, alio-
rum vitæ incommodorum multo omnium mole-
stissimo, in quam non aliter quam in sentinam,
universæ ætatum aliarum sordes & excrementa de-
fluunt, ut verissime *eam* vitæ fæces vappamque
dixeris—

Quibus audiendi quæ fecerint pudor est, nullus
faciendi quæ audire erubescunt.

Vid, *Accusandi, Criminandi, Convitiandi,*
Culpandi, Exprobandi.—

57. Valedicendi.

Votum superest meum (*dignissime vir!*) ut
Dominus *Iesus*, te optatissimis *litteris*, lon-
gissimis *annis*, & omnibus *felicitatibus* perpetuo
beare dignetur—

Vale, delictum non dico meum, quod dico
maxime, sed universi literati orbis—

Vale, neque enim aliter nobis videbamur in-
columes, nisi te incolumi, quem ego sic me Deus
amet, portionem mei potiolem puto—

—Nolim hoc ingenium tale tantum, ante
diem perire—

Bene te valere & multis quam charissimum,
quam dilectissimum, deosculatissimum esse jubeo,
opto te prosperrime valere—

Bene vale amice mellitissime.

Vive, & vire, semper felix, semper meus; &
quem tempus inter nos inchoavit amorem, æter-
nitas consignet.

Ne te multis morer—

Vale—*habes animi nuntia verba mei.*

Vale & verborum meorum (si sapias) noli de-
meminisse—

Vestrum diu vivat & valeat *uterque*, hominibus
gratus, dilectus *Deo*, cujus tutelæ te jam resig-
no—

Accipe, quo semper finitur *Epistola*, verbo,
Atque meis distent ut tua fata, Vale.

Vale, vir præstantissime, diuque nostræ *Rei-*
publicæ literariæ, & præsis & profis—

—Amorem qui ut *vestaliter* ardeat pro me
spondeo, de te (vir humanissime!) spero—

Accipe, *supremo dictum mihi forsitan ore*

Quod tibi qui mitis non habet ipse, vale.

Dominus *Deus* bonorum omnium largitor,
tuis benedicat studiis, & *Spiritus* sui Favore fa-
veat, foveatque—

Apprecatur isthæc tibi qui te animitus, oculi-
tusque diligit—G.N.—vive—vale—

Jehovah Tutelaris, & *Sospitator* clementissimus,
ad sanctissimi sui nominis gloriam, te diu servet
in terris incolumem—

Deus Opt. Max. præstet, ut annis, doctrina,
virtute, felicitate, votum & spem *mei*, & amico-
rum *meorum* longe superes.

Dominus ille *Iesus* promoveat te à bono in me-
liorem, usque dum optimus evadas, & extiteris.

—Cura ut mens sit sana in corpore sano.

Te tuosque quam felicissime, & suavissime va-
lere & salvere cupio animitus.

Vive vir illustrissime, amico dilectissime, vi-
ve. *Deo*, *Regi*, *Patriæ*, vive *familiæ* tuæ, vi-
ve suavissimis filiolis tuis, vive nobis, pupillis
tuis, quibus dignitate, & amore es pater, tutela
patronus, auctoritate propugnator, ornamentum
in prosperitate, auxilium in adversitate: vive lu-
men & columen nostrum, vive quam felicissime,
quam diutissime—

—Ad *Deum* *Deorum* benignissimum, beni-
gnissimorum summum, summorum maximum,

maximorum rectorem, denique confugio, quem nusquam non precatum habeo, ut te diutissime seruet, tuæque saluti pulchre consulat.

ultima mandato claudetur Epistola parvo,

Sit tibi cura mei, sit tibi cura tui——

D. O. M. Valetudinis largitorem precor, ut te diu diuque seruet incolumem; cujus tutelæ & benedictioni, te tuosque ex animo permitto——

Vale Musææ parens patriæ——

Vale, ac nos tibi jam pridem devinctissimos, devinctiores reddiro——

Millies valeto, *animo* dimidium meæ.

Bene vale. Vale, valeque. Salve perpetuum.

Reliquum est, ut sub *alis* Dei omnipotentis te nunc relinquam.

——Ego Deum precabor omnipotentem, ut suam cœlitus gratiam tuis superinfundat studiis, ut magis indies magisque benefaciendo, beneque audiendo inclarescas; quod apprecatur tibi ex animo——T. B.

——Pancretica fruate, faxis, valetudine——

——Te *valere* jubeo & *salvere* feliciter——

——Bene vale mortalium charissime, & animæ plusquam dimidium meæ——

——Faxit Deus *τεῖς ὑπὸς αἰῶ*——ut quod serio utriusque nostrum precatur——I. B.

——Sub remigio alarum suarum te obumbret Deus——

——Subdantur tibi æterna brachia; & protectio, parma & clypeus, sit beneplacitum Dei mei inhabitantis rubum——Deut. 33.

——Quod non cessabit jugi gratioris sacrificio, à D. O. Opt. Max. efflagitare——

Sub umbraculo alarum Jehovæ requiescas.

——In clientelam te suam recipiat Dominus, vale.

In manu te sua, mane custodiat & te peri Israelis Custos——

Quod

——Quod ut fiat, D. O. M. bonorum omnium largiori, animitus supplice——

——Omnemque tibi beatitudinem precatur B. M. Vale (mi chare I) & ter maximus ille, & optimus, bonorum omnium fons, concedat tibi *Δνεθν κτ' ὁψοθατ καμπρὸν φάθ ηελίοιο*——

Custos Israelis te custodiat.

Atque hæc raptissime, Vale millies

Vale longum, jucundissime sodalis.

Salutes tibi *meas*, mille & millies impertio,

Bene valentem, & ad cœlestia semper anhelantem, te seruet ac provehat Christus——

Bellissime fac ut valeas——

Te in tutelam Jehovæ jam commendo.

Dominus Iesus te diutissime seruet incolumem, florentem diu——Quod tibi ex animo, aut meo si quid majus est animo, precor——(ξιώσαι.

Τῷ Θεῷ εὐχομαι μακρὸν σε μακαεῖν τε βίῃ αἰ-
Da operam ut totus valeas, tum corpore, tum animo——

Ἐρρωσο καὶ ἀγαπῶν με διατέλοι, ἐγὼ γὰρ εὐ-
παύσομαι φιλῶν σε

Ὁ ὃ τῷ ὅλων Θεός ὦν, εἶν διαφυλάττων σε
χάειν αὐτῆ αἰς τῷ Μυσῶν τρέφειμον

Te autem sub umbra Jehovæ alarum incolumem jam relinquo conservandum.

Vid. Precandi——

Formula Scribendi post Vale quando per oblivionem aliquid animo exciderit.

Vale——sed percommode hoc mihi nunc in mentem venit——

Vale, sed heus tu propemodum præterieram, quod imprimis dictum oportuit——

Vale, sed prius exciderat negotium, quod non oportuit esse prætermittum.

Vale,

Subscribendi.

Vale, sed ob signaturo epistolam, illud opportune venit in mentem, quod omissam doleret.

Vale—sed jam ob signaram epistolam, cum literas ad me duas reddidit veredarius; itaque resignavi, ut eadem opera binis tuis responderem.

Dum ista literis consigno, ecce—

Subscribendi.

A Mantissimus tui,
Studiosissimus tuæ prosperitatis.

Observantissimus tui.

Tuus animitus.

Toto pectore tuus.

Tuus ex animo, & in Domino.

Oculitus te redamans, tuaque.

Tuissimus.

Anime, corde, & corpore tuus.

—Vale ac redama amantissimum tui—S. D.

Ego enim testipulor me futurū denuo amicum.

Tui studiosissimum—B. D.

Sic ex animo precatur intime tuus—

Amicus tuus Pyladeus,

Tuus, quid plura?

Tuus dum suus.

Aurcis amoris catenis tibi adstrictissimus.

Tuissimus, dum minima ex parte suus—

Amiculus tuus, vel potius clientulus addictissimus—

Idem qui pridem.

Herculeis prorsus, & adamantinis amicitia vinculis tibi adstrictissimus.

Effectus meritis tempus in omnia tuis.

Beneficentiam tuam, amor, more, ore, re, semper culturus—

Qui tibi artissimo Religionis, affinitatis, & amicitia vinculo, quasi clavis trabalibus, conjunctissimus est copulatus—

Tuæ

Subscribendi. Dandi.

Tuæ voluntati universam industriam, omnesque spiritus devovens—

Vestram paternitatem, & dignitates submisse & devote colens—

Totus tuus in *Eo* cujus totus es tu.

Ὁ λθ σδς, τί πλέον;

Ὁ σδς ὁ σθ, ὁ λθ.

Ὁ σδς, κατὰ δύναμιν κ' ἑσθ' δύναμιν.

Σδς, εἰς τὸν αἰῶνα κ' ἔτι.

Σδς, ὃν πρὶ κηρὶ φιλω.

Πάση ὑπεργίᾳ τε κ' προθυμίᾳ.

Ad omnia tua imperata paratus.

Dandi.

Dedi Cantabrigie.

Datæ *Lincolniæ*, pridie Calendas *Augusti*.

Datum *Eboraci*, sexto Nonatum *Quintilis*.

E *Schola* nostra *Lincolniensi* pridie Iduum *Junii*.

E *Musæo* meo *Cantabrigiæ*, ad *Nonas Junias*, anno *Epochæ Christianæ*, millesimo, sexcentesimo, vigesimo quarto.

Anno ultimæ *Dei* patientiæ 1627.

Anno ab *Incarnato Christo* 1624.

Anno à mundo per *Christum* adempto 1624.

Scripti *Lincolniæ* *Calendis Augusti*, anno *Messie* *Regis æterni*, 1622.

Μὴν Μαίω ἔτει α χ ι δ'.

Ἐκ τῆς Λινκολνίας δευτέρᾳ.

Ἐπὶ δεκάδι Μελαγεινιῶν θ.

Ἐτει ἀπὸ τ' δεαυρωπογονίας.

α χ κ δ'. α χ κ η'. α χ λ β'

Regula

Regula ad Dandas literas antiquo Romanorum more.

P Rincipium nostri mensis dixere *Calendas*.

Calendæ, dicuntur vel à *Colendo*,

Vendicat Ausonias *Funoris cura Calendas*.

Vel ἐπὶ τὸ καλεῖν à *vocando*; quia in primo mensis die, hoc est, *Calendis* Pontifex minor *quater* clamavit, aut *toties*, quoties in illo mense forent *nonidina*.

Sex Maius Nonas, October, Julius, & Mars.

Quatuor at reliqui —

Nonæ, à non sacrificando.

Nonarum tutela Deo caret

— *dabit Idus quilibet octo.*

Idus ab edendo; quia dies erant *epularum*.

Idibus, alba Jovi grandior agræ cadit.

Aut ab *Iduando*, quia mensem in duas æquales partes dividunt.

Inde dies reliques omnes dies esse Calendas.

Synopsis

Synopsis Computandi, per Calendas, Nonas, Idus, juxta antiquum Romanorum morem.

1	Calendis	1	Calendis	1	Calendis
2	4to	} Nonarū, vel ante Nonas	2	6to	} Nonarū, vel ante Nonas.
3	3io		3	5to	
4	Pridie		4	4to	
5	Nonis	} Nonarū, vel ante Nonas.	5	3tio	} Nonarū, vel ante Nonas.
6	8vo		6	Pridie	
7	7mo		7	Nonis	
8	6to	} Iduum, vel ante Idus.	8	8vo	} Iduum, vel ante Idus.
9	5to		9	7mo	
10	4to		10	6to	
11	3io	} Iduum, vel ante Idus.	11	5to	} Iduum, vel ante Idus.
12	Pridie		12	4to	
13	Idibus		13	3tio	
14	19no	} Iduum, vel ante Calendas.	14	Pridie	} Iduum, vel ante Calendas.
15	18vo		15	Idibus	
16	17mo		16	17mo	
17	16to	} Iduum, vel ante Calendas.	17	16to	} Iduum, vel ante Calendas.
18	15to		18	15to	
19	14to		19	14to	
20	13io	} Iduum, vel ante Calendas.	20	13tio	} Iduum, vel ante Calendas.
21	12nio		21	12mo	
22	11mo		22	11mo	
23	10mo	} Iduum, vel ante Calendas.	23	10mo	} Iduum, vel ante Calendas.
24	9no		24	9no	
25	8vo		25	8vo	
26	7mo	} Iduum, vel ante Calendas.	26	7mo	} Iduum, vel ante Calendas.
27	6to		27	6to	
28	5to		28	5to	
29	4to	} Iduum, vel ante Calendas.	29	4to	} Iduum, vel ante Calendas.
30	3io		30	3io	

31	Pridie Calend.	31	Pridie Calend.
Dies in	{ Januario, Augusto, Decembr.	Dies in	{ Martio, Maio, Julio, Octobr.
		Dies in	{ Aprili, Junio, Septemb. Nov.

Triginti Aprilis, Junius, Septemque Novemque. *Uno plus* reliqui; *viginti* Februus *octo*.

Inscriptionum Formulæ.

Amico meo perantiquo
Domino, atque amico meo æternum colendo

Ad Collegam suum peramandum, P. B.
Eruditione, virtute, & moribus, excellenti viro
T. B.

Moderatori Scholæ in H. præceptori suo charis-
simo, & unice colendo

Vigilantissimo pulcræ proles custodi.
Præcharo suo, & præclare

Ad Literarum studiosos.

Liberali indole, & maxima spe adolescenti A.
H. liberalium Disciplinarum cum primis
studio

Ad Sodales.

Generosis, Literarumque candidatis Adole-
scentibus, N. P. & H. sodalibus suis jucun-
dissimis, & summe dilectis

Præclaro suo L. M. d.

PRAXIS

PRAXIS EPISTOLARIS

PRAXIS EPISTOLARIS

in statu *Causarum* triplici.

VIZ.

Demonstrativo,

Deliberativo, & Judiciali.

1. In *Demonstrativo*, proponimus (en!) tibi Epis-
tolam narrantem de

}	Rebus novis
	Studiis.
	Valetudine.

Ubi figura, quas vides, *marginates*, locum *For-*
mularum, unde desumptæ sint singulæ, *paginatim*
indicant.

Salutem cœlitus.

Amice per dilectæ!

Pronis te scio, atque arrectis auribus,
novarum aliquid, à me, rerum expe-
tere indices, & expectare. Certe totus
nunc qua patet orbis, *Africa* quædam
est, & aliquid semper apportat novi: Video pag. 116
passim; audio passim summos pariter atque
infimos, horrendas rerum mutationes persen-
tiscere. *Facies Cœlorum* tota, minax est & ira-
cunda. *Conjunctiones*, & *aspectus Planetarum*,
Eclipses, *Cometæ*, prodigia, portendunt mag-
nas nobis, & malignas temporum tempesta-
tes capitibus imminere. Qui apud nos degunt
multis miseriis & calamitatibus obruuntur; &
nisi *Deus* immortalis, res nostras clementius in-
tueatur,

ruatur; & custodiat, periculum est ne iniquissime nobiscum agat fortuna. Videmus jam diu, tristissima rerum præludia, tragicos circumcirca apparatus; Catastrophæ det Deus lætorem.

Studiorum rationem, quam cum tu hic eras, institueram, eandem sequor; literis græcis & latinis, quantum possum, operam impendo.

Tantum in his laboris exantlatum est, ut parum abfuerit quin meipsum enecarim; ut me aliquando, Cratippum nostrum Athenis hic prælegentem, suis, (annum jam audientem) præceptis Grammaticæ, institutisque philosophiæ, abundare videas.

Si perconteris, ut valeat tuus R. C. actum est de ejus vita, & conclamatum; est cadaver vivens, jam numeratus est in peculio Proserpine, & navulum Chironi parat.

De meipso si aliquid scire vis, Ego à tuo discessu, optima valetudine, Dei, Opt. Max. beneficio, semper usus sum. Bellæ se habent nostrates etiam omnes.

Ad Deum, Deorum benignissimum, benignissimorum summum, summorum maximum, maximorum rectorem denique, confugio, quem nusquam non precatum habeo, ut te diutissime servet, tuæque salutis pulchre consulat. Hæc tibi, ex animo apprecatur.

Lincolniæ Calend.
Martii 1643.

Amantissimus tui
G. W.

2do. In

2do In *Deliberativo* genere exhibemus (ecce !) tibi Exemplar Epistolæ *Suasoriae* — sic.

Basilicam tibi valetudinem.

Amice medullitus
peramande !

Qui parum feliciter navigarunt ipsi, solent aliis non infeliciter cavere, ne veniant periculum aut cymbam scopulis allidant suam: sic & Ego, tibi sollicitus sum, qui ipsemet (rubere fateor suffusus) nimiam ætatis meæ partem, ludo contriverim, bonas horas male collocaverim, universum fere patrimonium luxu decoxerim, larrunculis, & alea prodegerim, ne & tu similiter (anime dimidium meæ) Sireniis voluptatum illecebris incantatus, in ignaviæ, ignorantæ, infamiæ, viciarumque sædissimorum voragine, ingurgiteris. Quare, si me audis, fuge consortia ganeonum, nepotum, atque otiosorum omnium; abduc te à juvenilibus voluptatibus, & veris virtutum dotibus temet instruito. Nunc ætas est omnium laborum patiens, ea est de rebus honestis exercenda; quod datur vacui temporis, hoc ingenuis artibus fideliter ediscendis, & probatissimis autoribus evolvendis, gnavus impedito.

† Agricola, si non impresserit cultrum, si sulcum non defoderit, si non exciderit sentes, si gramina non evulserit, si in tuto semina non locarit, sibi mentitur, non terræ, nec terræ facit damnum, sed sibi non facit fructum; & ita se vacuat, ita decipit, impugnat ita, qui terræ, manu fallaci mentitur. Tu similiter quam tu sperabis honorum, scientiæ, aut literariæ legeris messem, si parcam & tenuem nimis feceris laborum sementem?

Velit

usus formularum in Epistolis, &c.

Velit-ne miles triumphum? Certe, ei vincendum est. Gestit coronam gestare? certandum est. Ne præclarus ille certator, qui sine sudore putat coronari! Delicati sunt valde, qui *anyum* sitiunt, nec tamen effodere; qui *portum* exoptant nec tamen volunt enatare.

Tu beneficio Dei, nunc habes adolescentiam florentissimam, *ver* ætatis illibatum; molles tibi jam sunt articuli, rubicundæ genæ, flos juventutis, spes annorum longa, spiritus integri, mens vegeta, corpus solidum & succi plenum; cur igitur *animus* tuus, velut mare concitatum in undas decumanas fluctuatim non æstuat, & affurgit; Cur *velis* affectuum expansis, quasi cestro quodam divino percitus, ad *insulas* literarum *fortunatas*, non promoveretur?

Noli tu quæso spem, quam de te bonam, *nostrates* passim omnes conceperunt hætenus, frustrari; est enim tibi gravis adversaria, constituta, & parata, incredibilis quædam *Expectatio*. Quamobrem, si me amas, quantum profecto amas, si dormis expergiscere, si stas ingredi, si ingrederis curre, si curris advola; hoc sit negotium tuum, hoc otium, hic labor, hæc quies, in his vigilia, in his somnus etiam reponatur tuus. Fac ita vivas, ita studeas, ut seculum hoc, te frustra fuisse natum non existimet. Nil dubites auctore bono.

Dominus Deus, bonorum omnium largitor, tuis benedicat studiis, & Spiritus sui Favonio fa-
veat, foveatque.

Dat. Eboraci.
sexto Nonar.
Quintilis.
1669.

Tuus dum suus.
N: N.

In statu causarum Judiciali ea tibi
literas Criminatorias.

Μετὰ νότον ἔπαυο· ἄκουσιν.

O quondam Dilecte mihi!

Verbis nullis dici nulla, exprimi oratione potest, quantum Ego tua de gratia (imo nequitia) ex nuperrime allato *fame* nuncio, induerim. O quanta quamque acuta doloris cuspi-
de pectus meum tunc perfossam fuisse existimas? O quanta ira sicem jecur arsisse opinaris, cum inaudieram, te tam indigne, tam barbare, *matrem* tractasse tuam? *matrem* inquam, tuam, indulgentissimam olim illam *matrem* tuam, senio jam confectam & inedia; cujus omnem suppellectilem, vestes & victum, vorax illud incendium nudius tertius absorpserat. Quam tu nullo neque lecto, neque lecto tuo, nedum tantillulo panis unius frustulo pascere, vel excipere dignatus fueris; imo vero caninis faucibus allatrare, convitiis operare, non erubueris.

Vidisses ex hoc tam tristi nuncio, (& si vidisses!) excussos oculis meis lacrymarum rivulos ubertim erumpere, adeo ut jam (ecce!) non tam atramento, quam lacrymis, quam sanguine, scribere hæc videretur, & distillare calamus.

Siccine te degenerem! humanos exuisse induisse, ferinos mores! Natus es è scopulis—— est tibi filiceum pectus. O barbarum facinus! O ferio-
rem hominem, quam humanam olim *Androdus* fetam invenerat! sed crimine ab uno Disce omnia——

Quænam scelerum species reperiri queat qua te non inquinaveris? Facis te publicam & communem vulgi fabulam. Ut enim sileam linguam tuam effrænam, effrontem improbitatem, delationem, odium, rapinam, fraudes, imposturam, mendacia, furta, & adulteria—Nosti tu quas tur-
bas,

Juvenal.
Sat. II.

has, inter pocula tua, altera fecisti nocte, homicidii
illic perpetrari te reum esse prædicant. Bis ante
hac te ad iudicium subsellia tractum, extrema stetit
tulle fortuna audio — Sed omne in præcipiti vitium
stat. Num quis Peccandi finem posuit sibi quando re-
cepit Ejectum semel attrita de fronte pudorem? Quis-
nam hominum, quem tu contentum videris uno flagitio?

Sed omnia dicimus, si ingratum dicimus: & quis
te non ingrata modo, sed barbaræ mentis juvenem
merito dicat tuo? O perditissimum adolescentem (!)
Nihil sane jam conqueror quod mei demerueris,
quem charissime tuæ parentis, tam cæpit oblivio.

Sed quoniam in nequitia tua ita occalluisti, ut
lapideam magis, quam humanam videaris, effigie
indutus; plaribus te urgere aculeis desino. Vive
ut lubet egeris ut volucris — profundas, perdas, pe-
reas, nihil attinet ad me. — Neq; tu mirare deinceps.

Ibid.

Si nemo præstet quem non merearis amorem.

Testor te omnium cogitationum inspectorem,
omnium scelerum ultorem Deum! si lampas illa
tua cælestis Sol, unquam conspexerit: si terra
tua, alma rerum parens, hominem unquam hu-
manitate destitutum, in utero prius suo gestave-
rit; imo monstrum, portentum, specie tenus ho-
minem, spurcissimis autem moribus porco & Cer-
bero similiorem.

Qua miror fronte Cælum potes suscipere? quo
me, & amicos alios tuos, compellabis ore? quo
pœnitudinis lixivio, hæc anima maculas elues,
imo pestes potius expugnabis? quibus oculis, quo
lacrymarum oceano deflebitis.

Dei flagitiosam tuam vitam corrigat, & in vi-
am virtutis, & salutis, te reducat, qui solus potest.

Ludæ, 7mo.
Iduum Jan.
1650.

Olim tuus,
W. M.

Syn-

Syntaxis Elegantiæ,
Seu de compositione vel collocatione Ver-
borum Oratoria.

Ut elegantiores Latine Orationis assequa-
mur Syntaxin, cum generalia quedam, tum etiam
specialia præcepta, prælibanda sunt.

Præceptum I. gener.

SI in sublimi stylo aliquid scribendum fuerit, ad-
hibendi sunt pedes longis constantes syllabis;
ut, Ad ejus non salutem modo extinguendam, sed et-
iam gloriam per tales viros infringendam.

2. Si in stylo humili; breves plurimum pedes
intexendi; ut Siciliam adii. Vestis enim deberet
corpori rerum adaptari, Lips.

3. Monosyllaba plura, male continuantur, &
Polysyllaba male etiam condensantur; longorum
autem & brevium verborum commutatio est lau-
dabilis; ut, Quod precatus sum à Diis immorta-
libus —

4. In principio, & fine periodi, commendan-
tur dictiones Polysyllabæ (mediæ sententiæ minor
incunda ratio;) ut Libertatem, jucundissimam fa-
teretur. 1. In fine optime sonat Ditrochæus; ut
Cantilena, liberatus, perditorum. 2. Sic etiam
Principium, medium ac finem tibi Docimus or-
nat; ut, Republicæ. 3. Jambus autem & Di-Jam-
bus apprimam ferunt auribus suavitatem; ut, Om-
nes quotquot sumus, profectum in studiis gratulamur
tuum. Mira gustatur dulcedo in studiis, mira præbe-
tur ex illis amenitas.

5. Judicium aurium nullo modo hic est negli-
gendum, ideoque sex, septemve periodos abs te
compositas, semel atque iterum clare recita, sic
enim

*Contextus orationis serio formetur, uno quodam habitu, & æquabili sermonis Glo. Lips.

enim experiri poteris orationem tuam numerosam esse; vel hiantem; & asperam deprehendas *
6. Fugiendus est creber earundem literarum concursus, & ne hiulca sit oratio, priorem à vocali terminatam, insequens dictio à consonanti inchoans, excipiat; aut contra, à consonanti clausam, aperiat dictio incipiens à vocali, vel consonanti ejusdem organi; ut cum insuaviter desinentium κακοφωνία declinetur, vel aliarum interpolatione, vel ipsarum commutatione inter se, verbi gratia, dicatur.

à nobis { potius } Clarorum consilia virorum.
          { quam } Illustrium virorum acta.
                  Clarorum virorum consilia.
                  Illustrium acta virorum.

Specialia præcepta hæc sunt

Reg. 1. Adjectivi substantivis præponi debent, & vox una, vel plures intertextendæ; maxime genitivus posterioris substantivi; ut, Hæc est vera justitiæ laus. Magnum profecto laborem Caesar assumpsit; quem ferme ab ipsis ad nos venisse, Gadibus aiunt ut hostes suæ quidem majestati rebelles, nostris autem supra modum rebus infestos, armis subigeret: quam ob causam, perpetuum illi amorem, & gratiam debemus immortalem.

Sic Relativum eleganter præponitur Nomi & Verbo suo: Quem cum isto sermonem habueris, procul stans accepi.

Exc. 1. Sed trajectio Pronominis, & Substantivi hic frequens est; ut, Gravi testem privatus amoris summa erga te mei.

2. Nomina negantia; ut, Nemo, Nullus, & Omnis, substantivis venuste postponuntur; ut, Qui vitiiis careat invenimus neminem. Quæ peragenda dedisti, perfeci omnia.

Reg. 2.

Reg. 2. Obliqui casus, orationem eleganter inchoant, Verba claudunt periodos elegantissime, (nisi lex numeri * aliud fortassis aliquando suadeat:) ut, Doctrinæ radicem esse amarā, omnes nimis experimur; sed dulcissimos ejus postmodo fructus degustamus.

Sic participia & gerundia, nec non comparativi, venuste claudunt orationem: ut, Diu sum equidem reluctatus. Ina societate nihil gratius. Laborum fructus est longe Maximus.

Reg. 3. Post Superlativum eleganter ponitur comparativus ejusdem nominis, qui significatum Superlativi quodammodo superare videatur: ut, Cum multi doctrinam per se libentissime desiderat, tum hoc libentius, quod honores habeat concomitantes.

Reg. 4. Persona agens patienti, proxime præponenda est: ut, Mignam Caesar Pompeio injuria fecit.

Reg. 5. Adverbia, & Præpositiones ubivis cum casibus, quos regunt, locari possunt, ubi sonent jucundissime; sed elegantiores Participii sui, aut Verbi sunt anteambulones: ut, Debitam pro contemptu suis hostibus, diuque dilatam severitatem, Caesar tandem exhibuit, sed clementissime mitigavit.

Reg. 6. Pronominibus qui, quæ, quid, eleganter præfigitur Ec: ut Ecquis adeo ut tu ignarus? Ecquisnam me velit?

Reg. 7. Pro tam diu vel donec, eleganter ponitur tantisper: ut, Ego te amicum dici meum tantisper volo, dum quod te dignum est, facis.

Reg. 8. Voculæ antequam, priusquam, postquam, eleganter dividuntur: ut, Omnia prius verbis expetiri, quam armis sapientem docet.

Reg. 9. Particula vel, venuste additur superlativis, & verbis pro Etiam: ut, Nobis potior ratio honeste vivendi, quam vel optime dicendi videretur.

Reg. 10. Uni substantivo duo Epitheta; & uni Epitheto duo substantiva, pulchre subjunguntur,

P

per.

* Hyperbaton. enim diligenter cavenda est, nam obscuritatem parit.

per tum vel & geminatum; ut, *Cæsar tum fortis tum prudens, immensis & laboribus & impendiis, Romam tum strenue defendit, tum prudenter gubernavit.*

Reg. 11. Quod ad Numerum, in singulis The-
matum, & Declamationum, &c. partibus spectat
Oratorium, hanc infra tabellam infigamus animo;
quod, viz.

Pedes adhibere de- bent in	{ Exordio	} longiores.
	{ Propositione,	
	{ Confirmatione, si sit acris vehementiori	
	{ Consultatione, & Conclufione denique gra- viori	
		} celeres.
		} longiores.

Reg. 12. Quod ad Ordinem spectat.

1. In Augendo, Majora Minoribus sunt postpo-
nenda: ut *Civem Romanam vincere, verberavi, in
crucem tollere*—Ego faces jam accensas ad hujus
urbis excidium comprehendi, protuli, extraxi.

2. In Minuendo, Minora Majoribus sunt post-
ponenda. ut *Nulla crux ibi fuit, nulla nex, nulla
verberatio, imo ne custodia quidem.*

3. Quod dignius est, vel natura prius, præponi
debet: ut *Viros, dicendum est, ac fœminas; Diem
noctemque; Ortum & occasum solis: (in pedestri
scilicet oratione, non contra:) Poëte enim exleges
sunt; nec se patiuntur septis oratoriis inarcerari*—

Reg. 13. Abesto procul odium similitudinis,
parituræ nauseam; itaque pes idem, sæpius non
ducat, claudat. ve sententiam; variandæ periodo-
rum clausula, ut auditorum auribus, nostra magis
sapiat oratio—

Vide plura apud *Alstedium* Encyclopæd. lib.
22 Grammat. Latin. cap. 19, in Syntaxi Elegan-
tiæ, pag. 438, 439, 440.

Coro-

UT celeberrimi Magistri Thomæ Farnabii
aureis * plane Vos alloquar verbis:
Præceptis his, si felices ingenii vestri
(optimi Juvenes!) facultatem exco-
lere, si habitum, & disertam dicendi facultatem usq;
acquirere non pigeat: ibunt indolis vestræ flores
quos natura produxit rebus, artis formavit soi,
exercitationis educat imber) in eloquentiæ & pru-
dentia fructus. Summus ille Naturæ parens fr-
ctus hosce, quorum ipse sparsit semina, ita benig-
no foveat numine, ita radiis suis illustret, ani-
metque æternus Justitiæ & Sapientiæ Sol, ita gra-
tiæ suæ aura mulceat, imbre riget Sacro-sanctus
Favonius; ut canescentes illi indices ad maturita-
tem in animis vestris, Vos ipsos ad consummatissi-
mæ Virtutis arcem evehant; ad fastigatissimi Ho-
noris apicem promoveant; in Reipubl. emolumen-
tum, divini nominis gloriam, vestram salutem
æternam. Amen.

* Indic.
Rhetor.
pag. 41.

Tri-Uni Deo Gloria.

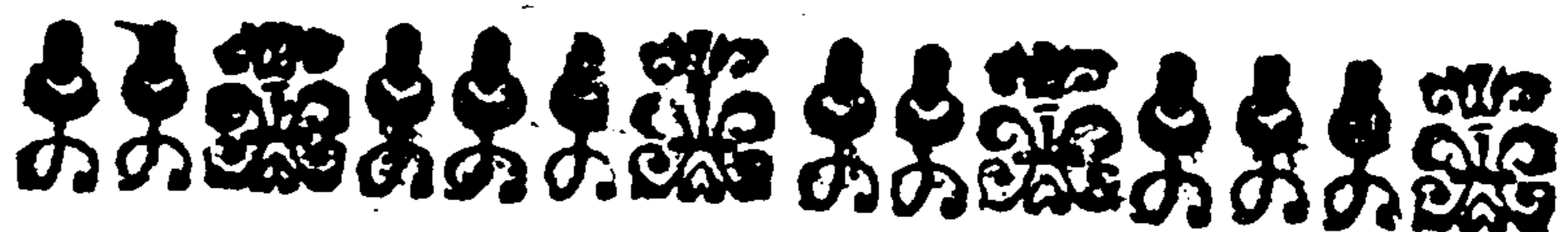
F I N I S

F O R M U L A R U M.

P a

MANU-

MANUDUCTIO
 AD
 ARTEM
 CARMINIFICAM:
 SEU
 DUX POETICUS.
 UNA CUM
 PRAXI,
 IN
 Aliquot Poematiolis.

Lectori. ἐν ποιῆν.

EN tibi (Philo-Muse, Μεσορίστα-
 τῆ!) Ducem Poeticum, vel, si ma-
 ge velis, Comitem; qui si facun-
 dior aliquantillum foret, pro vehi-
 culo tibi esset in via, Heliconæ ver-
 sus profecturo. Sæ nunc vero con-
 sciis indignitatis (titivilitium ut-
 pote merum!) Nec equestri gradu nobilitandæ,
 pedes ipso inter gregarios ἐ Μυσῶν καστῆρῶν milites,
 scire te docens, & exerece peditum arma; imo
 pedum potius usum quam manuum, (nec tamen de-
 decorosa tam divini studii fuga) pedestri itinere
 comitabitur, si ipsius tandem opera, Apollinis arcem
 Heroice expugnare poteris. Quod si tu illius ali-
 quantisper præceptis assueveris, tyruncule, victoriam
 reportabis, at incruentam; eo fortassis gratiorem, fa-
 ciliorem scio. Tu interim illius favcas quæso studiis,
 suam aliis palmam non præceptoris, faxisque candidus,
 hanc nostram, humi repentem, imbellem, talem qua-
 lum—

*Inter vitæ hederam, tibi
 serpere lauros.*

Tuus in Christo Jesu,

Joannes Clark.

P 3. Dax

DUX POETICUS.

Puer qui carmina, Phœbi tandem lauro digna, cupit componere, *artem Poeticam* scire debet, & exercere.

x. Scire.

1. Scire quid requiritur ad *Carmen* in genere & in specie. Quod ad *Carmen* spectat in genere.

In genere.

1. *Versus* crebro vertendus est, ut quo tandem modo, *auribus* magis placeat, experiatur; secundum illud *Horatianum*, lib. 1. *Satyr.* 10.

*Sæpe stylum vertas, iterum quæ digna legi sunt
Scripturus— & alibi—in versu faciendo
Sæpe caput scaberet vivos & roderet ungues.*

1. *Serm.* 10.

2. *Relambendo* sunt denuo *versus* jam compositi & *uisu* more affirmandi (quod *Virgilius* dicitur) non enim sufficit ut *carmen*, sed ut politum, artificiosum, tersumque *carmen* componat.

Versus enim eruere, parum laudabile est; neque quam multos, sed quam multum scribat quis, refert; ut enim *Quintil.* lib. 10. cap. 3. *Cito scribendo non fit ut bene; bene scribendo fit, ut cito scribamus: primum hoc constituendum est, ut quam optime scribamus, celeritatem dabit consuetudo*

3. *Poëtice loquendum* est in *carmine*, *phrasi*, diversa prorsus *Oratori*; ut, *Delaniavit opes*, elegantius in *poësi* sonat, quam *absumpsit patrimonium*—*Tropicae autem expressiones* sunt laudatissimæ—*Magnoque irarum fluctuat æstu*—*cygneas imitantur tempora plumas*—*taoitarum vellus aquarum*

3. *Versus rythmici* (quod vocant *Leoninos*) vitandi, & cavendi sunt, ut *Querebant flavos per nemus omne favos.*

5. *Versus*

5. *Versus* non debent *uniformes* esse, & iisdem semper *pedum* syllabis constituti; sed diversum induant habitum, *rebus & affectibus* exprimendis accommodatum: nunc igitur *dactyli*, nunc *spondæi* sparsim intermiscendi; hic *monosyllabi*, ibi *disyllabi*, & *trissyllabi*; neutri enim *continuo* locandi sunt, sed *alternatim*.

6. *Prioris versus* *sensus* in sequentem incurrat; neque (nisi raro) per se impleat, perficiatve *sententiam*. In longiori tamen *carmine*, ad sextum & octavum, imo ad *decimum* aliquando *versum*, distulerit *periodum* eleganter, (in unius nempe generis *carminibus*) sed in *Epici*, *Elegiacis*, ultra *distichon*, ne producat *periodus*.

2. In specie, quod ad *carmen* spectat, animad- 2. In spe-
vertere debet *Poëtice* studiosus, *Pedes*, *epitheta*, & *clausuram* *carminis*—

1. Quod ad *Pedes* attinet, 1. *Illorum natura* 1. *Ped.*
spectanda est, 2. *Connexio* inter se.

1. *Natura*, ut *propositæ materię quadrent* op- 1. *Naturę*
time, & *adaptentur*; *tales enim* ubique sunt *adhibendi*, qui *intimiorę rei* *subjectę naturam* *graphice* depingant—*Talia sunt verba*, qualis *res*—*Tristia mœstum vultum verba decunt; iratum pleæ minarum; ludentem lascivia*—*Virgilius* optime ad *vivum tempestatem maris* sic describit: *vastos voluunt ad littora fluctus*: & *Homerus* πολυλοίσβοιο θαλάσσης.

1. *SPONDÆI* graves sunt, & tardi; *regiæ* 1. *Spond.*
majestatis pleni, *magnifico prorsus incedentes* *gressu*: aptique sunt *præcipue* ad *querelas*, *luctus*, *threnodias*; præsertim *monosyllabi*, qui *disyllabos* & *trissyllabos* hic *is re* superant: ut,

Tum demum admissi stagna exoptata revisunt—

Me me ausum qui feci, in me—&c.

2. *Res grandes*,—*Regina ad templum forma pulcherrima Dido Incessit*—

P 4

Mon-

Monstrum horrendum, informe, ingens;
de Polyphemo, visto, illo & horrendo gigante.

Illi inter sese multa vi brachia tollunt.
Versus iste spectandam fere exhibet, & audien-
dam proponit Cyclopiam industriam, in fulminibus
Jovi fabricandis.

2. Dactyli.

2. DACTYLI expriment, 1. Celeritatem
& properationem festinam: ut,

————— agmina cervi
Pulverulenta fuga glomerant, montesq; relinquunt.
Æneid. 4. (pium.

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula cam-

————— Convellimus altis
Sedibus impulimusque, ea lapsa repente rui-

nam
Cum sonitu trahit & Danaū super agmina late
Incidit ————— ruina turris impulsæ describendo
At tuba terribili sonitu tara tantara dixit.
Sic iste versus iracundæ Didonis impatienti-

am,

Ferte citi flammæ, date tela, impellite remos.

2. Consolationem, jucunditatem, & hilarita-
tem: ut,

Pone metus, feret hæc aliquam tibi fama salutem,
Inde ubi clara dedit sonitum tuba, scribis omnes.

Haud mora, prosilire suis, ferit æthera clamor.

Dactylus autem dissyllabus, plus quam trissyl-
labus, monosyllabus vero maximè hæc depingit.

Si Spondæus in primo loco, & dactylus in secun-
do ponatur, suaviter sonat carmen: ut,

Sin absumpta salus, & te pater optime Teucram
Pontus habet —————

Aut dispondæus; ut,

O digno conjuncta viro —————

————— Incipiat puer à faciliore carminis ge-
nere, scil. Adonico, quod constat ex Dactylo &
Spondæo —————

2. Cor

2. Connexio, inter se; hoc enim imprimis cu-
randum est, ut Pedes inter se, quadam quasi cate-
na copulentur aurea ————— 2. Connex-
ionem pe-
dum.

Ante cita veloque rates remoque regantur.

Sepe similitates in a morata facit.

Elisiones idcirco (frequentes saltem,) seu sco-
pulos vitare debet; nam carmen invenustum, de-
forme, & squalidum reddunt, ut per salebras du-
raque saxa, cadere videatur; molliter autem &
apte, sine asperitate, & hiatu quod fuit merito
laudatur —————

2. Ad Epitheta quod attinet, Versus absque 2. Epith.
illis nudus est, & velut incomptus; crebra igitur
intertexti debent, non tamen otiosa, usitata, absur-
da, sed genuina, propria, quæ ex visceribus ma-
teriæ, aut ipsis argumenti medullis, eliciuntur,
————— ut aeræ, pictæque volucres, pomifer au-
tumus —————

2. Epitheta, ante sua substantiva venustissime
collocantur, ut,

Pandula flaventem pingebat bractea cæcis

Aurea purpuream subnectit fibula vestem,

Vectæ est frenato cærulea pisce Thetis.

3. Quod ad Clausuram carminis pertinet, Hex- 3. Claus.
ametrum Heroicum in trissyllabo, aut dissylla-
bo; Pentametrum in dissyllabo semper terminan-
dum est —————

Et hæc præcipua sunt, quæ scienda, & obser-
vanda sunt incipienti Poetastro.

2. Exercitium pueri qui in Poetam aliquando 2. Exerc.
evadere velit; constare debet.

1. In car-
minibus. } Aliorum } transponendis,
                  } autorum } restituendis,
                  } reciprocandis.
                  } Novis suopre Marte componen-
                  } dis.

1. Transponendis, quando scilicet luxatas &

P 5

COR-

confusas, deartuati (ut ita dicam) carminis disti-
ones, in justum ordinem redigit, suumque prio-
rem locum restituit.

2. Restituendi, idque 1. in fragmentis carmi-
num redintegrandis, ut,

*Fumo nil } sic vana est gloria mundi,
levius } sumi instar gloria mundi.*

2. In diversa metri metamorphosi, vel transmu-
tatione, qua inter se, permutantur varia carmi-
num genera, 1. aliquid vel addendo, vel abjici-
endo, ut,

Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.

Sublato ipsa, fit Iambicum trimetrum.

Bonis superba Roma frangitur suis.

Et in illo Senecæ.

Non est ad astra mollis e terris via.

fit Pentametrum.

Non est e terris mollis ad astra via.

2. Facilis est mutatio in vicina genera.

viz. car- minis	}	Heroici	} in	Asclepiadæum
		Trochaici		Iambicum.
		Phalucii		Sapphicum.

3. Reciprocaedis, vel 1. eodem metro manen-
te, ut,

Musa, mihi causas memora, quo numine laeso
fit carmen retrogradum,

Laeso numine quo.

2. Diversa, ut *Adam primus Homo Crux omni*
posteritati.

Posteritati omni Crux Homo primus Adam.

3. Sensu variato, ut *Abel de se, Gen. 4. ait,*
Sacrum pingue dabo, nec macrum sacrificabo.

Caius è contra regerit,

Sacrificabo macrum, nec dabo pingue sacrum.

2. In Nobis suo pte Marte componendis, & hic
primum exercitium esto imitatio, secundum va-
riatio, tertium Tractatio Poetic.

1. Imitatio.

1. IMITATIO, eaque videatur in *Centone, 3. Imitat.*
Parodia.

2. *Centone*, qui est confarcinatio carminum ex
membris Poëtae unius aut plurium, *Æneid. 2.*

Eripe me his invictis malis, hæc omnia firma. Æn.

6. Subjecimus tibi exemplum Dialogicum, * viri
jam morituri meditationem.

2. *Parodia*, cum seria vertuntur in jocosa,
vel contra, ut

Tanta mo- & Romanam condere gentem!

Use at Elapsam reparare salutem!

2. VARIATIO, qua unam rem, nunc
variis verbis, nunc vario carminum genere elo-

quitur; ut *Virgilius* annem glacie constrictum,

Ortum solis, Iridem, &c. — *Stockwoodus* in Pro-
gymnasmate scholastico, unum idemque distichon

450 modis variavit —

Lingua Cupido jecur, cordi quoque parito, si vis

Figere, fige alio tibi creata loco, &c.

Et iisdem servatis verbis, hoc solum carmen
centies & quater effertur variæ —

Et mea spes Christus solus, qui de cruce pendet.

2. *Vertendo* Græca in Latina, oratoria in Poë-
tica, aut contra. 2do. Aliquid 1. vel contrahendo,

quando res *sufius* amplificantur — vel 2do. res
amplificando cum *brevius* contrahuntur, — &

hec quidem modo *ducc* humeri puerorum, bovi
suffecerint ferendo, tollendus est vitulus.

3. TRACTATIO POETICA, seu structura 2. Tract.
Poëmatis, eaque versatur vel in *fusiori stylo*, vel *Poëtice*,

contractiori — 1. *fusiori stylo*, *prolixoque*; utpote
Thematis, *Epistoleve*, ubi omnes partes largius

exprimendas persequatur cæberrimas *similitudi-*
nes inspergendo. 2. *Illustriora exempla* producen-

do, quæ incredibilem offundunt *poëmatis* gratiam.

Imitetur hic *Quid* in *Tristibus*, &c. 3. Et hic *mul-*
thibende sunt Figura; miram enim & vere
melleans.

* Amicis-
fimi mei
quondam
hypodida-
scali G. Be-
vericii
cantium-
culam
cygneam.

2. Variat.

Vid. pag.
141. 146.
151. in
Praxi For-
mul.

melleam conciliant dulcedinem. His etenim, Poë-
matis forma exornatur, ac veluti coloribus distin-
guitur; floribusque aspergitur; inter quas 1. fi-
guræ dictionis.

1. Anaphora lo-
cum habet ubi fer-
ret oratio, vel

Asseveratione,
Obtestatione,
dolore, vel simili aliquopi-
am pathetico affectu.

Te dulcis conjux, te solo in littore secum——
Te veniente, &c.

2. Epanalepsis, cum Pentameter desinit, ut
Heximeter inceperat; ut,

Phœbus adest, sonuere lyrae, sonuere pharetra;

Signa Denm nosco per sua, Phœbus adest.

Victus amore tui, cognato sanguine victus.

3. Symploce, quæ acrimoniæ, venustatisque
plena est; ut,

Quod cessat Phœbea chalyx, quod carmine rupto
Aoniæ siluere Deæ, Mars impius egit.

Quod spretis, audax, Musis, petit arma iuventus,
Et volucres premere audet equos, Mars, impius egit

Quod cernis nullum deserta per oppida civem,
Nec campis errare greges, Mars impius egit.

Quod ligo, quod vomer, quod sarcula, rastra bi-
In gladios abiire truces, Mars impius egit (dentes,

4. Anadiplosis venusta est, cum posterior pars
Pentametri initium est sequentis Hexametri; ut,
——mihî sit toties maxima vota mori, vota mori
mea sunt —— aut sic—— sic—— Restant bella,
aspera restant ——

Fuit ab fuit utile, tecum i e, mihî

Hoc si crimen erat crimen amoris erat.

5. Pylipator, ut littora littoribus contrariis——
pila minantia pilis——

Certa sui, certi si quid haberet amor.

——sedet; æternumque sedebit, infelix Theseus——

2. Figuræ

2. Figuræ sententiæ, viz. Ecphonesis——
Aposiopesis, Apostrophe—— &c.

Atque hæc de tractatione Poëmatis superiori filo,
prolixiori orationis stamine.

Ar vero secundo, Cynici plurimum stylo acu-
tiora pœmata describuntur, viz.

1. Epigramma, in quo, duæ primariæ virtutes,
sunt Brevitas & Argutia. 1. Brevitas, nam ali-
quando in disticho, sæpius in tetrasstico compre-
henditur; quo autem brevius, eo ferius. Exempla
præstat Martialis & Owenus nostras. 2. Argutia,
ut, sit ingeniosum, sale & lepore conditum. ut
Haddamus de Jana Domina Gray.

Miraris Janam Gray feruere valere?

Quo primum nata est tempore Graia fuit.

2. Anagramma, ut illud de Josua Silvester.
ΑΝΑΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΟΥΡΩΝ, Vere os Salustii——

Μαρια Νεβιτα } nomen.

Αλια Μινερβη } anagram.

3. Epitaphium quod in funeribus est præstatissi-
mum——

In Vesbiam iracundam sceminam.

Tres habuit Furias quondam, sed Vesbia manes.

Ut petiit, Furias quatuor, Orcus habet.

Post-

Post-scriptum.

DUculo huic nostro, galeam
fabricavit Alstedius, ely-
peum Textor texuit, Thesau-
rus Buchlæi Poeticus nummos,
nervum belli, suppeditavit;
hæc tibi putavimus, Lector
amice, innuenda, ne oblatret
quispiam illi ex inferis Cerbe-
rus, a cujus canino (dixi) i-
mo Diabolico morsu, nihil est
aspiciam armatum satis. —

J. C.

J. C.

Lectori Philomuso.

S. P. D.

QUam mihi jam moriens legavit amicus
dilectissimus, Ego tibi nunc, ut vides,
largior Animam cum Corpore. Is, me
tunc Imperatore, * in iisdem Musarum
castris, arena Scholastica militavit, comes mihi
jucundissimus, hypodidasculus utpote, tyruncu-
lis inferiorum classium fuit Dux.

—quo non præstantior alter

Ære ciere suos Martemque accendere cantu—ut
de Miseno Virgilius: ex quo Poëtarum principe,
pedestres, hic noster, suas Heroici Centonis suc-
centuriavit copias. Ob similitudinem argumenti,
nos ducillulo illum nostro adjunximus comitem,
mentionem enim feceramus de Centone, cujus
hic habes exemplar egregium. Autor ipse clau-
dus incessit, (ut norunt nostrates) sicut Mulciber
ἐμπίρυνός apud Homerum; at carmen recto ple-
ne, & generoso ingreditur pede—in quo sane
ultimo conatu suo cygneam cautionem suavissime
cecinit— & ut Entellus olim S. & Reg. iste
noster Apis (nullius, nisi peccati sanguinem si-
tiens sui, hostis piis insensissimi) Mundo insu-
per Diabolo, & ipsa Morte in victoriam ultima ab-
sorpta, prostrata profus, —

—hic victor castus artemque reponit.

Cesset

Cesset jam illius famam rodere dens Theoni-
 mus, sit memoria ejus in benedictione: virtutes
 ejus imitemur, nos, qui militamus adhuc in mun-
 do; felix ille ter & amplius felix, qui desit milita-
 re, qui caelo donatus, in triumpho, in triumpho Inge-
 minat — imo hymnos angelicos, canticum
 Agni, qui lavit suo sanguine peccata sanctorum
 omnia, libinde concinnit. Nec oblatrei Cerberus
 aliquipiam maledicus, virulenti oris halitu af-
 flans rhapsodiam hanc, aut me, quia tristes has
 amici *εὐεργετῶν οὐσπαίνου* exequias, è longe
 insequutus, trophæum erexerim, aut laurum, quam
 meritus est, & ipse nexuit, fronti ejus, sepulchro
 saltem mortui sic imposuerim, imo potius (Chri-
 stiane Lector!) — vel

Anagramma.

{ I tu, suis-ve versibus lege illum. }
 { I tu & illum versibus elegeris suis. }

Quod humanum est & pium &
 Christianum; iisdemque con-
 flatur literis, quibus

Guilielmus Beverleius.

Cha-

Charissimo suo Mro. J. C. Scholæ
 Lincolnensis Moderatori Cen-
 tonem suum.
 G. B. D. D.

Mitto Beverleius nequeo quam ferre salutem.

EN tibi (Charissime C!) mei specimen amoris; Ani-
 mam largior cum Corpore, Caro querula mea
 est, Anima dissolvi cupiens & esse cum Christo, mea
 videri. Quoque minus dubites, an non audisti (ad
 Affisas) me in articulo Mortis positum? Hoc tan-
 tum interest, Caro ista vocalis quidem? nostra non
 novit nisi susurrare. Vis verbo expediam? Me mise-
 ra torquet Cachexia. Forsan hæc legisse juvabit.
 Sumus igitur, at non sinistra manu; nam dextra por-
 tigo. Et valeat (precor) feliciter.

Cherrie-Willingham,
 Aug. 15. 1628.

Æger sum, ac
 tuus sum,

Willielmus Beverley.

Dia-

Dialogus.

Dialogus.

**CARO seu CORPUS,
& ANIMA.**

— *Moribunda Caro, Animam affatur Cor-
pus modo relicturam.*

CARO.

Quo mea Mens, quo deinde ruis? quo pro-
ripis inquam?

Quem fugis? aut quis te nostris amplexibus ar-
cet?

Me ne fugis? per Ego has lacrymas dextramque
tuam, te

(Si bene quid de te merui, fuit aut tibi quicquam

Dulce meum) miserere Domus labentis, & istam
Oro, (si quis adhuc predibus locus) exue mentem.

ANIMA.

Vixi, & quem dederat cursum Fortuna peregi,
Mortem oro, tædet Cæli convexa tueri,

Sume hanc Christe animam, meque his exsolvito
curis.

CARO.

Non te noster amor, non te data dextera quon-
dam

Nec moritura tenet crudeli funere Coniux?
Non sum adeo informis, nuper me in littore vidi,

Cum

Cento Dialogicus.

— cum placidum ventis staret Mare; non Ego
Daphnim.

(Judice te) metuam, si nunquam fallit imago.

ANIMA.

Non ea forma nitens niveaque in fronte serenus.

Ille decor, dulcisque oculorum aspectus ut o-
lim

Jamdudum, infelix, macie confecta supremam;

Ignota nova forma viri

CARO.

Mille, meæ; Siculis errant in montibus agnæ!
Lac mihi non æstate novum, non frigore de-
sit.

Lac mihi non æstate novum, non frigore de-
sit.

ANIMA.

Sed quid tu hac autem nequicquam (ingrata)
revolvis.

Non pacem hæc conferre queant placidamve quie-
tem.

Quin potius palmas, (tua grandia crimina deflens)
Tende, petens pacem, & placidum venerare Je-
hovam:

Namque dabit veniam votis, irasque remitteret.
Tolle moras; hæret lateri lethalis arundo.

Namque dabit veniam votis, irasque remitteret.
Tolle moras; hæret lateri lethalis arundo.

CARO.

Hei mihi! namque mori miserum est!

Non mihi jam patriam antiquam spes ulla viden-
di,

Nec dulces Natos, exoptatumque Parentem,
Ite meæ (quondam felix pecus) ite capellæ.

Non

Non ego vos posthac (viridi, praepetens in an-
tro)

Dumosa pendere procul de rupe videbo.

Hei mihi! quippe mori miserum est.

A N I M A.

Ulsque adeo mori miserum est?

Luctus, & in vivis posuere cubilia Cura;

En. 12. Lib. 6.

Pallentesque habitant Morbi, tristisque senectus,

v. 273.

Et metus, & maieiuada Fames, & turpis Egestas.

274.

Tum confanguineus Lethi sopor, & mala mentis.

275.

Gaudia, mortiferumque aduerso in limine Bellum;

277.

Atque adeo mori miserum est?

278.

Ecce inventa quies, ecce illa extrema malorum.

Maph. suppl.

Ærumnis factura modum, acceptissima semper,

Atque optata aies, & nescia fallere vita!

C A R O.

O tantum liceat mecum tibi sordida rura,

Eclog. 2.

Atque humiles habitare Casas, & figere Curvas!

Suspiratque, imoque trahit de pectore vocem.

An.

A N I M A.

Desine fata Dei flecti sperare precando.

An. 6.

Fata vocant condicque natantia lumina somnus,

v. 375.

Nobis parva quies, nullum maris æquor arandum.

Georg. 4.

Atque ero (Diis placitum) nunc, & nunc poscor

An. 3. v. 496.

Olympo.

An. 8.

C A R O.

C A R O.

Aggredere o magnos (aderit jam tempus) honores

Eclog. 4.

Chara Dei soboles, magnum Jovis incremen-
tum!

At, quocumque tuis, nos & rape in omnia tecum.

An. 2. v. 672.

Et hic, est animus lucis contemptor, & istam.

An. 9. 203.

Qui vitta bene credit emi, quo tendis, honorem.

v. 204.

A N I M A.

O dulcis coniux; non hæc sine numine divum

An. 2. v. 772.

Eveniunt, nec me hinc comitem asportare Ceru-

Jam!

Fas, haud ille finit superi Regnator Olympi.

774.

C A R O.

Hic tamen has mecum poteris requiescere nocte.

Eclog. 1.

A N I M A.

Desine meque tuis intendero teque querelis.

An. 4. 359.

Haud pater ipse velit summi regnator Olympi.

An. 7. 376.

Sed cape dicta memor, duri solatia casus;

An. 6. v. 376.

Frigida quam mors primum anima seduxerit ar-

tus,

Eclog. 5.

Continuo infuerum mirabor limen Olympi,

Sed pedibus nubesque, & sidera clara videbo,

Permistos heroas, & ipse videbor ab illis.

Nec me damnatam sperabunt Tartara Mentem.

Georg. * De Corpo-

Interea placida compositum * pace quiesce.

re loquitur.

An. 1. Resurrectio.

Ad

Ad patrios tandem (longo post tempore) fines
Eclog. 1

Pauperis & Tuguri congestum cespite culmen,
Scilicet (*eternum felix*) ad tarda revertam. *Æt.*

C. v. 724
Corpora, Perpetuum dehinc convictura per ævum :

725
Nos pater ipse Deum Sceptri donabit honore.

Cæcis.
Huic quoque nec metas rerum, nec tempora ponet:

Æt. 1.
Imperium sine fine dabit——

Jamque vale, interea tua molliter ossa quiescant,

Æt. 1.
Hæc ubi dicta dedit, lacrymantem, & multa volantem

Æt. 1. v. 287
Dicere, deseruit, tennesque recessit in auras ——

288

In perdilecti sui,

G. B E V E R L E I

Centonem, Elegiacus.

Trist. lib. 3.
Eleg. 1.

Sæpe jacens ripa, deflere Caystrius ales
Dicitur ore suam, deficiente necem :
Sic Tu, Centonem modulans ito suaviter istum:
Fecisti, tacitum ne tibi fræus eat.

J. C.

IN

IN

E U N D E M I D E M.

Sic pia mens divina sapit : sic cogitat ædes
Æthereas, coelumque rapit violenta, super-
nam

Sic sitit, ardet, amat, sperat, spiratque salu-
tem :

Sic vivens, mundo moritur : sic mortua vivit :
Utque apis è nocuis sic Vatum insuavibus her-
bis

Mel fugit cœleste, docens mysteria Christi,

Virgilium cantare, * pius.

——† LUGEBERE MUSIS
VEL VILI, facilisque tuum decorare sepul-
crum

Convenient *Guilielme* tibi——

——Væ VERMIBUS ILLIS
Væ LUG E, planxere mihi———sic VER-
SIBUS ILLUM

I tu ELUGE :——ILLUM-VE suis LEGE
VERSIBUS aiunt.

Lugeo quando lego, lugebit quisque legendo.

Cygnem sancto medulatum pectore carmen.

LUGERIMVSIS BELLE, nunc Vi-
ve, triumphæ,

Militia est finita tibi. Sic itur ad æstra

Sincera pietate : Fide, victoria nobis

Immundum adversus mundum, Satanamque
paranda.

Per

* Autor,
hic.

† Ana-
gram. 5.
de nomine
Guilielms
Boverleit.

Variationcula Poëtiar, &c.

Candidior niveis virtus est alba ligustris,
 Quam caries cui rodere nulla queat.
 Erat Hama dryadum virtus vivacior avo;
 Quam mortis nunquam funera dira premunt.
 Ethereo Phœbus mortalia cuncta sub Axe
 Vedicat, at virtus vivit amata Deo.
 Stelliferi virtus arcem sibi poscit Olympi
 Haud Phlegetonteis interitura vadis.
 Insatiabilibus qua faucibus exedit annos
 Saturni, haud virtus est peritura fame.
 Fulminea hanc orbis molem qua tei Cyclopium
 Quasant, virtutem non temerare valent.
 Nil terrestre velles quod non mors pallida perdat
 Virtutis solida vita perennis erit.
 Virtutem offuscet non ulla rubigo; Beryllus
 Sive ut Erythraeus praeritet usque lapis.
 Exitialis byems, nec torridus officit aestus
 Virtuti, maneat quin sine fine virens.

——— Ille plura. Sed manum de tabula. Hæc
 tilla, velut prægustamenta pueritiae Poëtica præ-
 libavimus, quibus irritata & allecta, ferventiori,
 ad ampliora, desiderio incalescat. Pueri sunt ad-
 modum imitabundi; discant igitur rem modo
 ampliatam contrahere, non modo contractam em-
 ptiare, & (velut Protei vultus) verborum copia
 variare, ut supra docuimus in Duce Poëtico pag.
 347.

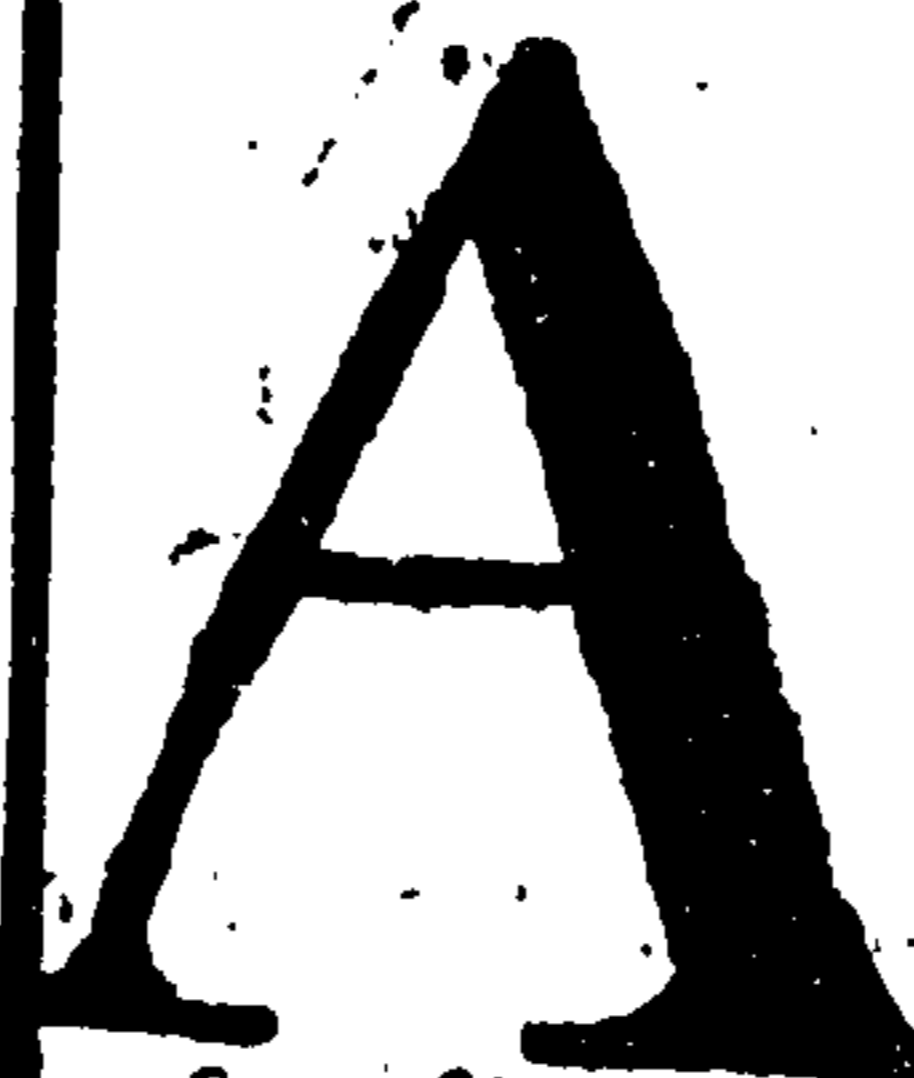
QUE.

QVERELA APOLOGETICA

AD

Lectorem Benevolum.

A Tque sic, hac, ut vidas deciora
 nunc vice, pueriles istæ minutia,
 Formule Oratoriæ, in lucem pro-
 deunt; (Dei O. M. singulari be-
 neficio, cui igitur soli (a) omnis a Tuum
 æternum esto gloria, ipse enim Domine
 nec sum (b) nec possum (c) aliquid) quas quoni- tua est
 m avidius undique arreptas, a tyronibus schola- gloria. Quis
 icis, primum vidimus; priores Editiones, pro mo- enim de
 ulo sigillatim suo, locupletavimus. Hac vero ul- bono tuo
 ma nostra cura, & cultura demum, illud ecce gloriam
 pusculum, in hortum jam succrevit Oratorium, & non tibi
 quem selectioribus plantis, herbis salubribus, sua- querit, hic
 ssimisque floribus areatim sevimus; unde aurea tur est &
 ala, florum fasciculos, thymum pariter ac ceram latro, & u-
 gant scholastici — sua qua liquentia mella. Diabolo
 mili est
 qui voluit
 rari gloriam tuam. Qui enim laudari vult, de tuo dono, &
 n querit in illa gloriam tuam, sed suam, hic licet propter tuum
 num laudetur ab hominibus, a te tamen vituperatur, quia de dono
 non tuam, sed suam gloriam quaesivit. Qui autem ab hominibus
 datur, vituperante te, non defendetur ab hominibus ju-
 ante te; nec liberabitur, condemnante te. Aug Soliloq. cap. 15.
 arvus sum, nullus sum, altum nec spiro nec spero: *ESTIS EMIS*
 non mihi, sed tibi fero acceptum.

Q 2

Stipent

Querela Apologetica.

Stipent, ac dulci distendant nectare cellas.

Quod si ad Horto Gratorio in Musarum ulterius Parnassum cupiant conscendere, en porro Duce Poeticum, privatis olim tironibus conscriptum quem nunc emeritum, rude donavitus, Apolline juventutis comitem.

Vides Lector, ecce vides animum in me satis liberalem, (quidni enim Meipsum apud te commendem, cum tam malevolos passim, invidiososque vicinos habeam) promi (d) magis quam condignam gravatim non deferentis in publicum, vel mihi duas (c) quicquid tandem aut quantum penam me, aut in penu fuerit (cui valde est curta, fateor enim, supellex domi) quod tibi tuis-ve, vel prodesse (f) queat, vel delectare.

Non nobis certe solum nati sumus, pro patrie salute, proque patria salutis (g) nullus non labor subeundus est: Me, quod attinet, (qui omnibus quam potui studiis, votis, conatibus, (h) non inutiliter vixisse cupierim; ut divinum illum aliquando ethnicum (i) vixisse, uti spero, non poenitebit olim, quum ita me vixisse meminero, ut frustra me natum esse, non exstimem.

Usque tamen adeo grassatur in terris, & bacchatur passim, furis comitata effersis.

arcus—e Mar. 14 42. f Ut prodesse Pluribus possum, nullus mihi per otium dies exit: partem noctium studiis vendico, non in somno, sed succumbo, & oculos vigiliae fatigatos, cadentesque opere detineo — Sen. Epist. 8. Tham. Coventr. in Ep. h Ego cupio te omnia transfundere, & in eo gaudeo aliquid discere ut doceam. ulla res delectabit, licet eximia sit & salutaris, quem mihi uni scire me rus sum: si cum hac exceptione detur Sapiencia, ut illam incluteneam, nec enunciem, rejiciam. Sen. Epist. 6. † Cato Major Cic.

Ut avidus scenerator improbum nummum malim occupare quam condere Auson. Edyli. * Vile latens virtus, quid enim submersa tenebris Proderit: ut lyra quae reticet, vel qui non tenditur

Ad Lectorem benevolum.

quod Magnus Erasmus * olim conquestus * In Collect) ut nihil usquam tutum maneat, a scyphanta- log. famil. rum moribus (i) maledicentissimorum (homi- i Nulli num dicam an belluarum?) delatione (k) dilapars amula natione. Inciderunt scilicet tam haec (l) quam detuit unquam lectores —) & carnifices, fame, si qua unquam fuit, innocentiaeque meae, misera invidia quam gra- vis obitreperit laudi- * mancipia, rabiosos detractores, qui omnia mor- stimulis- dicus arripiunt; nequiter sugillant, conculcant que malig- misere, milleque convitiis indigne lacerant. nis Facta sequebatur

Quos ego ceu latrantes caniculos cum contemptu praeterire, imo silentio pertinaci quietem quamvis ingentia ab irrequietis redimere, statuissem serio, (.) nisi livor si inaudieram, longe lateque increbuisse importunus istorum criminationes, quas quidem turpe quae scrip- putabam, ta sunt si

Et dici potuisse, & non potuisse refecti —

Nam quod scurræ isti nasutuli obstrepuere feruntur, passim, quod formulas hasce, sannis posticis & multos to- sarcasmis exceperere, quod genuinum fregit in illis re qui vi- horum invidia (quas infra invidiam † subsedisse tilitigent, sperabam;) inclamando saepius pueriles esse inep- sedii po- tias, frivolas nugas, crepundii, meras affa- quae veræ laudis ex- nias, ignaviae scholasticae illecebras, unde ac- pertes creverit plus multo detrimenti, & incommodi sunt. Eo- studiosis, quam emolumentum usquam; (facere rum ego enim ut otio torpescere malint, hebefacto acu- orationes mine, inventione sopita, & retardata, pigriter fluere. sino prae-

Cato Cen- sor. apud Plin. l A detractatione nominem esse immunem nisi qui nihil scripserit — Tho. Episc. Covent. * Canis in praesepi faenum non edit, neque boves patitur tamen. m Lex habet illud nostra genus belli furias omnes que malorum militias & rabidas tolerando extinguere vires — Pruden Psycomac. † Qui se mirantur, in illos Virus habe, nos huc novimus esse nihil. Mart. l. 13. Epig. 3.

pueri, cum habeant hinc quas prætendere possunt formulas, nulla arte, nulla industria sua conquiritas:) —

1. Respondeo, esse revera ineptia, nec me aliquamquam honorificentius de illis sensit olim; nec tamen adeo ineptas, ut ineptientibus pueris non inserviant, quos sic ineptire prudentiæ erit Pedagogicæ aliquoties permittere, imo docere & instituire ad ineptiendum, dum discant serio Oratoriam. Virilibus haud refragabor ineptias studiis; cothurnuli Herculis pedibus non induendi —

2. Pueriles porro esse non diffitebor: solit nempe pueris concinnantur; sunt tantum formulae, quibus balbutientem adhuc infantiam, (n) ad numeros, nervosque oratorios, efformare studui. Nec operam in his meam luisse me prorsus autumo, nisi forsitan auribus blandiantur meis, qui gratias mihi plurimas; ea delegerunt sæpius; literis insuper ad me missis, conatum hunc nostrum, sibi suisque non semel gratulantibus.

* Quodque certissimi mihi est & apodictici loco argumenti, cum (fructu saltem mediocri istas legi, jam supra viginti & tria formularum Orator. Millia (Deo gratias) à Bibliopolis palam divendita, in studiosulorum manibus teruntur passim.

3. Quod autem plus inde obvenerit discipulis suis detrimenti, serio est quod lugeam: — Sed quo tandem modo? cuius istud contingit vari possunt!

—* Quorum ego iudicio tantam tribuo, ut longe mihi sit jucundior, tacita eorum existimatio quam si vel universum serum Romanum, & acclamet, & applaudat, aut tanta me miertur imperitorum multitudo, quantum Xerxes exercitum fuisse terunt, Eras. in Epist. ad Celet.

vicio

vicio? Certe non meo, sed otiosulorum puerorum indiligentia; oscitantium forsitan pedagogulorum incuria, qui usum harum, nec noverint ipsi, nec demonstrant suis. Sin vero sint adeo prorsus inutiles, & noxiae pueris, cur suis non interduntur protinus, & scholis exulant? Ego plane neque suum neque suorum emendicavi uspiam, aut ambivi suffragium. Cur isti igitur superciliosi magistrelluli, (o) utiliorem ipse non navant operam? cur nihil adhuc parturiunt istiusmodi, cui demum, nil in terris simile aut secundum videatur? aut cum vana (in fabula) rumpunt sibi illa, in conatu aliquopiam utiliori *

an erit qui velle recuset

Oi populi meruisse, & cedro digna locutus.

Liquere?

Facilimum quidem est, & fuit semper, alienum opus reprehendere, sed non perinde facile, aliquid simile, aut præstantius, (p) conficere

μαμῶνδῳ παδῖον; μμῶνδῳ δὲ χαλεπώτερον ἔστι.

— Nec me adeo clari est, homines nequam, rebus etiam optimis in perniciem tum suis, tum aliorum abuturos; nonne vinum in ebrietatem, cibus in crapulam, vestes in superbiam, imo salutaris Dei gratia in lasciviam vertitur? Proinde neque mirum est, si araneæ tales, exsugant venenum ex dalcissimis floribus; nihil præter morem suum faciunt si fremant, frendant, grunniant, latrent Momi isti, rudelque magistrelluli, aliorumque famam, & bene merita jugulent nequissime, Male loquuntur, quia bene loqui non didicerunt, faciunt non quod meo, sed quod solent. (q) Verum si tumidi isti montes sint sive colliculi; sui scetulos cerebelluli parturirent aliquando (r) tandem; Mures æque forsitan ridiculi, nascerentur, libelluli æque ille-

Q 4

pidi

Ego quod potui id feci, nec impedio si quis in eodem circo currat ad palmam — Lips. in Tacit. — Pers. p. Iners profecto ac miserimum est ingenium cui non plus posterior dies quam prior affert. Lindov. Niv.

q Ut olim D. Hieronymus.

r Carpere vel noli nostra vel ede tua,

pueri, etiam habeant hinc quas prætexere possunt formulas, nulla arte, nulla industria sua conquiritas:) —

1. Respondeo, esse revera ineptia, nec me aliquam honorificentius de illis sensit olim; nec tamen adeo ineptas, ut ineptientibus pueris non inserviant, quos sic ineptire prudentia erit Pedagogicæ aliquoties permittere, imo docere & insistere ad ineptiendum, dum discant serio Oratoriam. Viribus haud refragabor ineptias studiis; conthurnuli Herculis pedibus non induendi —

2. Pueriles porro esse non diffitebor: solim nempe pueris concinnantur; sunt tantum formulae, quibus balbutientem adhuc infantiam, (n) ad numeros, nervosque oratorios, efformare studui. Nec operam in his meam luisse me proflus autumo, nisi forsitan auribus blandiantur meis, qui gratias mihi plurimas; ea delegerunt sæpius; literis insuper ad me missis, conatum hunc nostrum, sibi suisque non semel gratulantibus.

* Quodque certissimi mihi est & apodictici loco argumenti, cum (fructu saltem mediocri istas legi, jam supra viginti & tria formularum Oratoriarum Millia (Deo gratias) à Bibliopolis palam divendita, in studiosulorum manibus teruntur passim.

3. Quod autem plus inde obvenerit discipulis suis detrimenti, serio est quod luceam: — Sed quo tandem modo? cujus istud contingit vari possunt!

* Quorum ego iudicio tantam tribuo, ut longe mihi sit jucundior, tacita eorum existimatio quam si vel universum forum Romanum, & acclamet, & applaudit, aut tanta me miertur imperitorum multitudo, quantum Xerxes exercitum fuisse terunt, Eras. in Epist. ad Colet.

• Consilium enim nostrum non est eorum ducere conati qui regiam ipsi serunt, sed istostantum quæ ætatis eruditionisque defectu; manu adhuc indigent aliena, & face qualicunque mea in istius rei tenebris juvari possunt!

vitio? Certe non meo, sed otiosulorum puerorum indiligentia; oscitantium forsitan pedagogulorum incuria, qui usum harum, nec noverint ipsi, nec demonstrant suis. Sin vero sint adeo proflus inutiles, & noxiæ pueris, cur suis non interduntur protinus, & scholis exulant? Ego plane neque suum neque suorum emendicavi uspiam, aut ambivi suffragium. Cur isti igitur superciliosi magistrelluli, (o) utiliore ipsi non navant operam? cur nihil adhuc parturiunt istiusmodi, cui demum, nil in terris simile aut secundum videatur, aut cum vana (in fabula) rumpunt sibi illa, in conatu aliquopiam utiliori *

averit qui velle recuset

O populū meruisse, & cedro digna locutus.

Liaquere?

Facilimum quidem est, & fuit semper, alienum opus reprehendere, sed non perinde facile, aliquid simile, aut præstantius, (p) conficere

μυμῆδς ῥάδῖον; μυμῆδς δὲ χαλεπότερον ἔστι.

— Nec me adeo clam est, homines nequam, rebus etiam optimis in perniciem tum sui, tum aliorum abufuros; nonne vinum in ebrietatem, cibus in crapulam, vestes in superbiam, imo salutaris Dei gratia in lasciviam vertitur? Proinde neque mirum est, si aranea tales, exsugant venenum ex dalcissimis floribus; nihil præter morem suum faciunt si fremant, frendant, grunniant, latrent Momi isti, rudesque magistrelluli, aliorumque famam, & bene merita jugulent nequissime, Male loquuntur, quia bene loqui non didicerunt, faciunt non quod meo, sed quod solent. (q) Verum si tumidi isti montes sint sive colliculi; sui seculos cerebellulorum parturirent aliquando (r) tandem; Mures æque forsitan ridiculi, nascerentur, libelluli æque ille-

Ego quod potui id feci, nec impedio si quis in eodem circo curret ad palmam. Lips. in Tacit. Pers. Iners profecto ac miserimum est ingenium cui non plus posterior dies quam prior affert. Ludov. Vlv.

vicio

q Ue olim D. Hieronymus.

Carpere vel noli nostra vel ede tua,

pidi, ac mihi nunc; quos alii plerique, fortassis Ego ipse (salva reverentia tua Lector) lanitergii nonnunquam loco habiturus siem. (q)

Inducant nos in scenam, coelum terrae misceant, habeat & nostra pro ludibrio, nec hoc me hilum mover, cum noverim doctiores sanctioresque passim viros (quorum scripta magno eum bonorum plausu lucem viderant) sibilari, ab istis nebulonibus & explodi: quique noverunt unquam Socratem, Aristidem, Catonem, &c. — isthuc quod aio, non possunt penitus ignorare. Quocirca si fugi isti, horti nostri Oratorii carpere non destiterint, aut fastidire polyanthemata, lappazines; rosas & lilia sparsim germinantia suis porro possis; brassicis, lappathis, cynorhodis libere vescantur, ut, * similes sic habeant labra lactucas (serenda tamen illis suaderem hellibori aliquot domi jugera, ut virtutem amplius, & pios aliorum conatus non reprehendant) sin autem delicatulis istorum palatis, bestie nostrae (insipidae nimirum) parum sapiant, Ego at ingenue fatear (quod Alyatten illum fateri jubebat olim Bias) cepas suas edere permittam; imo & restim si velint, una capere.

At vero (quis coram invidia stare potest *) en hydram Lernæam; uno scilicet amputato calumnie capite suppullulant alia: aliud morosum & aculeatum genus hemunculorum acerbo plane felleoque animo exclamat in me, ceu stigmaticum quendam sacrilegum, aut fratricidam, turpissimum furem, plagiarium nequissimum, (quod seceretis passim mullitant in angulis) absente, me imperite & immethodice (r) dispositis plu-

licant, ceu parum methodico; honesta, pia, utilia, bona inquirunt tradidisse, sed desiderant in illis Logicam; Logicam quam si callerent paulo accuratius — tunc, cum, ceu, sed.

9 Scombios me-
ruenta &
xius —
Pers. Sa-
tyr. 1.

* — Nec
me ut mi-
ratur turba
laboro Co-
mentus
panois le-
storibus.

Hor.
* Prov.

27. 4.

Methodiz
diz isti

(ut mihi
fas audita
loqui) fan-

atissimos,
flexani-

mos, pien-

issimos,
doctissi-

mosque
conciona-

tores vel-

licant, ceu parum methodico;

tr. didisse, sed desiderant in illis Logicam;

tima, in Ecclesiastica quadam nostra, seu cor-
cionandi methode. In quo calumnia abstergenda,
refellenda; tuam deinceps æquitatem (lector be-
nevole!) appello, tuamque imploro supplex
humanitatem, patientiam, tantisper dum res, uti
expedita fuerit, paucis audieris.

Edideram sane (italis, ut reor, Musis genio-
que sinistro) nuper publicitus, Oratoriam quan-
dam sacram, majori cuidam operi meo, Oleo
nimirum Sacro, è divinis Scripturis expresso,
appendiculam; cuius neque statina nec licia,
pro meis venditare, ne per somnium quidem
cogitavi unquam: quod cuivis ingenuo Lecto-
ri patebit facile, ex disertis ipsis Epistolæ m Orator
verbis, in hunc modum — (m) " Cento-ria Sacra.
" nem verius ex variis Θεορρημύων ἀνδραγ. pag. 471.
" purpuris consarcinatum, sermonibus publice ha-
" bitis observatum, serio isque eodem passim ar-
" gumento tractatibus selectum. Proinde quod
" de Politicis suis perscrite Lipsius, in opere isto
" vere dicere, possum, omnia nostra esse, & ni-
" hil. —

Præterea notæ marginales ad literas istas Centon.
(b) (c) & (e) argumento esse possunt, me, nuptial.
alienum tunc agnovisse opus; nec authorum cund. pref.
nomina, ullo dolo celavisse — (b) " accipenar. hist. ad
" igitur opusculum de inconnexis continuum, di- Vespas.
" versis unum, de alieno nostrum. " * — (c) Est Plin.
" enim benignum ut arbitror, & plenum inge- pref. Nat.
" ni pudoris, fateri per quos proficeris + (e) Ob- Hist.
" noxii profecto animi, & infelicis ingenii est, alios debi-
" deprehendi in furto malle, quam mutuum red- ta sua lau-
" dere *. de fraudare
re aut me-

Certe abfuisse, mihi longe, pligii omnis ipsi sum fur-
studium, aut de aliena purpura superbiendi-
(f) sancte dejerare coram vel ipso Deo cor-
dium scrutatore ausim: imo novum de eodem
nirc velle.

Q 5

argu=

Querela Apologetica.

argumento Scriptorum nomina appofuisse mar-
gini: Keckermanni, Zepperi, Alstedii, Amestii
Perkinsii, Bernardi, Chappelli, (m) Wille-
sii, Becketi, Vicarsii & Erasmi demum Rote-
rodam. Ecclesiastic. seu de ratione cogno-
nand. — Sed quo fato meo plane nescio, vel
deleta, ab aliis qui manu scriptum viderant
in Typographico, & Bibliopolio, viderant enim
multi, & hanc illis, licet absens indulseram
libertatem) vel ab ipsis forsitan autoribus fuisse;
quorum aliqui in vivis jam sunt: quibus inge-
nue fatebitur coram, eorum me usum opera, mul-
tosque sericatos limbos à sua tela extraxisse;
quos prope memini suavisse mihi, & rogaf-
se obnixius, ut eorum saltem parcerem nomi-
nibus, — Isti sui, forsitan & cæterorum ex-
punerunt nomina, cum essent postea Londini,
ut & alia insuper multa per totum phraseologiae
nostræ opus; sic famæ interim suæ consulentes,
magnam mihi, tuam invidiam, tum infamiam
construxerunt obiter.

Taceant isti igitur clancularii delatores, su-
rrones nihil nisi fel & atrum virus spiran-
tes, desinant saniem eructare suam denuo; de-

his usus sum præcipue in usibus, quos tamen non tam accurate infe-
quutus sum, ut ille, in elegantissimo, & plenissimo illo tractatu quem
nuperius vidi, qui utinam in rem Theologicam typis cum manda-
ret; diceret Lectar, omnes scriptores, præ illa in hoc argumento
fordere protinus. Sed notæ, quas Ego vidi, erant pauca, longeque
aliaz, quam nunc sint. Utinam expectationi meæ, tuæ, precibus vo-
stris victus satisfaceret. Et sane jam satisfecit, vel ipsemet, qui est
Autr, vel alius quispiam. Prodiit enim methodus illa co-ctonandi
ex Typographia M. F. sumptibus Gm. Garthwait ad insigne S. Geor-
gii, in vico vulgo vocato, Little Britain, 1648.

finant

Ad Lectorem benevolum.

finant t̄ ceu canes timidiusculi cauda ablandiri t̄ Quibus-
coram, ne gry quidem hiscere audentes apud dam canibus
me, quamvis à tergo latent vehementius: pro- sic innatum
deant ad faciem, carpant coram, redarguant, pro feritate,
accusent modo presentem, imo condemnent li- sed pro con-
bere. Cere novi me hominem esse plurimis suetudine
erroribus, vitiisque grandibus obnoxium, (Do- latent. for-
mine, quis novit quoties peccaverit?) perlu- tuit.
benti autem peccatoque animo, gratias illi maxi- Fiat Ari-
mas agnoscerem, qui me vel in moribus, vel starchus, in-
scriptis lapsantem admoneret candide — In- compris al-
terim (ut Augustinus olim a) velim ita repre- linat atrum.
hendant apud alios, ut non taceant apud Me. Transverso
calamo sig-
num.
Horat. Poe-
tic. —

Calumniæ enim hujusmodi clanculum dis-
seminatæ, animum plane virulentum, nec Vitiis nemo
Christianum candorem sapiunt. Cur enim fra- sine nasci-
trem cderel suum in corde, b sugillant ore, nec tur; optimus
de erratis eum candide admonent? Cur fra- ille est,
trum suorum nuditatem malevolis exponunt de- Qui mini-
ridendam (ut maledictus Cham) c Cur cen- mis urgetur.
suras suas d & criticismos clandestinos disper- Hor. Serm.
gunt, nec ut vivos vellicent solos, sed & moi- lib. 1. Sat.
tuorum scripta, imo sepulcra suffodiant impie? ποισι δ̄
Si isthæc pietas, hæc si sit charitas, quid tum τὰς πασι
perfidia, quid-ve calumnia? — hæc fierent κοῖνον ὄσι-
si testiculi vena ulla paterni, Viveret in nobis? τὸν ἑαμαρ-
— Obrectatores istos si forsitan aliquid scrip- τὰ ἐν ἑ-
sissent publice, æque laturos esse non existi- πείδ' ἄ-
mo, μάρτυ-
κεν,

ἄκ' ἐτ' ἐς' ἀνὴρ ἀβυλῶν ἐδ' ἀνοητοῦ ὄσις ἢς κακὸν πεισῶν
ἀκῆται, μηδ' ἀκίρετῶ πείλ. Sophocl. Antigon. Ama &
objur; a ut lubet. August. a Ad Hieronym. Epist. 9. b Levit. 19
17. c Genes. 9. 22 d Puerilis esset jactantia, quod olim adolescen-
tuli facere consueverunt, accusando illustres viros, suo nomini sa-
nam querere, Hier. ad Aug.

OPUSCULA: OPUSCULA OPUSCULA OPUSCULA OPUSCULA

Heus Lector!

Sunt alia quædam proleptæ nostræ Opuscula quæ prostant
venum, viz.

1. *Paræmologia Anglo-latina*, in usum Scholarum concinnata.
2. *Phrasiologia puerilis Anglo-latina*, in usum tirocinii Scholastici.
3. *Dux Oratorius*, quo tiro literarius ad Copiam verborum plenam, suavem, numerosam, & nervosam manuducitur.
4. *Dux Grammaticus*, Tironem Scholasticum ad exactiorem Orthographiam, Syntaxin, & Prosodiam dirigens.

Aliquid etiam à me prodiit in *Theologicis*, viz.

1. *Oratoria Sacra*, una cum selectioribus aliquot sacræ Oratorix formulis *ἱερολογεῖσθαι* Ecclesiastæ non contemnendis.
2. *Holy Incense* for the Censers of Saints.
3. *Leaven* corrupting the Childrens bread on *Mark 8. 15.*
4. *Anthologia Biblica.*

Quod ad menda spectat *Typographica*, si qua irrepsisse iterum compereris in hac etiam editione, Amice quæso ut emendes, neque prælia cum prelo periclitari geras. Absentia fortassis mea Typothetæ occasionem est datura, quantumvis cauto, ut aliquando, forsan invitus impingeret. Nam quod de prælio passim proverbialicit (*sanguinolentam*, viz. esse pugnam, unde nemo fugit) idem plerumque accidit in prelo; nonnulla ipsum (tamen centoculum) Argum fugitura sunt errata ne supra mortalitatem istam sapere videamur. *Humanum enim est errare.* Tu autem pro humanitate tua (*humanissime Lector!*) ignoscas quæso Homini, emenda quæ repereris alicubi menda, & scopum Autoris Tui (scilicet) publicæque utilitatis desiderium magnificito. Val.

Index

INDEX FORMULARUM ALPHABETICUS.

A Brumpendi,	Pag. 145	Distribucendi,	87
Accusandi,	240	Dividendi,	ib.
Admirandi,	239	Dubitandi,	261
Affectus movendi,	139	Epanorthoscos,	255
Allegandi Autores,	107	Eristica,	191
Asseverandi,	242	Epistolo-graphia;	233
Attentionem petendi,	48	Exclamandi,	262
Benevolos faciendi,	41	Excusandi,	263
Brevitatem excusandi,	266	Exempla proponendi,	95
Causam rei proponendi	80	Exordicndi,	38
Citandi } Autores,	103	Exponendi,	81
} Exempla,	95	Expostulandi,	270
Commendandi,	242	Exprobrandi,	271
Compellandi,	239	Gaudendi,	273
Conciliandi,	41, 245, 262	Gratias agendi,	ib.
Concludendi,	127	Gratulandi fortunam auctam, &c.	282
Confirmandi,	88, 90		
Consutandi,	120, 128	Hortandi,	283
Consolandi,	247	Illudendi,	286
Consultandi,	251	Insinuandi,	64
Continuandi,	144	Letandi,	273
Contrarium inferendi,	94	Lamentandi,	289
Convitiandi,	252	Laudandi,	289
Corrigendi,	255	Longitudinem excusandi,	265
Criminandi,	ib.	Methodus formularum,	31
Culpandi,	257	Metuendi,	294
Dandi literas,	325	Minandi,	ib.
Declinationes,	176, 218	Moderandi,	66, 77
Defendendi,	258	Morandi,	295
Dehortandi,	259	Narrandi,	80, 297
Deiberandi,	ib.	Objiciendi,	114
Deprecandi,	268	Objurgandi,	301
Disputandi,	261	Obstupescendi,	294

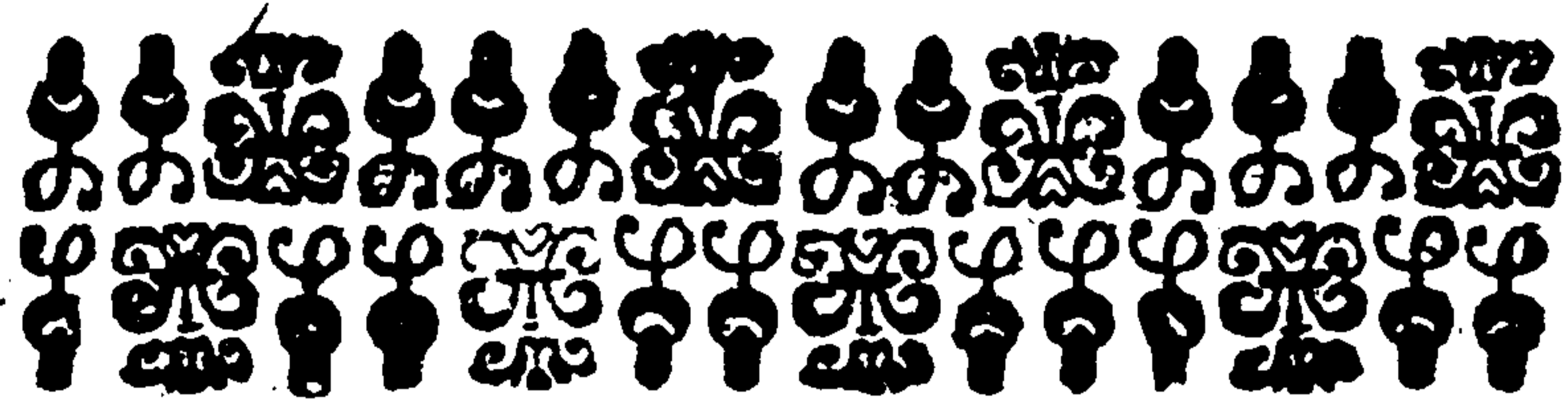
Obtestari.

INDEX.

Obtestandi,	302	Purgandi,	313
In Odium trahendi,	50	Querendi,	261
Officium agnoscendi,	303	Recapitulandi,	133
Opem operamque offerendi,	304	Reconciliandi,	316
Opponendi,	63	Reprehendendi,	257
Gratio {	174, 189	Resalutandi,	317
		Responsum petendi,	310
		Rogandi,	306
		Salutandi,	238
Ordiendi,	38	Silentium excusandi,	268
Partiendi,	87	Similitudinem proponendi,	94
Petendi,	306	Suadendi,	283
Pollicendi,	304	Subscribendi,	324
Precandi { bene, }		Thematis partes, 23, 147, &c.	
	{ male. }	311	Transseundi,
Prolixitatem excusandi,	265	Vedicandi,	62
Proponendi,	80	Vituperandi,	319
Provocandi,	62	Valedicendi,	320

FINIS.

Ἀφάστου μὲν πάντες δεξάσθω

These Books following, are printed for, and are to be sold by Francis Eglesfield at the sign of the *Marygold* in *St. Pauls Church-yard*.

E *Sop's Fables in Verse*, Illustrated with Emblems or Pictures; and also grammatically translated into Prose, with apt Morals, and printed according to the order of the *Latine Copy*; Together with the *History of his Life*, from the best *Greek Copies*, very useful for all, but especially for young *Scholars*, in *Twelves*.

Note, There is lately crept forth a counterfeit thing under the Title of *Esop's Fables*, and the better to colour the cheat, it is pranck'd up in the same Volume, and drest with the true: whereas the same is none of *Esop's*, but a confused Fardle of Nonsense scraped from *Poggins*, and the *Seven Wise Masters*, &c. Unworthy of *Esop's Name*; and no more his, than *Scoggins Tales*, or the *Legend of Grannum Shipton*.

That

A Catalogue of Books.

That therefore you may not be abused with this Spurious Brat, instead of the *Legitimate English Esop*; take notice, The counterfeit is only in Prose, and hath *Esop's Life* set before the Book, which begins absurdly with these words, *And forasmuch, &c.* And is to be sold by

The true one hath a *Greek Sentence* in the Title-Page, and is both in *Verse* and *Prose*, and hath the Authors *Life* at the later end, and was lately Printed by *S. Griffin*, for *Francis Eglesfield*, and are to sold by him at the sign of the *Marigold* in *St. Pauls Church-yard*.

Formulae Oratoriae, in usum Scholarum Concinnatae, per Johan. Clark, in *Twelves*.

Novum Testamentum Domini nostri Jesu Christi, interprete Theodore Beza, in *Twelves*, Printed by *J. R.*

Steps to the Altar, or a Treatise on the Sacrament, by the Reverend Dr. Pryor in *Twelves*.

The Young Mans *Memento*, shewing } How } we should re-
ing } Why } member
} When } God.

The danger of being almost a Christian.

A word to *Israel* in the Wilderness,

A Catalogue of Books.

or the Arraignment of unbelief: All three by *John Cheshal*, late Minister of *Tiverton* in *Devon*, in *Twelves*.

Pernels Way to Heaven, in *Octavo*.

The perfect way to die in peace, by *Edward Burghal*, Minister of the Gospel at *Aeton* in *Cheshire*, in *Octavo*.

The Duty of Constables, Overseers for the Poor, and Surveyors of the Highways, by *John Layer*, in *Octavo*.

Taylor's Wit and Mirth, in *Octavo*.

The Rudiments of the Latine Tongue, in *Octavo*.

Vestibulum lingua Latina, in *Octavo*.

Rhetorica Elementa, in *Octavo*. All three by *Will. Dugard*.

Divine Emblems and Hieroglyphicks, by *Francis Quarles*, in *Octavo*.

Rhetorica compendium, by *John Horne*, late Master of *Eaton Colledge*, in *Octavo*.

The Theater vindicated in answer to *Mr. Prynnes Histrio-Mastix*, by *Sir Richard Baker*, in *Octavo*.

Books of Needle-work, or the Needles excellency, in *Quarto*.

A most compendious and easie way of keeping *Merchants Accompts* after the *Italian* manner. By *John Carpenter*, Merchant, in *Folio*.

A Catalogue of Books.

The Map of *England*, with all the Kings about it since the Conquest, and a Description of them, being the best that is extant, by *Will. Hollar*.

The Works of that famous Mathematician, Mr. *Edmund Gunter*, sometimes Professor of Astronomy in *Gresham-Colledge* in *London*: Reprinted and Corrected with Additions, by *Samuel Foster*, late Professor of the same Colledge: Together with his Sector, and the Cannons, or the Tables in the Fourth Edition, much enlarged from a 1000 to 10000; with Instructions to make them useful to a 10000 in Quarto.

The Saints Dignity and Duty, together with the danger of Ignorance and hardness, by *Tho. Hooker* of *New England*, in 4.

None but Christ, by *Clement Cotton*, in 12.

Burthen and unburthen of a loaden Conscience, by *Rich. Kalby*, in 12.

Catechistical Doctrine by the Reverend Father in God, *Lancelot Andrews* late Lord Bishop of *Winchester*.

Spare Minutes, or Divine Meditations, First, and Second Part, by *Arthur Warwick*, in 12.

Doctrine of the Bible in 8.

Ex-

A Catalogue of Books.

Exercitations concerning the pure and true; and impure and false Religions in the World, by *Charles de Beavais*.

Monuments in the *Saxon Tongue*, written 700 years ago, shewing that both the Old and New Testament, the Lords Prayer and Creed were then used in the Mother Tongue, Englished by *William Lisle*, Esq; in 4.

Cato Variiegatus, or *Cato's Moral Disticks*, translated and paraphrased, with variations of Expressions, in English Verse, by *Sir Richard Baker*, in 4.

The Psalms of *David* most excellently translated into English Meeter, by *William Barton*, in 12.

A most exact Chronicle of the Kings of *England*, from the time of the Romans Government, unto the Reign of our Sovereign Lord King *Charles* the II. faithfully collected and digested into a new Method, by *Sir Richard Baker*, Knight, Folio, together with a Continuation of the same.

Phraeologie Pueriles, five Sermones, or Select *Latine* and *English* Phrases Methodically and Alphabetically digested by way of Common-place, for the more easie finding what is desired: very useful for young *Latinists*, to prevent *Barbarism*,

A Catalogue of Books.

rism, and bald Latine making, and to initiate them in speaking and writing elegantly in both Languages; by *John Clark*, B. D. and now in this 4th. Edition recognized and amended, and above 700 choice Phrases added, in *Octavo*,

Johnstons Tables on the Creed, or stand up to your Belief.

Tables of Sanctifying Grace.

Variety of Sermons Preached upon several occasions both old and new.

The Letters of Mounfieur *de Balzac*, the 1, 2, 3, and 4th. parts, Translated into English by *Sir Richard Baker*, and others, Collected into one Volume in 8vo.

FINIS.